

Det guddommeliggjorte menneske og den menneskeliggjorte Gud

*En kritisk teologisk analyse av synet på
forholdet mellom mennesket og Gud hos
Kenneth E. Hagin, trosbevegelsens grunnlegger
og lærer*

Kjell Olav Sannes

Refleks-serien, nr. 5
REFLEKS-Publishing
Oslo 2005

REFLEKS-serien

Utgitt i Norge av REFLEKS-Publishing
Ravnkroken 60G
1254 Oslo
www.refleks-publishing.com
e-post: kontakt@refleks-publishing.com

Copyright © 2005 REFLEKS-Publishing

Det må ikke kopieres fra denne bok i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, Interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Omslag: www.flikkeid.no
Trykk og innbinding: Wera AS.

ISBN 82-996599-4-9

Innhold

FORORD.....	v
INNLEDNING.....	vii
BAKGRUNN.....	1
Hagins liv, virksomhet og selvforståelse.....	1
Sentrale anliggender i Hagins forkynnelse	15
HAGINS VIRKELIGHETSFORSTÅELSE.....	29
Mennesket er en ånd av Guds Ånd.....	29
Åndelig verden og verdensbilde.....	355
Gud hersker ikke på jorda	455
Sammenfatning	522
OM FORHOLDET MELLOM DEN TROENDE OG JESUS.....	577
Den troende har rett til å bruke Jesus-Navnet	577
Den troende kan gjøre det samme som Jesus gjorde	622
Den troende er inkarnert og gjenfødt som Jesus	677
Sammenfatning	788
OM DEN TROENDES AUTORITET	833
Mennesket skaper ved sin tro	833
Den troende har Guds natur	933
Den troendes rettigheter og autoritet	100
Sammenfatning	11010
KRITISK VURDERING AV HAGINS LÆRE.....	1133
Hagins syn på forholdet mellom mennesket og Gud.....	1133
Hagins lære i teologihistorisk og økumenisk perspektiv.....	1144
Kritisk vurdering av Hagins lære ut fra apostolisk tro	1177
Utfordring til trosbevegelsen.....	1299
KILDER.....	13131
Kenneth E. Hagins forfatterskap	13131
Andre kilder.....	1443

FORORD

Det er flere år siden jeg begynte å interessere meg for trosbevegelsen. Etter at jeg tidligere hadde arbeidet med spørsmål som den karismatiske bevegelse hadde satt på dagsordenen, kom det nå en ny bevegelse som var opptatt av noen av de samme spørsmålene men som på alle måter var mer radikal og utfordret både teologi og tro enda sterkere. Kollega Tormod Engelsen og jeg hadde flere seminarer om tematikken på Det teologiske Menighetsfakultet i Oslo, delvis også sammen med andre kolleger. Vi skrev en bok sammen om emnet, *Min hjelp kommer fra Herren. Samtaler om sykdom, tro og helbredelse i møte med framgangsteologien* (1990), beregnet på et ikke-teologisk publikum. Interessen for emnet var stor, noe som også viste seg ved at mange studenter skrev ulike typer arbeider om det.

Jeg fokuserte tidlig min interesse på det teologiske grunnsyn hos bevegelsens grunnlegger, Kenneth E. Hagin. Mine synspunkter ble første gang presentert for et større publikum i en forelesning på et tverrfaglig seminar vi arrangerte på Menighetsfakultetet våren 1998 om "Søkelys på trosbevegelsen". Fortsatt arbeid med emnet har resultert i dette manuskriptet.

Det er en glede å kunne takke dem som på en særlig måte har vært til hjelp i arbeidet med prosjektet, både med råd og dåd. Professor Tormod Engelsen, min nærmeste fagfelle på området gjennom mange år, har gitt meg gode råd angående arbeidet. Professor Torleiv Austad har også lest deler av manuskriptet og har kommet med viktige innspill til det fortsatte arbeidet. Sist men på ingen måte minst skylder jeg karismatikkforskeren cand.philol. Geir Lie stor takk: Han har raust delt med seg av sine omfattende kunnskaper om trosbevegelsen og dens teologiske og kirkelige kontekst, og han har gitt en rekke nyttige kommentarer til manuskriptet. Fra sitt private bibliotek har han lånt meg mye av den relevante litteraturen jeg selv ikke hadde, og han har gitt meg tilgang til Acta-biblioteket som han er initiativtaker til og daglig leder av. Alle tre har på hver sin måte bidratt til mitt arbeid. At det likevel bare er jeg selv som står ansvarlig for mulige svakheter og feil, sier seg selv.

Teologisk arbeid er aldri et mål i seg selv, men skal være til bruk for den kristne kirke og til menneskers gagn. Det er mitt håp at også dette arbeidet må kunne fungere slik.

Oslo, august 2005

Kjell Olav Sannes

INNLEDNING

Teologihistorisk forskning - i videste forstand - er en viktig samtalepartner for systematisk teologi. Det gjelder også studier av lære og forkynning hos samtidige kristne og religiøse bevegelser. Slike undersøkelser er betydningsfulle ikke minst for at teologien skal kunne ta opp og drøfte spørsmål som samtidens mennesker er opptatt av og relatere eget arbeid til dem og de oppfatninger som gjør seg gjeldende.

Arbeidet med slike personer og bevegelser stiller imidlertid også teologien overfor spesielle utfordringer. I praksis er materialet en har å gjøre med ofte prekenes og andre kortere tekster. Som regel er stil og framstillingsmåte en annen enn i klassiske teologiske framstillinger, resonnementene vil ikke ha den samme metodiske refleksjon og begrepsmessige klarhet og stringens og en vil ikke forholde seg så eksplisitt til overveielser og posisjoner fra teologi- og idéhistorie. I stedet vil fortellinger og illustrasjoner av ulike slag ofte spille en stor rolle.

Trosbevegelsen og Kenneth E. Hagin

Både betydningen av og problemene med slikt faglig arbeid blir tydelig når det er tale om en teologisk analyse av læren i den såkalte trosbevegelsen (TB). Det dreier seg her om en etter hvert omfattende og mangartede bevegelse, som i løpet av de siste tiår har etablert seg i ulike deler av verden. Den har bredt seg fra USA og til en rekke vestlige og ikke-vestlige land, med mange markante og ofte dynamiske ledere. Den sentrale lederskikkelsen var helt fra begynnelsen av amerikaneren Kenneth Erwin Hagin (KEH). I Norden er særlig Ulf Ekman i Livets Ord Bibelcenter i Uppsala og Åge Åleskjær i Oslo Kristne Senter, etter hvert også Enevald Flåten i Levende Ord Bibelsenter i Bergen, sentrale ledere med store og aktive trosmenigheter. Både amerikanske, skandinaviske og andre trosmenigheter driver et utstrakt internasjonalt arbeid, og det er etablert nye menigheter f.eks. i Øst-Europa, Afrika, Australia og etter hvert alle deler av verden. Trosbevegelsen har utviklet seg fra et sær-amerikansk fenomen til en virkelig internasjonal bevegelse.

Ut fra disse og en rekke andre større og mindre menigheter drives det en utstrakt evangeliserings- og opplæringsvirksomhet, også ved litteraturspredning, massemedia, skoler, evangeliseringskampanjer (“crusades”), stevner (“camp meetings”) og seminarer. Bevegelsens synspunkter har påvirket mange, også i andre menigheter, og har framkalt sterke reaksjoner. I de land der den har fått sterkest fotfeste, som Norge og

Sverige, har den på mange måter forandret det kirkelige og kristelige landskap.

Bevegelsen har en del fellestrekk både med klassisk pinsebevegelse fra begynnelsen av 1900-tallet, som den på mange måter framsto innenfor, og med den karismatiske bevegelsen fra 1960-årene.¹ Alle legger stor vekt på Åndens gaver (nådegavene) og det som ofte kalles Åndens manifestasjoner, som tungetale, profeti og helbredelse, og de fleste har en lære om åndsåp som en særlig erfaring etter gjenfødselen. Det er også fellestrekk i menighetssyn, møteform, forkynnerstil o.l. Ikke minst på grunn av slike ting oppfattes TB av noen som en del av den karismatiske bevegelse.² Blant annet i Norge er det samarbeid mellom enkelte ledere og menigheter innen henholdsvis TB og pinsebevegelsen.

Å karakterisere TB som pentekostal eller karismatisk er imidlertid ikke sakssvarende. Trosbevegelsen framstår med en klart særpreget profil, ikke minst i læren, noe som viser at det er tale om en egen bevegelse. Dét kommer også til uttrykk i karakteristiske forskjeller på punkter der det også er klare likheter mellom TB og f.eks. klassisk pinsekristendom.³ At TB har en del trekk felles med de nevnte bevegelsene, fører til at mange karismatikere ser den som en trussel mot den ekte pentekostale og karismatiske tradisjon.⁴ Hagin kritiserer på sin side den karismatiske bevegelse, bl.a. for at den vet lite eller ingenting om hvordan Ånden virker og om

¹ Til disse viktige bevegelsene på 1900-tallet, se *Bloch-Hoell* 1964, *Hollenweger* 1976, *Engelsviken* 1981, *Synan* 1997, og ikke minst den omfattende *Synan* 2001 med bidrag også av andre forfattere.

² Se f.eks. *Gill* 2000, 173, der Hagin sammen med Jimmy Swaggart, Jim og Tammy Bakker og Kenneth Copeland regnes til den karismatiske bevegelse. *Synan* 2001 taler om en omfattende akseptasjon av troslærerne blant karismatikere i alle kirker (359). *McConnell* 1990 sier at for mange er TB ikke bare en del av den karismatiske bevegelse, den *er* denne bevegelsen (xvii).

³ Espen Ottosen hevder i en komparativ studie om synet på åndsåpen i TB at den på mange måter har omformet pinsebevegelsens klassiske åndsåpteologi slik at det er "lite treffende å hevde at trosbevegelsen er en 'radikalisert' utgave av pinsebevegelsen." (*Ottosen* 1998, 127; jfr. *Ottosen* 1997, 34).

⁴ *McConnell* ser TB som en alvorlig trussel mot den teologiske ortodoksi og den åndelige ortopraksi innen den uavhengige karismatiske bevegelse (*McConnell* 1990, xii. xvi-xviii. 58f. 77-99).

sann tilbedelse, og sier at det har vært lite av det mirakuløse i denne bevegelsen.⁵

Det er viktig å gi en definisjon og avgrensning av hva en forstår med trosbevegelsen. Det kan en gjøre ved å definere hvem - hvilke ledere og menigheter - en vil regne med til den. Det er imidlertid ikke enkelt å finne en entydig avgrensning. Det kan f.eks. diskuteres om tyskeren Reinhard Bonnke, koreaneren David (Paul) Yonggi Cho og amerikanerne Oral Roberts og T.L. Osborn skal regnes med til TB, eller om det mer er tale om sammenfallende syn og praksis på enkelte punkter.⁶ Det er derfor mest hensiktsmessig å ta utgangspunkt i Kenneth E. Hagin (1917-2003), som historisk sett utvilsomt er bevegelsens grunnlegger og helt til sin død i 2003 var en alment anerkjent leder i TB, og identifisere bevegelsen ut fra ham. Det er ingen tvil om at Hagin også har vært den sentrale lærer i bevegelsen. De fleste andre trosforkynnere har blitt påvirket av ham; det gjelder så sentrale personer som Kenneth Copeland, Frederick K.C. Price, Charles Capps og John Osteen.⁷ Det er derfor bred enighet om at Hagin er bevegelsens grunnlegger og åndelige far.⁸ I de senere år var han kanskje

⁵ *Plans, Purposes and Pursuits* 1986/1988, 83. 109-111.

⁶ Vinson Synan, en anerkjent forfatter om de pentekostal-karismatiske bevegelser, synes å regne Bonnke til TB (*Synan* 2001, 359), noe som ikke er selvsagt. Han omtaler Yonggi Cho som pinsevenn og sier at hans Assemblies of God Church i Seoul er verdens største enkelt-menighet (*Synan* 2001, 8. 130. 374-375), mens *Hanegraaff* 1992 tydelig regner Cho til TB (84-87, 352-354). Videre ser Synan Osborn som pinsevenn selv om han sier at han bygde opp en relativt uavhengig tjeneste (*Synan* 2001, 139. 332f), mens *Hanegraaff* 1992 ser ham som trosforkynner (331f. 361. 445). *Johannessen* 1991/1996 regner både Osborn, Cho og John Wimber til TB (11), og Bergem tar med Hans Bratterud (*Bergem* 1987, 29), noe som slett ikke er så sikkert dengang (1987). Mange av disse karakteristikkene kan i høy grad diskuteres.

⁷ *McConnell* 1990, xix:n.6. 4f; *Hunt* 1987, 63f; *Hanegraaff* 1992, 33. 333. 337. 345; *Melton* 1991, 188; "Kenneth Hagin Ministries," www.rhema.org/khm.htm.

⁸ Hunt sier at Hagin er alment ansett som "the founder of the Positive Confession Movement," og at de fleste ledende trosledere ser ham som sin mentor og forkynner hans budskap (*Hunt* 1987, 63). *McConnell* 1990 hevder i tråd med dette at "Dad Hagin" er "the grand old man of Faith" (5) og at mange av de kjente trosforkynnerne ser ham som sin åndelige far og som profet (3-5). "Hagin's influence is omnipresent in Faith circles." (13) Dette synet deles av mange. *Hanegraaff* 1993 sier: "Virtually every major Faith teacher today has been impacted by Hagin in some significant manner." (333) Dette påpekes spesielt for en rekke av dem (*Hanegraaff* 1993, 333. 337. 345. 349. 354. 77). Hagin "er trolig den som i de senere år har vært den toneangivende 'trosforkynneren', og som også har preget de norske 'trosfor-

ikke lenger den mest synlige leder innen TB; Kenneth Copeland nevnes ikke sjelden som dens leder i dag. Men Copeland har sin lære fra Hagin (se over), og McConnell sier at i åndelige spørsmål var det slik at når Hagin talte, lyttet Copeland.⁹ Slik bekreftes Hagins sentrale rolle og grunnleggende betydning i bevegelsen.

Det er dessuten stor grad av læremessig enhet innen bevegelsen. Selv om det formelt ikke foreligger noen felles bekjennelse, har en i praksis en nokså enhetlig lære.¹⁰ Situasjonen ligner forsåvidt på den en finner i pinsebevegelsen, som mange av lederne i TB kommer fra. Det er knapt noen tvil om at Hagins lære utgjør bevegelsens læremessige fellesgods, dens 'normalteologi'. Jeg kjenner ikke til at noen viktige regionale ledere noen gang har tatt avstand fra Hagins syn. Det lar seg nok påvise enkelte forskjeller mellom f.eks. Hagin og Ulf Ekman, og noen synes å foretrekke å ikke tale for mye om avhengigheten sin av Hagin.¹¹ Men

kyrkerne' i sterkere grad enn noen annen enkeltperson." (*Bergem* 1987, 24) Kartveit beskriver ham som "fundamental i forhold til den rørsle han har skapt. Der går han igjen overalt, eventuelt også utan at han blir sitert direkte." (*Kartveit* 2000, 251) Det samme sier folk som selv tilhører eller har tilhørt bevegelsen: "Ingen nålevende person har hatt slik innflytelse på utformingen av den internasjonale trosbevegelsen som amerikaneren *Kenneth Hagin* [...] Han regnes som trosforkynnens far i USA. Framtredende trosforkynnere der har hatt han som sitt forbilde/åndelige far." "Kenneth Hagin er høyt verdsatt i de norske trosmenighetene." (*Jacobsen/Tveit* 1993, 222. 223) "De fleste ser i dag Kenneth Hagin som trosbevegelsens opphavsmann, og det er riktig at han for vår generasjon er det dominerende navnet." (*Reichmann* 1990, 12)

⁹ *McConnell* 1990, 4f. 14:n.2.

¹⁰ TB-lederne Jacobsen og Tveit sier det slik om situasjonen i Norge: "Trosmenighetene har ingen felles trosbekjennelse eller dogmatikk. Bibelen er eneste rettesnor for liv og lære. Det er likevel en læremessig enhet mellom dem." Som belegg viser de til "Vedtekter for menigheten Oslo Kristne Senter" som gjaldt fra 16.10.1990, med kommentaren: "Flere trosmenigheter har brukt disse vedtektene som mønster." (*Jacobsen/Tveit* 1993, 226) Det gjelder f.eks. Levende Ord Bibelsenter i Bergen (www.levendeord.no/img/steg2/html/laere-grunnlag_no.htm) De sier på den annen side at det er "nyanser i læresyn" mellom norske trosmenigheter, og nevner som eksempel synet på B-medlemsskap for udøpte og særlig synet på demoner og åndelig krigføring. (*Jacobsen/Tveit* 1993, 228)

¹¹ I bevegelsen hørte en i begynnelsen av 1990-årene om at Hagin hadde slått hånden av Ekman, og at dette hang sammen med Ekmans lære om bl.a. ekstrem åndelig krigføring (*Dolva* 1993, 33-35; tilsvarende *Swartling* 1993, 69-72). Forholdet mellom disse to har senere stabilisert seg. I en artikkel om OKS taler Åge Åleskjær om hvor viktig menigheten Victory Christian Center i Tulsa var for ham under studieoppholdet hans der i USA i 1984, men han nevner ikke Hagin og hans skole med ett ord (*Åleskjær* 1997, 255f). I en artikkel av

hans autoritet er så stor at det ser ut til å være vanskelig for trosforkynnere å avvike fra ham og det han står for. Det er altså ikke uten grunn at mange ser den læremessige avhengighet av ham som selve hovedkjennetegnet ved TB: Trosbevegelsen er den bevegelsen som holder seg til KEHs lære.¹²

Jeg tror det er grunn til å regne dette som et avgjørende kjennetegn ved bevegelsen. Det betyr imidlertid ikke at en bør kreve total overensstemmelse med Hagins lære for å regne noen til TB. En slik definisjon kan bli for trang; det er ingen tvil om at Ekman måtte regnes til TB selv om han var uenig med Hagin på enkelte punkter. Dette kan unngås ved at en i selve definisjonen inkluderer en kort karakteristikk av hva bevegelsen står for i lære og praksis.¹³ Det mest sentrale og karakteristiske ved forkynnelsen og læren både hos Kenneth Hagin og i trosbevegelsen er at troende har rett på helse/helbredelse, suksess i økonomi og velsignelser på alle områder, og at alle kan oppnå det ved å bruke bestemte midler. Særlig er det tale om tro og bekjennelse/ord, og det som kalles ‘troens bønn’ og ‘den troendes autoritet’ står sentralt.¹⁴ Det går igjen i læredefinisjoner i en rekke av trosmenighetene at guddommelig helbredelse og annen velsignelse er en del av det Kristus har tilveiebragt for oss; vi har fått den, og den er noe alle troende har rett på.¹⁵ Dette er karakteristisk for TB i den forstand

4.12.04 viser han til uenigheten mellom seg og andre innen bevegelsen om “den nye reformasjon”. Han sier at det er “trosbevegelsens far, Kenneth Hagin,” han har dette fra, og omtaler generelt Hagin som sin “mentor” utenfor Norge. “Vi følger heller ikke Kenneth Hagin i alle ting, men på dette området har han virkelig hjulpet meg mange mil fremover,” sier Åleskjær. (“Fjerner folk fra Jesus,” www.dagen.no/show_art.cgi?art=6822)

¹² Dette synet finner en også hos forfattere som før har vært med i bevegelsen eller stått den nær: “Med trosbevegelsen mener jeg de gruppene som har vokst opp omkring Kenneth E. Hagins bibelundervisning.” (Swarthing 1993, 7) TB er primært “den religiøse virksomhet sentrert rundt den amerikanske forkynneren Kenneth E. Hagin.” (Lie 2000, 11)

¹³ Allerede den såkalte Uppsala-rapporten gav en slik karakteristikk av bevegelsens lære: “I kraft av frälsningen kan den kristne genom tron räkna med framgång på livets alla områden.” (*Framgångsteologi* 1983, 74; jf. *Framgångsteologi i Sverige* 1985, 18) Karakteristikken peker på et viktig moment, men er ikke presis nok: At den troende kan “räkna med” framgang antyder en automatikk, noe TB ikke vil akseptere. Det er riktigere å si at den lærer at den troende *har rett på og kan oppnå* slik suksess.

¹⁴ Dette kommer jeg tilbake til senere, ikke minst i kap. 1 s. 15 ff.

¹⁵ I Oslo Kristne Senters “Grunnleggende trosbekjennelse” heter det: “f. Alle kristne har fått helbredelse gjennom Jesu forsoning.” “h. Guds velsignelse berører hele menneskelivet

at det skiller den fra andre menigheter og konfesjoner.¹⁶ Det er da også disse sidene ved dens lære som har påkalt størst interesse i omtale og litteratur om bevegelsen.

På denne bakgrunn vil jeg legge følgende definisjon til grunn: Trosbevegelsen består av forkynnere og menigheter som i samsvar med Kenneth E. Hagins lære hevder at alle troende har rett på og kan oppnå helse og all annen velsignelse, og som selv oppfatter seg som tilhørende trosbevegelsen. Definisjonen inkluderer et viktig og svært karakteristisk lærepunkt, vel å merke slik det er presentert og begrunnet hos Hagin. Selv om andre, f.eks. innen pinsebevegelsen, kan si noe tilsvarende, er det ikke dermed gitt at de bør regnes til TB hvis de forstår det forskjellig fra Hagin og/eller ikke regner seg selv til TB.

Viktige sider ved TBs lære og praksis gjenspeiles i de betegnelser som har vært brukt på denne bevegelsen. I USA har en talt om 'Prosperity Movement', 'Positive Confession Movement',¹⁷ 'Name It and Claim It',¹⁸

med alle dets aspekter, både åndelig, fysisk, sosialt og materielt." (www.oks.no/vedtekt.html; gjengitt også i *Åleskjær* 1997, 259-260) Levende Ord Bibelsenter i Bergen har en litt annen formulering av pkt.F: "Alle kristne har fått helbredelse i Jesu sår og har rett på full opprettelse til ånd, sjel og legeme." Pkt. H er helt identisk med OKS sin formulering, bortsett fra at det er lagt til noen bibelhenvisninger. (www.levendeord.no/img/steg2/html/laeregrunnlag_no.htm) I tros- og læresetningene til Livets Ord i Uppsala heter det bl.a.: "10. Fullständig välgång. Jesus [...] visade [...] att Guds vilja är att varje människa i detta livet skall vandra i gudomlig hälsa, gudomligt välstånd och genom tro vara en övervinnare på livets alla områden," nemlig åndelig, sjelelig, kroppslig, økonomisk og sosialt. (*Bjuvsjö* 1985, 155f; *Sannes* 1993) Amerikanske trosmenigheter har lignende trosdefinisjoner. I Kenneth Copeland Ministeries "Statement of Faith" heter det: "We believe in divine healing, through faith in the Name of Jesus Christ, and that healing is included in the Redemption." (www.kcm.org/about/faith_statement) Og i "Rhema Statement of Faith" heter det: "DIVINE HEALING - Healing is for the physical ills of the human body [...]. It is provided for in the atonement of Christ, and is the privilege of every member of the Church today." (www.rhema.org/rbc/beliefs.htm) Uten at vi her skal gå inn på de forskjeller som finnes, har de felles syn på dette punkt.

¹⁶ Det er imidlertid verd å merke seg hvor nær Rhemas trosbekjennelse (se forrige note) artikkel 12 i troserklæringen hos Assemblies of God ligger, om 'Divine Healing', "Deliverance from sickness is provided for in the atonement, and is the privilege of all believers" (*Hollenweger* 1976, 514f). Assemblies of God er det pentekostale kirkesamfunn Hagin tilhørte i en årrekke.

¹⁷ *Hunt* 1987, 31. 56-59. 63-66; *Melton* 1991, 188.

¹⁸ Frederick K.C. Price har brukt denne betegnelsen i omtalen av seg selv som "the 'chief exponent of NAME IT AND CLAIM IT'" (*Hanegraaff* 1993, 345).

‘Word of Faith Movement’¹⁹ eller lignende. Hagin sier at han for sin del kaller den ‘Word of God Movement’.²⁰ Etter hvert er ‘Faith Movement’ og de tilsvarende termene ‘Faith theology’, ‘Faith teachers’ o.l. blitt fast etablerte betegnelser.²¹ I Sverige kom ‘framgångsteologi’ tidlig i vanlig bruk.²² Norske forfattere talte i begynnelsen ofte om ‘herlighetsteologi’.²³ Etter hvert overtok mange i Norge den svenske terminologien og talte om ‘framgangsteologi’ fordi en fant den saklig treffende og reagerte på at bevegelsen skulle monopolisere termen ‘tro’.²⁴ I senere tid har imidlertid også nordiske forfattere begynt å anvende betegnelser som svarer til den amerikanske ‘Faith Movement’.²⁵ At bevegelsens folk selv foretrekker det og at det nå er blitt vanlig, gjør det naturlig å anvende termer som ‘trosbevegelse’, ‘trosmenigheter’, ‘troforkynnelse’, ‘troforkynnere’ o.l. med referanse til denne bevegelsen.²⁶

Begrunnelsen for teologisk arbeid med KEHs lære er primært at den bevegelsen som han er opphavsmann til og som bygger på hans lære, har fått en slik utbredelse og betydning i kirke- og kristenlivet i både USA, Norden og mange andre deler av verden. Det er alt etter noen få tiår blitt så mange trosmenigheter at en kan øyne konturene av en ny konfesjon. I dette perspektivet er Hagin ikke interessant som enkeltperson men nettopp som den som TB har fått sin lære fra. En har ofte brukt betegnelsen ‘lærefader’ om dette. For å unngå feilaktige assosiasjoner med akademiske teologiske

¹⁹ *Crenshaw* 1994, 1ff.

²⁰ *Learning To Flow with the Spirit of God* 1986/2001, 20f.

²¹ *McConnell* 1990, xvi-xix; *Hanegraaff* 1993, 14. 29.

²² Betegnelsen ble visstnok først anvendt som et honnørord av Stanley Sjöberg i 1981 og senere brukt med mer negativ valør av Uppsala-rapporten, *Framgångsteologi* 1983. Lunda-rapporten fra 1985 brukte den fordi den da var i vanlig bruk i Sverige, men peker på at medlemmene av bevegelsen selv foretrakk ‘troforkunnelse’. (*Framgångsteologi i Sverige* 1985, 9f) Se ellers *da Silva* 1988, 1; *Nordlander* 1988, 24.

²³ Se *da Silva* 1988, 1; *Jacobsen/Tveit* 1993, 228.

²⁴ *Bergem* 1987, 9; *Sannes* 1990, 162.

²⁵ En taler om ‘troforkunnelsen’ (*Lindholm/Brosché* 1986, 7. 9), ‘troforkynnelse’ og ‘trosbevegelse’ (*Reichmann* 1990, 11f), ‘trosbevegelse’ (*Swartling* 1993, 1. 7), ‘trosbevægelsen’ (*Dolva* 1993, tittelen og ellers), ‘trosmenigheter’ (*Jacobsen/Tveit* 1993, 219. 222f).

²⁶ Den må ikke forveksles med den ‘FAITH movement’ innen Den romersk-katolske kirke som vil lage en ny syntese av vitenskap og den katolske tro i samsvar med tankene til pater Edward Holloway (1917-99).

skoledannelser omtaler jeg heller Hagin som TBs 'lærer', i betydningen 'den en har lært av', den de som tilhører trosbevegelsen direkte eller indirekte har hentet sin lære fra. Det er innen denne konteksten jeg vil se Hagins læresyn.

Det er imidlertid også et annet forhold som gjør Hagin og TB interessant for teologihistorisk arbeid: Det er et spørsmål om det ikke dreier seg om en lære som på mange måter er ny i kristenhetens historie. Den har selvsagt fellestrekk med andre bevegelser og ledere, og Hagin og TB hører hjemme innen en amerikansk kristendomsforståelse som særlig står i calvinisk-reformert og pentekostal tradisjon. Men deler av den kristendomsforståelse Hagin og med ham TB har, er i realiteten ikke kjent i noen andre kirkesamfunn, iallfall ikke i den formen de har hos Hagin. Selv om han selv ikke er en dyptpløyende teolog og etter alt å dømme heller ikke noen original tenker, er det *min tese* at han representerer et profilert syn som er av interesse som en læremessig nyskapning, en ny og karakteristisk læretype.

Det er selvsagt også av interesse å undersøke TBs lære slik den kommer til uttrykk hos regionale og lokale ledere, tildels også hos vanlige medlemmer i bevegelsen. Det finnes allerede enkelte slike studier. I Norden har det f.eks. vært arbeidet med læren til Ulf Ekman i Livets Ord i Uppsala og Åge Åleskjær i Oslo Kristne Senter, foruten med mer sosiologiske studier av bestemte trosmenigheter.²⁷ I denne avhandlingen har jeg imidlertid funnet det tjenlig å konsentrere meg om Kenneth E. Hagin, primært ut fra det omtalte faktum at Hagins lære så å si pr. definisjon er bevegelsens lære.

Forskningssituasjonen

Det faglige arbeidet med å analysere og teologisk vurdere TB og Hagin har primært funnet sted i USA og i Skandinavia. Ikke alt er forskning i snever forstand. Ettersom det likevel ofte inneholder verdifulle iakttagelser og synspunkter, vil jeg operere med en relativt åpen forskningsdefinisjon. De fleste av disse arbeidene gjelder trosbevegelsen i det hele, ikke bare Hagin.

Noen av de første faglige arbeider om emnet er to studentrapporter fra de to store teologiske institusjonene i Sverige, Uppsala og Lund. Uppsala-rapporten fra 1983, *Framgångsteologi. En analys och pröv-*

²⁷ Om de teologiske arbeidene, se nedenfor. Her vil jeg peke på det religionspsykologiske arbeidet til *Fosheim/Aarnes* 1993 og det religionssosiologiske av *Coleman* 1991.

ning, har et bredt perspektiv, og beskriver både TBs røtter og flere representanter for bevegelsen. Rapporten foretar deretter en komparativ undersøkelse av den i forhold til bibelsk, luthersk og calvinsk lære, og gir dermed en vurdering av den. *Framgångsteologi i Sverige. Lunda-rapporten om den nya trosförkunnelsen* (1985) er derimot rent deskriptiv. Den fokuserer på situasjonen i Sverige, og beskriver TB ved hjelp av intervjuer, lydbandopptak, enquirer o.l.; kilder er lederne, menighetene og bibelskolene, ikke minst elevene ved to av bibelskolene. I større detalj framstilles innholdet i Ulf Ekmans lære, og et siste kapittel beskriver reaksjoner i Sverige. Rapporten er interessant ved at den gir et godt bilde av TB på et tidlig tidspunkt i Norden, tildels ut fra empiriske undersøkelser. Hagin trekkes bare inn indirekte.²⁸

Flere av de tidligere arbeidene om TB konsentrerer seg om dens syn på sykdom og helbredelse. Alt i 1978 kom i USA Charles Farahs bok *From the Pinnacle of the Temple*, med et teologisk og sjelesørgerisk sikte.²⁹ Mye av det samme gjelder Anders Bergems *Himmelen på forskudd? Oppgjør med framgångsteologien* (1987). Bergem beskriver bevegelsen i dens første fase i Norge, gir en kort framstilling av dens lære ut fra flere amerikanske og skandinaviske trosforkynnere, og vurderer den kritisk. Han legger særlig vekt på menneskesynet.³⁰

To svenske arbeider går mer inn på TBs lære som helhet. Antonio Barbosa da Silva tar i sin bok *Framgångsteologin - svärmeri eller väckelse?* fra 1984 opp flere ulike temaer, med særlig vekt på bibel-tolkningsproblematikken og måten å argumentere teologisk. Hans Lindholm og Fredrik Brosché skrev sammen *Varför är trosförkunnelsen farlig?* (1986). Deres vesle bok berører de fleste omstridte punkter særlig ut fra Hagin og svensken S. Nilsson, og drøfter om de er holdbare

²⁸ *Framgångsteologi i Sverige* 1985, 5f. 11; Ekmans lære behandles 47-86. Det er interessant at "Grundläggande tros- och lärosatser i församlingen Livets Ord" gjengis som bilag (155-157; kopiert i Sannes 1993, 1f). En bok redigert av Martin Boje Christensen, *Tro på succes? En rapport fra Dialogcentret*, Århus 1991, gjør mye av det samme på et tidspunkt da TB begynte å vinne innpass i Danmark.

²⁹ Boken oppgir ikke utgivelsesår, men det skal være 1978 (McConnell 1990, 191). Farahs bok kom i norsk oversettelse i 1987 med navnet *Tro eller overtro?* Den endrete tittelen har mistet henvisningen til beretningen om Jesu fristelse av Satan i Matt 4,5-11 og dermed til advarselen mot å sette Gud på prøve (Farah 1987, 25f. 29).

³⁰ Også Sannes og Engelsvikens *Min hjelp kommer fra Herren. Samtaler om sykdom, tro og helbredelse i møte med framgångsteologien* fra 1990 fokuserer på Hagins og TBs syn på sykdom og helbredelse, i en populær form.

Hagin og svensken S. Nilsson, og drøfter om de er holdbare i lys av bibelmaterialet.³¹ En avhandling av Dale H. Simmons, *Hagin -- Heretic or Herald of God? A Theological and Historical Analysis of Kenneth Hagin's Claim to be a Prophet*, fokuserer på Hagins påstand om å være profet og går bl.a. relativt grundig inn på hans biografi.³²

I den senere tid har det blitt en omfattende diskusjon om de historiske røttene til KEHs og TBs lære. Sentralt i denne debatten står den amerikanske forfatteren Daniel R. McConnell, med boken *A Different Gospel. A Historical and Biblical Analysis of the Modern Faith Movement* fra 1988. McConnell mener å kunne påvise at Hagin har overtatt de sentrale læresetninger fra E.W. Kenyon, slik at det er Kenyon som er TBs virkelige lærer; han påviser at Hagin ofte siterer fra Kenyons skrifter uten verken å angi det eller ville innrømme det. McConnell argumenterer videre for at Kenyons lære har røtter i de såkalte 'metaphysical cults' i USA, særlig Christian Science og New Thought, slik at Hagin og TB via Kenyon har sine røtter i slike nyreligiøse bevegelser og tradisjoner. Påstanden om denne 'Kenyon Connection' bruker så McConnell som basis både for sin tolkning og sin kritikk av TB som en bevegelse som på flere punkter har det han kaller en 'kultisk' tankegang og faktisk står for 'et annet evangelium'.³³

McConnells tese om 'the Kenyon connection' har ført til en ganske omfattende debatt. Hans påstand om at Hagin er langt mer avhengig av Kenyon enn han selv medgir, har fått bred tilslutning, men andre av hans påstander er mer omdiskutert. Bl.a. i noen hovedfagsavhandlinger ved Menighetsfakultetet i Oslo har det fremkommet innvendinger mot ulike sider av hans syn. Trond Meling undersøker i *'Gå og forkynn tro for mitt folk!'* (1990) "Kenneth E. Hagins kristendomsforståelse i lys av dens religiøse og kulturelle kontekst", som det heter i undertittelen; han

³¹ Lindholm/Brosché 1986, 7. 24. Et interessant trekk ved denne boken er at den også stiller spørsmålet om hvorfor mennesker dras til trosbevegelsen (93-120).

³² Simmons 1985.

³³ McConnell 1990, 5-56. Boken er en bearbeidelse av hans masteravhandling ved Oral Roberts University i Tulsa, *The Kenyon Connection: A Theological and Historical Analysis of the Cultic Origins of the Faith Movement* fra 1982. Også Dale H. Simmons har påvist dette i sin avhandling om Hagin som profet (Simmons 1985, 14. 30. Appendix C). - Ifølge DeArteaga var McConnells professor ved Oral Roberts University, Charles Farah, den første til å påvise (i 1981) sammenhengen mellom Kenyon og trosforkynnelsen (*DeArteaga* 1992, 219. 221).

går relativt grundig inn på Hagins bakgrunn og biografi. Meling gir McConnell rett i at Hagin er avhengig av Kenyon, men mener at hans læresyn også har røtter i pinsebevegelsen og generelt i det han kaller typisk amerikansk tankegang. Geir Lie drøfter i sin avhandling *E.W. Kenyon: Sektstifter eller kristen lederskikkelse?* (1994) om Kenyon har sin lære fra slike nyreligiøse bevegelser, og mener å kunne vise at McConnells syn i betydelig grad er overdimensjonert. Lie mener det mer dreier seg om læremessig sammenfall med den evangeliske Higher Life Movement, og han vil plassere Kenyon innen denne tradisjonen.³⁴ Ved siden av disse mer omfattende arbeidene er det på Menighetsfakultetet de senere år skrevet en rekke interessante mindre avhandlinger om Hagin og trosbevegelsen i Norden.³⁵

Hank Hanegraaffs *Christianity in Crisis* fra 1992 bygger på mange måter videre på McConnells arbeid. Hans hensikt er å avsløre at TB er heretisk og påvise hvor den avviker fra bibelsk kristendom. Han trekker inn både Kenyon og en rekke andre trosforkynnere, og tenderer til å behandle dem på lik linje selv om han sier en må skjelle mellom ulike syn.³⁶ Samme år kom William DeArteaga med sin bok *Quenching the Spirit*, der han forsvarer karismatikere og trosforkynnere mot det han ser som overdrevne angrep. Han mener det er en gammel teologisk tradisjon i vestlig teologi som ikke gjør rett overfor Åndens virke, og anklager den for "cessationism", dvs. for å mene at under, helbredelser o.l.

³⁴ Lie arbeider med en avhandling om KEHs menneskesyn, forstått på bakgrunn av Kenyon og andre bevegelser, særlig i USA. Et upublisert utkast til dette arbeidet foreligger i Lie 2000.

³⁵ Se blant annet Anne Hilde Øygarden: *Guds Lam kirke*, 1987; Anne Undahl Olsen: *Trosforkynnelsen i dagens Øst-Norge. En studie av Oslo og Borg kristne senter*, 1987; Svein Anton Hansen: *En framstilling og vurdering av Åge Åleskjærs syn på sykdom og helbredelse*, 1989; Jan S. Rønningen: *Norm-spørsmålet i trosforkynnelsen. En analyse og vurdering av trosforkynnelsens syn på Skrift og åpenbaring*, 1993; Egil Hjortland: *Framgangsteologiens syn på menigheten og pastoren. En analyse av framgangsteologiens menighets- og embetssyn, og en vurdering av dette i forhold til luthersk teologi*, 1994; Kjell Johan Sekkingstad: *Forholdet mellom det gjenfødte menneskets autoritet og Guds allmakt hos Kenneth E. Hagin. Analyse og teologisk vurdering*, 1994; Espen Ottosen: *Åndsåpen: Et felles lærepunkt? En kritisk komparativ analyse av synet på 'åndsåpen' i pinsebevegelsen og i trosbevegelsen*, 1997.

³⁶ Hanegraaff 1992, 10-14. 29-39. 45. 331ff. Dave Hunts studie fra 1987, *Beyond Seduction. A Return To Biblical Christianity*, kommer også inn på TB, men ikke på en så omfattende måte som McConnell og Hanegraaff.

ikke finner sted i etter-apostolisk tid. Han kritiserer også det han omtaler som McConnells "origins argument", dvs. det syn at hvis opprinnelsen til TBs syn er gnostisk betyr det at TB også er en art gnostisisme.³⁷ Curtis I. Crenshaw gir i *Man as God: The Word of Faith Movement* (1994) en bred innføring i TB som helhet, og diskuterer og kritiserer den på en omfattende måte.

Problemstilling

Det er ikke min hensikt å foreta en generell framstilling og analyse av Hagins lære. Slike framstillinger finnes det flere av, som vi har sett. Jeg vil her ta opp en mer presis problemstilling, som i avhandlingens undertittel er formulert slik at jeg vil gi en kritisk teologisk analyse av synet på forholdet mellom mennesket og Gud hos Kenneth E. Hagin, trosbevegelsens grunnlegger og lærer. I det følgende vil jeg presisere og utdype dette nærmere.

En første presisering er av innholdsmessig art. I avhandlingens hovedtittel formulerer jeg en *tese* som jeg vil søke å begrunne: I Hagins lære blir mennesket "guddommeliggjort" og Gud "menneskeliggjort". Med det mener jeg to ting: 1. Mennesket, særlig det troende menneske, tillegges i Hagins lære en status, en autoritet og generelt muligheter som etter kristen tro og lære er forbeholdt Gud. 2. Gud oppfattes som begrenset med tanke på autoritet, makt, virksomhetsområde etc., på en måte som langt på vei svarer til det som har vært ansett som menneskets - dvs. skapningens - begrensninger. Dermed opphøyes mennesket og detroniseres Gud på en fundamental måte.

Dette er ikke noe nytt synspunkt når det gjelder Hagins og TBs lære. Det er faktisk ett av de punkter der kritikken har vært særlig sterk. Det har f.eks. vakt oppsikt at noen trosforkynnere har lært at kristne er 'little gods', små guder, slik en finner eksempler på i USA og Sverige: Den amerikanske trosforkynneren Bobbie-Jean Merck talte i 1986 i Livets Ord i Uppsala over emnet "Ni är gudar. Ni är gudar med gudomlig auktoritet! Ni är gudar med gudomlig natur!" Etter lesning av Joh 10,34-38 og Sal 82 gjentok hele menigheten i kor: "Ni är gudar!" De vendte seg mot hverandre og sa: "Du är en gud!" og uttalte i kor: "Jag är

³⁷ DeArteaga definerer "cessationism" som "The belief that miracles occurred only in biblical times and that after the death of the last apostle God's special grace for healing and the miraculous was withdrawn." Han inkluderer i dette også det syn at Gud utelukkende taler til oss gjennom Skriften, ikke ved profeti og tyding av tungetale. (*DeArteaga* 1992, 291 (sitat). 235-237. Hans kritikk av McConnells opprinnelsesargument, se 222-230.)

mot hverandre og sa: “Du är en gud!” og uttalte i kor: “Jag är en gud!”³⁸ Kenneth Copeland har sagt noe lignende: “Du har ikke en gud i deg. Du er en gud”.³⁹ Det samme gjelder Benny Hinn, selv om han har tatt avstand fra sine tidligere utsagn.⁴⁰ Reichmann forteller at han har hørt Sam Whaley forundre seg over at Adam lot seg lure av slangens løfte om at han skulle bli som Gud - det var han jo allerede.⁴¹ La meg også nevne pastor Enevald Flåten i Levende Ord Bibelsenter i Bergen som så sent som i 2002 i menighetens organ *Flammende ild* siterer ordene om at “dere er guder” og sier at de troende er av “samme stoff, samme natur og samme liv” som Gud.⁴²

Tolkningen av slike utsagn er omdiskutert. Noen ser dem som situasjons- og øyeblikksbestemte, tilspissede formuleringer og overdrivelser, som ikke er ment som læreutsagn. Andre hevder at de avspeiler en bestemt og bevisst lære. Spørsmålet kan formuleres slik: Lar disse trosforkynnerne seg bare rive med i øyeblikkets iver slik at de setter ting på spissen for å få fram et poeng, eller formulerer de seg som de gjør ut fra et bestemt læresyn på mennesket og på Gud?

Spørsmålet om Hagin og TB setter mennesket i sentrum i stedet for Gud, ja likefram ‘guddommeliggjør’ mennesket, har da også ofte vært reist i litteraturen. Allerede i 1978 hevdet Farah at TB er en menneskesentrert og ikke Gud-sentrert teologi som binder Gud og hevder at han har overlatt makten til menigheten.⁴³ Uppsala-rapporten fra 1983 peker

³⁸ *Sjöberg* 1988, 18-21. *Sjöberg* hevder at i lys av det som hendte er det rimelig å betrakte dette som “offisiell undervisning av Livets Ord”, selv om Ulf Ekman har benektet at slik undervisning overhodet har funnet sted (18). Merck blir stadig invitert til Livets Ord.

³⁹ *Swartling* 1993, 117; *Sjöberg* 1988, 18-21; jfr. *St. John* 1997, www.misslink.net/chof-god/healthy.htm, 5f.

⁴⁰ Se *Hanegraaff* 1993, 130f; jfr. *Hinn* 1993.

⁴¹ *Reichmann* 1990, 71.

⁴² “Hva er vår rette identitet, som mennesker? Vi er ikke bare skapt i Guds bilde, men vi er av Gud. Av samme stoff, samme natur og samme liv som Ham. Jesus siterer Salme 84:6-7, og sier: ‘Sier ikke skriften at dere er guder?’ Det finnes bare én Gud, El Shaddai, El Elohim, Den høyeste i autoritet. Han som er vår forsørger, overflodens Gud, Skaperen. [...] vi er skapt i Guds bilde - bare litt ringere enn Gud selv (Sal 8:5-6).” (*Flåten* 2002, 5, uth. ved meg)

⁴³ *Farah* 1978, 134-137. 147f; tilsvarende *Farah* 1987, 120-122. 134.

på at TB har en “antropocentrisk teologi”.⁴⁴ I forbindelse med drøftelsen av lidelsens problem hevder da Silva at TB forringer Gud, gjør ham makteløs i forhold til Satan og forherliger mennesket,⁴⁵ og ifølge Bergem er det er “en liten Gud vi møter hos framgangsteologene”.⁴⁶ Lindholm og Brosché sier at mennesket ifølge TB “förfogar över Gud” og at “Guds makt begränsas”.⁴⁷

Denne forståelsen av TB understrekes hos noen som selv tidligere har vært med i bevegelsen. Reichmann påpeker at menneskene ifølge Kenyon opprinnelig hadde guddommelig natur og fikk den tilbake - ble guder - ved gjenfødselen. Derfor kan vi i tro tale skapende ord, nøyaktig på samme måte som Gud; også Gud er nemlig underordnet “troens naturlov”. Reichmann frykter at det han ser som Kenyons lære om at vi er guder på grunn av gjenfødselen, ligger latent og kan komme fram senere.⁴⁸ Swartling forteller at han som TB-medlem hørte at den kristne var guddommelig. På ulike måter blir “Jesus og det troende mennesket i prinsippet sidestilt.” I stedet for at Gud er allmektig blir han framstilt som underlagt ulike prinsipper som “blir en gud over Gud. Tar en skrittet fullt ut, har en fått en annen gud enn den bibelske.”⁴⁹

Den amerikanske TB-forskningen har pekt på det samme. McConnell ser bevegelsens lære om ‘identifikasjon’ av Kristus og den troende som basis for det han kaller dens “claim that the believer is an incarnation of God”, hans/hennes “deification”. Mellom mennesket og Gud er det bare en gradforskjell, Satan er gud som hersker i skaperverket og mennesket kan bli guddommelig.⁵⁰ Enda større vekt har slike momenter i Haneegraaffs analyse. Han sammenfatter drøftelsen av TBs syn i del 3 av sin avhandling, “Little Gods or Little Frauds?” med påstanden at “man

⁴⁴ *Framgångsteologi* 1983, 130.

⁴⁵ *da Silva* 1988, 50. 62f. 125.

⁴⁶ *Bergem* 1987, 112.

⁴⁷ *Lindholm/Brosché* 1986, 36. 37. “Tanken att Gud skulle ha delegerat sin auktoritet åt oss är en mer avgörande princip i trosundervisningen än många förstått.” (38) *Sekkingstad* 1994 tar spesielt opp spørsmålet om Guds allmakt.

⁴⁸ *Reichmann* 1990, 23. 95-97. 45. 19.

⁴⁹ *Swartling* 1993, 117f. 128f (sitater 128. 129).

⁵⁰ *McConnell* 1990, 116-122 (sitater 117. 121). 124f. 144f. 186.

is promoted to deity while God is demoted to servitude”.⁵¹ Crenshaw bruker det i tittelen til sin studie, *Man as God: The Word of Faith Movement*.

Når jeg har valgt å gå inn på nettopp dette punktet hos Kenneth Hagin, har det flere grunner:

1. Mye av det som har vært skrevet om dette har gått bredt inn på mange ulike trosforkynnere. Ofte har framstillingen fått karakter av å samle ytterliggående utsagn fra ulike hold. Hagin trekkes inn, men også andre, og Hagin siteres ikke med så oppsiktsvekkende formuleringer som f.eks. Copeland og Merck. Ettersom det er Hagin som er TBs lærer, vil det være viktig å avklare hva som er hans syn. Har utsagn som ‘dere er guder’ dekning i hans lære, eller dreier det seg bare om utvekster blant entusiastiske men ureflekterte disipler?

2. Tidligere forskning har ment å kunne påvise et slikt syn også hos Hagin på en del punkter, men har ikke drøftet tilfredsstillende om det er dekkende for hans syn som helhet. Dette berører spørsmålet om indre sammenheng i hans lære. Når det f.eks. er tale om innflytelse fra Hagins lære, både innenfor og utenfor TB, heter det ofte at en vil ta til seg det verdifulle hos ham men la det andre ligge. Det må avklares om det er mulig å skille slik mellom ulike deler av hans lære, eller om de ulike lærestandpunkter er så integrert at de utgjør en enhet. For å oppnå slik avklaring er det ikke nok å undersøke noen enkeltpunkter, om de er aldri så viktige: Det er behov for en mer omfattende analyse av hans lære, som både avklarer hans oppfatninger på de ulike punkter og spør *om* - og eventuelt *hvordan og i hvilken grad* - enkeltstandpunktene er integrert i hans lære på en slik måte at det dreier seg om grunnleggende lærestrukturer, kanskje til og med om et enhetlig læresyn.

3. Det dreier seg om et teologisk sett grunnleggende spørsmål: Får Gud være Gud? Hvis det er riktig at Det første bud er et teologisk og kristelig grunnaksom, må det få konsekvenser for både teologisk lære og kirkelig liv og tjeneste. Dette blir derfor et helt grunnleggende punkt når en vil foreta en kritisk teologisk vurdering av læren hos personer, menigheter og kirkesamfunn. Det gjelder generelt, men det er klart at i tilfellet TB har fremtredende representanter for den ved sine utsagn gjort det nødvendig å avklare dette grundig.

Problemstillingen kan på denne bakgrunn formuleres som tre spørsmål:

⁵¹ *McConnell* 1990, 106. Han utfolder dette i del 3 i følgende kapitler: “The Deification of Man” (107-120), “The Demotion of God” (121-127), “The Deification of Satan” (129-135) og “The Demotion of Christ” (137-143).

1. Hva er Kenneth E. Hagins syn på forholdet mellom mennesket og Gud?
2. Hvilken vekt/betydning har hans syn på dette i hans lære som helhet?
3. Hvordan bør hans syn vurderes teologisk?

Min problemstilling impliserer altså ikke spørsmål om genese og tilblivelse av Hagins lære. Idéhistoriske og andre forhold som angår bakgrunn, avhengighet, opprinnelse og påvirkning er historisk viktige og interessante, men har ikke primær interesse i denne sammenheng. Derimot er den historiske *kontekst* av en viss betydning for å forstå en lære som dette.

Metode og disposisjon

Det jeg her kaller en teologisk analyse, har to sider. Det første er arbeidet med å finne ut hva Hagin faktisk lærer om forholdet mellom mennesket og Gud, ut fra hans forfatterskap. Hagin er ikke en reflektert, systematisk teolog, og det bærer hans forfatterskap preg av (se s. xxvi ff.). Oppgaven er derfor å rekonstruere Hagins lære, slik den kommer til uttrykk i hans skrifter. Også læren om Gud og Jesus Kristus behandler han i praksis mest indirekte, som regel i sammenheng med utsagn om mennesket og dets muligheter. Jeg disponerer derfor i hovedsak min analyse ut fra Hagins egen forkynnelse til troende menighetslemmer om ulike sider av deres forhold til Gud, Kristus, Ånden, Satan osv. I denne analysen inngår det også å prøve å få et bilde av de indre sammenhenger i læren og avklare hvilken betydning hans syn på menneskets forhold til Gud har.

Den andre siden av min kritiske analyse dreier seg om å vurdere Hagins syn. Det er som sagt ikke min hensikt - og heller ikke praktisk mulig - å gå inn på alle sider av hans lære. Ettersom jeg konsentrerer meg om Hagins syn på forholdet mellom mennesket og Gud, må det få hovedvekten også i vurderingen. Hvis hans syn på dette er så fundamentalt i hans helhetlige lære som jeg hevder, er vurderingen av dette imidlertid også avgjørende for vurderingen av læren som helhet.

Teologisk vurdering skjer på et gitt grunnlag. Ettersom det her dreier seg om et så grunnleggende spørsmål, er det viktig for meg ikke bare å vurdere Hagins syn ut fra noe som kan oppfattes som et snevert konfesjonelt ståsted. Jeg vil derfor vurdere hans syn ut fra apostolisk tro. Dette uttrykket brukes her som en samlebetegnelse for det sentrale innhold i den kristne lære og tro, slik det er grunnleggende gitt i Skriften, særlig Det nye testamente, og slik det kommer til uttrykk i felleskristne be-

kjennelser, primært Den nikensk-konstantinopolitanske bekjennelse (NC). Det dreier seg om å drøfte Hagins syn ut fra bibelsk-kristen lære og kristendomsforståelse slik en finner den innen historisk kristendom; i praksis er det her bred enighet mellom alle historiske kirkesamfunn. Det ligger i dette at jeg ikke vil gi en eksplisitt begrunnelse for alle punkter i min vurdering ut fra en grundig eksegese av det relevante bibel-materialet.

Det kan være grunn til å kommentere et metodisk spørsmål angående forholdet mellom Hagin og andre trosforkynnere. Som påpekt er Hagin så sentral i TB at det er naturlig å regne tilknytningen til hans lære som et hovedkriterium på tilhørighet til bevegelsen. Forholdet mellom Hagin og øvrige ledere i TB er imidlertid et noe uklart metodisk punkt i forskningen. Mange undersøkelser av TB og dens lære forholder seg til flere av de mest fremtredende trosforkynnere. En bygger da på en forhånds-antagelse av hvem som skal regnes med når det gjelder å tegne TBs profil. Enkelte ser Hagin som én trosforkynner av flere, om enn den viktigste, og trekker av det den metodiske konsekvens at de bruker ham som kilde sammen med andre trosforkynnere. De som deler McConnells oppfatning av E.W. Kenyon som KEHs og TBs åndelige far, vil ofte bruke både Hagins og Kenyons skrifter når de skal undersøke hva TB står for.

Denne metoden har noe for seg hvis en velger en mer generell tilnæringsmåte til studier av TB og dens lære, f.eks. med en sosiologisk metode. Den har imidlertid også flere svakheter. Ved en slik tilnæringsmåte står en i fare for å gi et uriktig bilde av TB: Hvis en f.eks. beskriver den ved å kombinere de mest ytterliggående standpunktene hos ulike trosforkynnere, risikerer en å gjøre alle kollektivt 'ansvarlig' for det som enkelte står for og dermed gi en karikert framstilling av bevegelsen som helhet.⁵²

Det samme gjelder hvis en skal beskrive den enkelte trosforkynner. Selv om trosforkynnerne har mange standpunkter felles, kan en ikke i utgangspunktet *forutsette* at de alltid står for det samme. En metodisk framgangsmåte som - eksplisitt eller implisitt - bygger på en slik forutsetning, mangler et kritisk perspektiv fordi den ikke er åpen for å kunne skjelve mellom de ulike forkynnerne. Et eksempel på dette er forholdet mellom Hagin og Kenyon: At Hagin på en rekke punkter er avhengig av Kenyon,

⁵² Etter min mening går Hanegraaff langt i retning av å falle i denne grøften, ikke minst i det bilde han tegner av TB i kap. 1 (*Hanegraaff* 1992, 19-27). Selv om også han sier at trosforkynnerne har ulike syn, er selve framgangsmåten beheftet med alvorlige svakheter. Se ellers ovenfor s. xviii ff.

utelukker ikke at han også har blitt påvirket av andre og at han har utviklet egne synspunkter som kanskje til og med kan være i strid med Kenyons. Tilsvarende gjelder forholdet mellom Hagin og senere trosforkynnere.

Den metodisk mest sakssvarende framgangsmåte må være å undersøke de ulike trosforkynnere hver for seg. Bare slik kan en både gi et treffende bilde av hver enkelt og av likheter og forskjeller mellom dem. Ved å analysere Kenneth E. Hagins syn bare ut fra hans egne skrifter, unngår en de metodiske grøftene som mange kritikere har falt i. I min analyse går jeg derfor i liten grad inn på forholdet mellom Hagin og Kenyon; det siste henger også sammen med at jeg som sagt ikke er opp-tatt av genese og påvirkning.

Det betyr ikke at forholdet mellom Hagin og andre trosforkynnere er uten interesse. At jeg analyserer Hagin i det perspektiv at han er TBs grunnlegger og lærer, gjør det til en viss grad naturlig å relatere undersøkelsen av hans syn til det som andre trosforkynnere står for og det som skjer i trosmenighetene. Dette kan være av interesse på flere måter: Noen ganger kan andre trosforkynners oppfatninger ha en viss hevrisk betydning for Hagin-tolkningen. Det kan f.eks. være tilfeller da det er nærliggende å spørre om også Hagin mener det samme som disse, bare at de har sagt det klarere enn ham. I lys av den sterke innflytelsen Kenyon påviselig har hatt på Hagin, kan noe lignende trolig gjøres gjeldende den andre veien, selv om det ikke er gitt at Hagin bruker Kenyons formuleringer på samme måte som ham. - Videre åpner selve definisjonen av TB og tilnærmingen til KEH i dette perspektivet for et grunnleggende viktig spørsmål til TB som helhet og dens enkelte forkynnere og menigheter: Deler de det syn som Kenneth E. Hagin står for?

Analysen skal som sagt rekonstruere Hagins lære, slik den kommer til uttrykk i hans skrifter. De forskjellige utsagn og synspunkter må tolkes som deler av et hele, og ses i lys av hverandre. Selv om materialet som sådant ikke er fagteologiske arbeider, er det ikke til hinder for at tolkning og analyse av innholdet i det vil kunne foregå på faglig og metodisk adekvat måte.

Et nærliggende spørsmål er om en analyse av denne type ikke risikerer å overinterpretere utsagn fra en person som Hagin, som ikke er teologisk skolert og dermed heller ikke kan antas å ha et refleksjonsnivå på linje med fagteologer. Det er et reelt problem, som det ikke kan tas lett på. På den annen side har en imidlertid også en fare, nemlig for å 'underinterpretere' hans utsagn. Med det mener jeg faren for å ikke ta hans utsagn på alvor, men f.eks. ta dem som biblisismer og mer omtrentlige formuleringer. Etter min erfaring er denne faren kanskje mer nærliggen-

de. En sakssvarende tolkning er derfor nødt til å regne med at Hagin faktisk har overveid sine formuleringer meget nøye. Et viktig moment i denne sammenheng er at språkbruken hans stort sett synes å være nokså enhetlig, og at han ikke sjelden definerer sine termer i forhold til hverandre ut fra de hensyn han finner viktige.

Det er naturlig å gå til hans forfatterskap med den arbeidshypotese at det er tale om et helhetssyn der de ulike momentene står i en viss indre sammenheng, at det altså er tale om en i hovedsak enhetlig tankegang.⁵³ De forskjellige utsagn må tolkes som deler av et hele, og ses i lys av hverandre. Den kritiske analysen må så vurdere om det er inkonsistens i hans tenkning.⁵⁴

Disposisjonen bør svare til emnets egenart. Etter innledningen gir kap. 1 materiale som er viktig som bakgrunn for analysen av Hagins syn og lære. Jeg gir først en relativt kortfattet framstilling av hans liv, virksomhet og selvforståelse, bygd på hans egne skrifter (s. 1ff). For å kunne plassere hans syn på forholdet mellom mennesket og Gud i dets rette kontekst, er det nødvendig å gi en skisse av hans sentrale anliggender og noen hovedtrekk i hans kristendomsforståelse (s. 15ff). Kap. 2-4 inneholder en mer detaljert analyse av ulike deler av hans syn. Den er ordnet tematisk, sentrert om ulike emnekretser, nemlig synet på mennesket, Gud, verden og Satan (virkelighetsforståelsen) i kap. 2, forholdet mellom den troende og Jesu Kristi person og gjerning i kap. 3 og den troendes plass og autoritet i forhold til Gud og verden i kap. 4. Hvert av de tre analysekapitlene har en liten introduksjon og et underkapitel der de viktigste poengene fra kapitlet sammenfattes.

Det er nær og tydelig sammenheng mellom Hagins virkelighetsforståelse og hans mer praktiske lære-anliggender. Det kan synes som det hadde vært mest i samsvar med tankegangen hans å ta opp virkelighetsforståelsen etter analysen av emner som den troendes autoritet, bruken av Jesus-navnet o.l., som er sentrale ut fra hans egne anliggender som her tas opp i kap. 3 og 4. At jeg har valgt den rekkefølgen jeg har, skyldes flere forhold: 1) Noen av disse punktene legger han selv meget stor vekt på, slik som menneskesynet, Gud som en Ånd, forståelsen av Satan o.l. Det er derfor naturlig å ta dem opp tidlig i analysen. 2) Virkelighetsforståelsen

⁵³ Dette var en av mine teser i *Sannes* 1990, 161. Jfr. også *Kartveit* 2000, der det heter at Hagin lanserer "eit ferdig teologisk system [...] som Bibelen må stå i teneste for." (262)

⁵⁴ *Simmons* 1985 hevder at Hagin er "anything but consistent in his teachings" (54; jfr. 65), og mener å kunne påvise flere eksempler på det.

ligger i bunn av de andre læreutsagnene. Et punkt som læren om den troendes autoritet ville være vanskelig å forstå hvis en ikke visste hva Hagin mener om sentrale punkter som behandles i kap. 2.

I kap. 5 samler jeg først resultatet fra analysekapitlene i en kort oppsummering og karakteristikk av Hagins syn på forholdet mellom mennesket og Gud, og sier noe om hvilken plass det har hos ham (s. 111). Så plasserer jeg hans lære i teologihistorisk og økumenisk perspektiv. Deretter kommer den egentlige vurderingen, ut fra apostolisk tro (s. 115ff). Jeg ender med et kort avsnitt med en utfordring til trosbevegelsen (s. 127f). Kap. 6 inneholder kildene, både Hagins egne skrifter og artikler (s. 129 ff) og andre kilder (s. 142ff).

Kildemateriale

Det primære kildematerialet er Hagins skriftlige forfatterskap. Fra han utgav sin første minibok, *Redeemed from poverty, sickness and death*, i 1960,⁵⁵ har han forfattet en rekke større og mindre skrifter. Det foreligger ingen dekkende bibliografi. Bevegelsen selv oppgir at Hagin far og sønn i 2001 til sammen hadde gitt ut 125 bøker, trykt i over 53 millioner eksemplarer.⁵⁶ Min Hagin-bibliografi her inneholder 112 større og mindre skrifter, bortsett fra nybearbeidelser, og jeg kjenner til noen som jeg ikke har tatt med her (Se nedenfor, s. 129ff). Det reelle tallet pr. i dag er trolig minst 130 skrifter. En god del av disse vil bli brukt her. Artikler av Hagin i hans månedsmagasin *The Word of Faith* er trukket inn i begrenset grad og særlig fra de senere år.

Annet materiale, f.eks. på kassett, videotape o.l. er ikke benyttet. Jeg har heller ikke gjort bruk av bevegelsens sanger, såkalt deltakende observasjon fra møter e.l. Dette henger sammen med at det er Hagins syn jeg undersøker, ikke oppfatningene i TB mer alment. Men det er heller ikke nødvendig å gå ut over det trykte materialet for å få et saksvarende bilde av hva Hagin står for: Prekenene hans blir nemlig tatt opp på bånd og senere skrevet ned, og utgitt uten at de er blitt vesentlig bearbeidet. "In fact Hagin's books and pamphlets are mostly transcribed radio or camp-meeting sermons".⁵⁷ Lie sier at Hagins mange publikasjoner for en stor del er transkriberte prekenes, og begrunner dette bl.a. med at han

⁵⁵ *Classic Sermons* 1992/1995, 112; jfr. Hagins opplysninger i brev til Geir Lie av 22.04.97 (Lie 2000, 23. 23: n. 65).

⁵⁶ "Kenneth Hagin Ministries", www.rhema.org/khm.htm.

⁵⁷ *DeArteaga* 1992, 229.

selv opplyser at Freda Lindsay “edited the tapes for me. Later, somebody in their office took over that task.”⁵⁸ Ettersom dette redigeringsarbeidet ble gjort av andre enn Hagin, må en anta at bøkene gjengir forkynnelsen hans ordrett. Dette går også fram av enkelte bøker der en ikke navngitt sekretær eller utgiver anfører forklarende noter i teksten.⁵⁹ I og med at det i de senere år er Hagins egen organisasjon som utgir og publiserer hans forkynnelse og undervisning, må en forutsette at alt som anses som viktig også er utgitt skriftlig.

Kenneth Hagin er ikke en systematisk tenker i den forstand at han har utarbeidet en enhetlig lærekonsepsjon eller gitt en sammenhengende systematisk framstilling av sin lære. Bøkene og heftene hans bærer til fulle preg av dette, og av måten de er blitt til på: Selv om de nok følger bestemte temaer, er de ikke svært systematisk oppbygd. Hagin kommer dessuten ofte inn på emner som en ikke ville vente å finne behandlet i den aktuelle sammenhengen. Lærestandpunktene hans finnes derfor spredt rundt om i hans mange skrifter.

Alle hans skrifter og artikler er skrevet på engelsk, det eneste språk han behersket. Selv om en god del av hans forfatterskap er oversatt til norsk, har jeg kun brukt de engelske originaltekster. Jeg har også valgt å sitere ganske fyldig fra aktuelle avsnitt i hans skrifter, fordi jeg ser det som viktig å gjengi hans egne formuleringer og uttrykksmåter for å kunne tolke hans synspunkter og begrunne disse tolkningene mest mulig presist.

Når det gjelder sekundærlitteraturen er det etter hvert kommet ganske mange større og mindre arbeider, særlig i USA og Norden. En del av den er nevnt fra og med s. xiv, og alt som er brukt er tatt med i bibliografien (s. 142ff).

Ettersom det her er tale om en nylig avdød person og en bevegelse som stadig utvikler seg, med tilsvarende debatt, er det både viktig og vanskelig å være oppdatert på kildene. Jeg har derfor også brukt noe materiale som finnes på internett. Selv om det er problemer knyttet til slikt materiale, særlig når det gjelder å kvalitetssikre den informasjonen

⁵⁸ Lie 2000, 12. 23:n.65.

⁵⁹ I *Seven Vital Steps To Receiving the Holy Spirit* 1980/1984 finner en f.eks. en forklarende bemerkning i skarpe klammer: “[At this point in this message, Brother Hagin gave utterances in tongues and the following interpretations:]” (23). Et annet sted gjengis en profeti han gav i talen (*Godliness is Profitable* 1982, 3f).

som tilbys, dreier det seg om så viktige kilder at det ikke er ønskelig å se bort fra dem. De må imidlertid brukes kritisk.

Praktiske opplysninger

Sitater angis på vanlig måte ved anførselstegn (“sitat”). Der et annet sitat - f.eks. en bibeltekst - inngår i det siterte utsagnet, markeres det ved enklere sitattegn (‘sitat’). Skarpe klammer inne i sitater viser at noe er utelatt [...] eller lagt til, f.eks. for å forklare noe som er klart i den opprinnelige konteksten men ikke uten videre framgår av sitatet [Jesus sier:]. Uthevinger i siterte utsagn angis ved kursivering, uansett hvordan uthevingen er foretatt i originalteksten. Hvis en utheving i et sitat ikke er original, men er foretatt av meg, markeres det særskilt (uth. ved meg).

I notene viser jeg til Hagins egne skrifter med full tittel og utgivelsesår, men uten forfatterangivelse. Artikler anføres med tittel og tidsskriftnummer. Der utgivelsesår enten ikke er kjent eller er kjent fra andre kilder, er det satt i skarpe klammer, som [u.å.], [1966] el.l. Når jeg gjør bruk av en senere utgave, angis både førstegangsutgivelsesåret og året for nyutgaven. En henvisning som ‘*A Better Covenant* 1980/1981, 17f’ viser altså til skriftet *A Better Covenant* som utkom første gang i 1980 og er sitert etter utgaven av 1981, side 17-18.

Andre kilder er angitt med forfatternavn i kursiv og utgivelsesår, eventuelt også med utgivelsesår for den utgaven det vises til (f.eks. *McConnell* 1988/1990). Internett-materiale er oppført separat i kildefortegnelsen med web-adresse og dato for utskrift, i notene med tittel og web-adresse.

KAPITTEL 1

BAKGRUNN

Hagins liv, virksomhet og selvforståelse

Hagins lære er i svært stor grad knyttet til hans egne erfaringer. Han viser ofte til hendelser i sitt eget liv for å illustrere eller underbygge et lærestandpunkt eller for å fortelle om en åpenbaring han hevder han har fått. Derfor er det viktig å kjenne til noen hovedtrekk i hans historie, i hovedsak slik han selv skildrer den.¹ I det følgende skal vi derfor se hvilket bilde han gir av seg selv i sitt forfatterskap.

Her forholder jeg meg stort sett refererende, vanligvis uten å kommentere eller evaluere sannhetsgehalten i de ofte meget oppsiktsvekkende påstandene han kommer med. Rent generelt må det sies at mye av det han forteller er vanskelig å akseptere, det gjelder både opplevelsene hans og tolkningen av dem og de under og visjoner han påberoper seg. Vurderingen av det vil for en stor del avhenge av hvordan en ser på holdbarheten i læren hans.

Kenneth Erwin Hagin ble født 20. august 1917 i den vesle byen McKinney i Texas. Han ble født for tidlig, og en trodde først han var død. Han hadde alvorlige hjertefeil, var liten og sykelig i oppveksten og hadde ingen normal barndom. Da faren forlot familien, flyttet Kenneth, som da var 5-6 år, til morens foreldre. Moren hadde helsemessige - særlig psykiske - problemer, ble blind og var tidvis suicidal. Han forteller selv at han kunne være voldelig i oppveksten, og at han ønsket å drepe faren for det han hadde gjort mot moren.² Da han var 15 år, ble hjerteproblemene større. Legene ventet

¹ Hagins skrifter inneholder mange selvbiografiske trekk, men han har ikke skrevet noen egentlig selvbiografi. Det nærmeste er trolig *I believe in visions* (1972), som har mye selvbiografisk stoff; Harrell 1975, 247, omtaler den likefram som en selvbiografi. En spesiell jubileumsutgave av *The Believer's Authority* fra 1984 inneholder et 16-siders innstikk med kommenterte fotografier i Hagins navn (mellom side 38 og 39). I *Word of Faith* har det fra 2001 gått en serie der han forteller i detalj om sitt liv. Dessuten har sønnen, Kenneth Hagin, Jr., skrevet noe som må anses som en slags autorisert biografi: *50 Years* (ifølge Simmons 1985, 28). Mange arbeider om læren hos Hagin og i TB tar med mye stoff om Hagins liv, bl.a. Simmons 1985 og Lie 2000.

² *I Went to Hell* 1982/1982, 3f. 11; "From the Archives. A Miraculous Birth." *The Word of Faith* May 2001, 16; *I believe in visions* 1972/[u.å.], 9-11. 18. 55 (her sier han at han var 9 år da han flyttet dit, 11; se også "Every Spiritual Blessing." *The Word of Faith* December 1999, 7.); *What To Do When Faith Seems Weak and Victory Lost* 1979/1981, 18f; *Zoe: The God-*

at han ikke skulle klare seg, og han påstår selv at han døde tre ganger og for ned til helvetet. Som en følge av denne opplevelsen ble han født på ny 22. april 1933. Han var fortsatt bundet til senga; han sier selv at han var senge- liggende og tildels ubevisst i 16 måneder. I denne tiden leste han mye i Bi- belen. I august 1934 fikk han etter eget utsagn en avgjørende åpenbaring av Jesu ord i Mark 11,23-24: Ved å tro og tale vil en få alt en sier. Da han praktiserte dette troens prinsipp og handlet ut fra at det var sant, ble han totalt helbredet.³

Hagin var i kontakt med og tildels knyttet til menigheter innen flere uli- ke konfesjoner. Bestemoren, som han tilbrakte store deler av oppveksten hos, var metodist.⁴ Moren var baptist, så han vokste opp blant sydstatsbap- tister i Texas. Ikke lenge etter sin helbredelse begynte han å preke i deres sammenhenger.⁵ Han kan si at han aldri hadde hørt om “Full Gospel”, “but

Kind of Life 1981/1981, 13; *Love: The Way To Victory* 1994/1996, 53-56; *A Fresh Anointing* 1989/2001, 76; *Demons and How to Deal With Them* [1968]/1978, 12f; *McConnell* 1990, 58. Ifølge *Simmons* 1985, 4, drev han også med nasking og småtyverier. Han sier selv at han var flink til å dirke opp låser så kameratene kunne stjele sukkertøy (*Understanding the Anointing* 1983/1987, 6f). - Han forteller at han fikk legens navn, Erwin, som mellomnavn (“From the Archives. A Miraculous Birth.” *The Word of Faith* May 2001, 16), noe som tyder på at fami- lien var svært takknemlige overfor denne legen etter Kenneths vanskelige fødsel.

³ *I Went to Hell* 1982/1982, 3-20; *I believe in visions* 1972/[u.å.], 11-30, særlig 26-30; *The Name of Jesus* 1979/1980, 15. 67f. 135; *What Faith Is* 1966/1980, 18-22; *Zoe: The God-Kind of Life* 1981/1981, 13f; *Words* 1979/1982, 6f; *McConnell* 1990, 58f. *Simmons* 1985, 4-14, gjennomgår detaljert hva Hagin selv sier om denne perioden.

⁴ “From the Archives. A Miraculous Birth.” *The Word of Faith* May 2001, 16. “[...] in August of 1934, as a Baptist boy reading Grandma’s Methodist Bible, I was healed.” (*How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 50; jfr. *Seven Steps for Judging Prophecy* 1982, 23; *I believe in visions* 1972/[u.å.], 18; *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 83)

⁵ “From the Archives. A Miraculous Birth.” *The Word of Faith* May 2001, 16. “I was born and reared a Southern Baptist. [...] I joined the church and was baptized in water at 9 years of age.” (*Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 32; jfr. *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 50)

I fortellingen om at han som 15-åring døde og for ned til helvete, sier han at han skrek til Gud at han tilhørte kirken og var døpt i vann, men at det ikke var nok (*I believe in visions* 1972/[u.å.], 15f; jfr. “From the Archives. Born Again.” *The Word of Faith* October 2001, 8). Det er påfallende at han ifølge sin egen beretning skulle ha påberopt seg dåpen, ettersom baptister vanligvis ikke anser dåpen som formidler av frelse. I *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 55, forteller han at han hadde gått på søndagsskole i en annen kirke, som hans tante hørte til i. Kanskje forklaringen er at den unge Kenneth hadde fått undervisning i et

I began to teach and preach healing through faith and prayer - the way I'd been healed.”⁶ Etter hvert ble han trukket til pinsevevnenne på grunn av deres lære om helbredelse, noe som førte til at han i 1937 også ble ‘åndsdøpt’ og talte i tunger mens han ennå var pastor i en baptistisk preget menighet.⁷ Hagins kone Oretha hadde metodistisk bakgrunn og kjente ikke til såkalt guddommelig helbredelse, men ikke lenge etter at de var gift i 1938 ble også hun både åndsdøpt og kvitt noen plager hun hadde.⁸ På grunn av åndsdåpen ble Hagin utstøtt fra baptistene og kom med blant pinsevevnenne i Assemblies of God i 1939. Der ble han pastor, noe han ble værende i for-

kirkesamfunn som vektla dåpen sterkere. Ettersom han ikke synes å ha hatt kontakt med f.eks. katolske eller lutherske menigheter, kunne en tenke seg at det var tale om en menighet innen den “Oneness Pentecostalism” som hevder at en ikke er frelst hvis en ikke er døpt “in the Name of Jesus Only”. Han kan fortelle om mennesker som har hevdet det synet og som han har avvist med den kommentar at dåp ikke har noe som helst med frelse å gjøre (*Understanding the Anointing* 1983/1987, 17 (sitat); *The Name of Jesus* 1979/1980, 68). “Jesus Only” representerte et syn som nesten hadde kløyvd den unge Assemblies of God i begynnelsen, og som nok var representert med menigheter i Hagins hjemtrakter (jfr. *Synan* 1997, 156-160). Men han kan også si at han ikke kjente til pinsebevegelsen heller (se nedenfor). En annen mulighet er at hovedvekten ligger på at det å være medlem i en kirke - som en blir ved dåpen - ikke er nok for å være frelst. - Se også *What Faith Is* 1966/1980, 18; *The Origin and Operation of Demons* 1978/1979, 24.

Han sier at sydstatsbaptistene lærte at “healing’s not for us.” Derfor ble det pinlig for dem at unge Kenneth vitnet om at han var blitt helbredet. (*Seven Steps for Judging Prophecy* 1982, 23; *Casting Your Cares Upon the Lord* 1981, 10; *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 39. 50)

⁶ *Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 4.

⁷ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 39; *Understanding the Anointing* 1983/1987, 51; *I believe in visions* 1972/[u.å.], 30-39; *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 37. I *Seven Steps for Judging Prophecy* 1982 forteller han om utviklingen bort fra baptistene og over til pinsevevnenne (23-25). Han sier at han på et pinsevevnenmøte ble helbredet for en lammelse i halve ansiktet (*Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 49). “I fellowshiped with Full Gospel people because they believed in divine healing, and when I found out that they taught the Baptism of the Holy Spirit, I was filled with the Holy Ghost and spoke in other tongues.” Familien hans reagerte svært negativt på dette. (*Bible Prayer Study Course* 1981, 154. 23) I *I believe in visions* 1972/[u.å.], 30-39, beskriver han det som en lang prosess å godta pinsevevnenes lære og praksis, særlig det med tungetalen som tegn på åndsdåp.

⁸ *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 52f; *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 168f; *The Art of Prayer* 1992/2000, 119-123.

skjellige menigheter i 12 år.⁹ Assemblies of God er det dominerende hvite pinesamfunn i USA, og har spilt en meget viktig rolle med det Synan karakteriserer som en 'baptistisk' type pinesamfunn som ser på helliggjørelsen som en prosess i stedet for den eldre 'metodistiske' pinsekristendom med dens lære om 'øyeblikkelig helliggjørelse'.¹⁰ Han fastholder en ånds-dåp- og tungetalelære som av type er pentekostal, og han kan uttrykke seg som om han fremdeles regner seg som pinsevern.¹¹

Likevel setter han nok fingeren på et viktig punkt når han tilbakeskuer om sin første kontakt med pinsevenner at "I knew more about faith than they did. (They knew more about the Holy Spirit than I did.) I learned from them about the Holy Spirit and I tried to help them on faith,

⁹ *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 37; *The Ministry Gifts* 1981, 6. 48; *Must Christians Suffer?* 1982, 32; *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 39. Han forteller selv at han etter sin ånds-dåp "got excommunicated by the Baptists, and came over among the Pentecostals. They did know more about the Holy Spirit, but they didn't know some other things. Sometimes they were bound by the same traditions." (*Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 57) Han sier at baptistene mente at den som er frelst har Den Hellige Ånd, "which is true in a sense", men legger til at en ikke dermed har alt som er å få av Ånden (*Why Tongues?* 1975/1983, 3f (sitat 4)). Jfr. *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 52; *Casting Your Cares Upon the Lord* 1981, 13.

Det hersker en viss uklarhet om tidsangivelsene, ikke minst om når han ble pinsepastor. Hagin kan si at han var "just 21 years old" da, det vil si at det var i 1938 (*Must Christians Suffer?* 1982, 32). Det samme sier han i brev til Geir Lie, der det heter at han fra 1938 til 1949 betjente 5 menigheter innen Assemblies of God og ble ordinert der i 1942 (*Lie* 2000, 15; jfr. også *Harrell* 1975, 185). McConnell sier derimot at Hagin begynte å ferdes i pinsevernkretser og ble "licensed as an Assemblies of God minister" i 1937, noe han var i perioden 1937-49 (*McConnell* 1990, 60). *Melton* 1991, 188, oppgir at han var pinsepastor fra 1937 til 1947. Hagin selv kan også oppgi 1939; i *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984 sier han at han og hans kone tok imot pastoratet i juni 1939 (21); jfr. *Plans, Purposes and Pursuits* 1986/1999, 44.

¹⁰ *Synan* 1997, 153-156; *Hollenweger* 1976, 29-46; *Bloch-Hoell* 1964, 61f.

¹¹ *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 15; jfr. 3; *Why Tongues?* 1975/1983, 3f. 9f. 12. Han inkluderer seg selv i Pinsebevegelsen: "[...] we in Full Gospel circles have a Pentecostal jargon [...]" (*The Gift of Prophecy* 1969/1983, 22; jfr. *What Faith Is* 1966/1980, 18; *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 3f; *Ministering to the Oppressed* [u.å.]/1978, 12.). Så sent som i 1980-årene taler han om "our Full Gospel theology" i skrifter som handler om ånds-dåp og tungetale (*Seven Vital Steps To Receiving the Holy Spirit* 1980/1984, 2; *The Bible Way To Receive the Holy Spirit* 1981/1983, 28).

but I couldn't help too many of them.”¹² Dette svarer godt til det faktum at Hagin langt på vei overtok pinsevennenes syn på åndsåp og Åndens gaver, mens hans trosforkynnelse ikke ble godtatt av pinsevenner flest.¹³

I sine år som pastor i ulike pinsemenigheter møtte Hagin en god del motstand for sin lære og sin praksis. Han deltok etter hvert aktivt i den store og betydningsfulle helbredelsesvekkelsen som kom i USA etter krigen, “the post-World War II Healing Revival” i 1947-58. Han hadde ikke selv noen sentral plass i den, men påstår senere at Gud alt i 1943 hadde åpenbart for ham gjennom visdomsord at en slik vekkelse skulle komme. I 1949 sluttet han som pastor i sin siste pinsemenighet og begynte å reise som uavhengig evangelist, mest i pentekostale menigheter.¹⁴

Sentrale personer i helbredelsesvekkelsen var William Branham, Oral Roberts, A.A. Allen, T.L. Osborn og Gordon Lindsay; den siste gav ut *The Voice of Healing*, som var bevegelsens offisielle organ. Et fellestrekk var at en la meget stor vekt på helbredelse og bønn for syke, i tråd med understrekningen av dette i pinsebevegelsen. Det var vanlig å mene at helbredelsen ligger i forsoningen, og at alle troende kan oppnå den. Dette skjer ved salvede personer og tro av den syke selv. I tillegg praktiserte en demonutdrivelse og la vekt på profetier. Bevegelsen møtte stor motstand i de fleste trossamfunn, etter hvert også hos Assemblies of God.¹⁵

Hagin påberoper seg guddommelig utrustning og ledelse for sin tjeneste: Alt i 1937 hadde han ifølge eget utsagn fått sitt første profetiske budskap,¹⁶ og han taler om flere profetiske budskap han har fått, f.eks. om den kommende helbredelsesvekkelsen (se ovenfor). Han hevder at han fra 1950 av har hatt en rekke syner av Jesus, som han forteller detal-

¹² *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 68; jfr. *Bible Prayer Study Course* 1981/1991, 74; *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 57.

¹³ *Harrell* 1975, 186; *Melton* 1991, 188. Til forskjellene i synet på åndsåpen, se *Ottosen* 1997; *Ottosen* 1998.

¹⁴ *Plans, Purposes and Pursuits* 1986/1999, 51, 65-68, 71-72; *Understanding the Anointing* 1983/1987, 132; *A Fresh Anointing* 1989/2001, 65; jfr. *McConnell* 1990, 60. Hagin omtaler sin deltagelse i “Healing Revival” i bl.a. “Healing Power for the Believer.” *The Word of Faith* June 2000, 8, der han sier at han særlig hadde gaven til å helbrede mennesker med en tumor; jfr. *Simmons* 1985, 90.

¹⁵ *Harrell* 1975, særlig 84-116; *Riss* 1988, 105-112; *Lie* 2000, 21-23. En predikant som fikk et virkefelt langt ut over USA er T.L. Osborn, som med sin bok *Healing the sick* ble kjent som en profilert talsmann for helbredelsesvekkelsen.

¹⁶ *Growing Up, Spiritually* 1976/1978, 70f.

jert om i boken *I believe in visions* (1972) og mange andre steder. Sentralt står synet 2. sept. 1950, der Jesus ifølge Hagin sa til ham at han i de foregående 15 år bare hadde levd i Guds tillatelige vilje, ikke i hans fullkomne vilje. Jesus sa - stadig ifølge Hagin - at han hadde gitt ham en spesiell salvelse til å gjøre tjeneste for de syke: Hvis han la en hånd på hver side av den sykes kropp og kjente en ild gå fra den ene hånda til den andre, skyldtes sykdommen en demon som var i den sykes kropp; den skulle han så drive ut i Jesu navn. Denne gaven brukte han inntil han i desember 1952 fikk den større gaven å prøve ånder, slik at han nå kunne si om et menneske var undertrykt av en ond ånd: Jesus fortalte Hagin at fra nå av skulle denne "gift of discerning of spirits" virke i hans tjeneste når han var i Ånden. Denne gaven trer i virksomhet når Ånden vil; det kan ikke mennesket bestemme selv.¹⁷

Med denne gaven hadde Hagin etter sin forståelse fått profet-embetet; han var nå *profet*. Han mener at profeten er en person som ikke bare har profetier men som i tillegg også har to av det han kaller åpenbaringsgavene virksomme i sin tjeneste, f.eks de to han selv hevder at han har, "the word of knowledge" og "the gift of discerning of spirits". Gaven å skjelne åndene mener han å ha mottatt i 1952 (jfr. ovenfor), og kunnskapsord-gaven hevder han at han fikk alt da han ble åndsdopt, selv om han først skjønnte det senere. 'Kunnskapsord' definerer han som overnaturlig

¹⁷ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 42f. 49-50. 54. 57-63 (sitat 63). 68-84; jfr. *The Ministry Gifts* 1981, 12f; *Knowing What Belongs To Us* 1989/2000, 24. Fortellingen om gaven til å kjenne når en demon forårsaker en plage kan virke som et forsøk på å konkurrere med en av hovedpersonene i helbredelsesbevegelsen, William Branham, som hevdet at han i 1946 fikk evnen til å oppdage sykdommer ved vibrasjoner i sin venstre hånd (*Riss* 1988, 105f).

Når Hagin i et skrift fra 1979 forteller om denne visjonen fra 1950, utelater han tegnet med ilden selv om han hevder at Jesus sa til ham: "[...] Tell them exactly what I have told you. [...]" På den annen side sier Jesus ifølge Hagin at hvis folk tror at Hagin er salvet vil kraften gå fra hendene hans til dem og helbrede dem. "[...] And the bolder you are to tell it, the more results you will have." (*Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 52) I et skrift fra 1987 gjentas betydningen av at Hagin skulle fortelle nøyaktig det Jesus sa og gjorde for at salvelsen skal virke, men selve hendelsen gjengis nokså forskjellig fra de to andre beretningene: Nå heter det at Jesus la fingeren på sin høyre hånd i begge Hagins håndflater, slik at den helbredende salvelsen i Hagins hender ville gå inn i kroppen og helbrede sykdom hos folk som trodde at han var salvet. (*Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 5). Her er det et påtakelig misforhold mellom påstanden om hvor viktig det er å gjengi Jesu ord nøyaktig og det som faktisk fortelles i de ulike tekstene.

åpenbaring ved Ånden av noe som er nå eller har vært i fortiden.¹⁸ Han legger vekt på å markere avstand fra de han forstår som selvbestaltede profeter, enten det er Jeane Dixon, et kjent medium i USA, eller kristne ledere som legger inn over tilhørerne sine at de må adlyde dem fordi de er Guds profeter.¹⁹ Samtidig hevder han altså at han selv er profet, noe som gir ham en sterk posisjon i tilhengernes bevissthet.²⁰

Han legger stor vekt på å fortelle at han allerede i 1943 hadde fått en ny dimensjon i sin tjeneste ved at han fikk salvelsen til å undervise. Tidligere hadde han likt godt å forkynne men ikke å undervise. I juni 1943 opplevde at noe falt på plass inne i ham og han visste at nå hadde han fått guddommelig gave til å undervise.²¹ "I [...] said, 'I have a teaching gift now. I can teach!' And from then on I enjoyed teaching because God added the anointing to stand in the office of teacher to my call."²² En annen gang forteller han om noe lignende som hendte ved årsskiftet 1949/50: Da gav han etter for Gud og begynte å undervise, og det falt så heldig ut at etter den erfaringen begynte han å undervise.²³ Fra nå av var han *lærer*.

¹⁸ *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 86. 14f. 59f. 66; *I believe in visions* 1972/[u.å.], 102f; *The Ministry of A Prophet* 1968/1983, 14-17. Han er altså mer presis enn *McConnell* 1990, 61, mener. Her dreier det seg ikke om kunnskap om framtidige ting, selv om Hagin ellers også kan fortelle om syn o.l. om ting som skal hende.

¹⁹ *Seven Steps for Judging Prophecy* 1982, 8-17. 20-22.

²⁰ Det er ikke sjelden han omtaler syner og Ånds-gitte innsikter som skal legitimere for tilhørerne at han har en spesiell funksjon som formidler av de dypeste hemmeligheter, samtidig som hans meninger om alle slags åndelige spørsmål får ekstra vekt hos mennesker som tror han er profet. Andre ganger kan han si at Herren gav ham innsikt ved visdomsord-gaven, f.eks. om den framtidige situasjon i amerikansk økonomi (*Following God's Plan For Your Life* 1993/2000, 126-128). Skriftet *Plans, Purposes and Pursuits* 1986/1988 er på mange måter en eneste sammenhengende framstilling av hva Hagin har fått se inn i om Guds planer. Han hevder f.eks. at han 16. juli 1987 ble rykket bort til Jesus, som fortalte ham om sine planer om en ny tid, og dette skulle gjøre menigheten rede for den neste store utgytelsen av Guds Ånd på jorda (*Plans, Purposes and Pursuits* 1986/1999, 1-6. 72. 109-111). Etter hans død har en offentliggjort en profeti som han skal ha gitt i 2003 for både 2004, 2005 og 2006 (*Word of Faith* 2/2004).

²¹ *The Ministry Gifts* 1981, 13f. 53f; *Growing Up, Spiritually* 1976/1978, 88; *Classic Sermons* 1992/1995, 110; jfr. *McConnell* 1990, 61.

²² *Classic Sermons* 1992/1995, 110.

²³ *Plans, Purposes and Pursuits* 1986/1999, 17-19.

Enda viktigere for Hagin og hans tjeneste er den befalingen han mener å ha fått om å undervise mennesker om tro. Han forteller at han en gang hørte Den Hellige Ånd som brakte ham et budskap fra Gud eller Jesus om at han skulle undervise Guds folk om tro: “You have learned faith both through my Word and by experience. Now go teach my people what I have taught you. Go teach my people faith.”²⁴ Det er påfallende at Hagin, som er så opptatt av å tid- og stedfeste det han oppfatter som viktige syner og opplevelser, ofte ikke daterer dette som gjerne framstilles som særlig skjellsettende i hans gjerning.²⁵ Først i et par skrifter fra 1990-tallet gir han en presis datering av når dette skal ha skjedd. Ved avslutningen av sin tjeneste som menighetspastor var han døden nær. I mai 1950 talte Jesus til ham fra himmelen og sa at han ikke skulle dø men leve og undervise Guds folk om tro. Og han prøvde å være lydig mot den himmelske røsten. “That’s one reason I teach so much about faith. I’m supposed to! [...] I obeyed God and went back into the field ministry [...] I ran up and down the hills and hollows of east Texas, preaching about faith when no one else was. I was criticized, persecuted, and talked about, but it never fazed me in the least bit.”²⁶ Dette er den hendelsen, datert til mai 1950, det vises til på omslaget av en rekke av skrifterne hans (se nedenfor).

En skjellsettende opplevelse hadde han også i El Paso, Texas, i februar 1959. Da fikk han en skade i armen, og hevder at Herren da sa at han nå var ute av Guds fullkomne vilje med sitt liv og bare levde i Guds tillatelige vilje. “The Lord showed me that while I had been anointed with the ministry of a prophet and a teacher, I had put my teaching ministry first and my prophesying ministry second.” Han likte å undervise, han mente

²⁴ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 104. Dette gjentas omtrent ordrett i *Understanding How to Fight the Good Fight of Faith* 1987/1996, 122f; “Hold Fast That Which Thou Hast.” *The Word of Faith* July 2000, 5.

²⁵ Hagin omtaler denne hendelsen forholdsvis sjelden, og i hans tidligere skrifter er den så vidt jeg vet ikke tidfestet. *Simmons* 1985 daterer den til 2 år etter at Hagin hadde en periode da han lærte mange nye sannheter (28), altså til ca. 1949-50; han viser her til et biografisk skrift av Kenneth Hagin, Jr.: *50 Years*, 41. *Meling* 1990 knytter den til begynnelsen av Healing Revival-perioden, som han tidfester til 1947-1958 (10f). *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 104. Etter at han kort har nevnt at han en gang holdt på å dø, omtaler han det guddommelige oppdrag og sier at han straks ble helt frisk.

²⁶ *Following God’s Plan For Your Life* 1993/2000, 122 (sitat); *Classic Sermons* 1992/1995, 111.

det var et stort behov for det og andre hadde oppfordret ham til det. “But I was going to have to reverse the order and put the ministry of the prophet first.”²⁷

Helbredelsesvekkelsen stilnet av mot slutten av 1950-årene. Det skyldtes ikke minst motstanden fra en del ledere innen Assemblies of God, den delen av amerikansk pinsebevegelse som Hagin var pastor i. Vekkelsen forandret karakter og ble mer sammensatt. Nye tjenester - gruppert om enkeltpersoner - sto fram, og gamle endret karakter. Harrell beskriver endringen ved å si at de fleste evangelister “became teachers more than healers and recast their revival teams into teaching organizations.” Helbredelse var ikke lenger det ene, dominerende tema; en ble nå også mer opptatt av emner som Åndens gaver, karismene, og av økonomisk framgang.²⁸

Hagin fulgte i høy grad med i disse endringene. Han hadde lenge vært i utakt med deler av pinsebevegelsen, og i 1962 sluttet han som pastor i Assemblies of God.²⁹ Etter å ha vært reisende evangelist i flere år startet han nå sin egen virksomhet i Garland, Texas, der han og familien hadde bodd i 17 år. Han hevder å ha fått et budskap fra Gud gjennom sin engel om at han skulle få eget kontor, selv lede arbeidet og bygge opp sin nye tjeneste. I 1966 flyttet han virksomheten til Tulsa i Oklahoma, og der - etter hvert i forstaden Broken Arrow - ligger dens administrative sentrum ennå.³⁰

Kenneth E. Hagin Evangelistic Association, senere Kenneth Hagin Ministries, startet altså i 1962. Den er i hovedsak nettopp en undervisningsinstitusjon, for å bruke Harrells ord. Den har utviklet seg til å bli et stort konsern med mange ulike aktiviteter. Hagin og hans medarbeidere har drevet utstrakt virksomhet, både gjennom Rhema Correspondance Bible School og gjennom skolen Rhema Bible Training Center som ble grunnlagt i 1974. Hans mange bøker og hefter sendes ut over Faith Library Publications. Daglige radiosendinger av Faith Seminar of the Air går ut over mer enn 300 radiostasjoner i USA, og kan høres på kortbølge i

²⁷ *The Ministry of A Prophet* 1968/1983, 3-5 (sitat 4). 9f. 17. Jfr. *The Ministry Gifts* 1981, 57; *I believe in visions* 1972/[u.å.], 96-99. 101-103; *Classic Sermons* 1992/1995, 111. 113f.

²⁸ *Harrell* 1975, 7-8 (sitat 8).

²⁹ *Harrell* 1975, 186; *McConnell* 1990, 60.

³⁰ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 47f. 120-122; *I believe in visions* 1972/[u.å.], 125f; *Following God's Plan For Your Life* 1993/2000, 103-105. Se *McConnell* 1990, 60. 78.

over 120 land. KEH har vært en av landets mest innflytelsesrike fjernsynsevangelister. Sentralt står månedsmagasinet *The Word of Faith* (fra 1968). Virksomheten er knyttet til den lokale menigheten Rhema Bible Church, som Hagin grunnla og der sønnen, Kenneth Hagin Jr, nå er pastor. Hvert år arrangeres en stor sommersamling ('camp meeting'), og Hagin har deltatt på en rekke såkalte korstog ('crusades'), seminarer o.l. I løpet av 1970-årene nådde arbeidet fra Tulsa ut over USAs grenser, og 10 år senere var det nådd ut til mange andre deler av verden. Hagin sto sentralt i større sammenslutninger av pastorer og ledere innen trosbevegelsen, både i International Convention of Faith Churches and Ministers (ICFCM) fra 1979 og i Rhema Ministerial Association International fra 1985.³¹ På websiden til Kenneth Hagin Ministries regnes det opp såkalte 'International facilities' med 'Rhema Bible Training Centre' i Sør-Afrika, Australia og flere steder i Europa, Asia og Latin-Amerika.³² DeArteaga sier med rette at "Hagin's worldwide ministry and influence have been astonishing."³³

Hagin setter seg og sin tjeneste inn i en spesiell ramme. Han presenterer sin forhistorie på en måte som minner om de store gudsmenn fra den gamle pakt og deres kall.³⁴ Jesus skal ha sagt at han hadde kalt ham (Hagin) før han var født, og sier at slik var det jo med Jeremias også. Jesus påstås videre å ha sagt at Satan hadde ønsket å ta livet av Hagin, men at Jesu engler passet på ham. Jesus hadde også vist seg for moren før Kenneth ble født og sagt at barnet hun ventet skulle tjene i Åndens kraft og fullføre den tjenesten han var kalt til. Moren bekreftet at Jesus sa til henne at barnet hennes skulle bli født;

'for he [Hagin] shall bear witness concerning my second coming.' He [Jesus] was trying to tell me [Hagins mor] that my child would take part in the revival

³¹ "Kenneth Hagin Ministries." www.rhema.org/khm.htm; *Classic Sermons* 1992/1995, 112-113; *Hanegraaff* 1992, 333-335. 408f; *Melton* 1991, 188. Han forteller selv om predikanter som har sagt til ham at før hadde ingen hørt om ham men "in just a matter of a few years, you're an international figure." ("Except the Lord Build the House." *The Word of Faith* October 2001, 13)

³² "Kenneth Hagin Ministries." www.rhema.org/khm.htm.

³³ *DeArteaga* 1992, 284:n.21.

³⁴ Det samme gjelder forøvrig hans senere liv, når han forteller at han ble sammenlignet med Enok som ble tatt opp til himmelen (*Following God's Plan For Your Life* 1993/2000, 3f. 7).

that would usher in the coming of the Son of Man. He [...] would have a part in the great last move of God's Spirit.³⁵

Hagin påberoper seg syner der det går fram at den bevegelse han skulle delta i, ville være preget av åndsgaver og mirakler: Verdens ende og Herrens gjenkomst er nå nær. I de siste dager skal alle Åndens gaver være virksomme i menigheten, den skal gjøre større ting og ha større kraft enn selv den første menighet, med forunderlige og stadig flere mirakler. "We now have entered into the area of the miraculous." Amerika fikk nå sitt siste kall. "This is the last revival." Og Hagin sier at dette har han sett bli oppfylt i årene etterpå; også i hans egen tjeneste har han sett mirakuløse helbredelser like forunderlige som de en leser om i Bibelen.³⁶ Dette er med på å forsterke inntrykket av Hagin som en helt spesiell person med en ekstraordinær oppgave i Guds ledelse av sitt folk.

Også andre vitner påkalles. Han hevder at Smith Wigglesworth i 1947 skal ha sagt at Gud i 1980-årene skal sende en enda sterkere vekkelse enn før. Da skal Åndens gaver være virksomme, som i helbredelsesvekkelsen, men det skal også være en vekkelse av forkynnelsen av Guds Ord. Kombinasjonen av disse vil bringe den største bevegelse vi noen gang har sett. Hagin sier i 1985 at denne bevegelsen startet i 1982 og er her nå, og at den vil vokse seg stadig sterkere.³⁷ Det er knapt tvil om at han mener at det dreier seg om trosbevegelsen.

Et spørsmål som ofte har vært diskutert i de senere år er røttene til Hagins lære. Det er hevet over tvil at han på en rekke punkter er sterkt påvirket av Essek William Kenyon (1867-1948) (se ovenfor s. xvi f.). Kenyon hadde baptistisk bakgrunn men etablerte etter hvert sin egen

³⁵ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 49 (sitat). 54-56 (sitat 56). Noe lignende forteller han så sent som i 2001. Her heter det også at Jesus sa til moren at hun skulle gi sønnen et bestemt navn. Hun adlød ikke, men Jesus sa til Hagin i 1950 at det ikke gjorde noe. ("Campmeeting 2001 - People of Purpose." *The Word of Faith* October 2001, 6) Han sier også at da han holdt på å dø og komme til himmelen som 15-åring, hørte han en stemme som sa at han skulle gå tilbake. "Your work's not done!" ("From the Archives. 'Your Work's Not Done!'", *The Word of Faith* December 2001, 19) Implikasjonen er at hans spesielle oppgave var så viktig at han trengtes på jorda.

³⁶ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 42-47. 53 (sitater 47). I 2001 utvidet han også perspektivet ved å inkludere tilhørerne i den oppgave som han selv hadde fått. "This movement is a forerunner to Jesus' Second Coming." ("Campmeeting 2001 - People of Purpose." *The Word of Faith* October 2001, 6) Slike profetier om at verdens ende er nær forestående var karakteristiske for helbredelsesvekkelsen (*Simmons* 1985, 36).

³⁷ *The Coming Restoration* 1985/2989, 3. 29. 22-24.

virksomhet, med bl.a. *Bethel Bible Institute* i Massachusetts og senere egen menighet i California. Han hadde sitt eget radioprogram og gav ut en rekke bøker som har øvd stor innflytelse på mange helbredelsesforkynnere og karismatikere, også Hagin.³⁸ Selv innrømmer Hagin denne påvirkningen bare én eneste gang, nemlig når han i *The Name of Jesus* fra 1979 sier at han brukte Kenyons bok *The Wonderful Name of Jesus* i sin undervisning og stadig siterer ham i sin bok. Ellers hevder han at han ikke kjente til Kenyon før i 1950, da han ble kjent med noen av hans bøker. Mange forskere, særlig fra McConnell av, har imidlertid påvist at han ofte direkte gjengir tekstavsnitt fra Kenyons bøker uten å angi hvor han har det fra og at det i det hele er hentet fra en annen. Stump har pekt på at Hagin til og med leser fra Kenyons bøker over radio mens han gir inntrykk av å lese fra sine egne skrifter. Både i språkbruken og innholdsmessig lar det seg påvise at det er stor overensstemmelse mellom Hagins og Kenyons skrifter.³⁹ DeArteaga erkjenner at McConnell har påvist at mange av Hagins skrifter “mirror earlier Kenyon texts word for word or sentence for sentence”, men han vil ikke strekke seg lenger enn til å si at det dreier seg om “*unintentional plagiarism*”. Han begrunner dette med Hagins påstått gode hukommelse og hevder at han bare ‘låner’ ting fra andre slik som det er vanlig blant forkynnere.⁴⁰ Simmons peker på at Hagin selv sier at han som ung forkynner enten leste opp Spurgeons prekener eller gjengav dem ord for ord etter hukommelsen, og mener at dette har han også gjort når det gjelder Kenyons skrifter, selv om Hagin selv benekter det.⁴¹

Han erkjenner imidlertid at det er noen han har lært av. F.eks. taler han meget rosende om legen Lillian B. Yeomans, sier at han har lært av henne at sykdom kommer fra Satan og ikke fra Gud, og anbefaler hennes bøker om helbredelse.⁴² Han siterer ofte fra Smith Wigglesworth; dennes

³⁸ Lie 1994; Simmons 1997.

³⁹ *The Name of Jesus* 1979/1980, 9-11; Stump 1987, 78-116; McConnell 1990, 5-12; Hane-graaff 1992, 331-332. 397; Lie 2000, 23-27.

⁴⁰ DeArteaga 1992, 228f (sitat 228). Han påberoper seg at Hagin sies å ha “an almost perfect photographic memory,” men hevder at han husker innholdet men ikke kilden (228f). Han erkjenner riktignok at det er uakseptabelt at “Hagin’s acknowledgements of Kenyon are not systematic enough to meet minimum requirements of publishing ethics or law” (229).

⁴¹ Simmons 1985, 17-18. Han kan også vise at en bok som Hagin siterer fra og som han sier han leste i 1949, faktisk er skrevet av Kenyon (Simmons 1985, 30:n.4).

⁴² *Classic Sermons* 1992/1995, 205-207; det kan nesten se ut til at han mener han har lært

bok *Ever Increasing Faith* har han etter eget utsagn lest mange ganger, og også den anbefaler han til andre. Han viser også til F.F. Bosworth, siterer ham ofte og forteller at han underviser ut fra hans bok *Christ the Healer* på Rhema Bible Training Center. Da det ble kjent at han i sin bok *The Authority of the Believer* fra 1967 hadde gjort utstrakt bruk av John A. MacMillans bok med samme tittel, innrømte han at han hadde lest MacMillans bok i 1948. Han tok med en henvisning til dette i forordet til nyutgaven fra 1984 og forandret tittelen til *The Believer's Authority*. Stump har et poeng når han sier at Hagin nok er i stand til å kreditere andre forfattere, men han er taus om dem han er svært avhengig av og har plagiert mest.⁴³

På grunn av denne påviste avhengigheten av Kenyon hevder McConnell og mange andre at det er han som er TBs egentlige grunnlegger, selv om det var gjennom Hagin at Kenyons lære ble TBs fundament. De som tenker slik, ser Kenyon som den virkelige grunnlegger av og lærer for trosbevegelsen.⁴⁴

Hagin gir i hovedsak et helt annet bilde av hvor han har læren sin fra. Han hevder at han i de fleste tilfeller ikke har overtatt den fra andre, og mener i stedet at han har fått den ved Ånds-åpenbaringer, visjoner og lignende. Ikke sjelden kommer han inn på hvordan han i årenes løp har endret syn på et eller annet lærepunkt. Da han var pastor i sin siste menighet oppdaget han at han tok feil i mye, og forandret derfor syn.⁴⁵ Han forteller at han i årene 1947-48 levde i intens bønn i en lang periode. Det førte til nye innsikter i hva Jesus ville han skulle gjøre, men også til at han lærte mer av Ordet enn han hadde gjort i de 13-14 årene før, dvs. så lenge han hadde vært en troende.⁴⁶ Når han blir konkret, dreier det seg

av henne at først Adam og så Satan ble denne verdens gud (206), men dette er vel hans egen tilretteleggelse av saken. Se også *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 59; jfr. 17f. Andre han omtaler spesielt og har brukt selv er Wilford H. Reidt, svigersønn til John G. Lake (*The Art of Prayer* 1992/2000, Acknowledgement).

⁴³ *Bible Prayer Study Course* 1981, 154; *The Name of Jesus* 1979/1980, 10; *The Believer's Authority* 1984, Foreword; *Stump* 1987, 115-116; *McConnell* 1990, 68f.

⁴⁴ *McConnell* 1990, 5f. 12-14. 57f. 77. 184f; *Hanegraaff* 1993, 331. *Stump* 1987, 114; *Hunt* 1987, 59. 64f; *Lovett* 1988, 718f.

⁴⁵ *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 81-83.

⁴⁶ *Growing Up, Spiritually* 1976/1978, 85f; *Praying To Get Results* 1983/1984, 30. Se ovenfor. - Simmons påpeker at det er påfallende at Hagin i noen sammenhenger kan si at det han underviste i de første 15 år i tjenesten var "junk", samtidig som han hevder å ha stor

som oftest om at han hevder å ha fått spesielle åpenbaringer eller at han på annen måte har fått guddommelig ledelse til å innse en eller annen lære eller sannhet, i strid med sine egne tidligere og de fleste andres oppfatninger. Jeg nevner i stikkordform de viktigste nye innsiktene han påberoper seg å ha fått:

- I 1947 begynte han å forstå at vi troende har autoritet “to plead our case”, føre vår sak og argumentere for den overfor Gud, en autoritet som vi ikke har brukt ennå.⁴⁷

- I januar 1950 sa Herren at han måtte korrigere Hagins teologi litt, og underviste ham om at han kunne kreve penger av Satan og befale engler, og om at først Adam og senere Satan ble denne verdens gud.⁴⁸

- I august 1950 fikk han en åpenbaring av autoriteten i Navnet Jesus.⁴⁹

- 2. september 1950, da Jesus gav ham en særlig salvelse til å helbrede, lærte han ham også at han selv, Jesus, helbredet og virket i sitt jordeliv som et menneske ved Åndens salvelse.⁵⁰

- På begynnelsen av 1950-tallet begynte han å undersøke menneskesynet nærmere, særlig forskjellen på sjel og ånd. Det var ikke noe å hente for ham av de bøkene som ble brukt i seminarene, men han fant det ut fra Bibelen.⁵¹

- I 1951 viste Jesus ham at det ikke bare er tale om å tro men også om å ‘si’ det en vil oppnå.⁵²

- I desember 1952 i Oklahoma åpenbarte Jesus seg for ham og underviste ham om djevelen og demonene, og om at han hadde delegert sin

innsikt alt fra han var helt ung. Simmons har nok rett i at han følte at hans første forkynnelse var “inferior” i forhold til de åpenbaringer han fikk senere. (*Simmons* 1985, 27f)

⁴⁷ *The Art of Prayer* 1992/2000, 177-183.

⁴⁸ *How God Taught Me About Prosperity* 1985/2000, 13-20. I *I believe in visions* 1972/[u.å.], 123-126, kan det se ut til at det var i august 1963 han lærte om å befale engler, men kanskje mener han der å vise til noe han hadde lært før (125f).

⁴⁹ *The Name of Jesus* 1979/1980, 9-11.

⁵⁰ *Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 3-15.

⁵¹ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 17-20; *Demons and How to Deal With Them* [1968]/1978, 10.

⁵² “Act on the Word.” *The Word of Faith* June 1999, 5; “What You Say Is Your Faith Speaking.” *The Word of Faith* September 2000, 7. 9f.

autoritet på jorda til menigheten. Hagin hevder at det vendte opp ned på hele hans teologi, og han begynte å studere emnet mer.⁵³

Det bildet Hagin presenterer av seg selv i sine skrifter, er av en som Gud har utvalgt seg som et helt spesielt redskap, på linje med de bibelske profetene. Han er selv en profet, han står i profetembetet. Samtidig er han lærer. Store deler av det han forkynner har han etter eget utsagn lært av Jesus eller på annen måte fått direkte åpenbaring om, samtidig som læren hans er begrunnet i Bibelen. Dette gjør at han framtrer overfor sine tilhørere med et klart og etter eget syn tydeligvis udiskutabelt krav på åndelig autoritet.

Som lærer er han seg bevisst å ha en annen teologi enn de fleste såkalt "religiøse" mennesker på en rekke punkter. Det gjelder læren om at en kan få helbredelse og annen velsignelse ved å tro og tale ut fra Mark 11,23-24, synet på mennesket, djevelen og demonene, Adam og så Satan som denne verdens gud, at Jesus hadde utført sin jordiske tjeneste som menneske som var salvet ved Den Hellige Ånd, den troendes rett på økonomisk framgang, autoritet i Jesus-Navnet og ikke minst den troendes rett til å føre sin sak med Gud, befale engler og utøve autoritet på jorda. Dette har han også opplevd sannheten av i sitt eget liv, fra sin helbredelse som 17-åring av, hevder han.

Sentrale anliggender i Hagins forkynnelse og noen hovedtrekk i hans kristendomsforståelse

Hagin kan bare forstås på bakgrunn av den sammenheng og de personlige erfaringer som var hans. Som vi har sett, pretenderer han å ha fått guddommelig åpenbart store deler av sin lære. Vi skal nå se ganske kort på hva han generelt står for og hva noen av disse nye lærene innebærer.

Pinsekristendommen har preget ham sterkt, selv om hans forhold til de pentekostale trossamfunn har variert. Han deler pinsevennens understrekning av en personlig omvendelse som nødvendig for frelsen, og deres lære om troendes dåp, åndsdaup og Åndens gaver. Han taler ofte om at han har fått mennesker frelst, og mange av skriftene hans inneholder bønner til bruk for frelsessøkende. Men han er ikke først og fremst omvendelsesforkynner, og heller ikke dåpsspørsmålet opptar ham særlig. Han er langt mer opptatt av åndsdaupen, som han ikke bare fastholder som

⁵³ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 61. 69. 80-84; *The Name of Jesus* 1979/1980, 82f. 87; *Demons and How to Deal With Them* [1968]/1978, 23-27; *Knowing What Belongs To Us* 1989/2000, 24-25.

en grunnleggende erfaring etter frelsen, med tungetale som tegn, men han tillegger den også stor betydning: “[...] speaking with tongues is the initial supernatural sign or evidence of the Holy Spirit’s indwelling. The speaking with tongues is the beginning of it all. [...] The speaking with tongues is the door into all the rest of the spiritual gifts.”⁵⁴ Samtidig markerer han forskjeller til pinsevenner på enkelte punkter; f.eks. mener han at åndsåpen er noe en kan motta umiddelbart, uten å måtte vente (“tarry”) slik det tidligere var praksis hos mange pinsevenner.⁵⁵

I de stridsspørsmål som hadde splittet den unge pinsebevegelsen i USA i den første tiden, delte Hagin det syn som Assemblies of God, hans eget kirkesamfunn, hadde på trinitetslæren. Han uttrykker seg trinitarisk om Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd, og adskiller seg slik fra den “Oneness Pentecostalism” - gjerne kalt “Jesus Only” - som står for en form for modalisme og som f.eks. Hagins tidligere “Healing-Revival-kollega” William Branham representerte. Han tar i noen sammenhenger klar avstand fra denne bevegelsens syn om at dåp må utføres “in the Name of ‘Jesus Only’”, og at det skulle være nødvendig å være døpt på denne måten for å bli frelst.⁵⁶

Sentralt i hans forkynnelse og undervisning står læren om at den troende har rett på og kan oppnå helbredelse. Denne vekten på helbredelse er noe han i utgangspunktet delte med den klassiske pinsebevegelsen og ikke minst med predikantene innen Healing Revival; jfr. ovenfor. Alt i sitt første skrift fra 1960 med den karakteristiske tittelen *Redeemed From Poverty, Sickness and Death*, sier han: “You can scripturally claim hea-

⁵⁴ *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 15; jfr. 3. Dette understrekes i det vesle skriftet *Why Tongues?* 1975/1983, 3f. 9f. 12.

⁵⁵ I noen skrifter er dette et hovedpoeng for ham, slik som i *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 5. 14. 23-30. 43-48; *The Bible Way To Receive the Holy Spirit* 1981/1983, 7-32. Det svarer til hans egen opplevelse (*I believe in visions* 1972/[u.å.], 34-39). I sine senere skrifter legger han imidlertid også vekt på at en åndsåp-opplevelse ikke er nok; det gjelder å stadig bli fylt av Ånden, som en kontinuerlig prosess (*Following God’s Plan For Your Life* 1993/2000, 21ff, særlig 22). Dette synet må oppfattes som en viss kritikk av tradisjonell pentekostal lære om åndsåpen som den store, skjellsettende erfaring i den troendes liv.

Det er også verd å merke seg at Hagin omtaler gjenfødelsen som en ‘dåp’ og begrunner det med henvisning til 1 Kor 12,13, en tekst som pinsevenner vanligvis bruker om ‘åndsåpen’. Sammen med åndsåpen blir det da tre slags dåp, etter hans syn. (*The Name of Jesus* 1979/1980, 66-69; *Laying on of Hands* 1980/1981, 3) Jfr. *Ottosen* 1998, 127.

⁵⁶ *The Name of Jesus* 1979/1980, 68 (sitat); *Understanding the Anointing* 1983/1987, 17.

ling from any illness [...] It will work for you too.” Her nevnes frihet fra både sykdom, fattigdom og den annen død, men frihet fra sykdom, helbredelsen, står nok fortsatt mest sentralt for ham. Den er en del av forløsningen.⁵⁷ Dette er blitt værende et - kontroversielt - hovedpunkt i hans forkynnelse og undervisning. Hagin sier selv at uansett hva han taler om, ender han alltid med å undervise om tro og helbredelse.⁵⁸ Han spesialiserte seg på visse emner, som han selv kan uttrykke det:

God called me to teach His people faith, so I specialized along that line, but that's not all I preach. Even as a pastor I was strong in teaching faith, but I didn't just teach faith. I was strong in teaching prayer, but I didn't just teach prayer. I was strong on the subject of healing, but I didn't just teach healing. I'd preach on other subjects, too, because the Bible teaches such things as the subjects we are discussing now - signs of the times - plus holiness, consecration, commitment, etc.⁵⁹

Selv om han altså kunne preke om mange emner, skulle ingen være i tvil om hvor tyngdepunktene i hans forkynnelse og undervisning lå. Dette bekreftes til fulle av skriftene hans: Tro, bønn og helbredelse går igjen i titlene til en stor del av dem.⁶⁰

Han har etter hvert utvidet sin undervisning og sin praksis til også å omfatte økonomisk framgang. “Prosperity” ble et viktig tema for ham.

⁵⁷ *Redeemed From Poverty, Sickness and Death* [1960]/[u.å.], 25. Her bruker han 5 Mos 28 og Gal 3,13f til å begrunne at den troende har rett på frihet fra lovens forbannelse, og denne definerer han som fattigdom, sykdom og den annen død (3f. 8. 14f. 26-31). Jfr. også *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 46. 52-55; *In Him* 1975/1982, 20. Dette utdypes, bl.a. i tilknytning til Jes 53, Matt 8,17 og 1 Pet 2,24, i *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 7-11. 20f. 24-27. 31. “[...] divine healing belongs to Christian believers and it is God's will that they be healed.” (*The Key to Scriptural Healing* 1983/1984, 16) Jfr. “Healing Is God's Will.” *The Word of Faith* April 2001, 4f. 10f; *Bible Prayer Study Course* 1981, 82; “God Prepares a Table for You in The Presence of Your Enemies.” *The Word of Faith* August 1999, 5. 7.

⁵⁸ *Understanding the Anointing* 1983/1987, 61. “I've been preaching for years that God wants *all* of His children - not just some of us, but *all* of us - healthy and healed. [...] without sickness and without disease.” Han ble ofte kritisert for det, også av pinsevennpastorerer, men han fortsatte. Han sier selv han kunne preke “healing” hver eneste kveld. Han prekte ofte om kjente temaer slik at han fikk folks oppmerksomhet, og så begynte han å “drop a little faith on them,” “a spoonful” innimellom. (*Must Christians Suffer?* 1982, 23. 24; jfr. *Following God's Plan For Your Life* 1993/2000, 85; *Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 4)

⁵⁹ *Signs of the Times* 1986/1998, 25.

⁶⁰ Se bibliografien s. 129ff.

Også det kan en oppnå ved tro.⁶¹ I det vesle skriftet *How God Taught Me About Prosperity* (1985) er dette hovedtema. Her utmåler han hvor fattig han var og hvor dårlige kår familien levde under, inntil Gud selv i 1950 lærte ham å bruke troen ikke bare for helbredelse, frelse og åndsåd, men også når det gjaldt økonomien; dét hadde han ikke skjønt før. “Faith is the same in the financial realm as it is in any of the others.”⁶² “[...] you as a Christian are an absolute overcomer. It means that poverty, want, and need are things of the past.”⁶³ Han hevder at når han selv har bedt om det han ønsket, og har trodd at han fikk det, har det skjedd, ikke bare når det gjelder helbredelse men “in every other aspect of life. No matter what the need may be - material, spiritual or financial - this is the way that we receive.”⁶⁴ Han har alltid fått alt han har spurt om, og vanligvis har han fått det øyeblikkelig; bare når det gjelder penger kan det ta noen få dager.⁶⁵ I evangeliet er det hjelp for “every need”.⁶⁶ I sammenhenger der han kommer inn på sin første tid som kristen, da han begynte å ferdes blant pinsevenner og ble pinsepastor, understreker han ofte at også åndsåd er noe en har rett på og kan få straks, ikke noe en må vente på.⁶⁷

På denne bakgrunn hevder Hagin at troende ikke trenger å være syke. Han sier ofte at han selv aldri er syk og ikke har vært det siden han ble helbredet i 1934.⁶⁸ Han kan imidlertid også nevne enkelte plager, som at

⁶¹ “I preached that God wants us to prosper.” Han hadde selv svært dårlig råd. “But I stayed with it.” (*Must Christians Suffer?* 1982, 30)

⁶² *How God Taught Me About Prosperity* 1985/2000, 1. 3-11 (sitat 11). 15. 28) Jfr. *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 124-129; *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 74-78. Dette fikk han innsikt i fra og med et syn i 1950 (se ovenfor). “Faith works identically in every realm and in every sphere.” *How God Taught Me About Prosperity* 1985/2000, 10.

⁶³ *The Present Day Ministry of Jesus Christ* [u.å.]/1978, 27.

⁶⁴ *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 31, jfr. 30. 48; *Praying To Get Results* 1983/1984, 2.

⁶⁵ *Prayer Secrets* 1967/1981, 8.

⁶⁶ *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 4-5 (sitat 5). 22. 32. 37; *Bible Prayer Study Course* 1991/2000, 101.

⁶⁷ Se ovenfor.

⁶⁸ *God's Medicine* 1977/1981, 7. 17-22. Dette kan han formulere svært poengtert, når han sier at han ikke har hatt en eneste hodepine engang siden han ble helbredet som ung gutt. “Not one. The last headache I can actually remember having was in August 1933.” (*Words* 1979/1982, 6; jfr. 20) Senere kan han si: “Now more than fifty-five years have passed, and I

han har kjent sterke smerter i hjertet og ellers, to ganger har det virket som han skulle dø, og han innrømmer at han har vedvarende plager i albuen. Disse tingene definerer han imidlertid ikke som sykdom, bare som symptomer som Djevelen frister ham med.⁶⁹ Han innrømmer å ha vært angrepet av sykdom når han har oppført seg dumt og ikke tatt hensyn til kroppen, eller når han ikke har vandret i kjærlighet. “But nothing has ever been seriously wrong with me in these more than fifty-five years except when I missed God and I got out of walking in love.”⁷⁰

Han forteller riktignok også om enkelte ganger da troende ikke har fått det de har ønsket. En gang begynte han selv å føle seg fysisk syk, så han ba troens bønn, som han alltid hadde gjort og var blitt helbredet ved før. “But this time, I got no better fast!” Da han spurte Jesus hvorfor troens bønn ikke virket, fikk han det svar at han skulle legge hendene på seg selv, og da ble han bedre. Og Jesus sa at Hagin ikke hadde brukt den håndspåleggelsesgaven han hadde gitt ham. Han hadde altså vært ulydig, det var grunnen til at troens bønn ikke hadde virket. Da han gjorde som Jesus sa, begynte han straks å føle seg bedre.⁷¹

Flere ganger forteller han at en nær slektning av ham ikke ble helbredet selv om han sier han “used all the faith I had” for henne. Han spurte

still haven't had the flu or a headache - and I don't intend to.” (Following God's Plan For Your Life 1993/2000, 115)

⁶⁹ I *Knowing What Belongs To Us* 1989/2000, 13, sier han at han var døden nær to ganger, den ene gangen på grunn av alvorlige hjerteproblemer. Episoden med armen fant sted i februar 1959 og var innledningen til El Paso-synet (se ovenfor). Han falt og skadet armen sin, fryktet at den var brukket og gikk til sykehuset for å få en doktor til å se på den. Jesus kom til ham på sykehusrommet og sa at dette var djevelens verk, men han hadde tillatt at det hendte fordi Hagin ikke lenger var i hans fullkomne vilje. Han ville gjøre armen 99% brukbar og bare la 1% uførlighet være igjen for å minne Hagin om ikke å være ulydig igjen. (*I believe in visions* 1972/[u.å.], 93-98) - Hanegraaff gjengir en rekke utsagn der Hagin snakker om å være angrepet av sykdom, *Hanegraaff* 1992, 237f. 401-403.

⁷⁰ *Following God's Plan For Your Life* 1993/2000, 161. Dumheten hans var at han gikk ut i kulda uten ytterfrakk etter å ha blitt varm mens han prekte, med den følge at han fikk vondt i halsen! Først da han angret denne dumheten, kunne han bli frisk (samme). Se også foregående note.

⁷¹ *Following God's Plan For Your Life* 1993/2000, 115-116 (sitat 115). Her dreier det på en måte om et nytt krav: En må også ha kjærlighet for å kunne være frisk. Det ser ut til at dette er noe Hagin har begynt å tale om i de senere år; samme, 155-157. Det er et viktig tema i skriftene *Love Never Fails* 1984/1999; *Love: The Way To Victory* 1994/1996, 12f. 35-39. 84. 155-157. 161-169. 183-192. 202f. 218. 223-233; *Classic Sermons* 1992/1995, 116-125.

Jesus hvorfor det gikk slik, og fikk beskjed om at det hadde han ikke noe med - det var en hemmelighet mellom Jesus og den syke som ikke var åpenbart for Hagin. Og Jesus skal da ha sagt til ham: “But what is revealed to you, you preach. Go ahead and preach healing just like you’re preaching it because it’s right. But if people don’t get healed, don’t even think about it. [...] You’re not healing them anyway; you’re just preaching it.”⁷²

Andre ganger identifiserer han denne slektningen som sin søster Oleta. Han sier at han helbredet henne ved sin egen tro en gang før da hun var en åndelig baby, dvs. en umoden kristen. Nå var hun ikke det lenger, “so I couldn’t get her healed on my faith.”⁷³ Hagin har ofte klare oppfatninger av hva som er grunnen til at mennesker ikke blir helbredet, som regel at de ikke tror, ofte fordi de ikke er undervist rett. Men selv om han indirekte sier at søsteren ikke trodde,⁷⁴ antydes det en annen, ukjent grunn til at hun ikke ble frisk. Det eneste en kan si er at en ikke skal legge skylden på Gud for at noen dør.⁷⁵

Andre steder hevder han å vite årsaken til at søsteren ikke ble helbredet. Og da dreier det seg om mangel på tro. Hun var 5 år tidligere blitt helbredet av kreft et annet sted i kroppen, men nå sa Herren til Hagin at hun kom til å dø. “I kept asking the Lord why I couldn’t change it. He told me that she had had five years in which she could have studied the Word and built her faith, but she hadn’t done it. [...] I expected her to do something about developing her own faith. She didn’t do it and she died.”⁷⁶ Han veksler altså mellom å hevde at det er en spesiell, ukjent grunn til søsterens død og det å si at det skyldes at troen hennes ikke var sterk nok. I begge tilfeller er det tydelig viktig for ham å understreke at tros-forkynnelsen hans ikke anfektes.

⁷² *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 94. 95.

⁷³ *Following God’s Plan For Your Life* 1993/2000, 4. 5. Denne gang er det søsteren, ikke Jesus, som i et syn forteller ham at det er en grunn til at han ikke kunne det, heller ikke hun sier hva det er (samme)

⁷⁴ Han sier at vi ikke kan bære andre mennesker på vår egen tro ubegrenset fordi Gud venter at vi skal vokse i tro (*Following God’s Plan For Your Life* 1993/2000, 4). Se nedenfor til troens bønn for andre mennesker.

⁷⁵ *Don’t Blame God* 1979/1980, 28ff.

⁷⁶ *Bible Prayer Study Course* 1981, 83; jfr. *Praying To Get Results* 1983/1984, 5.

Hagin har i det hele et ambivalent forhold både til egen og andres sykdom og til leger og helsevesen. I en sammenheng sier han:

I say this to the glory of God: I've had half a century of divine health. The last headache I had was in August 1933, but don't misunderstand me: I'm not opposed to doctors. Thank God for them. Medical science will help people as much as it can. If I'd have needed to go to a doctor in the past half century, I would have gone - but I haven't needed to. I've sent other people to the doctor, however, paid their bills, and bought their medicine. (Doctors often can keep people alive until we can get enough Word in them to get them healed.)⁷⁷

Et annet sted sier han omtrent det samme, og legger til: "And if I needed an aspirin, I'd take it if I couldn't get healed any other way."⁷⁸ Meningen er klar: Helsevesenet er i og for seg nyttig, den kan holde mennesker i live, men det finnes en bedre måte enn leger og medisiner, nemlig troens.

Dette bekreftes av noe han sier om en syk kvinne: Det var Guds fullkomne vilje for henne at hun skulle bli helbredet ved Guds kraft og ikke behøve en operasjon. Hun hadde imidlertid ikke tro for det. Da gikk Hagin *ned* på hennes trosnivå og ble enig med henne om å be for operasjonen, med den følge at den ble svært vellykket.⁷⁹ Helsevesenet blir en slags sekundærløsning for åndelig umodne mennesker, slike som (foreløpig) har for liten tro til å kunne bli guddommelig helbredet. For den troende er det en bedre vei. Hagin forteller en gang om en hendelse som illustrerer tankegangen hans godt:

Someone asked me, 'Brother Hagin, do you ever feel bad?'
 'Yes, once in a while.'
 'What do you do?'
 'I always double up my Bible reading, for 'They (my [Jesu] words) are life ... and health.'⁸⁰

⁷⁷ *Understanding the Anointing* 1983/1987, 25 (uth. ved meg); jfr. også *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 52. 81. - Han tenker trolig på at han har sendt sine egne barn til lege, til vanlig helsesjekk og vaksinerer (*Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 15). Han forteller at da hans kone fikk struma, anbefalte han henne å la seg operere. Men også var noe ekstraordinært, ettersom Jesus selv viste seg for ham og sa at hun skulle la seg operere og ville leve, fordi han hadde hørt Hagins bønner (*I believe in visions* 1972/[u.å.], 85-87). Dessuten har altså Hagin selv en gang skadet armen og ble innlagt på sykehus for det (se ovenfor).

⁷⁸ *Love: The Way To Victory* 1994/1996, 152; jfr. 161-163.

⁷⁹ *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 44-48.

⁸⁰ *The Key to Scriptural Healing* 1983/1984, 29.

Ordet, og det å tro og handle i samsvar med det, åpner for den guddommelige helbredelse i menneskers liv.

Selv om de troende altså kan ha helbredelse, god økonomi og suksess, kan Hagin til en viss grad polemisere mot den oppfatningen at deres liv skal være problemfritt. Han kan leilighetsvis markere en viss avstandstaken til folk han mener misforstår trosforkynnelsen. “People, listening to faith teachers, get the idea that they are going to sail through life and that everything is going to be ‘hunky-dory.’ They think they’ll never have any trials, tests, or suffering of any kind.”⁸¹ Slik er det ikke. Særlig legger han vekt på at den kristne aldri kan unngå forfølgelse.⁸²

En grunntanke hos Hagin er at alt godt kommer fra Gud og alt vondt fra Satan. Gud er aldri årsak til f.eks. sykdom; sykdom og lidelser kommer fra Satan. I noen tilfeller tenkes de å være forårsaket av demoner, men Hagin mener ikke at all sykdom skyldes besettelse e.l. “The devil is either directly or indirectly back of all sickness and disease. But that doesn’t mean that there is always the literal presence of a spirit there. The Bible differentiates between healing the sick and casting out devils.”⁸³ Hva som er hva kan en finne fram til ved gaven til å prøve ånder, en gave han selv mener at han har.⁸⁴ Selv om bøkene hans inneholder mange beretninger om demonutdrivelser, er det ikke det som står i sentrum for hans interesse.

Hagin mener at Gud har gitt flere metoder som folk kan bli fysisk helbredet ved. Den beste måten er å vite hva Guds Ord sier og handle på det. Men det er også andre måter, som han regner opp i *Seven Things You Should Know About Divine Healing* fra 1979: Kreve av djevelen i Jesu navn at sykdommen forsvinner; be Faderen om helbredelse i Jesu navn; enes i bønn ut fra Matt 18,19; salve med olje ut fra Jak 5,14; motta hel-

⁸¹ *Must Christians Suffer?* 1982, 13.

⁸² Han kan understreke at det er forskjell på ulike slag lidelse, særlig på sykdom og forfølgelse. I skriftet *Must Christians Suffer?* er dette viktig: Sykdom er noe Jesus bar for oss slik at de troende har rett til å være fri fra den, men forfølgelse og motgang som kristne slipper en ikke fra i dette liv. (*Must Christians Suffer?* 1982, 2-4. 9-11. 14f og ellers hele skriftet) DeArteaga mener at dette skriftet viser at Hagin ble mer nøye med å presisere sitt syn på dette punkt som en følge av Farahs bok fra 1978 (*DeArteaga* 1992, 220).

⁸³ *Ministering to the Oppressed* [u.å.]/1978, 16; jfr. *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 13f.

⁸⁴ Se ovenfor, der han forteller både om en foreløpig og en mer permanent gave til å avgjøre dette.

bredelse ved håndspåleggelse; motta helbredelse ved helbredelsesgaver (Åndens gaver); vite at helbredelse tilhører deg. Den siste er som sagt den beste måten, men fordi det har vært forkynt så lite om den har Gud gitt alle disse sju metodene.⁸⁵

At den siste er viktigst framgår også av at han mener en må bygge et fundament i tro på Ordet for å *beholde* helbredelsen.⁸⁶ I tilknytning til omtalen av en helbredelse som en person fikk del i under et 'healing revival'-møte i 1952, sier Hagin at en må ha tro til å holde på det en har fått. Derfor sluttet han med denne formen for helbredelsesvirksomhet. "That's why I changed my ministry and did more teaching." Det er nemlig ved undervisning i Guds Ord mennesker kan få den tro som er nødvendig for å holde på sin helbredelse og andre velsignelser.⁸⁷ I dette ligger hans egen forklaring på hvorfor han skilte lag med de andre i helbredelsesvekkelsen: De virket primært i kraft av Åndens gaver og salvelse, for ham lå hovedvekten på å forkynne tro. Han forsikrer at han tror på og gjør bruk av Åndens gaver, som å be med Åndens salvelse eller bruke helbredelsesgaver. Med dem kan en imidlertid ikke vite om de fører til helbredelse, fordi Ånden handler som han vil med dem. "[...] those ways will work for some people some of the time because the gifts of the Spirit are manifested as the Holy Spirit wills (1 Cor. 12:11). But God's Word will *always* work for anyone who dares to believe and act on it."⁸⁸ Derfor gikk han sine egne veier, tross motstand. "I preached the faith gospel when it wasn't popular. It's not too popular in some areas today. Yet I stayed with it."⁸⁹

Troen og dens betydning er da også et stadig tilbakevendende tema i skriftene hans, gjerne i forbindelse med teksten i Mark 11,23-24 som han bygde på da han som 17-åring ble helbredet fra dødelig sykdom. "That is the reason I want so desperately to get this faith message across to hu-

⁸⁵ *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 37-55 (særlig 54f).

⁸⁶ *Turning Hopeless Situations Around* 1981/1981, 18-21; jfr. "Why Healing Is Lost - Part 1." *The Word of Faith* November 1997, 19f; jfr. "Healing Power for the Believer." *The Word of Faith* June 2000, 5. 7f; "Hold Fast That Which Thou Hast." *The Word of Faith* July 2000, 7f. 10.

⁸⁷ *How To Keep Your Healing* 1980/1982, 12-14. 19-23 (sitat 21).

⁸⁸ *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 77.

⁸⁹ *Must Christians Suffer?* 1982, 30.

manity.”⁹⁰ Mark 11,23 handler om “the law of faith” - enhver som anvender den får resultater. Hagin lærte dette som syk ungdom, og han hevder at han hele tiden siden har talt om det. “I’ve preached this Bible principle for more than sixty years and I’m not going to quit now.”⁹¹ På omslaget av bøker og hefter fra hans hånd heter det at disse versene i Mark 11 “keynote Kenneth E. Hagin’s life and ministry.” Det understrekes at han *trodde* at de betydde det de sa og han *handlet* på dem, og slik ble han helbredet. Det vises også til at Herren kalte ham til å “Go teach my people faith”.⁹² Ikke minst av lydighet mot dette oppdraget har han derfor forkynt om tro. “Since then, I have taught on faith more than on any other subject.”⁹³ At det sentrale i Hagins forkynnelse og undervisning er *tro* kommer også til uttrykk i at ‘Faith’ brukes i navnet på en rekke av bøkene hans, på tidsskriftet og på menigheter og forkynnere i bevegelsen og på bevegelsen som sådan, inklusive det ‘troens skjold’ som er hans organisasjons merke.

Det særpregete ved troen er ifølge Hagin at den er *nåtid*; “faith is now.” Den tror at den alt *har* ting selv om den ikke kan se det, til forskjell fra håpet som retter seg mot framtida. Han sier at “faith calls those things which be not as though they were,” og det får dem til å bli til.⁹⁴ Denne troen har alle troende, selv om de har den i ulikt mål.⁹⁵

⁹⁰ *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 62. Han sier f.eks. at tro er det viktigste emne i hele Bibelen (*Mountain Moving Faith* 1993/1997, 13).

⁹¹ “The ABC’s of Faith: Two Qualifications.” *The Word of Faith* January 2000, 5. 7f.

⁹² Her etter *Praying To Get Results* 1983/1984. Dette viser tilbake til den oppdrag-opplevelsen som er omtalt i første halvdel av dette kapitlet.

⁹³ *Classic Sermons* 1992/1995, 111 (sitat); *Following God’s Plan For Your Life* 1993/2000, 122.

⁹⁴ *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 74-76. 83 (sitater 74. 76); *What Faith Is* 1966/1980, 3-7. 12. 18-30; *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 7-9. 17-19. 25-28.

⁹⁵ *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 34-44. Noen ganger kan han differensiere mellom tre forskjellige slag tro: Det er dels den frelsende tro, som er det samme som den generelle tro som alle troende har og som vi mottar både frelse, åndsdåp, helbredelse, finansielle midler og bønnesvar ved. Dernest er det den tro som er en Åndens frukt etter frelsen. Den tredje slag tro er den spesielle troens gave som kommer etter åndsdåpen; den omtales i 1 Kor 12,9 og er en Åndens gave, en kraft-gave. Ånden gir en troende til å ta imot mirakler. (*The Holy Spirit and His Gifts* u.å., 84f; *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 70-71)

I utgangspunktet bruker han Mark 11 mest i forbindelse med det han kaller 'troens bønn'. Det er den bønn en ber *for seg selv*, med tro på at det en ber om alt er der. En kan også be den for sine egne småbarn og for mennesker han omtaler som "åndelige babyer", dvs. nyfrelste og åndelig umodne mennesker. Når folk burde kunne få svar ved egen tro, kan ikke andre bære dem på sin tro lenger.⁹⁶

Mark 11 handler om å tro; særlig er det klart i vers 23, mener Hagin. Han forstår imidlertid det han kaller den klassiske tekst om troens hemmelighet slik at den dreier seg om både å *tro* det og *si* det. En blir ikke bønnehørt bare ved at en tror. "The Bible teaches that you get saved because you believe *and say something* - not just because you believe."⁹⁷ "[...] what you say is your faith speaking. [...] you can have what you say." Denne bibelske sannhet hevder Hagin at han lærte i 1951; inntil da hadde han ikke hørt noen preke om det å *si* det. Han kan også legge vekt på at Mark 11 ikke bare dreier seg om bønn. I v. 23 er det bare tale om å 'si' det, derfor kan en slå fast: "Faith will work by *saying* it without *praying* it. And it will also work by *praying* it (actually, when you *pray*, you are still *saying* it)." Mens Mark 11,24 taler om å be, nevnes bønn ikke i v. 23; der dreier det seg bare om å tale. Dette er viktig for Hagin, sier han selv: "With me personally, I've always just leaned more and stood more on Mark 11:23. I found it helpful to say it and not just pray it. I just said what I believed according to Mark 11:23."⁹⁸

⁹⁶ *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 129. 153-170. 173. Se ovenfor hans omtale av søstere-rens situasjon som åndelig baby (*Following God's Plan For Your Life* 1993/2000, 4).

⁹⁷ *Words* 1979/1982, 28.

⁹⁸ "Act on the Word." *The Word of Faith* June 1999, 5; "Three Simple Rules for Successful Christian Living." *The Word of Faith* August 2000, 8; "What You Say Is Your Faith Speaking." *The Word of Faith* September 2000, 7. 9f; *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 107. 110ff. 121-124 (sitat 124). 145f. 168; *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 28-29.

Han kan andre steder formulere seg slik at han alt ved sin helbredelse i 1934 lærte dette: "I began by acting on Mark 11:23, 24, saying, 'I believe.' WORDS WERE SPOKEN. I said, [...] 'I believe I receive healing from the top of my head to the soles of my feet.'" Innen en time sto han på føttene. "I had learned the secret of WORDS - FAITH WORDS." (*Words* 1979/1982, 6; jfr. 28-31) En får nesten inntrykk av at han mener at han helt fra starten av hadde hele denne læren. Men sett i sammenheng med påstanden om at han lærte sannheten om å *si* det i 1951, er nok meningen at han alt i 1934 lærte det i praksis, fordi det han sa, skjedde.

En dramatisk eksempel på at det å *si* det er det avgjørende, finner en når han taler om sine egne barn, Ken (Kenneth jr.) og Pat (Patsy). Han forteller at da datteren Pat ble født, tok han henne i armene og sa: “I know you can have what you say, so I say that this child, like Ken, will grow up strong physically, without sickness or disease, will be alert mentally, and stalwart spiritually.” Slik ble det også, sier han, og legger til:

I never prayed in my life that either of my children would be saved. Not one single prayer. I never prayed a prayer that either one of them would be filled with the Spirit. They're 30-some years of age now, and I don't believe I prayed more than half a dozen times for both of them in all these years. Why? Because you can have what you say - and I had already said it! If I were to pray about it now, it would mean that I didn't mean it then.⁹⁹

Han ser altså ikke bønn som den eneste måten å oppnå helbredelse og annen velsignelse på, ikke engang den beste. Tvert imot lar han i mange tilfeller bevisst være å be om ting, fordi han alt har *sagt* det. Å be etterpå, det ville være uttrykk for vantro. Det var begrunnelsen en gang han ikke ville be om forbønn for kona da hun var syk: De hadde bedt hjemme, “claimed that God had heard us, and thanked Him because He did hear us.” Hadde han da bedt om forbønn for henne etterpå, ville de ha “confessed wrong”, sier han. “We must take a stand and hold fast to our confession!”¹⁰⁰

Enda sterkere er det han forteller om da hans søster en gang spurte ham om å be for hennes dødssyke barnebarn og han svarte: “No,” I said. ‘I’m not going to pray. There’s no use to pray. I’ve already said it. Jesus said, ‘You will have whatsoever you say.’”¹⁰¹ Hagin hevder altså å kjenne en “metode” som er bedre enn bønn rettet til Gud, nemlig det maktfylte talte troens ord.

Hagin har i en årrekke vært en ivrig og profilert talsmann for den lære at den troende har rett på helbredelse, økonomisk framgang, seier over Satan og demoner og velsignelser på alle andre områder. Alt dette kan en oppnå ved bønn og andre metoder, men framfor alt ved at en tror og sier/bekjenner at det tilhører en allerede. Dette er hans særlige anliggende

⁹⁹ *Words* 1979/1982, 9; jfr. 24. En kan jo undre seg over at han overhodet ba for barna, slik han forteller at han gjorde en gang sønnen hadde blitt syk (*Prayer Secrets* 1967/1981, 9)

¹⁰⁰ *Right and Wrong Thinking* 1966/1984, 20. Tilsvarende sier han om seg selv når han har symptomer (20-22); jfr. ovenfor.

¹⁰¹ “*You Can Have What You say*”, 1973/1982, 31. Hele dette skriftet handler om det samme: “You can have what you say.”

som forkynner og lærer. Det er nå viktig å se hvordan det er tenkt, hvilket helhetssyn på Gud, mennesket og verden det er forstått innenfor.

KAPITTEL 2

HAGINS VIRKELIGHETSFORSTÅELSE

Hagins lære om mennesket, Gud, verden og Satan er de emner som særlig inneholder hans virkelighetsforståelse. Noen av disse emnene er han svært opptatt av og har skrevet en god del om, særlig gjelder det læren om mennesket og om Satan og demonene. Ellers gjelder det ikke minst med emner som dette at han ikke har gitt en helhetlig framstilling av sitt syn. Selv om hans anliggender her som ellers ofte er den praktiske bruk av læren, har han likevel i løpet av sitt omfattende forfatterskap uttalt seg så ofte om disse spørsmålene at det ikke er vanskelig å finne ut hva han står for.

Mennesket er en ånd av Guds Ånd

Hagin sier alt i sin første bok fra 1960 og gjentar senere gjennom hele sitt forfatterskap at “man is a *spirit* who possesses a *soul* and lives in a *body*.”¹ Både i det grunnleggende skriftet fra 1973 om emnet, *Man on Three Dimensions*, og ellers kan han bruke også andre formuleringer, f.eks. både at mennesket er ånd, sjel og legeme og at disse er tre deler eller dimensjoner ved mennesket. Hovedteksten er hele tiden 1 Tess 5,23.² Forsåvidt kan en si at han har en type trichotomt menneskesyn, en antropologi som innebærer at mennesket består av tre deler, ånd, sjel og legeme.

Det er imidlertid ikke hans mening at mennesket er en enhet som består av alle disse tre delene. Tvert imot sier han at det er viktig å understreke forskjellen mellom ånd, sjel og legeme, særlig mellom ånd og sjel. “In reality they are three very distinct things.”³ Når han skal uttrykke seg

¹ *Redeemed From Poverty, Sickness and Death* 1960/1980, 26; jfr. både praktisk talt identiske og andre tilsvarende formuleringer i f.eks. *Demons and How to Deal With Them* [1968]/1978, 5; *The Human Spirit* 1974/1978, 12; *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 10. 11. 15; *Faith Food: daily devotions for Summer* 1978, 5; *The New Birth* 1983/1983, 6f.

² Han kan i *Man on Three Dimensions* 1973/1979 tale om menneskets “Three Dimensions” (1), “Three-Fold Nature” (5f. 17), og omtale menneskets ånd som en “part” av det (8); jfr. også *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 11. 18. Se også *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 28; *Bible Answers to Man’s Questions on Demons* 1983, 1.

³ *Man on Three Dimensions* 1973/1979, 6; jfr. *The Human Spirit* 1974/1978, 7; *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 17-19. Han beskriver forskjellene mellom ånd, sjel og legeme i *Man on Three Dimensions* 1973/1979 både kortfattet (7) og på en mer omfat-

presist, sier han derfor at mennesket egentlig er *en ånd*: “The real man is spirit. The spirit operates through the soul - the intellect, sensibilities, and will. The soul in turn operates through the physical body.”⁴ Dette ligger egentlig også i hans vanlige definisjon: Mennesket *er* en ånd, og dette mennesket - denne ånden - har en sjel og bor i et legeme.⁵ Sjelen og legemet er altså strengt tatt ikke sider ved eller deler av mennesket, de bare tilhører det, dvs. de tilhører ånden. Å si at mennesket er en tredelt skapning (ånd, sjel, legeme) er derfor misvisende. Med henvisning til kjerne-teksten 1 Tess 5,23 kan han formulere dette svært presist:

Spirit, soul, and body. Someone said that a man is a tripartite being. Part is spirit, part is soul and part is body. But I don't like to say it that way because it isn't true. That is immediately misleading. Man is actually a spirit. He has a soul and he lives in a body. When expressed like that it takes on a little different meaning.

Dermed har han presisert sin vanlige formulering: Den skal egentlig ikke forstås trichotomt, men som en understrekning av menneskets åndskarakter.⁶ Menneskets ånd, ‘det indre menneske’, er det virkelige menneske: “[...] inside your body lives the real you - your spirit man.” Ingen kan se dette “real you”; de ser bare kroppen, det huset du lever i. “The real you - your inner man - is on the inside looking out through the windows of your eyes.”⁷ Slik opererer han med en slags hierarkisk antropologisk struktur, ved at ånden - det egentlige menneske - virker ved sin sjel som i sin tur virker gjennom legemet.

Menneskets ånd er imidlertid også en selvstendig størrelse i forhold til sjel og kropp. Den kan så å si operere på egenhånd. Døden innebærer at ånden forlater kroppen som den bor i. Når han hevder at han som 17-

tende måte (8-16).

⁴ *Redeemed From Poverty, Sickness and Death* 1960/1980, 27. Helt tilsvarende *The New Birth* 1983/1983, 7. I *Bible Faith Study Course* 1991/2000 heter det at menneskets hjerte er “the main part of man, the very center of man's being, which is his *spirit*” (43; jfr. 44-46).

⁵ “Man [...] is spirit, soul, and body. He is a spirit, he has a soul, and he lives in a body. [...] His spirit is the real person then.” (*Bible Faith Study Course* [1966]/[u.å.], 34.

⁶ *Demons and How to Deal With Them* [1968]/1978, 5; *The Triumphant Church* 1993/2000, 21; jfr. *How You Can Know the Will of God* [u.å.]/1978, 3-7. - Min tidligere omtale av Hagins “ekstremt trichotome menneskesyn” (*Sannes* 1990, 166) er derfor ikke sakssvarende. Om Hagin til tider også kan snakke om tre deler, er han etter hvert blitt stadig klarere på at mennesket *er en ånd*.

⁷ *Classic Sermons* 1992/1995, 40.

åring døde og kom til liv igjen, sier han at det åndelige menneske forlot kroppen gjennom munnen og senere kom tilbake til den på samme måte: “Now the man (who is spirit) and his soul live in a physical body. At physical death, the man and his soul leave the physical body and go to their home.”⁸

Mennesket har altså også en sjel. Med ‘sjel’ tenker Hagin på psykiske evner som tanke, vilje og følelser, som har hukommelse etc.⁹ Også dyrene har sjel, men de er ikke ånder. Forskjellen mellom mennesker og dyr utdypes ved en teori om at sjelen så å si har forskjellig opprinnelse hos henholdsvis mennesker og dyr: Dyrenes sjeler er grunnlagt på det fysiske mens menneskenes sjeler “are not based upon the physical but upon the spirit”.¹⁰

Kroppen, legemet, er utstyrt med sanser og er åndens og sjelens fysiske bolig. Den er skapt av Gud, og ved nyskapelsen skal vi få en ny kropp.¹¹ Dette knyttes hos Hagins nær til synden, som en slags innfallsport for den. Terminologien er ikke entydig, og er trolig også påvirket av de bibeloversettelsene han har brukt til enhver tid. Noen ganger bruker han nærmest ‘flesh’ om det syndige, og han kan identifisere ‘flesh’ og ‘body’, som når han kan si om noen kristne: “The flesh dominates them. They do whatever their body wants to do. [...] You see, you have a fleshly nature. Your body is not redeemed yet.”¹² Han kan også skjelne mellom ‘flesh’ og ‘body’, men iallfall for den troende tenkes synden å være knyttet spesielt til legemet.¹³

⁸ *The New Birth* 1983/1983, 7; jfr. *I believe in visions* 1972/[u.å.], 13-15; *Redeemed From Poverty, Sickness and Death* 1960/1980, 27f; *The Name of Jesus* 1979/1980, 67f; *I Went to Hell* 1982/1982, 5. 9. 12.

⁹ *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 52. 46.

¹⁰ *Bible Faith Study Course* [1966]/[u.å.], 34; se også 2. utg., *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 45.

¹¹ *How You Can Know the Will of God* [u.å.]/1978, 9.

¹² *Five Hindrances to Growth in Grace* 1980, 19f; jfr. *Love: The Way To Victory* 1994/1996, 107-108; *The Coming Restoration* 1985/2989, 9. Når han sier at det naturlige, ikke-gjenfødte menneske “is doing the ‘desires of the flesh’ or of the senses” (*Growing Up, Spiritually* 1976/1978, 110), knytter han begjæret i “the flesh” til sansene og dermed til legemet. Da mennesket syndet begynte hans “body” å dominere ham (*Paul’s Revelation: The Gospel of Reconciliation* 1983/1999, 27).

¹³ Når han sier at “the body of sin” i Rom 6,6 “is not the physical body”, mener han trolig at ‘syndens legeme’ er Satans natur i det falne menneske. Den troende er derimot en ny skapning som ikke lenger har Satans natur i sin ånd (se nedenfor), og hos ham/henne er synden

Forholdet mellom ånd, sjel og legeme kan ses i forhold til ulike områder i tilværelsen. Når Hagin beskriver hvordan han kom fram til sitt menneskesyn, sier han at han noterte følgende: “*With my body I contact the physical realm. [...] With my spirit I contact the spiritual realm.*” Dermed gjensto det bare en annen part av ham, sier han: “*With my soul I contact the intellectual realm.*”¹⁴

Menneskets ånd er udødelig, den skal leve evig. Slik er det fordi den er ‘ånd’. “Spirits can never die, and man is a spirit.”¹⁵ Menneskeåndens Gud-likhet anføres også: Menneskets ånd skal eksistere for evig fordi “that part of man - whether he is saved or unsaved - is like God.”¹⁶ Hagin begrunner dette med at mennesket er skapt av Gud i hans bilde, derfor er det en ånd, som Gud er en Ånd. “If man is made in the likeness of God, and God is a Spirit - then man, of a necessity, must be a spirit.”¹⁷

Her er vi inne på et punkt som er viktig for å forstå Hagins syn på Gud. Med henvisning til Joh 4,24, der Jesus sier at Gud er ånd, poengterer Hagin at Gud egentlig er *én* Ånd. “God is a Spirit. Now, I didn’t say God is Spirit. (See some people think God is spirit. That just means that He is sort of an impersonal influence.) No, God is a Spirit.”¹⁸ Det er etter

‘lokalisert’ i kroppen: “The old sin nature in your spirit is gone. The sin nature in your flesh is still there.” Derfor kan han også bruke “flesh” og “body” nærmest som synonymer: “*If your mind is not renewed [...], it will side in with your flesh and dominate your spirit.* But if you get your *mind* renewed, your *spirit*, through your mind, will dominate your *body*.” (Zoe: *The God-Kind of Life* 1981, 6f. 7; Hagin bruker her to typer uthevinger) Særlig for nye kristne gjelder det at “the flesh will dominate us because the body isn’t redeemed yet.” (*The Present Day Ministry of Jesus Christ* [u.å.]/1978, 7) Også i omtalen av Kristi inkarnasjon er “flesh” det samme som “body” (se nedenfor s. 67ff). Noen steder er “the flesh” nærmest det samme som synd, som når han stiller det på linje med verden og djevelen i omtalen av den troendes seier over “the world, the flesh, or the devil” (*Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 107).

¹⁴ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 18; jfr. *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 53, der det er formulert som en læresetning. Se også *The Triumphant Church* 1993/2000, 23; *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 64, der han bruker “realm” og “world” parallelt.

¹⁵ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 11.

¹⁶ *The Name of Jesus* 1979/1980, 30.

¹⁷ *Faith Food: daily devotions for Summer* 1978, 4; jfr. *How You Can Know the Will of God* [u.å.]/1978, 3; *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 11.

¹⁸ *Bible Faith Study Course* [1966]/[u.å.], 37; jfr. *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 30; *Man on Three Dimensions* 1973/1979, 28; *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 58.

hans eget utsagn viktig for å unngå at Gud oppfattes som en slags upersonlig innflytelse. Konsekvensen blir imidlertid også at Gud slik settes på linje med alle slags andre ånder. Den bibelske understrekning av at Gud er hevet over alle menneskelige begrensninger forandres hos Hagin til å fungere som begrunnelse for at Gud er én ånd blant flere ånder, nærmest et eksemplar av arten 'ånd'.

Det synes å være en viss uklarhet i Hagins syn på dette punkt, når det gjelder forholdet mellom Gud som en Ånd og Den Hellige Ånd som en person i Guddommen. Han kan f.eks. si at "the Holy Ghost [...] is a Spirit" og derfor ikke kan ses. I samme skrift kan han gjenta at Gud er "a Spirit".¹⁹ Hvis han her forstår "Gud" trinitarisk, blir meningen at Triniteten er 'en Ånd', og det virker merkelig. Det er mer sannsynlig at han med "Gud" her mener Gud Faderen, slik at det ligger i dette at både Faderen er en Ånd og Den Hellige Ånd er en Ånd.

Hagin ser altså en viktig likhet mellom Gud og mennesket, som han kan begrunne med menneskets skapthet: Mennesket er en ånd, som Gud er en Ånd, fordi det er gjort i Guds bilde. Dette innebærer ifølge ham også at mennesket er *i samme klasse eller kategori* som Gud: "[...] man was created in the image and the likeness of God. He is in the same class with God if he is created in the image and likeness of God. He has to be in the same class with God."²⁰ Han sier til og med at menneskets ånd har *noe av Guds Ånd i seg*. Når han sammenligner mennesker og dyr sier han at dyrene har sjel, men er ikke ånder, og trekker den konklusjon at "there is nothing in them that is like God." Hva han her legger i dette å være lik Gud, går fram av fortsettelsen: "God took something of Himself and put it in man." Menneskets likhet med Gud innebærer at det er noe av Gud i det, sier han med henvisning til Gen 2,7: "God is Spirit, so He took something of Himself, which is Spirit, and put it into man."²¹

¹⁹ *Why Tongues?* 1975/1983, 5. 14.

²⁰ *Bible Faith Study Course* [1966]/[u.å.], 38; se 2. utg., *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 43. 45. "Man is not an animal. Man is in the same class with God [...] we are in the same class of being as God." (*Faith Food: daily devotions for Summer* 1978, 4) "He [mennesket] is in the same class with God because God is a Spirit and God made man to fellowship with Him. [...] In order to fellowship with God, man must be in the same category with God." (*Man on Three Dimensions* 1973/1979, 8) Jfr. *The Human Spirit* 1974/1978, 12; *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 5. 36)

²¹ *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 28f. Jfr. *Bible Faith Study Course* [1966]/[u.å.], 34; her har 2 .utg. et tillegg som gjør meningen klar, *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 45. Jfr. *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 36.

Menneskets tilblivelse beskrives her på en måte som nærmest minner om en form for emanasjonslære: Mennesket har fått noe av Gud i seg, og dette identifiseres med dets ånd. Derfor ble mennesket til på en annen måte enn skaperverket forøvrig: “God *created* everything *except* man by speaking it into existence [...],” mens mennesket “was *made* with the life of God in him,” ved at Gud tok noe av seg selv og satte inn i det.²² Det er grunn til å merke seg at han bruker verbet ‘skape’, “create”, om at Gud lot den ikke-menneskelige verden bli til, mens han ofte omtaler menneskets tilblivelse ved å si at det er ‘gjort’, “made”, i Guds bilde, ikke at det er ‘skapt’.²³ Dette tyder på at menneskets tilblivelse av Hagin kanskje like gjerne oppfattes som en form for emanasjon, til forskjell fra den øvrige verden.

Ettersom mennesket er en ånd, som Gud er en Ånd, er det en direkte kontakt mellom Gud og mennesket. “So God contacts you through your SPIRIT - not through your MIND, and not through your BODY - because He is a SPIRIT.”²⁴ Hagin hevder også at ånden er *den eneste mulige veien for kontakt mellom Gud og mennesket*: “God heals you through your spirit. God is a Spirit. God can *only* contact us through our spirits. We can *only* contact God through our spirits.”²⁵ Når Gud helbreder gjør han det derfor også kun gjennom ånden, ikke gjennom det mentale eller det fysiske, slik som henholdsvis Christian Science og vanlige leger virker.²⁶ Det er den eneste måten han kan virke på oss.

At mennesket er en ånd som har noe av Gud i seg, er ikke en karakteristikk av den troende som frelst (soteriologisk), men en bestemmelse av mennesket som sådant, ethvert menneske (ontologisk). “Whether a per-

²² *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 36 (uth. ved meg); jfr. *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 4. - I en annen sammenheng kan han kalle det “unscriptural propaganda” å si at “all of us have a spark of divinity that God needs to perfect” (*Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 9). Der er imidlertid poenget et annet, nemlig at mennesket ikke kan bli frelst uten å være gjenfødt.

²³ Han kan sidestille “everything that’s here, except man” med “All of creation”; det kan bety at han mener at mennesket egentlig ikke er en del av skaperverket, “creation” (*Mountain Moving Faith* 1993/1997, 4). Jfr. *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 36. Jfr. Sitat s. 84 n: 5.

²⁴ *How To Keep Your Healing* 1980/1982, 6; jfr. 5. Se også *How You Can Know the Will of God* [u.å.]/1978, 6f. 8.

²⁵ *The Key to Scriptural Healing* 1983/1984, 29 (uth. ved meg).

²⁶ *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 65; jfr. *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 39.

son is saved or unsaved, he is still a spirit being and can know things in his spirit.”²⁷ Mennesket - også synderen - tenkes fremdeles å være en ånd. Hagin mener at mennesket har enten Satans eller Guds natur *i sin ånd* (se nedenfor); alle mennesker har altså ånd.²⁸

Åndelig verden og verdensbilde

Menneskets ånd eksisterer ifølge Hagin i en særlig, høyere virkelighet, det han kaller ‘den åndelige verden’ eller ‘det åndelige område’. Det gjelder også andre ånder. Ikke bare menneskene men også Gud, englene og demonene er ånder, også de eksisterer i den åndelige verden. Englene er gode ånder, demonene er onde ånder, og alle ånder, både Gud, Jesus, Den Hellige Ånd, englene, menneskene, djevelen og demonene, utgjør en egen ånde-verden, en åndelig verden.

There is a spirit world and that spirit world is just as real and *even more real* than this physical world. *Out there in that spirit world*, there is God. Out there in that spirit world, there is the devil. Out there in that spirit world, there are angels and good spirits, but there are also demons and evil spirits.²⁹

Dette er viktig å merke seg for å få tak i Hagins virkelighetsoppfatning. Og denne åndelige verden er mer virkelig enn den fysiske. Det må primært ses som en markering av en ikke-materialistisk virkelighetsforståelse: Ikke bare det fysiske, det vi kan se og sanse, men også det

²⁷ *Man on Three Dimensions* 1973/1979, 22; jfr. 30; *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 95; *El Shaddai* 1980/1983, 21. Om samvittigheten heter det: “Every man’s spirit, saved or unsaved, has a voice.” (*How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 136; “How To Train the Human Spirit.” *The Word of Faith* December 2001, 6) Kartveit mistolker derfor Hagin når han sier at Adams ånd, hans jeg, etter Hagins syn døde i syndefallet (*Kartveit* 2000, 252).

²⁸ Hagin sier at Gud tok noe av sin ånd, sitt liv, og satte det i mennesket. “You see that life manifested in man. [...] You see it in his body, even after he had died spiritually.” (*Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 36) “The new birth is a rebirth of the human spirit. [...] everything that was old in his [menneskets] spirit, the old nature, is taken away, and all things have become new.” (*How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 136) Gjenfødelsen er altså at det syndige menneskes ånd gjenfødtes.

²⁹ *Demons and How to Deal With Them* [1968]/1978, 20 (uth. ved meg); jfr. *The Origin and Operation of Demons* 1978/1979, 17. 19; *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 30; *You Can Have What You Say* 1973/1982, 15; *Bible Answers to Man’s Questions on Demons* 1983, 6; *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 46. 49. “[...] there is a spiritual realm, and this is really the realm of the Christian.” (*New Thresholds of Faith* 1972/1981, 48; *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 67)

åndelige er virkelig. Han formulerer det imidlertid som en sammenligning, at de åndelige ting er “more real”. Må ikke det bety at de fysiske ting er *mindre* virkelige? Når han i tilknytning til Rom 4,17 sier at “God sees things as they are, not as they seem,” dvs. “from the natural standpoint,”³⁰ kan det tyde på at han mener at det vi ser, sanser og erfarer egentlig ikke er reelt. Han tar riktignok noen ganger avstand fra Christian Science som benekter eksistensen av sykdom og symptomer. Selv sier han at symptomene er reelle, smerten er reell, men at den troende skal avvise disse symptomene i tro.³¹ Dette må bety at den helse og helbredelse som er vunnet, oppfattes som mer reell, og sanseerfaringer som mindre reelle. Han kan til og med omtale jorda, den materielle verden, som en “unreal world”.³²

Dette synet begrunnes med skapelsen av den materielle virkelighet: “Spiritual things are more real than material things. They have to be - because God, who is a Spirit created all material things.”³³ Tankegangen er at ettersom Gud er en Ånd og har skapt den materielle verden, gir det den åndelige verden - som Gud tilhører - en viss virkelighetsprioritet. Resonnementet bygger på at den som skaper er overordnet det som skapes. Men det anvendes her ikke bare på Gud, men på de åndelige ting generelt. Hagin bruker Guds skapelse til begrunnelse for at det han forstår som en hel åndelig ‘verden’ - som også inkluderer menneskers ånder, Satan og demonene - er en overordnet del av virkeligheten. Hvis også denne åndelige del av virkeligheten forutsettes å være skapt av Gud, betyr det at Gud så å si er vesensbeslektet med en spesiell del av det skapte. Kanskje er det imidlertid et indisium på at ånder ikke tenkes som *skapt* i egentlig forstand.³⁴ Det kan svare til hans syn på menneskets ånd som noe av Guds Ånd, men hva med engler og onde ånder? Uansett hvordan dette forstås, tyder det på at for Hagin går - iallfall på dette punkt - det avgjørende skille *ikke* mellom Gud skaperen og skapningen *men* mellom den materielle verden og den åndelige. Den åndelige verden omfatter vel å merke både den ene Ånd, som er Gud skaperen, og de skapte ånder.

³⁰ *The Present Day Ministry of Jesus Christ* [u.å.]/1978, 27.

³¹ *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 10.

³² *The Real Faith* 1970/1982, 28.

³³ *Faith Food: daily devotions for Summer* 1978, 3; jfr. *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 59; *The Real Faith* 1970/1982, 9.

³⁴ Se ovenfor s. 29ff.

At den åndelige verden er mer virkelig enn den materielle, får for Hagin iallfall den konsekvens at det er i den alt avgjørende skjer. Han anvender dette på det politiske område: “We see visible people ruling as heads of governments. Yet behind the scene, very often, wicked spirits are dominating those people.”³⁵ Det er så konkret tenkt at han til og med kan vise til at ulike influensa-typer kommer fra Asia: “It comes from over where the devil and false religions are reigning supreme.”³⁶ Men det gjelder helt prinsipielt: “Everything on this earth - every human, every being - is dominated, ruled, or influenced by spirits in the unseen world.”³⁷

I flere skrifter kommer han inn på dette, ikke minst i *The Interceding Christian* fra 1971. Der bruker han Dan 10,10-13 som belegg for at det finnes en slags dobbel struktur:

[...] there was on the earth an earthly kingdom with a prince of Persia heading it up. Right above it in the heavenlies was a spiritual kingdom of darkness and in that kingdom was a prince of Persia that really dominated in this realm, a Satanic person called the prince of Persia, that was dominating the government of Persia.

Han viser så til Ef 6,12 og slår fast: “In this unseen world, the kingdom of this world, Satan has the authority. He is ruling.”³⁸ Jeg skal her nøye meg med å konstatere at Hagin mener at Satan har autoritet,³⁹ og se på hva dette innebærer for verdensbildet.

En yndet tekst er Esek 28. Hagin leser vers 1-2 og 11ff slik at fyrsten av Tyrus og kongen av Tyrus er to forskjellige personer, og mener at det er tale om “this double kingdom - the natural kingdom upon the earth and the spiritual kingdom.” Bak det jordiske kongedømme til den jordiske fyrste hevder han at det er “an invisible kingdom” og sier at “Satan with his invisible kingdom was actually ruling.”⁴⁰ Poenget er at når vi ber for noen, særlig for de politiske ledere i landene, har vi å gjøre med onde åndsmakter som vil hindre bønnesvaret å komme fram fra Gud til dem vi ber for. Dette skyldes dypest sett Satans makt på jorda.

³⁵ *The Name of Jesus* 1979/1980, 99.

³⁶ *El Shaddai* 1980/1983, 35.

³⁷ *The Art of Intercession: Handbook on How To Intercede* 1980/1981, 116; jfr. 111-116.

³⁸ *The Interceding Christian* [1971]/1979, 13.

³⁹ Se nedenfor, s. 45 ff.

⁴⁰ *The Interceding Christian* [1971]/1979, 15. 16.

[...] Satan set up his kingdom here on the earth in the spirit realm when Adam sold out to him. He set up the kingdoms here - the powers, the principalities, the rulers of darkness in this world - that we have to deal with. And this is where the fight is in making intercession. It's not with God. God is not withholding from us. [...] But something happened between heaven and earth that kept the answer from getting through.

Når han omtaler de “kongedømmene” som Satan etablerte her, og som han forstår som ulike grupper demoner, bruker han terminologien fra Ef 6,12.⁴¹ Av disse befinner de første tre gruppene av demoner seg på jorda, mens den fjerde, ondskapens åndehær i himmelrommet, er i den atmosfæriske himmel rett over jorda (se nedenfor).

Det er verd å merke seg at Hagin ser på bønn som det å trenge seg gjennom de onde makter som hindrer Guds svar fra å komme fram til oss. Bønn blir altså virkelig kamp, nemlig mot den ondskapens åndehær som befinner seg rundt jorda. Dette er et syn på bønn som forutsetter et helt bestemt virkelighetsbilde. Det er interessant at han finner grunn til å kritisere dem som lærer og praktiserer såkalte “warring tongues”, ‘krigstunger’. Hagin sier at de mener at det er en spesiell Åndens salvelse i bønn, en tunge som bare djevelen forstår og som brukes til å kjempe mot ham i Ånden. Tanken bak dette er at disse tungene er en måte å “plow through” the demon spirits that infest the heavenlies above the earth.” Egentlig deler Hagin dette synet på demonene: “It’s true that evil spirits are up there in the heavenlies.” Han går derfor ikke lenger enn til å si at tilhengerne av ‘krigstunger’ “overemphasize the ‘warfare’ aspect of prayer.” Han underbygger denne kritikken med at slike krigstunger ikke er nevnt i Skriften, og peker dessuten på at dette synet fokuserer på bønn som kamp mot demoner, ikke på å ha fellesskap med Gud Faderen. “So Satan, *not* God, becomes the focus of our spiritual attention and activities.”⁴² Han har selv det syn at bønnesvar hindres av demoner som en må kjempe imot i bønn, derfor er det vanskelig for ham å avvise ‘krigstungene’. Her møter Hagin seg selv i døra.

Bakgrunnen for utsagnet om noe mellom himmel og jord, eller i det himmelske, som hindrer bønnesvaret fra å nå fram, er Hagins verdensbilde. *Det fysiske, sansbare univers er tredelt*: Det består av jorda, helvete under jorda og himmelen over jorda. Også himmelen er tredelt, eller mer

⁴¹ *The Interceding Christian* [1971]/1979, 14, jfr. 13. “Satan and all of his cohorts are here on earth.” (“God Prepares a Table for You in The Presence of Your Enemies.” *The Word of Faith* August 1999, 8)

⁴² *The Triumphant Church* 1993/2000, 195-196.

presist, det er tre himler: Den første er den atmosfæriske himmel rett over jorda; der, i lufta over oss, er “ondskapens åndehær i himmelrommet” (Ef 6,12), demoner og onde ånder. Over den plasserer han verdensrommet med planetene og stjernene. Utenfor den igjen er himlenes himmel, paradiset, den himmel der Guds trone er.⁴³

Denne dobbelt tredelte verden forstås romlig. Når Hagin sier om Jesu himmelfart at “God seated Him in the highest place in the universe, at His own right hand”,⁴⁴ ligger det i det at Guds trone i ‘himlenes himmel’ er øverst i det romlige univers. Å fare ‘opp’ og ‘ned’ er for KEH mer enn billedlige uttrykksmåter, det svarer direkte til verdensbildet hans. I det han omtaler som sin død i april 1933 gikk han ifølge eget utsagn “to hell,” og han sier at han da “went under the earth” til han kom “to the bottom of the pit - to the entrance of hell.” Senere begynte han å “come up, head first, out of the pit.”⁴⁵ Et annet sted beskrives dette slik: “I went down, down, down, until the lights of the earth faded away.” Jo lenger ned han kom, jo mørkere og varmere ble det, og langt under seg så han lys fra helvetets flammer. Han kom helt ned til inngangen til helvete, da hørte han Guds stemme ovenfra, og så begynte han “to ascend until I came to the top of the pit” og så lysene på jorda. Dette skjedde tre ganger.⁴⁶

Tilsvarende beskriver han det han hevder var at han i 1950 dro til himmelen sammen med Jesus, da han sier at det virket som om han fór med Jesus gjennom luften inntil de kom til en vakker by. Så sa Jesus til ham at de skulle “go down to hell.” De kom tilbake ned fra himmelen, passerte jorda og fortsatte videre. Han sier at talløse steder omtales helvete i Bibelen som “beneath us”, og så dro de ned dit igjen.⁴⁷ Noe senere sier han at han så Jesus stå oppe i lufta, og “I went to Him through the air.

⁴³ *The Interceding Christian* [1971]/1979, 13; *The Art of Intercession: Handbook on How To Intercede* 1980/1981, 114f; *The Name of Jesus* 1979/1980, 101; *Faith Food: daily devotions for Winter* 1977/1980, 50; *The Believer's Authority* 1984/1984, 12.

⁴⁴ *The Name of Jesus* 1979/1980, 37.

⁴⁵ *The Name of Jesus* 1979/1980, 67.

⁴⁶ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 13-16; *I Went to Hell* 1982/1982, 5-18; *Bible Faith Study Course* [1966]/[u.å.], 35f; *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 46-48. Jfr. “From the Archives. ‘I Went to Hell.’” *The Word of Faith* August 2001, 10; “From the Archives. Last Good-byes.” *The Word of Faith* September 2001, 30.

⁴⁷ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 43f (sitat 44).

When I reached Him, together we continued up to heaven. We came to the throne of God [...].”⁴⁸

Hagin har altså en virkelighetsoppfatning som ikke bare regner med ikke-materielle, “åndelige” realiteter, slik all kristen tro og egentlig all religion gjør. Han bygger opp en spiritualistisk virkelighetsforståelse av en åndelig verden som den mest virkelige, den høyeste og bestemmende virkelighet, der de forskjellige ånder dominerer det som skjer på jorda. Dette korresponderer med det jeg ovenfor har kalt en hierarkisk struktur i menneskesynet: Som der gjelder det også her at det åndelige er det overordnede og det egentlige. I denne åndelige verden er Gud én av mange ånder, en av flere medvirkende.

Også denne åndelige verden synes å være tenkt som noe som har en plass i rommet. Det heter at Gud, engler og demoner er “out there in that spirit world,” og det åndelige kongerike tenkes å være like over, “right above,” det jordiske rike det dominerer. Hagin forteller også om en predikant som i et syn så en ånd som satt på en taksperre like over prekestolen i en kirke og påvirket predikanten. Da den ble drevet bort derfra, ble det mye bedre å preke der.⁴⁹ Til Guds himmel drar et menneskes ånd fra kroppen sin og ‘opp’, som Jesus ved himmelfarten, og til helvete drar en tilsvarende ‘ned’. De onde åndsmakter som vil stoppe bønnesvar befinner seg mellom jorda og Guds himmel. I det minste Gud og disse onde ånder har altså en romlig plassering, henholdsvis den øverste himmel og den atmosfæriske himmel. Dette tyder på at ‘den åndelige verden’ ligger over og under jorda. Samtidig som Satan hersker her på jorda, residerer han så å si i helvete.⁵⁰

Samtidig er det utsagn som tyder på at Hagin tenker seg denne åndelige verden som en annen dimensjon, så å si, en slags ontisk tverrstruktur i forhold til den fysiske verden. Allerede hans utsagn om at den er mer virkelig enn den fysiske verden kan tyde på det. En kan gjøre ting som påvirker andre mennesker langt borte fordi den åndelige verden ikke er begrenset ved avstand; der kan en virke direkte. “There is no distance in

⁴⁸ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 48.

⁴⁹ Predikanten sa ifølge Hagin at Gud viste ham at “here was a spirit power right above the natural that was holding it back,” som altså ødela for predikanten (*The Interceding Christian* [1971]/1979, 17).

⁵⁰ Jesus “met the devil in his own throne room,” altså helvete (*Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 45).

the realm of the spirit,' the Lord said. 'Simply speak to that spirit and command him, in my Name [...].''⁵¹

Den åndelige verden kan ses når en er i Ånden, ifølge Hagin. Han skjelner mellom tre typer visjoner eller syn, og den høyeste formen er den han kaller "an open vision" der en "sees into the realm of the spirit" selv om en har alle fysiske sanser intakt. Han forteller om mange syner han selv har hatt, både i *I believe in visions* (1972) og en rekke andre steder.⁵²

Gaven til å prøve ånder, som Hagin mener han har, forstås ut fra dette. Hagin påstår at Jesus en gang sa til ham: "Discerning of spirits is supernatural insight into the realm of spirits." Det er altså mulig å se og lytte inn i den åndelige verden og slik 'se' åndene, både demoner og engler.⁵³ Når Den Hellige Ånd vil, kan en se hva slags ånd det er tale om. Hagin forteller f.eks. om demoner som ser ut som små apekatter, og han kan høre hva de sier i den åndelige verden. Ved denne gaven kan han også se engler.⁵⁴

Hagin hevder altså at han selv har sett Jesus i visjoner mange ganger. Samtidig mener han at Jesus etter himmelfarten er i Guds himmel, øverst i det romlige univers. Forholdet mellom disse to tingene tar han konkret opp, og sier at en kan se den oppstandne Kristus ved hjelp av gaven til å se inn i den åndelige verden:

No one has actually seen Him physically since His ascension and seating on high, because He is seated on the right hand of the Father [...] But through this

⁵¹ *The Name of Jesus* 1979/1980, 83; jfr. 91; *I believe in visions* 1972/[u.å.], 72.

⁵² Den andre typer visjon kaller han en "spiritual vision" der en person ser i sin ånd men ikke med sine fysiske øyne; det er den laveste form for visjon. Den neste høyeste form er transen, der ens fysiske sanser er satt ut av spill et øyeblikk, men uten at en er ubevisst. (*I believe in visions* 1972/[u.å.], 43. 63. 65. 67. 110-112 (sitat 112); *The Ministry Gifts* 1981/1981, 25-26; *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 29. 32. 116f; *How To Write Your Own Ticket With God* 1979/1979, 4)

⁵³ *Ministering to the Oppressed* [u.å.]/1978, 4; jfr. 10f. 23f; *The Name of Jesus* 1979/1980, 84. Han kan si at det dreier seg om å skjelne keruber, serafim, erkeengler, Satan og hans legioner og også menneskeånden, dens gode og dårlige tendenser. (*Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 66f)

⁵⁴ *The Origin and Operation of Demons* 1978/1979, 17f. 29; *Ministering to the Oppressed* [u.å.]/1978, 10f. 20f. 23-25. 29; *The Name of Jesus* 1979/1980, 84; *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 47; *I believe in visions* 1972/[u.å.], 65. 67. 77-81. 91. - Om engler, se også nedenfor.

supernatural gift of the discerning of spirits people have been able to see into the spirit realm and sometimes have seen Him.⁵⁵

En kan se inn i den åndelige verden når en er i transe, gjennom Den Hellige Ånds kraft. Når en er i transe *er* en i den åndelige verden.⁵⁶ Dette tyder på en slags direkte tilgang, uansett hvor en rent fysisk befinner seg. Den åndelige verden blir da en slags parallell virkelighet til den fysiske verden. At både mennesker - som er ånder - og demoner og engler også er på jorda, tyder på det samme.

Andre ganger får en imidlertid inntrykk av at han mener at en kommer inn i den åndelige verden ved å forflytte seg dit rent konkret. Han kan f.eks. si at om seg selv at han “became tuned back to this earth” etter å ha vært “lost in the spirit world”.⁵⁷ Her er tanken at ånden forflytter seg i en romlig forstått virkelighet. I forbindelse med Esek 28 taler han om det åndelige kongerike “i det himmelske”, og plasserer det “rett over” det tilsvarende jordiske kongerike. Dette kan tyde på at han mener at den åndelige verden har en konkret plassering i rommet et annet sted enn jorda, utenfor den. Kanskje tenker han så konkret at den utgjøres av himmelen og helvetet som ligger henholdsvis over og under jorda. Det er trekk som tyder på begge deler. Trolig er det ikke tilstrekkelig reflektert hos Hagin.

Samtidig som menneskets legeme ikke tenkes å være en del av mennesket selv i egentlig forstand, og det er stor forskjell på ånden og legemet, hevder Hagin at mennesket i den åndelige verden har et *åndelig legeme*. Ånden har nemlig også et utseende, og den ligner det fysiske legemet: “[...] there is a spiritual body and that spiritual body has arms and eyes and ears - all the features that the physical body has.”⁵⁸

⁵⁵ *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 67.

⁵⁶ *The Origin and Operation of Demons* 1978/1979, 17. Hagin kan også uttrykke seg slik at det blir tvil om hva han egentlig mener, når han f.eks. taler om tre verdener eller områder som korresponderer med ånd, sjel og legeme: “There’s only three worlds or realms you live in. Man doesn’t contact any other realm except the spiritual, physical, and mental realms, because there’s not any more realms for him to contact.” (*Mountain Moving Faith* 1993/1997, 64) Her synes det som det er tre verdener, ikke to. Selv om han skulle mene det, blir dét uten konsekvenser, ettersom det er den åndelige og den fysiske verden han er opptatt av.

⁵⁷ *The Origin and Operation of Demons* 1978/1979, 30.

⁵⁸ *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 47; jfr. *Man on Three Dimensions* 1973/1979, 27. “[...] in the spirit realm, man looks very similar to what he looks like in this life.” (*Bible Faith Study Course* 1991/2000, 46)

Etter Hagins oppfatning gjelder det samme for Gud. Også han har en helt konkret skikkelse: “Even though God is a Spirit, we know that He has a face and hands, a shape of some kind.”⁵⁹ Ja, ettersom både Gud og englene er personlige åndevesener, har de alle åndelige legemer:

We need to realize that there is a spirit body as well as a physical body. Angels are spirits, and yet they have a form or a spirit body. God Himself is a Spirit, but that doesn't mean that He is just an influence or an intangible something as some people interpret it. He has a shape or a form, a spirit body.⁶⁰

Hagin kan også beskrive hvordan enkelte engler ser ut. En gang hevder han at han i et åndelig syn så “a large angel”, som Jesus sa var *hans* engel: “He must have been 8 feet tall or more.”⁶¹ Det er ikke alltid helt klart om han mener at englene faktisk ser ut slik eller at de kan vise seg i ulike synlige skikkelser ved spesielle anledninger: “[...] sometimes, as God wills, angels have the ability to take form or appearance in the material realm where we can see them - *but only as He wills.*”⁶² Ettersom han mener at englene har åndelige legemer, er det mest trolig at tanken her er at de kan vise seg for mennesker slik de faktisk ser ut. Deres ‘åndelige legeme’, som hører til i den åndelige verden, tenkes jo å ha en bestemt form; mennesker kan ikke se dem med sine fysiske øyne men vel med sine ‘åndelige øyne’. Bare unntaksvis, når Gud vil, kan mennesker se dem med sitt fysiske syn i den materielle verden.

⁵⁹ *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 30.

⁶⁰ *Man on Three Dimensions* 1973/1979, 28; helt tilsvarende i *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 30; jfr. *How To Keep Your Healing* 1980/1982, 6). “[...] God is a Spirit. Now that doesn't mean that He doesn't have a shape or a form in the spiritual realm because He does. Angels are spirits, the Bible says, and yet angels have a form or a spirit body.” (*Bible Faith Study Course* [1966]/[u.å.], 37; nesten ordrett i *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 58, men noe endret i 2. utg., *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 49) “I was not able to look upon the face of God, but only beheld His form.” (*I believe in visions* 1972/[u.å.], 48)

⁶¹ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 120; jfr. *I believe in visions* 1972/[u.å.], 89-91. 123-127. Hagin vet til og med navnet på sin skytsengel: I juli 2001 sa han ifølge et referat at han så to engler, blant annet “Michahmini, Rev. Hagin's guardian angel.” (“Campmeeting 2001 - People of Purpose.” *The Word of Faith* October 2001, 6) Jfr. Nedenfor, s. 100ff.

⁶² *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 59. “Angels also have the ability, as God permits, to take upon themselves a form which can be seen with the natural eye as you see a physical person.” (*How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 115) Jfr. *How You Can Know the Will of God* [u.å.]/1978, 18; *I believe in visions* 1972/[u.å.], 91.

Det er trolig en sammenheng mellom Hagins lære om at Gud har et åndelig legeme og det at Gud - både Faderen, Jesus Kristus og Den Hellige Ånd - etter hans oppfatning befinner seg på bestemte steder. Han mener at Gud Faderen er i den romlig forståtte tredje himmel. Om Jesus sier han at da han levde på jorda var han “the only representative of the Godhead at work within the earth and He was anointed by the Holy Ghost.”⁶³ Etter himmelfarten er imidlertid også Jesus i denne romlig forståtte himmel.⁶⁴

Med Den Hellige Ånd forholder det seg annerledes. Hagin kan si at da Jesus dro tilbake til himmelen sendte han

the third person of the Godhead, the Holy Ghost, to this earth. The Holy Spirit is the person of the Godhead Who is at work within the earth now. [...] When Jesus was on the earth, you had to be where He was to be near the power. But now the Holy Ghost is everywhere present and wherever He is there is *power*.⁶⁵

Dette må bety at i Jesu jordeliv var Ånden til stede bare hos ham. Da Jesus for opp til himmelen og satte seg ved Faderens høyre hånd der, sendte han Ånden fra himmelen. Ånden kom til jorda og er nå til stede her.

Den Hellige Ånd er den eneste guddommelige person på jorda nå. “The Holy Spirit is *the only* person of the Godhead at work on the earth today.”⁶⁶ Jesus er altså nå lokalt plassert i Guds himmel, ikke på jorda; han taler imidlertid til oss, og er på en måte nærværende, ved Ånden.⁶⁷

Heller ikke når det gjelder Åndens nærvær er Hagins utsagn helt klare. Han sier at Ånden nå, til forskjell fra under Jesu jordeliv, er allesteds nærværende, “everywhere present”. Dette impliserer at Åndens nærvær overalt på jorda henger sammen med at han er sendt hit fra himmelen av

⁶³ *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 103; jfr. *Faith Food: daily devotions for Spring* 1977/1980, 19; *How To Write Your Own Ticket With God* 1979/1979, 13.

⁶⁴ *The Name of Jesus* 1979/1980, 37; se nedenfor, s. 67ff.

⁶⁵ *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 103f. 104; jfr. *Faith Food: daily devotions for Spring* 1977/1980, 19.

⁶⁶ *How To Write Your Own Ticket With God* 1979/1979, 14 (uth. ved meg); jfr. *Why Do People Fall Under The Power?* 1980/1981, 25f; *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 73). “He is here now. He is the only agency of the Godhead at work on the earth today. He IS here.” “The Holy Spirit has been in this world ever since.” (*The Bible Way To Receive the Holy Spirit* 1981/1983, 5. 28)

⁶⁷ “So He’s not here in the natural, but, thank God, the Holy Spirit is, and Jesus speaks to us in the Spirit.” (*Understanding the Anointing* 1983/1987, 15)

Jesus. Det begrunnes derimot ikke med hans guddom, ettersom verken Faderen eller Sønnen er på jorda. Hagin kan riktignok unntaksvis også si at “God is present everywhere”, men da er poenget i sammenhengen at fordi Gud er til stede over alt er kraften hans det også.⁶⁸ Det viktige både med Guds og Åndens allestedsnærvær, når han en sjelden gang taler om det, er at det gjør det mulig for alle mennesker å få tak i Guds kraft, uansett hvor - på jorda! - de befinner seg. Men en kan spørre om Ånden og Gud tenkes å være over alt; er de f.eks. samtidig i den romlig forståtte himmel? Ut fra det Hagin ellers sier, må han mene at bare Ånden nå er virkelig til stede på jorda. Trolig er tanken at Gud (Faderen) og Kristus bare er nærværende på jorda gjennom Ånden.

Gud hersker ikke på jorda - først Adam og siden Satan er ‘denne verdens gud’

Mennesket, i kraft av å vært gjort i Guds bilde, er ifølge Hagin en ånd som har noe av Guds Ånd i seg.⁶⁹ Alt i skriftet *Authority of the Believer* fra 1967 lærer Hagin at etter at Gud hadde skapt verden, gav han herredømmet over jorda til mennesket. Det innebærer etter hans mening at *mennesket var denne verdens gud*. Adam var riktignok ‘gud’ med liten ‘g’, men han hersket som Gud på jorda:

God made the world and the fullness thereof. Then He made His man Adam. And this is what a lot of people - including ministers - haven't seen. God said, 'Adam, I give you dominion over all the works of my hands.' In one sense, God was saying, 'Adam, you're the god of this world. You run it.' *God gave the world to Adam.*⁷⁰

Mennesket var lik Gud: “God made man His understudy. He made him king, to rule over everything that had life. Man was master. Man lived in the realm of God. *He lived on terms of equality with God.*”⁷¹

⁶⁸ *Classic Sermons* 1992/1995, 149.

⁶⁹ Se ovenfor, s. 29ff.

⁷⁰ *The Art of Intercession: Handbook on How To Intercede* 1980/1981, 112; jfr. *Authority of the Believer* 1967/1981, 15. “Adam was the god of this world in that he had dominion over it” (*Prayer Secrets* 1967/1981, 18). Det er ikke helt klart om Hagin i dette inkluderer f.eks. utenomjordiske himmellegemer, eller om han bare tenker på jorda. Kenyon mente at Adam fikk herredømme over hele det skapte universet (*Lie* 1994, 35).

⁷¹ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 36 (uth. ved meg). Hagin kan presisere at Gud gav Adam herredømme “over the earth and everything.” (*What To Do When Faith Seems Weak and Victory Lost* 1979/1981, 15)

Det var imidlertid mye som endret seg ved syndefallet, ifølge Hagin: Da overtok Satan herredømmet på jorda.

[...] the New Testament calls Satan the god of this world (Second Corinthians 4:4). When did Satan become the god of this world? When Adam sinned. It was when Adam committed high treason and sold out to Satan. Notice what Satan said to Jesus: *'All this power will I give thee, and the glory of them (the kingdoms of the world): FOR THAT IS DELIVERED UNTO ME'* Who delivered it to Satan? God didn't. Adam did.⁷²

Hagin viser til en kombinasjon av bibeltekster og tolker dem på en meget spesiell måte: Guds oppdrag til Adam i Gen 1, omtalen av Satan i 2 Kor 4,4 og beretningen i Luk 4,5-8 om Satan som fristet Jesus: Når Satan sier han vil gi Jesus makten og æren, og at det er gitt i hans - Satans - hånd, aksepterer Hagin Satans krav på allmakt og knytter dette til syndefallet.

Satan ble altså denne verdens gud, han overtok det herredømme Adam - mennesket - hadde fått. Dette vil Hagin begrunne med en slags juridisk argumentasjon. Han hevder nemlig at Adam legalt kunne gi fra seg det herredømmet han hadde fått over jorda, og at han gav det til Satan. Derfor har etter fallet Satan lovlig - juridisk - rett til å herske på jorda; det har ikke mennesket lenger.

Adam was the god of this world. But he [...] sold out to Satan the dominion God had originally given him. It was done on such a *legal basis* God could not annul *the contract* He had made with Adam. Hence Satan became the god of this world (2 Cor. 4:4).⁷³

Med dette sier Hagin ikke bare at mennesket fikk et oppdrag om å forvalte jorda på Guds vegne og etter hans vilje. Det hele ses som et spørsmål om legale rettigheter: Herredømmet over jorda var noe Adam

⁷² *The Art of Intercession: Handbook on How To Intercede* 1980/1981, 113 (teksten i klammer er Hagins egen). "Satan became the god of this world by Adam's committing high treason and selling out to him. [...] Then Satan, through Adam, became the god of this world." (*Authority of the Believer* 1967/1981, 15) Jfr. *What To Do When Faith Seems Weak and Victory Lost* 1979/1981, 15f; *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 54; *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 47.

⁷³ *Faith Food: daily devotions for Winter* 1977/1980, 14 (uth. ved meg). Adam "committed high treason and sold out to the devil. He did not have the moral right to do it, but he did have the legal right." (*What To Do When Faith Seems Weak and Victory Lost* 1979/1981, 15) Jfr. *Growing Up, Spiritually* 1976/1978, 135; *Faith Food: daily devotions for Spring* 1977/1980, 39; *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 7; *Plead your case* 1979/1981, 3; *How To Turn Your Faith Loose* 1983/1984, 14; *The Believer's Authority* 1984/1984, 19.

fikk, og som han forføydet over uten at Gud hadde noe å si om hvordan det ble gjort. Det omtales som en 'kontrakt', som til og med kunne overdras til andre. Det var ikke moralsk rett av Adam å gi herredømmet til Satan, men Gud kunne ikke hindre at det skjedde fordi det dreide seg om en juridisk rett. Gud hadde ikke *rett* til å forhindre at Satan ble denne verdens gud.

Tanken om Adams overdragelse av herredømmet til Satan finner vi gjennom hele Hagins forfatterskap.⁷⁴ At mennesket hersket på jorda innebærer for Hagin at Gud ikke lenger var ansvarlig for det som skjedde der: "He gave us dominion over all things. God was not responsible any more."⁷⁵

Dette fikk viktige konsekvenser for Guds forhold til jorda. Slik som han ikke kunne forhindre at Satan ved syndefallet ble denne verdens gud, ble han ved dette juridisk forhindret fra å gripe inn på jorda. Det må innebære at Hagin mener at Gud også før det var forhindret fra å gripe inn på jorda, for da var det Adam som hadde retten til å herske der. Kort sagt: Gud kan ikke herske på jorda, sitt eget skaperverk, fordi han hadde overdratt dette herredømmet til Adam som i sin tur overlot det til Satan. Hagin kan tale om Adams 'leiekontrakt', som ble overdratt Satan og som innebærer at han - og ikke Gud - hersker. Hvis Gud grep inn på Satans område, kunne han anklages for å handle uriktig.⁷⁶ "God cannot legally and justly move in and take away that dominion from the devil. The devil has dominion here. He has a right. He has Adam's lease. And God cannot do anything unless somebody down here asks Him."⁷⁷ Bare når mennesket påkaller Guds hjelp, kan Gud gripe inn på jorda. Ellers er han juridisk hindret fra det. Det er de troende som må få Gud i gang. "[...] He [God] can intervene only as Christians seek His face and ask Him to move. [...]"

⁷⁴ Den finnes iallfall fra *Authority of the Believer* i 1967 og fram til aller nyeste tid: "Take Your Place in Christ." *The Word of Faith* November 2000, 8; jfr. "Hold Fast That Which Thou Hast." *The Word of Faith* July 2000, 8; *How God Taught Me About Prosperity* 1985/2000, 14-15.

⁷⁵ *Right and Wrong Thinking* 1966/1984, 35.

⁷⁶ *Classic Sermons* 1992/1995, 167.

⁷⁷ *The Art of Intercession: Handbook on How To Intercede* 1980/1981, 3; jfr. 139. "He [the devil] has a right to be here until Adam's lease runs out." (*What To Do When Faith Seems Weak and Victory Lost* 1979/1981, 23)

Satan's authority over matters on the earth can only be overcome as Christians pray and intercede in behalf of our country.”⁷⁸

Hagins lære om at Gud overlot herredømmet over jorda til en annen har med rette vært sammenlignet med den såkalte *deismen*, der tanken var at Gud trakk seg tilbake fra verden etter at han hadde skapt den. Forskjellen er at mens deistene mente at verden deretter fulgte sitt løp som et urverk, etter de naturlover som Gud hadde lagt ned i det, hevder Hagin at mennesket fikk herredømmet. I begge tilfeller er det tale om en oppfatning om at Gud som verdens skaper er satt utenfor sitt fysiske skaperverk; han kan ikke gripe direkte inn. For Hagin er årsaken til dette at først Adam og siden Satan har juridisk rett til å herske her. Dette gjør at likheten med en deistisk tankegang styrkes ytterligere: I begge tilfeller er Guds makt på jorda erstattet med en form for lovmessighet, kun med den forskjell at mens deismen tenkte på naturlovene tenker Hagin på en juridisk lovmessighet som regulerer forholdet mellom de ulike aktører i den åndelige verden.⁷⁹

Guds makt begrenses altså radikalt. Hagin kan til og med si at *Gud er gud i den åndelige verden, Satan er gud i den fysiske verden*: “Satan is the god of this world. You can readily see then that he can have contact with this world. You're operating with the physical man in the world where he is god. God is god in the spirit world.”⁸⁰ Han foretar en oppdeling av makten over ulike deler av virkeligheten, ut fra sin virkelighetsforståelse: Gud hersker i den åndelige verden, Satan i den fysiske, dvs. på jorda. Denne “maktfordelingen” innebærer at den fysiske verden egentlig ikke lenger er Guds verden. Den blir derimot Satans verden. “We live in Satan's unreal world.”⁸¹ Her ser en sammenhengen med menneskesynet: Fordi jorda er Satans verden, og vi har kontakt med den ved våre fysiske sanser, påvirker Satan oss gjennom våre følelser og sanser.⁸²

⁷⁸ *The Interceding Christian* [1971]/1979, 11.

⁷⁹ McConnell påpeker med rette at “this concept of God could be categorized as a spiritualized form of ‘deism’ so prevalent in the late 19th century.” (*McConnell* 1990, 136; jfr. 146:n.6)

⁸⁰ *Demons and How to Deal With Them* [1968]/1978, 7.

⁸¹ *The Real Faith* 1970/1982, 28. Fordi vi lever i den verden der Satan er gud, har han rett til å ta en plass i våre liv hvis vi lar det skje (*Classic Sermons* 1992/1995, 193; jfr. 200f).

⁸² “You contact this world where Satan is god with your physical senses. If your mind or body is dominating you, Satan can find entrance into your life and begin to control you through your feelings or senses.” (*Classic Sermons* 1992/1995, 97) Jfr. ovenfor, s. 29ff til

Dette er også trolig bakgrunnen for Hagins syn på naturlovene. Han kan si at de naturlovene vi kjenner for det meste skyldes forbannelsen som kom ved syndefallet, og at de skal forsvinne når Satan en gang blir bundet. “The laws governing this earth today very largely came into being when Adam sinned and the curse came upon the earth.”⁸³ Bildet er ikke entydig; han kan også tale om enkelte Gud-gitte naturlover.⁸⁴ Men selv om det finnes former for naturlig lovmessighet som er Gud-gitte, er de fleste naturlovene negative. Generelt er dette så klart at Hagin kan si at Jesus opphevet dem når han ville velsigne menneskene:

[...] the natural laws governing the earth today largely came into being with the fall of man, when Adam sinned and the earth was cursed. These natural laws, as we understand them, were set aside by Jesus whenever it was necessary to bless humanity. When Satan is finally bound and put in the bottomless pit, all of these laws will cease. Because people do not understand these laws, many blame God for causing accidents, the sickness and death of loved ones, and such natural catastrophes as storms, earthquakes, and floods.⁸⁵

Generelt er naturlovene ikke guddommelige skaperordninger, men sataniske syndefallsordninger eller -strukturer, negative og ødeleggende for oss mennesker. Gud er ikke opphavsmann til sykdom, død, ulykker og naturkatastrofer. “*Their author is Satan.*”⁸⁶ Derfor måtte de naturlige lover settes ut av kraft når Jesus gjorde under, og de skal engang oppheves definitivt.

Denne tankegangen gjør at det er nærliggende å se Hagin i sammenheng med *gnostisismen*, som anså den materielle verden som mindreverdige og gudfiendtlig. Hagin er imidlertid ikke gnostiker i klassisk forstand. Til forskjell fra den fastholder han at Gud - ikke Satan - har skapt også det materielle. Han mener at de troende har rett på alle slags fysiske og materielle velsignelser og goder, til forskjell fra det gnostiske askeseideal. Forsåvidt kan en spørre om han er konsekvent i sitt syn. Hvis det

antropologien.

⁸³ *Faith Food: daily devotions for Spring 1977/1980*, 70. Helt tilsvarende *What To Do When Faith Seems Weak and Victory Lost 1979/1981*, 11f.

⁸⁴ “[...] God is the author of the law of gravity.” (*What To Do When Faith Seems Weak and Victory Lost 1979/1981*, 14) Han kan også tale om “the body’s God-created ability to heal itself.” (“Hold Fast That Which Thou Hast.” *The Word of Faith* July 2000, 5)

⁸⁵ *Don’t Blame God 1979/1980*, 10; jfr. *Faith Food: daily devotions for Spring 1977/1980*, 70.

⁸⁶ *Don’t Blame God 1979/1980*, 10-11 (sitat 11).

fysiske er noe annenrangs og mindreverdig, knyttet til Satan, skulle en ikke da holde seg borte fra slike materielle ting så godt en kan?

Det kan være et forsøk på å besvare anklager om inkonsekvens når han skjelner mellom det han kaller 'the world system' og tingene i seg selv: "God wants to bless His people! Although the world system is wrong, the world's goods *aren't* wrong. In fact, they are not really the goods of this world system. Who made this things? God did."⁸⁷ Det nåværende vonde 'verdssystemet' er altså forskjellig fra det opprinnelige skaperverket, men det gjør ikke dermed at tingene i dagens verden er onde. Godene i verden er virkelig *gode*, fordi de er skapt av Gud. Skapelstanken gis her - tross alt - en plass som gjør at det er vanskelig å tolke Hagins syn i sin helhet som gnostisk.

Gud var altså begrenset ved at mennesket fikk retten til å herske på jorda. Satan har nå en juridisk rett til å herske på jorda, være 'gud' i den fysiske verden, en rett som Gud ikke lenger har. Verden ble nok skapt av Gud, men nå - dvs. fra syndefallet til fullendelsen - er den legalt Satans verden, ikke Guds.

Noen ganger kommer Hagin eksplisitt inn på spørsmålet om Guds allmakt. Det gjøres på litt forskjellige måter. Noen ganger *avviser* han at *Gud er allmektig*. Der han gjør dét, er det for å vise at Gud ikke er opphav til og dermed heller ikke ansvarlig for alt mulig som hender på jorda, primært da for ulykker og annet vondt som skjer. Og når Gud f.eks. vil at alle skal bli frelst, hvorfor blir de det da ikke? "If He is almighty, all po-

⁸⁷ *A Better Covenant* 1980/1981, 4. Hagin mener at det er et annet 'world system' nå enn før. Han kobler dette til sine forestillinger - som han understreker at han ikke hevder dogmatisk - om en "pre-Adamic creation". De onde åndene som finnes på jorda nå, var kanskje falne åndevesener fra denne tidligere skapelsen. Derimot er han helt klar på at mennesket ikke var en del av denne før-adamittiske skapelsen. (*The Origin and Operation of Demons* 1978/1979, 9-11 (sitat 11); *The Triumphant Church* 1993/2000, 2f; jfr. *Ministering to the Oppressed* [u.å.]/1978, 3) - At han kaller det "pre-Adamic", gjør at det ikke er klart om han ser det avgjørende skille mellom de to nevnte 'verdssystemer' som noe som fant sted ved syndefallet eller om det skjedde ved skapelsen av mennesket.

Hagin mener det er mulig at "Satan did rule upon earth in a pre-Adamic kingdom [...]" samtidig som de forhistoriske dyr var på jorda. Han var da Lucifer; senere falt han og ble Satan. Det kan sies slik at hans trone kunne inkludere jorden. (*Ministering to the Oppressed* [u.å.]/1978, 3 (sitat); *The Triumphant Church* 1993/2000, 2f). Hagin synes å tenke seg en prosess i tre trinn: 1) Satan hersket først på jorda før Adam, men så falt han. 2) Da Adam ble til, fikk han herredømmet på jorda av Gud. 3) Ved fallet overdro Adam dette herredømmet til Satan.

powerful and can do anything He wants to do, why doesn't He?" Her sier han at svaret finnes i Gen, og anfører så sin lære om at syndefallet innebar at Adam tapte herredømmet over jorda til Satan slik at det ble Satan som fikk retten til å herske her. Gud kan derfor heller ikke gjøre noe på jorda hvis ikke noen her ber ham om det.⁸⁸

Andre ganger bruker han sterke ord om Guds makt. Det kan være ut fra den gammeltestamentlige gudsbetegnelsen *El Shaddai* i skriftet av samme navn, en betegnelse han gjengir etter King James-oversettelsen som "Almighty God". Hagin sier at han liker denne betegnelsen: "If He is the All-Sufficient One, then He is Almighty: the One who is more than enough." Han anvender denne tittelen også om Jesus. Det er imidlertid karakteristisk at han bruker den til å begrunne at Gud kan gjøre ting for sine troende når de ber om det.⁸⁹ Et annet sted taler han i forbindelse med Ef 1,19-21 om "the Divine Omnipotence of God's power in raising Jesus from the dead," og konkluderer: "The source of *our authority* is found in this resurrection and seating of Christ by God." Han sier videre at "His Omnipotence pointed manward. Or, in other words, to us-ward," fordi Kristus var vår representant.⁹⁰ Allmakten er til vår bruk; den står til vår disposisjon. Han kan også si, som kommentar til 1 Joh 4,4: "Learn to trust the Greater One who is in you. He is mightier than anything in the world."⁹¹ Poenget her er at den aller mektigste er i den troende.

Et annet eksempel på det samme er i skriftet *Turning Hopeless Situations Around* (1981). Her understreker han: "The Lord is still in the healing business [...] Nothing is impossible with Him." Og fortsetter: "If you can believe that, the impossible can happen in your life." Han knytter til Mark 9,22, der Jesus sier til mannen som kom med sin besatte sønn at alt er mulig for den som tror, og fortsetter: "ALL things are possible! [...] To whom are they possible? To the person who believes."⁹² Her er det den troende som ingen ting er umulig for, og Guds allmakt er bare en begrun-

⁸⁸ *The Interceding Christian* [1971]/1979, 10f (sitat 10); jfr. 13f.

⁸⁹ *El Shaddai* 1980/1983, 1; jfr. 2-8.

⁹⁰ *Faith Food: daily devotions for Spring* 1977/1980, 31f.

⁹¹ *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 125; jfr. *Words* 1979/1982, 24f; *The New Birth* 1983/1983, 28-30; *Bible Answers to Man's Questions on Demons* 1983, 22; *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 47. I *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 40, sier han at denne "Greater One" i 1 Joh 4,4 er Den Hellige Ånd som er i den gjennfødte og åndsfulgte.

⁹² *Turning Hopeless Situations Around* 1981/1981, 1; jfr. 12.

nelse for dette når det heter at ingenting er “impossible with Him”. Poenget er at Gud er avhengig av oss: “God has made man’s cooperation necessary in the Plan of Redemption.”⁹³

Læren om Guds allmakt fungerer disse stedene primært som bakgrunn og begrunnelse for at de troende kan oppnå det de ønsker: Ettersom Gud er allmektig, kan hans barn få alt. Forsåvidt er det et felles anliggende mellom disse utsagnene og de der han direkte benekter Guds allmakt, og det er menneskets muligheter og autoritet.

Nå kan Hagin også tale om Guds suverenitet. I forbindelse med beretningen om engelen som helbredet ved Bethesda (Joh 5), sier han: “You see, God initiated something on His own. He is a sovereign being. If He wanted to send an angel [...], He could. He didn’t have to write to someone on earth to endorse it!”⁹⁴ Selve det at han finner grunn til å si at Gud *også* kan ta initiativet viser at han mener at det er mennesket som *normalt* gjør det - han er nødt til å *påpeke* at Gud faktisk er suveren! Men Gud som initiativtaker blir nærmest et unntak fra regelen om at det normalt er den troende som tar initiativet. Hagin kan da også advare mot å kaste bort tid på å vente på Gud, fordi vi ikke vet om Gud vil gripe inn eller ikke. Men vi kan få ting gjort når som helst “by the claim of faith”.⁹⁵

Sammenfatning av Hagins virkelighetsforståelse

Hagin opererer med et verdensbilde der universet er *tredelt* og *romlig*: Det består av jorda, helvete under jorda og himmelen over jorda. Også himmelen er tenkt romlig, og den er igjen tredelt, nemlig i den atmosfæriske himmel, verdensrommet og øverst himlenes himmel, Guds himmel. Hagin opererer også med en prinsipiell skjelning mellom den åndelige verden og den fysiske verden: I den *åndelige verden* er åndene, nemlig englene, Satan, demonene og andre, og de er utstyrt med åndelige leger. Mennesket forholder seg til den åndelige verden gjennom sin ånd.

Det er ikke helt lett å se hvordan disse to delene av Hagins virkelighetsforståelse, det tredelte univers og den åndelige og den fysiske verden, forholder seg til hverandre. Muligens tenkes den åndelige verden å være plassert i - eller endog identisk med - himmelen (dvs. alle tre himlene) og

⁹³ *Turning Hopeless Situations Around* 1981/1981, 15; jfr. 17.

⁹⁴ *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 57.

⁹⁵ Dette er påpekt av *Simmons* 1985, 63, der han påberoper seg en artikkel av Hagin fra 1973. *Simmons* kommenterer: “The Lord of the Universe is relegated to a position similar to a heavenly Labrador, faithfully awaiting his master’s command to fetch.” (*Simmons* 1985, 63)

helvete, slik at den åndelige verden er plassert i det konkrete romlige univers. Det er også ting som kan tyde på at den åndelige verden finnes på tvers av det fysiske univers som en parallell verden, ettersom noen ånder tenkes å være på jorda. Kanskje er det tale om en uavklart dobbelt-struktur i hans virkelighetsforståelse, at de to oppfatningene står uformidlet side om side.

Hagin kan bruke trichotome formuleringer om mennesket, men hans syn er at mennesket egentlig er *en ånd*. Det skyldes at det er gjort i Guds bilde, fordi Gud er en Ånd. Da Gud gjorde mennesket, tok han noe av seg selv og satte inn i det. Hagin formulerer seg her på en måte som minner om gnostisk emanasjonslære som ser menneskets ånd som en direkte utstråling av Gud selv og ikke egentlig anser mennesket i sin helhet som skapt av Gud. Hagin tolker Gen 2,7 ut fra en slik forståelse: Mennesket har en skapt kropp, men dets ånd - dets egentlige jeg - er blitt til av Guds egen Ånd. Menneskets ånd er derfor *kvalitativt lik Gud*, den er i Guds klasse og kategori. Dette gjelder mennesket som sådant, altså alle mennesker, ikke bare de troende. Alle har da også en direkte tilgang til Gud gjennom sin ånd. Hagin tillegger altså generelt mennesket enorme muligheter. Det kan være i den fysiske verden med kroppen og samtidig forholde seg til den åndelige verden, f.eks. når en er i transe. - På denne måten er også menneskets ånd en del av den åndelige verden, og har - som de andre ånder - et åndelig legeme.

Som Ånder hører også Faderen, Sønnen og Ånden ifølge Hagin til i den åndelige verden, på tilsvarende måte som Satan, demoner og engler. I den skjer alt som er viktig, mennesker påvirkes av demoner, osv. De åndelige vesener er de avgjørende aktører i verden. Hagin har altså en virkelighetsforståelse som av type er *spiritualistisk*, der det åndelige er overordnet det fysiske i en slags hierarkisk struktur: Den åndelige verden er den mest virkelige, fra den dirigeres alt som skjer på jorda. Det svarer til at i menneskets ånd er det egentlige mennesket, som er høyere enn dets sjel og legeme og skal styre dem. Denne forståelsen er i sak beslektet med (ny)platonisk tenkning.

Hagins gudslære innebærer at også Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd er utstyrt med åndelig legeme, slik som engler og demoner. Dermed finnes de i én bestemt del av verden, og bare der: Faderen er i den øverste himmel, Jesus er etter himmelfarten ved Faderens høyre hånd i den samme øverste himmel, og Ånden er til stede på jorda. De er følgelig ikke til stede overalt i kraft av sin guddom. Læren om Gud som allestedsnærværende i kraft av å være Gud er oppgitt; Ånden er til stede overalt på jorda fordi han er sendt hit.

Dette innebærer en klar begrensning av Guds allmakt: Når Gud ikke lenger har makt på jorda, hvis ikke noen så å si henter ham inn, er det ikke lenger tale om en allmechtig Gud. Hagin går da også i mange sammenhenger ut mot læren om at Gud er allmechtig. Han kan riktignok også tale om Guds suverenitet, men da er poenget for ham å understreke hvilke muligheter det troende mennesket har: Guds makt er da kilden til den troendes makt. Han kan også trekke inn Guds frihet til å handle i forbindelse med karismene, men da er tanken at Den Hellige Ånd - som er nærværende på jorda etter pinsedag - er fri til å virke som han vil. Generelt drar det hele i retning av å *avgrense Guds allmaktsområde*: Gud Skapere har ikke lenger makt her på jorda, han er bare Gud i den åndelige verden.

Jorda er altså ikke lenger Guds verden, ikke hans myndighetsområde. Gud skapte den, men deretter overgav han herredømmet over den til Adam, mennesket. Hagin kan si at mennesket forsåvidt var 'denne verdens gud'. Da mennesket begikk høyforræderi ved syndefallet, overdro det myndigheten over jorda til Satan, derfor er det nå han som er 'denne verdens gud'. Etter Hagins syn er dette en juridisk rett Satan har pga. menneskets fall, og da kan ikke lenger Gud gripe inn. Jorda er Satans område, han hersker der, ikke Gud. Naturlovene er også i hovedsak Satans, og Satan påvirker mennesker ved de fysiske sanser.

Hagins syn innebærer videre en *spiritualistisk deisme*: Gud har skapt verden og satt den i gang, men han virker ikke lenger direkte på jorda. Han har i stedet - i begynnelsen - overlatt herredømmet på jorda til mennesket. Forskjellen til den klassiske deisme er at Hagin ikke tenker på naturlover. Nå må mennesket be Gud gripe inn, så å si åpne for ham, hvis han skal kunne gjøre noe her på jorda. Som vi senere kommer tilbake til, har Gud nemlig gitt åndelige lover og prinsipper som han selv er underlagt, derfor er han avhengig av den troendes samarbeid.⁹⁶ Resultatet, at Gud ikke lenger er aktiv og ikke lenger kan virke i den verden han har skapt, er det samme: *Gud har mindre makt på jorda*, den fysiske verden, *enn både Satan og mennesket*. I denne tankegangen kan både Gud, mennesket og Satan omtales som 'gud' og tillegges herskermakt. Termen "gud" blir altså en slags *funksjonsbeskrivelse som kan brukes om flere enn Gud*.

En side av dette er at Satan er gud i den fysiske verden. Satan kobles nær til det fysiske, både når det gjelder jorda og når det gjelder den fysis-

⁹⁶ Se nedenfor s. 83ff.

ke side av mennesket, legemet. Mens synden i det falne, ikke-gjenfødte menneske primært er av åndelig karakter, ligger i ånden, er det i den gjenfødte knyttet til det fysiske, legemet. Legemet er så å si Satans innfallsvinkel og domene. Dermed knyttes også synden spesifikt til legemet; her refererer Hagin til sarx-tekster hos Paulus, som han ser ut til å forstå om det fysiske legemet. Her nærmer han seg en nedvurdering av det kroppslige som også har røtter i hellenistisk filosofi, selv om det er å gå for langt å karakterisere den som gnostisk.

Hagins trinitetslære er spesiell på flere måter: Nå er Ånden den eneste av guddommen som er virksom på jorda, slik som Jesus var det i sitt jordeliv. Ifølge Dale Simmons beskriver Hagin Gud Faderen som det eneste aktive medlem av Guddommen i den gammeltestamentlige perioden. Simmons mener på dette grunnlag å kunne si at Hagins teologi er “a form of modalism”.⁹⁷ Jeg finner det for min del ikke naturlig å beskrive det som modalisme. Det er f.eks. ikke noe som tyder på at han f.eks. mener at Kristus ikke lenger eksisterer som Guds Sønn. Han regner nok med ulike epoker for Faderens, Sønnens og Åndens virksomhet og nærvær, men det er ingen tvil om at de tre personer finnes, eksisterer, samtidig. Hagin avviser jo også Branhams ‘Jesus Only’-lære, som jo nettopp er en form for modalisme.⁹⁸

Derimot viser hans epoke-orienterte tenkning at han mener at Faderen, Sønnen og Ånden eksisterer og virker svært adskilt fra hverandre: Ingen av dem er f.eks. allesteds nærværende; de er plassert lokalt i det tredelte univers, som er tenkt som en romlig virkelighet: Faderen er i den øverste himmel, der er også Sønnen etter himmelfarten, men Ånden etter pinse er på jorda. At Hagin mener at de har “åndelige legemer”, forsterker inntrykket av en ekstrem individualisering av de tre guddommelige personene. Forsåvidt er det kanskje mer sakssvarende å si at han ligger nær en *triteistisk* forståelse av Gud.

⁹⁷ Simmons 1985, 64: n. 24.

⁹⁸ Se ovenfor, s. 15ff.

KAPITTEL 3

HAGINS LÆRE OM FORHOLDET MELLOM DEN TROENDE OG JESUS

Synet på Jesus Kristus og hans gjerning er sentralt når det gjelder å få tak i Hagins syn på forholdet mellom mennesket og Gud, både fordi Jesus selv *er* Gud og menneske og fordi hans gjerning angår forholdet mellom Gud og oss. Kristologien skal altså ikke undersøkes rent generelt, bare med tanke på hva den kan si om det emne som her er gjenstand for analyse.

Den troende har rett til å bruke Jesus-Navnet overfor Satan, demoner og Gud

Den troendes autoritet blir hos Hagin på en særlig måte knyttet til Jesus-Navnet. Dette navnet har autoritet i seg. Han påberoper seg utsagnet i Fil 2,9-11 om det navnet som er over alle navn, og mener at det er Jesus-Navnet. Særlig i *The Name of Jesus*, som ble til i forbindelse med et seminar i 1978, utdyper han dette, og det skjer i direkte tilslutning til E.W. Kenyon og hans bok *The Wonderful Name of Jesus*.¹

Jesus-Navnet spiller en viktig rolle for Hagin. Det første han kommer inn på i denne boken, er at vi kan bruke det i bønn.² All bønn skal ifølge Hagin rettes *til Faderen i Jesu navn*. Det er den eneste måten, hvis en vil be rett. En ber Faderen om tilgivelse “in the Name of Jesus,” og Jesus går fram for den himmelske far som vår advokat: “Jesus represents you, and God the Father accepts you in Him.”³ Med henvisning til Joh 16,3f sier han:

Prayer is addressed to the Father in Jesus' name. This is Divine order. [...] We are not praying to Jesus. [...] when it comes to prayer based on legal grounds, it is to be addressed to the Father in the name of Jesus. Jesus really gives us the power of attorney. That means that *what Jesus can do, we can do*. That means that Jesus' name gives us the right to go into the presence of the Father God and receive answers to our prayers. Jesus backs our prayers! He makes it good.⁴

¹ *The Name of Jesus* 1979/1980, 9-11. Dette er som før nevnt det eneste skriftet der han erkjenner å ha brukt Kenyons skrifter, se ovenfor, s. 1ff.

² *The Name of Jesus* 1979/1980, 13-17.

³ “Righteousness.” *The Word of Faith* November 1996, 16.

⁴ *Plead your case* 1979/1981, 26f (uth. ved meg). Jfr. *Prayer Secrets* 1967/1981, 1-12,

Han henviser til en oversettelse av Joh 16,23-24 om at Jesus sier: “‘In that day ye shall not pray to me.’ [...] We can tell Jesus how much we love Him, but when it comes to praying and asking, we must ask the Father through the Lord Jesus.”⁵ Derfor er det denne måten å be på som er å komme “according to the rules laid down in the Word of God.”⁶ - I forhold til dette er det overraskende at Hagin kan henvende seg til Jesus med spørsmål og ønsker, slik han hevder han gjør i synene sine. Han vil trolig forstå dette som noe annet enn bønn.

Fra dette går Hagin videre. Han siterer Kenyons utsagn om at Gud har gitt Jesus “the Name that has within it the fullness of the Godhead [...] and the love of the heart of the Father-God: and, that Name is given us.” Dette utdyper han på følgende måte: “It belongs to us! Heaven, earth, and hell recognize what Jesus did. All that Jesus did, all the authority, all the power, all of His achievements are in His Name. And the Name on our lips will work the same things now as it did then.” Han hevder at en gang i august 1950, da han leste nettopp Fil 2,9-10, fikk han en åpenbaring av dette. Da fikk han i sin ånd et glimt av

the Name of Jesus - and the authority of that Name - what that Name would do - and particularly about ‘in the earth’. You know, that’s where we’re living - right here on the earth. That Name will work in heaven; it will work here on the earth; it will work under the earth. It will work in all three worlds. And those are the three worlds with which we have to do.

Med “that revelation in my spirit” krevde han frelse for broren Dub, som ikke var en troende og som hadde rotet seg bort i mange problemer: “I *knew* that Name worked! I said, ‘In the Name of Jesus! In the Name of Jesus! In the Name of Jesus, I break the power of the devil over my brother Dub’s life. I claim his deliverance. I claim his salvation.’” Mens han før hadde bedt for broren i 15 år, ble Dub nå født på ny i løpet av 10 dager fordi Hagin brukte Jesus-navnet. Og han konkluderer: “We do not

særlig 1; *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 61; *The Name of Jesus* 1979/1980, 73ff.

⁵ *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 17; jfr. 19. Jfr. *Prayer Secrets* 1967/1981, 1, der han likefram sier at ikke noe sted i Bibelen er det sagt at Jesus befalte disiplene sine å be til ham.

⁶ *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 17. “[...] prayer based on legal grounds [...] should be addressed to the Father in the Name of Jesus. We are not supposed to pray to Jesus.” (samme, 30; jfr. 17. 19. 29. 72) Jfr. *Prayer Secrets* 1967/1981, 1. 12; *The Name of Jesus* 1979/1980, 73.

realize the authority of it. He gave us the right to use the Name that was given to Him.”⁷

Autoriteten som ligger i Jesus-navnet er altså universell, gyldig i alle deler av det tredelte univers, både i himmelen, på jorda og i helvete. Denne åpenbaringen fikk Hagin bekreftet ved sin egen opplevelse av å kreve noe som Satan til da hadde hindret, nemlig brorens frelse. Det dreier seg også her om et ‘prinsipp’ som Hagin ofte kommer tilbake til.⁸ Det er kraft og autoritet i Navnet, over Satan og over alle onde makter og omstendigheter i livet. “The conquest that Jesus made of the devil, of sin, of sickness and disease is wrapped up in the Name. And the Name belongs to us. The Name, when we use it, will bring into reality in our lives what Jesus has already accomplished.”⁹ Dette er en rett som alle troende har: “[...] every member of the body of Christ has the right to use the name of Jesus and exercise authority over the devil and demons and evil spirits.” “I’m convinced that we have more authority than we’ve ever used.”¹⁰

Den autoriteten som ligger i Jesus-Navnet er egentlig det samme som den troendes autoritet generelt. Hagin begrunner dette med en henvisning til den oppstandne Jesus’ misjonsbefaling i Matt 28 som han tolker på sin spesielle måte: “[...] He said, ‘All authority is given unto me, in heaven and in earth. *Go ye therefore ...* I’m giving you My Name. I’m giving you authority. Go in my Name.’”¹¹ Dette utdypes flere steder, både i *The Name of Jesus* og ellers:

[...] under the New Covenant which God has established with the Church through the Lord Jesus Christ, we have rights and privileges. We have the right

⁷ *The Name of Jesus* 1979/1980, 9-11. 37-39. Jfr. også *Prayer Secrets* 1967/1981, 5; *Faith Food: daily devotions for Spring* 1977/1980, 41. I *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 38, sier han generelt at vi kan bryte djevelens makt over våre kjæres liv.

⁸ Se nedenfor, s. 83ff.

⁹ *The Name of Jesus* 1979/1980, 42.

¹⁰ *The Origin and Operation of Demons* 1978/1979, 30. 31. “When you know the power and authority of the Name of Jesus and that you have a right - a biblical right, a scriptural right - to that Name, then the devil will have no power over you.” (*How To Keep Your Healing* 1980/1982, 10)

¹¹ *The Name of Jesus* 1979/1980, 42. Jfr. *Faith Food: daily devotions for Spring* 1977/1980, 27; *Having Faith In Your Faith* 1980/1981, 29.

Det guddommeliggjorte menneske og den menneskeliggjorte Gud

- we have the privilege - to use the Name of Jesus! And vested in that Name is all the power, all the authority, that Jesus ever had.

Selv bruker nemlig ikke Jesus Navnet lenger; Hagin kan si at i de 2000 år siden Jesus sto opp, for opp til himmelen og satte seg ved Fadere ns høyre hånd i himmelen, har han “not used that Name once! [...] He has no need to use the Name!” Jesus-Navnet har blitt gitt til bruk for den kristne kirke!¹² Jesus helbredet syke mens han var på jorden, og senere helbredet Peter mennesker ‘i Jesu navn’ - han skjønnte at han hadde retten til å bruke dette Navnet. De første troende brukte Navnet nettopp slik. Og det er ikke blitt tatt vekk fra menigheten - det tilhører også oss.¹³ Han omtaler dette som en viktig sannhet: “We have *the authority* to use Jesus’ Name! God’s power is in that Name! And when we use that Name, it is just as though Jesus were here Himself. All the power and all the authority that is invested in Jesus *is in that Name!*”¹⁴

De troende i dag kan altså utrette det samme som Jesus i sitt jordeliv. Vi kan bruke Navnet, slik som Jesus selv gjorde! “It is the Name that does it. And that Name has for the Church today the same power it had then.”¹⁵ “*There is just as much power in the Name of Jesus as there was in Jesus when He was here on earth.*”¹⁶ Dette Navnet åpner døren til det umulige, til det overnaturlige. Vi kan “sit with Him in heavenly places, and exercise the authority that is vested in that Name, and given unto us.”¹⁷ “I think you could say it this way: We are to reign by the Name Christ Jesus.” Jesus-Navnet tilhører de kristne: “It was given to us for our benefit.”¹⁸

Hagin kan altså skjelne mellom Jesus-Navnet og Jesus selv. “*The Name of Jesus is just as powerful as the person of Jesus.*”¹⁹ Da er ikke

¹² *Understanding the Anointing* 1983/1987, 64.

¹³ *The Name of Jesus* 1979/1980, 75.

¹⁴ *Understanding the Anointing* 1983/1987, 74.

¹⁵ *The Name of Jesus* 1979/1980, 82; jfr. 116.

¹⁶ *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 39 (uth. av Hagin). “*The Name of Jesus can do everything He did when He was here.*” (*Bible Answers to Man’s Questions on Demons* 1983, 26)

¹⁷ *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 39; *The Name of Jesus* 1979/1980, 45 (sitat).

¹⁸ *The Name of Jesus* 1979/1980, 121.

¹⁹ *Bible Answers to Man’s Questions on Demons* 1983, 26.

‘Jesu navn’ eller ‘navnet over alle navn’ bare Jesu guddomsnavn, heller ikke bare en annen måte å si ‘Jesus’, men et navn og en kraft som også andre - nemlig troende mennesker - kan ha. Hagin kan si at den kristnes tro og bekjennelse retter seg både mot personen Jesus og Navnet Jesus.²⁰ Som vi har sett, sier han at Jesus etter himmelfarten ikke lenger trenger å bruke Navnet. Dermed løsrives ‘Jesus-Navnet’ fra personen Jesus, og kan overdras fra ham til andre. Hagin kan f.eks. understreke at Jesus *arvet* Navnet, og “every believer has inherited the legal right to the use of the Name of Jesus.” “The Name of Jesus takes the place of Jesus personally in performing miracles, delivering from Satan’s authority, and bringing God upon the scene.”²¹ Han kommer flere ganger inn på at Navnet nå legalt er vårt: “You see, Jesus has given us His Name. It’s legally ours to use, and what is ours doesn’t take faith to use.” Så helt og holdent er det blitt vårt at ikke engang troen er nødvendig for å bruke det.²² *Her selvstendigjøres ‘Jesus-Navnet’ til å bli en egen størrelse med samme makt som Jesus selv*, et hypostasert makt-middel som legalt kan overdras fra den ene til den annen og brukes slik at dets autoritet står til disposisjon for mennesker, til og med uten tro.

Noen steder kan han koble det på en annen måte og si at de troende er som Jesus i denne verden. “[...] when Jesus gave the Church the right to use His Name, He authorized us to be His representatives in the earth.” Han bruker 2 Kor 6,14-16 og den paulinske tanken om menigheten som Kristi legeme som begrunnelse for at menigheten *er Kristus*: “The Church is called *Christ!* That’s who we are! Christ is the head; we are the body. We are Christ.” Denne identifikasjonen går svært langt: “As Jesus is, so are we in this world!”²³

Dette kan han tøye enda lenger, som når han sier at dette vidunderlige Navnet, “the Name of Jesus, has within it the fullness of the Godhead.

²⁰ “We should confess our faith in Jesus as a person, but we should also confess our faith in the Name of Jesus.” (*The Name of Jesus* 1979/1980, 135) “We are not only told to believe on the Lord Jesus Christ - but we are told to believe on the Name.” (*The Name of Jesus* 1979/1980, 80)

²¹ *Faith Food: daily devotions for Winter* 1977/1980, 51. 57.

²² *Understanding the Anointing* 1983/1987, 69; jfr. 66. 75. Han kan si at Jesus delegerte kraften og autoriteten i det Navnet til de troende (samme, 75).

²³ *The Name of Jesus* 1979/1980, 105. 106. 107. Også andre steder tolker han 2 Kor 6,15 slik at Paulus der kaller den troende for ‘Kristus’: “*That’s who we are; we’re Christ!*” (*Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 41)

The Name has within it all the wealth of eternity. The Name has within it all authority and power over all the powers of darkness. And that Name belongs to us!”²⁴ Guddommens fylde, evighetens herlighet og all autoritet og kraft over alle mørkets makter tilhører oss, er til vår bruk. Lenger er det ikke mulig å gå.

Den troende kan gjøre det samme som Jesus gjorde på jorda

Hagin vil fastholde Jesus som Guds Sønn, hans inkarnasjon og underfulle unnfangelse og fødsel, hans undergjørende og frelsende gjerning, hans død og hans oppstandelse og himmelfart. I utgangspunktet synes det å være tale om en tradisjonell lære om Jesu Kristi person og verk. Her skal vi analysere Hagins lære om Jesu jordiske gjerning sammenlignet med hva han sier om menneskets posisjon.

Hagin hevder selv at Jesus i 2. september 1950, første gang han hadde en visjon av ham, lærte ham noe som helt forandret hans teologi på dette punkt. Den nye innsikten gikk ut på at Jesus utførte sin gjerning, særlig sine helbredelser og andre under, i kraft av å være salvet med Den Hellige Ånd. Da han ble døpt av Johannes ble han nemlig salvet med og fikk Ånden, ifølge Hagin.²⁵

The way the Father, working in Jesus, healed people was *through the anointing of the Holy Spirit*. We read in Acts 10:38 that God anointed Jesus with the Holy Spirit and power - healing power - and He went about doing good and healing all who were oppressed of the devil.²⁶

I omtalen av Åndens gaver kommer han inn på dette og hevder at Jesus brukte den Ånds-gitte ‘troens gave’. Innvendingen om at Jesus gjorde mirakler fordi han var Guds Sønn, besvarer han på følgende måte:

However, Jesus never did anything except by the power of the Holy Ghost. He stripped Himself of what power He had as the Son of God. He was just as much the Son of God before the Holy Ghost came upon Him and anointed Him as He was after He was baptized by John. Yet the Bible tells us that He had never worked any miracles prior to that time. *He ministered only as any man could who was anointed by the Holy Ghost*. If He had worked miracles by some power that was inherent in Him as the Son of God, then He would not have told

²⁴ *Understanding the Anointing* 1983/1987, 67.

²⁵ Hagin gir en oversiktlig sammenfatning av sin lære i *Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 3-15. Det er overraskende, og ikke egnet til å styrke tilliten til hans troverdighet, at han ikke nevner noe om denne læren i den omfattende omtalen av dette synet i *I believe in visions* 1972/[u.å.], 41-56.

²⁶ *Don't Blame God* 1979/1980, 18; jfr. *Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 8.

us that we could do the same works that He did. But Jesus plainly said, 'Verily, verily, I say unto you, He that believeth on me, the works that I do shall he do also ...' (John 14:12). But if He did them as a man anointed by the Holy Ghost, then certainly under the inspiration and anointing of the Holy Ghost *believers could do the same thing.*²⁷

Hagin hevder en prinsipiell likhet mellom Jesus og oss når det gjelder å gjøre kraftgjerninger. Jesus gjorde sine undergjerninger i Ånden, på samme måte som vi kan det. Uten det kunne han ikke helbrede noen: "[...] He couldn't heal anybody any more than any other human being could."²⁸ Guds Sønn hadde nemlig avkledd seg sin guddommelige kraft - han var ikke Guds Sønn i kraft i sitt jordeliv. Kraften til sin spesielle tjeneste fikk han først da han fikk Ånden. Hagin viser til Luk 4,18-21 og Fil 2,7, og knytter dette til selve inkarnasjonen: "Jesus also had to be anointed before He could heal, because He had laid aside His mighty power and glory as the Son of God *when He became a man.*"²⁹ Han helbredet mennesker fordi han var en Guds profet: "Jesus did not heal people merely to prove His deity. He was not ministering as the Son of God. He was ministering as a prophet of God, anointed with the Spirit."³⁰ Det dreier seg om en radikal kenoselære, dvs. en oppfatning om at Kristus gav avkall på sin guddomskraft i hele eller deler av hans jordeliv.

Ettersom Jesus etter denne oppfatningen utførte sine gjerninger i Ånden, var han også avhengig av Ånden, som alle mennesker. Ånden manifesterte seg i Jesu tjeneste "as the Holy Spirit willed, not as Jesus willed, *even though Jesus was the Son of God!*" Hagin hevder at Jesus ikke kunne gjøre kraftige gjerninger i Nasaret (Mark 6,5) fordi han ikke hadde noen manifestasjon av Ånden der; hvis ikke Ånden manifesterte seg i kraftige gjerninger som mirakler, spesielt tro eller helbredelsesgaver, "I couldn't do anything," ifølge Hagins Jesus.³¹

²⁷ *The Holy Spirit and His Gifts* u.å., 85 (uth. ved meg). Dette utsagnet finnes så å si likelydende i *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 74; jfr. *Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 8. - I omtalen av profettjenesten sier han at Jesus sto i "the office of prophet" og omtaler hans "healing ministry". (*The Ministry Gifts* 1981/1981, 33)

²⁸ *Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 8.

²⁹ *Understanding the Anointing* 1983/1987, 4-6 (sitat 6; uth. ved meg). Jfr. *Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 8.

³⁰ *Healing Belongs to Us* 1969/1981, 5. I *Hear and Be ... Healed* 1987/2000 presiserer han at Jesus tjente som en gammeltestamentlig profet (9).

³¹ *Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 8f. 13.

I skriftet *Understanding the Anointing* (1983) utdyper han sitt syn ved en skjelning mellom hva Jesus Kristus var som person og hvordan han utførte sin gjerning. Det er, sier han, noen som ikke vet at “[...] *He as the Son of God was one thing and He as a person ministering was another thing. He did not minister as the Son of God - He ministered as a mere man anointed by the Holy Spirit.*”³² Han distanserer seg fra synet til dem som setter Jesus i en klasse for seg når det gjelder tjeneste, med den begrunnelse at han var Guds Sønn:

That would mean that *nobody else could minister that way* - or even come close to it - if Jesus in ministry is in a class by Himself. Now, *as a person*, because He is the Son of God, He *is* in a class by Himself. But *in ministry*, He is *not* in a class by Himself.

Joh 14,12, der Jesus sier at de som tror på ham skal gjøre større gjerninger enn han, anføres som belegg for at Jesus selv ikke satte sin tjeneste i en særklasse.³³ Denne teksten er viktig for Hagin, fordi han mener den viser at Jesus og de troende prinsipielt står på linje når det gjelder kraftgjerninger. Dette tilrettelegges ved en argumentasjon ut fra kenosen og Jesus som fylt av Ånden. Med henvisning til Luk 4,18 og Apg 10,38 sier han at Jesus ikke helbredet som Guds Sønn:

[...] He [Jesus] wasn't healing by some power which was inherent in Him as the Son of God, the second person of the trinity, but [...] He was healing the sick *just as anyone else would minister to the sick today* - by the anointing of the Spirit through the manifestation of the gifts of healings.³⁴

Jesu disipler kan virkelig på samme måte som ham, altså også gjøre mektige gjerninger i Åndens kraft. Hagin tolker Luk 10,19 slik at Jesus sender dem ut for å gjøre de samme gjerninger han selv gjorde.³⁵ De troende kan gjøre de samme gjerningene som Jesus og stå i den samme tjeneste, ettersom både han og de tjener i Åndens kraft, ved Åndens salvelse. Han forteller om en forkynner som hevdet å kunne stille stormer, slik som Jesus gjorde. “*I believe in Jesus. The works that He did*

³² *Understanding the Anointing* 1983/1987, 4 (uth. ved Hagin); jfr. 4-6. “Although in person He was the Son of God, in power He was not the Son of God.” (samme, 6) Jfr. *Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 8. “Even though Jesus was *the Son of God* [...], yet He was ministering on the earth as a human being [...]” (*Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 13).

³³ *Understanding the Anointing* 1983/1987, 6 (uth. ved Hagin); jfr. 4-6.

³⁴ *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 82 (uth. ved meg).

³⁵ *Understanding the Anointing* 1983/1987, 131.

slik som Jesus gjorde. “*I believe in Jesus. The works that He did on the earth, I can do.*”³⁶

Her er det tale om en prinsipiell likhet. “Believers are to be endued with power from on High, *just as* Jesus was endued with power from on High.” Når Hagin skal si noe om forskjellen mellom Jesus og de troende, viser det seg at han tenker på en måte som er mer kvantitativ enn kvalitativ: Forskjellen er nemlig at Jesus hadde Ånden “*without measure*” mens vi mottar Ånden “*in a measure*”.³⁷ Derfor mener han at Jesus også hadde alle de fem viktigste embetene i menigheten, nemlig som apostel, profet, evangelist, hyrde og lærer (Ef 4,11): “Because the Lord Jesus Christ had the Holy Spirit without measure, He stood in all five of the main ministry gifts, and He is the model for all of us to follow.”³⁸

Jesus hadde også alle Åndens gaver. Hagin regner opp det han anser som de 9 Åndens gaver eller manifestasjoner som han finner omtalt i NT, og hevder at alle unntatt tunger med tyding var til stede alt i GT. “Even in the life and ministry of Jesus all the other gifts of the Spirit were manifested, except tongues and interpretation.”³⁹ Det siste forklarer han med at tungetale og tyding “are distinctive to this dispensation in which we live.”⁴⁰ Her møter vi tanken om ulike ‘dispensations’, ‘tidshusholdninger’, som forstås som perioder i frelseshistorien som alle har sine særpreg slik at ikke alt gjelder i alle perioder. Jesus Kristus hadde altså alle de åndsgaver som fantes i den frelseshistoriske perioden han levde i.

³⁶ *Faith Food: daily devotions for Spring* 1977/1980, 37.

³⁷ *A Fresh Anointing* 1989/2001, 19 (første uth. ved meg). Dette synet finner vi også i en av de seneste artiklene fra hans hånd: Joh 3,34 brukes som belegg for at “Jesus had the Spirit without measure.” I sitt jordeliv hadde han Ånden i fullt mål, men vi har bare et begrenset mål av Ånden. (“Healing Power for the Believer.” *The Word of Faith* June 2000, 8)

³⁸ *Understanding the Anointing* 1983/1987, 16; jfr. 112; *Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 9f. Se også *A Fresh Anointing* 1989/2001, 9-14. “None of us minister in all the ways Jesus ministered, because we don’t stand in all of those offices, but we may minister in some ways He ministered.” (*Understanding the Anointing* 1983/1987, 114)

³⁹ *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 40. Han regner opp alle gavene (*Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 13). Jesu kunnskap om den samaritanske kvinnes liv skyldtes f.eks. en åndsgave. “Jesus knew that by an inward revelation - a word of knowledge [...]” (*Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 54)

⁴⁰ *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 89; jfr. *I believe in visions* 1972/[u.å.], 104. I *Hear and Be ... Healed* 1987/2000 omtaler han den som “this Pentecostal or Holy Spirit Dispensation in which we live” (13). Til dette, se mer utførlig nedenfor kap. 4.

Her kommer det inn en annen side av forskjellen mellom Kristus og de troende. At bare Jesus hadde Ånden uten mål tyder etter Hagins mening på at

the entire body of Christ has the same measure of the Spirit which Christ had. Therefore, an individual would not have the same measure of success in ministering even the *gifts of healings* which Christ has because He had it without measure.⁴¹

“The whole Body of Christ today has the Spirit in the same measure that He did, but we as individuals only have a measure.”⁴² Selv om de troende hver for seg, som enkeltindivider, ikke har så mange gaver og embeter som Jesus hadde, har de til sammen, som Kristi legeme, *like mye av Ånden som Kristus* og dermed alle de Ånds-gitte gaver og embeter.

Kanskje dette også er grunnen til at han særlig i senere skrifter taler om at det ikke er nok å være åndsdøpt; de troende må beholde et liv fylt av Ånden, fortsatt være fylt av Ånden.⁴³ Hvis Jesus som menneske hadde Ånden i en unik fylde, må det være mulig også for de enkelte troende å få stadig mer av den og på den måten bli stadig mer lik Jesus i Ånds-fylde.

Forskjellen mellom Jesu og de troendes mål av Ånden henger etter Hagins mening sammen med at Jesu kropp var udødelig.

*The reason Jesus could have the Spirit without measure is because His body was not mortal. [...] He was like Adam was before he sinned. [...] before Adam sinned, his body was neither mortal nor immortal. [...] This is the reason Jesus couldn't be killed until He was made sin for us. [...] Then, in the Garden of Gethsemane, when He took upon His spirit nature our sins and our diseases, His body became mortal, and they could kill Him.*⁴⁴

Begrunnelsen for forskjellen går altså heller ikke på dette punkt på at Jesus var Guds Sønn, den annen person i Guddommen, men på at hans menneskelige kropp var lik Adams før han falt.

Her er det viktig å kjenne Hagins syn på hva synd og død egentlig er. Den bibelske tanken om døden som en følge av fallet forstår han ikke primært om den legemlige død, men om det han kaller ‘åndelig død’. Allerede i sitt første skrift fra 1960 presenterer han dette synet: Det er tre

⁴¹ *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 82; jfr. 82. Se også *Understanding the Anointing* 1983/1987, 41. 149.

⁴² “Healing Power for the Believer.” *The Word of Faith* June 2000, 8.

⁴³ *Following God's Plan For Your Life* 1993/2000, 21-44.

⁴⁴ *Understanding the Anointing* 1983/1987, 134-135.

slag død, nemlig åndelig død, fysisk død og evig død. Den fysiske død er bare en manifestasjon av den åndelige død. Da mennesket ved fallet 'døde åndelig', ble det adskilt fra Gud. Han bruker uttrykket fra Joh 8,44 om synderne som djevelens barn som begrunnelse for en lære om at det falne mennesket har Satans natur i sin ånd: "When Adam and Eve listened to the devil, the devil became their spiritual Father and they had *the devil's nature in their spirits*. [...] Man is spiritually a child of the devil and he partakes of his Father's nature."⁴⁵ Han kan si uttrykkelig at åndelig død "means something more than separation from God. *Spiritual death also means having Satan's nature*."⁴⁶

Adam døde, først åndelig og senere fysisk, fordi han var en synder. Den fysiske død er en konsekvens av den åndelige død. Jesus var uten synd, derfor kunne han ikke dø den fysiske død før han også døde åndelig. Meningen synes å være at han døde åndelig i Getsemane-hagen, uten at det er sagt hvordan.⁴⁷

Det er ikke uten videre klart hvordan dette er tenkt. Hagin mener tydeligvis at Ånden kan ta mer fullkomment bolig i en kropp som ikke er dødelig enn i en som er det, altså sterkere i den syndfrie Jesu legeme enn i mennesker som er dødelige selv om de er troende. Kanskje har forskjellen å gjøre med at det ikke-dødelige mennesket ikke har - og aldri har hatt - Satans natur i sin ånd. I så fall må konsekvensen av Hagins syn være at da Jesus døde åndelig, mistet han den fyllden av Ånden han hadde hatt siden sin dåp og dermed den helheten av Åndens gaver som bl.a. gjorde at han kunne helbrede mennesker. Trolig mener han at Jesus da også mistet Ånden i det hele tatt.

Den troende er inkarnert som Jesus og gjenfødt som Jesus

Vi har nettopp sett at Hagin mener at Kristus og de troende prinsipielt står på samme linje når det gjelder tjenesten som salvede personer. Men han skjelner mellom Jesu tjeneste og ham som person: Som person er han Guds Sønn. Han understreker rett som det er at Jesus er Gud, og tillegger ham bibelske Guds-titler.⁴⁸ Inkarnasjonen beskrives ofte på den måten at

⁴⁵ *The New Birth* 1983/1983, 10 (uth. ved meg); se 8-13.

⁴⁶ *The Name of Jesus* 1979/1980, 31 (uth. ved Hagin).

⁴⁷ Vi kommer tilbake til dette senere i dette kapitlet.

⁴⁸ Jesus Kristus "is the great God I AM." (*El Shaddai* 1980/1983, 1; jfr. 2-8) "[...] Jesus is God." (*How To Keep Your Healing* 1980/1982, 7) "He is God speaking to us." (*The Name of Jesus* 1979/1980, 27)

Jesus var Gud manifestert i kjøtt, med en fysisk kropp: “God is a Spirit. He became a man, for Jesus was God manifested in the flesh, living in a human body. He took on a physical body and when He did He was no less God than He was before.”⁴⁹ Jesu inkarnasjon er viktig for Hagin. I andaktsboken *Faith Food: daily devotions for Winter* tar han opp dette temaet i tilknytning til Joh 1,1.14. Han definerer ‘Incarnation’ som “The union of divinity with humanity in Jesus Christ,” og understreker hvor avgjørende Jesu inkarnasjon er for kristen tro: Jesus var Gud, han hadde den samme natur som Gud og eksisterte i den samme form som ham - og han ble kjøtt, ble menneskelig.⁵⁰

Måten dette omtales på, gjør det naturlig å ta opp et tolkningsspørsmål som er konsekvensrikt for det følgende, selv om det her til en viss grad må få karakter av foregripelse. Som sagt sier Hagin at inkarnasjonen innebar at Jesus var Gud manifestert “in the flesh”, at han levde “in a human body”. Det heter til og med at den preeksistente Guds Sønn “just took upon Himself a body.”⁵¹ I lys av Hagins menneskesyn med dets skarpe skjelning mellom ånd, sjel og legeme, kunne en tolke denslags formuleringer slik at Gud, som Hagin altså sier er *en Ånd*, tok bolig i et menneskelig legeme men uten menneskelig ånd, kanskje også uten menneskelig sjel.

Når jeg ikke anser dette som en rett tolkning av Hagin, skyldes det flere forhold: Hans lære om at mennesket er en ånd som har en sjel og som bor i et legeme, synes å innebære at når en taler om Jesus som Gud og menneske må det bety at han også er en *menneskelig ånd*.⁵² Hagin kan da også - særlig i omtalen av at Jesus døde åndelig og hans oppstandelse - tale om Jesu ånd på en måte som synes å forutsette at det er hans menneskelige ånd det er tenkt på: “His spirit, His inner man, went to hell in our place.” Det var “His spirit” som trengte å bli gjenfødt.⁵³ Han taler

⁴⁹ *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 29; jfr. tilsvarende formuleringer i *Bible Faith Study Course* [1966]/[u.å.], 34; *The Gift of Prophecy* 1969/1983, 14; *Don't Blame God* 1979/1980, 8. “He was God incarnated in the flesh.” (*Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 39)

⁵⁰ *Faith Food: daily devotions for Winter* 1977/1980, 22.

⁵¹ *The Name of Jesus* 1979/1980, 28.

⁵² Se ovenfor, s. 29ff. Og et menneske som er en ånd har nødvendigvis også en sjel, det ligger både i selve definisjonen av mennesket og i det han sier om forskjellen på menneske og dyr (samme sted).

⁵³ *The Name of Jesus* 1979/1980, 29. “It was His spirit that became sin [...]” (*His Name Shall Be Called Wonderful* 1983, 18)

faktisk om både Jesu ånd og sjel ved siden av hans kropp når han sier at Gud “brought His spirit and soul up out of hell - He raised His body up from the grave [...]”⁵⁴ Parallellen mellom Jesus og den troende, både når det gjelder gjenfødelsen og måten å gjøre Åndens gjerning på, forutsetter det samme.⁵⁵ Ikke minst fordi denne parallellen er så viktig for ham, tror jeg det er riktigere å tolke Hagins utsagn om at Guds Sønn tok på seg menneskelig kropp mer som en gjenklang av bibeltekster som Joh 1,14 enn som en lære om at han kun ble inkarnert i en menneskelig kropp.

Det ser altså ut til at Hagin fastholder Jesu inkarnasjon og tillegger den stor vekt. Skjelningen mellom Jesu tjeneste og person, som syntes å egne seg til å få fram forskjellen mellom Jesus og de troende som personer, brukes imidlertid ikke slik. I en del sammenhenger sammenligner Hagin tvert imot de troende med Jesus som person, som Gud og menneske, som den inkarnerte. Han kan formulere inkarnasjonens betydning på en måte som ligger nær oldkirkelige formuleringer (Athanasius): “He became like me that I could become like Him.” Dette forklarer han på en måte som gjør Jesu inkarnasjon til en slags grunntype for gjenfødelsen og som dermed igjen setter den troende på linje med Kristus: “God can dwell in these human bodies of ours. God can impart His *Life and nature* to our spirits. That’s what takes place at the New Birth.”⁵⁶

Men dette er ikke det eneste. Hagin taler også om at den troende selv er inkarnert: “*The believer is as much an incarnation as Jesus of Nazareth.*” Det gjentas i den avsluttende “Confession”: “God dwells in my spirit. *I am an incarnation upon the earth.*”⁵⁷ Her dreier det seg ikke bare om en sammenligning, en påpekning av visse likhetstrekk: Her brukes det teologisk viktige begrepet ‘inkarnasjon’ også om den troende, ja det heter at den troende er *like mye* – “as much” - en inkarnasjon som Jesus!

Denne tankegangen finnes flere steder i Hagins forfatterskap. I en artikkel med tittelen “The Incarnation” i *The Word of Faith* fra 1980 gjentar han temaet og en tilsvarende tankegang. Her definerer han ‘inkarnasjon’ mer åpent: “Incarnation means that diety [skal være: deity] has be-

⁵⁴ *The Name of Jesus* 1979/1980, 33. Se også nedenfor omtalen av Jesu oppstandelse, der det heter at hans ånd ble gjort levende (note 87).

⁵⁵ Jfr. nedenfor (til gjenfødelsen) og ovenfor, s. 62ff.

⁵⁶ *Faith Food: daily devotions for Winter* 1977/1980, 23. Jfr. lignende uttrykk andre steder: “When one is born again, he takes upon himself the nature of God - which is Life and peace.” (*The Name of Jesus* 1979/1980, 31)

⁵⁷ *Faith Food: daily devotions for Winter* 1977/1980, 23; begge uth. ved meg.

come united with humanity in an individual.” Han avviser det han omtaler som teosofiske og moderne teologiske syn på at det finnes noe guddommelig i alle mennesker; hadde det vært slik ville mennesket alt vært “God incarnate”, sier han. Så brukes Jesu inkarnasjon som det store eksempel på at forening mellom Gud og menneske er mulig. At Gud bor i vår kropp og gir sin natur til vår ånd, er ikke noe som gjelder alle mennesker; men det er nettopp dette som skjer ved gjenfødselen. Derfor er den gjenfødte, den troende, like mye en inkarnasjon som Jesus:

If Jesus was incarnate, man and God can become united. God can dwell in these human bodies of ours. God can impart His own life and nature to our spirits that we may have God's life in these human bodies. [...] Every man who has been born again is an incarnation and Christianity is a miracle. *The believer is as much an incarnation as was Jesus of Nazareth.*⁵⁸

Den troende er altså ifølge Hagin en inkarnasjon, en enhet av det guddommelige med det menneskelige, som Jesus Kristus. Det betydningsfulle ved Kristi inkarnasjon er at den viser at slikt *kan* skje, at Gud og menneske *kan* forenes. Kristus blir da en slags prototyp, et bevis på at slikt er mulig, og dermed et forbilde. Kristi inkarnasjon åpner for et generelt prinsipp: Gud kan gi sin natur i menneskers ånd. Derfor er inkarnasjonen et bevis på muligheten av gjenfødselen. Og derfor er kristendommen et mirakel.

I skriftet *Zoe: The God-Kind of Life* (1981) finner en det samme. Her har Hagin imidlertid en noe annen tilnæringsmåte: Han definerer nemlig forskjellen mellom vår inkarnasjon og Kristi som forskjellig rekkefølge av guddommelighet og menneskelighet. “*Jesus was first divine, and then He was human. So He was in the flesh a divine-human being. I was first human, and so were you, but I was born of God, and so I became a human-divine being! God is living in us!*” Han siterer Smith Wigglesworth på å ha sagt at han var tusen ganger større på innsiden enn på utsiden. Wigglesworth forsto, sier Hagin, at han var “a human-divine being”, og at “the divine part was a thousand times bigger than the human part.”

⁵⁸ “The Incarnation.” *The Word of Faith* December 1980, 14 (uth. ved meg). Hank Hanegraaff har påvist at hele denne artikkelen er tatt nesten ord for ord fra E.W. Kenyons bok *The Father and His Family*, 97-101. (Hanegraaff 1992, 397: n. 2 til kap. 16) Forskjellen er primært at Hagin noen steder har gjort formen mer muntlig og personlig, noe som tyder på at han har hatt Kenyons bok foran seg på prekestolen og lest/parafraisert den og at talen senere er skrevet ned etter lydband; jfr. Ovenfor, s. xxvi f. En pussighet er at ordet ‘deity’ i Kenyons bok er gjengitt med ‘diety’ i Hagins artikkel; sammenlign Hagins artikkel s. 2. 14 med Kenyon 1993, 97. 99f.

Forskjellen uttrykkes ved at den troende er “a human-divine being” mens Jesus var “a divine-human being”.⁵⁹

Han ser gjenfødselen som en inkarnasjon: “[...] the new birth is a real incarnation”. Det gjenfødte menneske er guddommelig på en måte som er parallell med Jesu guddom, fordi den gjenfødte har Gud i seg. “*He’s in me. He’s in you. There is a real incarnation in the new birth! I’ve come into real union with God!*”⁶⁰ Derfor kan han også si: “If I have a right standing with God, then nobody can have any better standing. Not even Jesus Christ has any better standing with God than you and I do.”⁶¹ “[...] it’s an absolute Bible fact. We have the same standing with God that Christ had when He was here on earth.”⁶²

Han er klar over at dette er et omstridt syn, at mange mener at han reduserer Jesus med dette synet: “Some say, ‘Oh, you’re taking something away from Jesus!’ No, He’s still got the same thing He’s always had; I’m just giving you something! These are things that lift us and keep our faith working!”⁶³ Hensikten er altså ifølge ham selv ikke å redusere Kristus men å opphøye mennesket, styrke troen og gi det innsikt i sin egen storhet.

En av Hagins mest omdiskuterte lærepunkter er den såkalte *JDS-læren* – “Jesus died spiritually”. Han lærer at Jesus ikke bare døde på korset, men også døde en såkalt ‘åndelig død’. Den fysiske død var nemlig ikke nok: “Physical death would not remove our sins. He [Jesus] tasted death for every man - spiritual death.” Dette vil for Hagin blant annet si at Jesus ble adskilt fra Gud og for ned til helvete.⁶⁴

Her blir det tydelig hvilke konsekvenser det har at Hagin mener at alt avgjørende skjer i den åndelige verden. Den fysiske død er rett og slett en manifestasjon av den åndelige død, som er det egentlige onde.⁶⁵ Synd er ikke noe fysisk; hadde den vært det, kunne hver enkelt av oss sone for oss

⁵⁹ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 40 (uth. ved Hagin). 39.

⁶⁰ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 40. 42.

⁶¹ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 62.

⁶² *The Name of Jesus* 1979/1980, 109.

⁶³ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 62.

⁶⁴ *The Name of Jesus* 1979/1980, 29. Jfr. *The Present Day Ministry of Jesus Christ* [u.å.]/1978, 8-11.

⁶⁵ Jfr. ovenfor, s. 35ff og 62ff.

selv ved å dø fysisk, sier han. Men synd er noe åndelig.⁶⁶ Derfor kunne ikke Jesu fysiske død på korset ta bort menneskers synd; det avgjørende var at han døde den 'åndelige død'. Men dermed skjedde også alt det som er viktig for frelse og et seierrikt liv, nemlig i den åndelige verden. Der finner dét sted som har juridisk betydning, som er avgjørende også på den måten at det senere kan manifesteres i den fysiske verden.

Det har vært diskutert hva Hagin egentlig mener her, og om han har en konsistent oppfatning. Både i det vesle skriftet *The Precious Blood of Jesus* fra 1984 og ellers sier han nemlig mye om betydningen av Jesu blod, blant annet med henvisning til pinsevennenes tradisjonelle vektlegging av det.⁶⁷ For å forstå hans syn på dette punkt, er to forhold viktige. For det første legger han helt klart vekt på Jesu fysiske død på korset. I *His Name Shall Be Called Wonderful* (1983) sier han eksplisitt at Jesus døde åndelig så vel som fysisk. Den åndelige død var imidlertid det viktigste: Han definerer her 'åndelig død' som "*separation from God*", og fortsetter: "*Because Jesus took our place, He had to partake of spiritual death AS WELL AS physical death.*" Det var hans ånd som ble synd, fordi synd er en åndelig og ikke en fysisk ting. Og det skjedde for oss: "*He became what I was, praise God, that I might become what He is.*"⁶⁸ Å se betydningen av Jesu fysiske død på korset står for ham ikke nødvendigvis i motsetning til JDS-læren; det dreier seg ikke om et enten-eller men om et både-og, samtidig som det er klart hva som er viktigst.

⁶⁶ "[...] sin is not a physical thing; it's a spiritual thing." (*His Name Shall Be Called Wonderful* 1983, 18)

⁶⁷ *The Precious Blood of Jesus* 1984, 1-5. 15. 19. 23-32; se også f.eks. *Must Christians Suffer?* 1982, 3. *McConnell* 1990 sier at Hagin i 1984-skriftet synes å ha en ortodoks forståelse av soningen i Kristi blod, og mener at det motsier utsagn i andre skrifter som bestrider virkekraften i Kristi fysiske død (131: n. 24). Jeg tror ikke det her er noen indre motsetning hos Hagin, noe jeg kommer tilbake til. Men alt her kan det nevnes at Hagin ikke noe sted i 1984-skriftet sier at korsdøden er tilstrekkelig, og at han heller ikke tar noe oppgjør med JDS-læren. *McConnell* gjør selv oppmerksom på at Hagin her ikke nevner 'åndelig død' og 'satanisk natur' (131: n. 24); han avgrenser seg følgelig heller ikke mot disse tankene. I *The New Birth* fra 1983 finner en begge deler side om side: Her omtales JDS-læren tydelig (12f), samtidig som det tales om "the merits of the blood of Christ" og den gjenfødte som en ny skapning rensset fra synd av Ånden ved Ordets autoritet "and by the blood of Christ which was to atone for your sin" (16f). Heller ikke *Larsen* 1998, 81: n. 410, finner at Hagin ser noen motsetning mellom disse to lærene.

⁶⁸ *His Name Shall Be Called Wonderful* 1983, 16-18 (sitater 16. 17).

Det andre som hører med her er at Hagins tale om Jesu blod ikke nødvendigvis refererer til hans korsdød på Golgata. Det kan like gjerne vise til *en spesiell hendelse i himmelen*. Hagin lærer nemlig at Jesus bar sitt blod inn i det aller helligste i himmelen. Han sier begge deler, at Jesus først døde på Golgata og utgjød sitt blod der, og at han *deretter* sto opp og for opp til himmelen der han ifølge Hebreerbrevet gikk inn i det aller helligste med sitt eget blod for å få evig forløsning for oss. Det dreier seg altså for Hagin ikke bare om to måter å beskrive korsdøden på, men om to forskjellige hendelser. Den siste tidfester han til etter oppstandelsen, en gang mellom at Jesus viste seg for Maria Magdalena og at han viste seg for disiplene.⁶⁹ Jesu død på korset var ikke tilstrekkelig for vår frelse: “Our salvation wasn’t finished when Jesus died. [...] salvation wasn’t complete until He ascended into the heavenly Holy of Holies to obtain eternal redemption for us.”⁷⁰ Det siste er det viktigste, og helt avgjørende. “He had to rise from the dead and ascend into the heavenly Holy of Holies with His own blood as a sacrifice to obtain eternal redemption for us.”⁷¹

At Jesus bar fram sitt blod i det himmelske som et offer, forstår Hagin så bokstavelig at han hevder at den oppstandne og himmelfarne Kristus er forandret i sin legemlighet: “Jesus is not here on earth today with a flesh-and-bone body, because His body was resurrected, and it’s now *flesh and bone* (Luke 24:39), the *blood* having been shed for our sins. With a flesh-and-bone body, Jesus is seated at the right hand of God” og går i forbønn for oss.⁷²

Mens legemet hans før besto av kjøtt, blod og bein,⁷³ består det etter oppstandelsen og himmelfarten bare av kjøtt og bein. Tankegangen synes å være at Jesu oppstandelseslegeme ikke lenger inneholder blod fordi han

⁶⁹ *A Fresh Anointing* 1989/2001, 24; *The Present Day Ministry of Jesus Christ* [u.å.]/1978, 8.

⁷⁰ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 43; jfr. *El Shaddai* 1980/1983, 7; *The Present Day Ministry of Jesus Christ* [u.å.]/1978, 8.

⁷¹ *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 67.

⁷² *Understanding the Anointing* 1983/1987, 15. “He has a physical body right now, a resurrected flesh and bone body.” (*New Thresholds of Faith* 1972/1981, 30). Jfr. *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 58; *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 49.

⁷³ *A Commonsense Guide to Fasting* 1981, 26.

har båret det fram for Gud i det aller helligste i himmelen. “Christ, with His resurrected flesh-and-bone body, is at the right hand of the Father.”⁷⁴

Et sted taler Hagin om Jesu “divine blood”. Det er ikke lett å forstå hva han mener med det. Han bruker det imidlertid som et parallellutsagn til at Jesus er Guds Sønn: “Even though Jesus was *the Son of God*, and *divine blood flowed through His veins*, yet He was ministering on the earth as a human being [...]”⁷⁵ Ifølge Simmons mener Kenyon at den åndelige død går gjennom menneskers blodsystem, og at forløseren må ha Guds blod i seg for å være syndfri.⁷⁶ I så fall synes tanken å være at det foreligger en slags ‘guddommelig blod-substans’ som Jesus har. Lie sier at Kenyon mente at et menneskes blod kom direkte fra faren, slik at jomfrufødselen førte til at Jesus hadde “Guddommelig blod ubesmittet av åndelig død”.⁷⁷ Hvis Hagin har overtatt Kenyons syn på dette punkt, må det trolig sees i sammenheng med hans lære om at Gud har et åndelig legeme.⁷⁸ Da er det dette ‘guddommelige blod’ Jesus bar fram i den himmelske helligdom. Materialet er imidlertid så spinkelt at det ikke er grunnlag for å gi noen klar tolkning av Hagin på dette punkt.

Derimot synes det klart at Hagins omtale av ‘Jesu blod’ skal tolkes som en henvisning ikke bare til Jesu sonende korsdød, men primært til det Hagin mener fant sted etter Jesu korsdød, oppstandelse og himmelfart, nemlig en offertjeneste ved Guds trone. Han avviser ikke at Jesu fysiske korsdød har en betydning, men mener at Jesu ‘åndelige død’ og hans frambæring av sitt blod i den øverste himmel etter himmelfarten er langt viktigere. Korsdøden blir underordnet i forhold til disse.

For Hagin er det Jesu åndelige død som er hovedsaken i frelsesverket. Den innebar at Gud la ham under Satan:

When He was made to be sin (2 Cor. 5:21), He was turned over by God to the adversary. When that heart breaking cry fell from His lips, ‘My God, my God,

⁷⁴ *The Name of Jesus* 1979/1980, 106. - Det er interessant at den norske oversettelsen gjengir dette annerledes: “I sitt oppstandne legeme av kjøtt og blod sitter Kristus ved Faderens høyre hånd.” (*Navnet Jesus*, 92; uth. ved meg) Her kan oversetteren ha villet korrigere noe han enten så som feilskrift eller som en saklig feil hos Hagin.

⁷⁵ *Hear and Be ... Healed* 1987/2000, 13 (uth. ved meg; Hagins utheving av siste del av setningen er ikke tatt med).

⁷⁶ *Simmons* 1985, 67.

⁷⁷ *Lie* 1994, 39-40 (sitat 40).

⁷⁸ Se ovenfor, s. 35ff.

why hast thou forsaken me?', *Satan had become His master*. His spirit was taken by the adversary and carried into the place where the sinner's spirit goes when he dies.

Han kom til helvete for vår synd og skyld.⁷⁹ Hagin mener altså at Jesus fikk Satan som sin herre, og at han kom til helvete.

Diskusjonen om JDS-læren har imidlertid særlig gått på et annet punkt. Når Hagin definerer 'åndelig død' generelt, dreier det seg ofte om det han kan omtale som et annet "aspect" av den, nemlig "*having Satan's nature*",⁸⁰ å ha Satans natur i sin ånd. Tankegangen er at Adam ved syndefallet mistet Guds natur og i stedet fikk Satans natur i sin ånd.⁸¹ Hos Kenyon er dette eksplisitt sagt om Jesus.⁸² Jeg har ikke funnet noe tilsvarende utsagn av Hagin der det uttrykkelig sies at Jesus fikk Satans natur i seg. Imidlertid uttrykker han seg slik at det ikke kan tolkes på noen annen måte: "His [Jesus'] identification with the spirit nature of man was *during His crucifixion*. [...] The sin nature itself was laid upon Him until He became *all that spiritual death had made man*."⁸³ Alle 'aspekter' av åndelig død ble altså Jesus til del, ikke ved fødselen men på korset; Hagin reserverer seg ikke mot noen sider av det. Derfor kan han da også uttrykke seg slik som han gjorde alt i sitt første skrift fra 1960, der han sammenligner oss og Jesus:

The new Man, Jesus Christ, had no death in Him. He was not born as we are born. He didn't have *the spiritual nature of death - the devil* - in Him. Yet Hebrews 2:9 says that He tasted death for every man. [...] He took upon Himself our sin nature, the nature of spiritual death, that we might have Eternal Life.⁸⁴

I utsagnet ovenfor tidfester Hagin Jesu åndelige død til å ha skjedd på korset. Også i skriftet *The Present Day Ministry of Jesus Christ* taler han

⁷⁹ *Faith Food: daily devotions for Spring* 1977/1980, 46 (uth. ved meg). Se også ovenfor. - Dette bekrefter igjen tolkningen ovenfor om at Jesus også hadde en menneskelig ånd; det er vel ikke tenkelig at Hagin kan mene at Satan ble herre over Jesu guddommelige ånd.

⁸⁰ *Faith Food: daily devotions for Winter* 1977/1980, 14.

⁸¹ Se ovenfor, s. 62ff.

⁸² Han sier at Jesus "was a partaker of satanic Nature." (*Kenyon* 1993/[u.å.], 137; jfr. *Kenyon* 1969/[u.å.], 32) Se flere henvisninger i *Lie* 1994, 90f.

⁸³ *Faith Food: daily devotions for Winter* 1977/1980, 24 (uth. ved meg).

⁸⁴ *Redeemed From Poverty, Sickness and Death* 1960/1980, 30 (uth. ved meg); jfr. *The New Birth* 1983/1983, 12f. - Også *Larsen* 1998 tolker Hagin slik at han har overtatt Kenyons lære om at Kristus tok på seg satanisk natur (81; jfr. n. 410).

om Jesu “substitutionary work on the cross” og at “He was made sin on the cross”.⁸⁵ Men bildet er ikke entydig: I *Understanding the Anointing* fra 1983 sier han at Jesu kropp jo ikke var dødelig fordi han ikke var en synder. “Then, in the Garden of Gethsemane, when He took upon His spirit nature our sins and our diseases, His body became mortal, and they could kill Him.”⁸⁶ Det Hagin ser som en saklig nødvendig rekkefølge, nemlig at Jesus måtte dø åndelig før han kunne dø fysisk, innebærer at han må mene at han døde åndelig en gang i løpet av perioden mellom Getsemane og korsdøden, altså enten i Getsemane eller på korset.

Vi kan gjøre et forsøk på å komme enda et skritt nærmere Hagins tankegang. I et viktig avsnitt i *The Name of Jesus* (1979) stiller han spørsmålet hvorfor Jesu ånd måtte bli født igjen, og svarer: “Because it was estranged from God.” Dette utdyper han ved å minne om Jesu rop på korset: Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg? Her dreier det seg om død, åndelig død, sier han, og forklarer hva det er ved å si at syndrens ånd ikke er i fellesskap med Gud. Og så kommer det avsnittet der han sier at åndelig død er adskillelse fra Gud, og mer enn det, det betyr “*having Satan’s Nature*”.⁸⁷ Da Jesus ropte om sin gudsforlatthet, hang han på korset. Selve den åndelige død kan Hagin likevel ha forstått som skjedd tidligere, i Getsemane-hagen. Kanskje kan han selv ha latt det stå åpent.

Selve denne rekkefølgen er forøvrig et argument for at Hagin inkluderer det å ha Satans natur i den åndelige død, også for Jesus. Hvis han bare hadde tenkt på at Jesus for ned til helvetet, eller på at han der ble underlagt Satan, skjedde jo dette *etter* den fysiske død på korset, og det stemmer ikke med at den åndelige død kommer før den fysiske. Det må altså ha vært noe mer. Og for Hagin er nok det å være adskilt fra Gud i sak det samme som å ha Satans natur.

Til forskjell fra Jesu korsdød er Jesu oppstandelse sentral hos Hagin: Da han på den tredje dag ble reist opp fra de døde, gjelder det både hans kropp og hans ånd.

⁸⁵ *The Present Day Ministry of Jesus Christ* [u.å.]/1978, 3. Kanskje også *Following God’s Plan For Your Life* 1993/2000, 46, skal tolkes i denne retningen. Jfr. *Understanding the Anointing* 1983/1987, 27f. - Dette svarer til Kenyon, som sier at Jesus døde to ganger på korset (*Kenyon* 1969/[u.å.], 43).

⁸⁶ *Understanding the Anointing* 1983/1987, 134-135.

⁸⁷ *The Name of Jesus* 1979/1980, 29-33 (sitat 29f). Se ovenfor, s. 62ff.

[...] His spirit was made alive unto God again. He had died spiritually. He took upon Himself spiritual death - for us. And He is the first one who was ever born again. His new birth is our new birth! We were made alive together with Him!⁸⁸

Som den oppstandne er han den første som er gjenfødt, fordi han først var død åndelig. Dette utfoldes i forbindelse med en del NT-tekster. Ut-sagnet i Apg 13,33, der Salme 2 anvendes på Jesus ('Du er min Sønn, jeg har født deg idag'), tolkes om hans oppstandelse. Sammenhengen mellom den og Jesu åndelige død er viktig: "Why did Jesus have to be 'begotten', or 'born again'? [...] It was because He had taken upon Himself not our sins, necessarily, but He was *made to be our sin* - our sin nature - spiritual death. He died spiritually." Når han så ble reist opp fra de døde og med det ble den første som ble gjenfødt åndelig, var det viktig av hensyn til oss: Han er "the firstborn spiritually".⁸⁹

In the mind of God, legally speaking, it was when Jesus was quickened and made alive that we were recreated. [...] It becomes a vital reality in our lives when we are individually born again. But in the mind of God, that is when it happened. Jesus was justified in spirit and declared righteous. And when He was declared righteous, we were declared righteous.⁹⁰

Her ser vi igjen sammenhengen med læren om at alt foreligger parat i Guds sinn, i den åndelige verden. At Jesus ble avlet eller født, er både basis for og prototypen på at mennesker kan bli født på ny, gjenfødt, ved å få Guds natur i sin ånd.

Hagin forstår Hebr 1,5, som også anvender Salme 2 om Jesus som født/avlet, slik at dette ikke skjedde ved inkarnasjonen, ettersom han eksisterte før det: "The Son of God was not born as He took on flesh. He preexisted with the Father. He just took upon Himself a body."⁹¹ Jesus ble derimot født på oppstandelsesmorgenen. Han var først åndelig død, hans ånd gikk til helvete i vårt sted og var fjernet fra Gud. Derfor måtte han bli født på ny. Jesus oppfylte rettferdighetens krav i helvete, på vegne av oss. "God in heaven said, 'It is enough.' Then He raised Him up. [...]"

⁸⁸ "Made Alive." *The Word of Faith* April 1982, 3. Dette og andre utsagn, som det i *The Name of Jesus* 1979/1980, 29f, bekrefter tolkningen ovenfor av at Jesu inkarnasjon tenkes å omfatte også hans ånd, og dermed selvsagt hans sjel også.

⁸⁹ "Made Alive." *The Word of Faith* April 1982, 3. Se også *The Present Day Ministry of Jesus Christ* [u.å.]/1978, 8f.

⁹⁰ "Made Alive." *The Word of Faith* April 1982, 4.

⁹¹ *The Name of Jesus* 1979/1980, 28.

and He said, 'Thou art my son, THIS DAY have I begotten thee.'" Som en følge av det fikk han det høyeste navn, det som er over alt, ved *arv*.⁹²

Også Jesu oppstandelse er altså en slags prototyp på vår gjenfødelse. Her kommer vi tilbake til teksten som alt er nevnt ovenfor: "Jesus is the first person ever to be born again. Why did His spirit need to be born again? Because it was estranged from God."⁹³ Jesus døde den åndelige død, derfor måtte han - som alle - bli født på ny. Han var den første, og vi kan følge etter. Dette tenkes nærmest substansielt, derfor settes Kristus og mennesket så å si på like linje. Forskjellen blir at Kristus var den første og vi følger etter ham.

Når vi ser på Jesu liv og gjerning, slik Hagin ser det, får vi følgende rekkefølge: Jesus var til fra evighet som den preeksistente Guds Sønn, sammen med Gud Faderen. Han ble inkarnert, dvs. han ble også menneske med ånd, sjel og legeme. Da gav han avkall på sin guddommelige kraft. Ved sin dåp av Johannes ble han salvet med Den Hellige Ånd i fullt mål og fikk med det salvelse til å virke i alle Åndens gaver, ettersom Ånden ville; han tjente også i alle de nytestamentlige embetene. I alt dette virket han som menneske, ikke i kraft av å være Guds Sønn. Han døde åndelig ved at han fikk Satans natur i sin ånd, enten i Getsemane eller på korset. Dermed ble kroppen hans dødelig slik at han kunne dø fysisk på korset. Han for ned til helvetet for vår skyld, og ble underlagt Satan. På veien opp fra helvete møtte han Maria Magdalena. Han for så opp til Guds øverste himmel og bar fram sitt blod som et offer til forløsning. Han kom tilbake til jorda og var sammen med disiplene en tid, før han gav dem det store oppdrag og overdro dem (menigheten) autoriteten på jorda. Endelig for han igjen opp til himlenes himmel og satte seg ved Faderens høyre hånd, der han evig går i forbønn for oss. Etter det er han ikke til stede på jorda, annet enn ved Ånden.

Sammenfatning av Hagins lære om forholdet mellom den troende og Jesus

Hagin trekker den troende og Jesus Kristus helt nær hverandre, ja han identifiserer på mange måter det troende mennesket med Jesus. Det skjer på en rekke ulike måter:

⁹² *The Name of Jesus* 1979/1980, 33 (sitater). 27-28.

⁹³ *The Name of Jesus* 1979/1980, 29f; jfr. *The Present Day Ministry of Jesus Christ* [u.å.]/1978, 8-9.

Den troende har legal rett til å bruke Jesus-Navnet. Dette utmyntes på flere måter: Når en ber, skal en be til Faderen i Jesu Navn. Det er den eneste legale måten å be på - å be *til* Jesus tilhører ikke den frelseshistoriske periode de troende lever i nå. Videre er det autoritet i Jesus-Navnet. 'Navnet' selvstendiggjøres i forhold til personen Jesus Kristus, slik at det nærmest oppfattes som en hypostasert størrelse med samme makt som Jesus selv hadde. Han har selv gitt de troende rett til å bruke dette Navnet, og det virker det samme for oss som det gjorde for ham i hans jordeliv. Det har i seg all Guds fylde, herlighet, kraft og autoritet, og er gyldig i alle tre deler av universet, både i himmelen, på jorda og under jorda. Ved Jesus-Navnet kan den troende både be til Faderen og bryte Satans, demonenes og omstendighetenes makt. *Den troende er som Jesus i denne verden.*

For det andre *kan den troende gjøre det samme som Jesus gjorde da han i sitt jordeliv helbredet og tjente med Åndens gaver.* Hagin mener at Jesus Kristus fornedret seg så totalt at han ikke kunne utføre undergjøring i kraft av å være Guds Sønn. Han utførte sin tjeneste som menneske. Ved dåpen av Johannes fikk han Ånden i sin fylde, og i kraft av denne salvelsen utførte han sine mirakler og virket i de ulike åndsgaver og tjenester. Hagin finner altså en prinsipiell likhet mellom Jesus og de troende her. Den forskjellen som finnes mellom hans og deres tjeneste er kvantitativ: Jesus hadde mer av Ånden enn de enkelte troende har hver for seg, og derfor hadde han alle åndsgaver mens de troende bare har noen få. Som menighet, som Kristi legeme, har imidlertid de troende etter Hagins mening til sammen like mye av Ånden og kan derfor gjøre det samme som Jesus gjorde i sitt jordeliv.

Enda mer konsekvensrikt og karakteristisk er det likevel at mennesket og Jesus sidestilles, identifiseres, slik at Jesus blir *et slags produktivt urbilde for den troendes gjenfødelse.* Alle viktige trekk ved Jesu liv ses i dette perspektivet, både hans død og oppstandelse og hans opphøyelse. Mest oppsiktsvekkende er det at den troende sies å være en inkarnasjon, en virkelig inkarnasjon av Gud, som Jesus, med den følge at han/hun har den samme status overfor Gud som Jesus mens han var på jorda. Forskjellen mellom Jesus og den troende kan omtales som en forskjell i rekkefølge: Jesus var først Gud og ble så menneske, den troende er først menneske og får så Guds natur, nemlig ved gjenfødselen.

Bakgrunnen for det Hagin sier om gjenfødselen er hans syn på syndefallet. Ut fra hans lære om at mennesket har noe av Guds Ånd i sin ånd kunne en ha ventet at han ikke ville tillegge syndefallet særlig stor vekt når det gjaldt menneskets medfødte syndighet, men slik er det ikke. Tvert

imot mener han at mennesket som en følge av fallet 'døde åndelig', slik at det fikk 'Satans natur' i sin ånd. Det falne menneske forstås som en slags Satan-inkarnasjon, eller kanskje mer presist: som en Satan-iboen i menneskets ånd, dets egentlige jeg. På grunn av dette Satan-nærvær i menneskets ånd blir mennesket dødelig, dvs. kan dø fysisk.

Når han lærer at den gjenfødte troende har Guds natur i sin ånd, er dét noe som svarer til at han/hun hadde Satans natur i sin ånd etter syndefallet. Begge deler er tenkt substansielt. Gjenfødselen består i en dyptgripende, nærmest ontisk (vesensmessig), substansiell forandring av mennesket: *Fra å ha Satans natur i sin ånd får det nå Guds natur i sin ånd!* Den troende, gjenfødte er altså reelt sett et annet menneske enn det var som syndet.

Den lære som kanskje har vakt mest oppsikt er likevel hans JDS-lære, nemlig at Jesus døde ikke bare fysisk på korset men også åndelig. Når Hagin alltid ellers forstår 'åndelig død' som noe som framfor alt innebærer at en har Satans natur i sin ånd, er det ikke mulig å tolke ham på annen måte enn at det dreier seg om det samme når han sier at Jesus døde åndelig. Dette tenkes trolig å ha hendt på korset, og det vesentlige ved Jesu soningsverk var ikke hans fysiske død på korset men hans åndelige død og at han for opp til den øverste himmel og bar fram sitt guddommelige blod for Gud der. JDS-læren fester oppmerksomheten på noe annet enn Jesu død på korset, sikkert fordi det er så viktig for Hagin å hevde at det er en grunnleggende likhet mellom Jesus og de troende også her. - I og med soningsverket er alt tilveiebragt for dem som er i Kristus, dvs. de gjenfødte: Frelse, åndsåp, helbredelse, seier over Satan osv. - alt foreligger i den åndelige verden, som en realitet som bare kan hentes ut ved å følge de åndelige lover.

Enda en side er viktig. Ved himmelfarten fikk Jesus autoriteten på jorda av Gud. Ettersom han straks etter for opp til den øverste himmel og nå sitter ved Faderens høyre hånd, kan han ikke lenger utøve denne autoriteten på jorda. Her slår Hagins forestillinger om den romlige plassering av himmelen og av Guds og Jesu åndelige legemer ut. Den autoriteten Jesus ikke lenger selv kunne utøve her, overdro han derfor til sitt legeme, menigheten, som er på jorda. Etter himmelfarten utøver han autoriteten her nede gjennom menigheten; nå er det *vi, ikke Jesus, som har autoriteten på jorda.*

På punkt etter punkt framhever Hagin altså den troendes prinsipielle likhet med Kristus. Det er også slik at den troende de facto har større makt og autoritet enn Jesus på jorda: Nå er det den/de troende som bruker Jesus-Navnet, utøver kraftgjerninger i Ånden og har Kristi autoritet over

demoner og alle slags problemer og situasjoner. *Ved gjenfødelsen er den troende blitt en inkarnasjon, et gud-menneske, som Jesus. Dette innebærer at Kristi guddom nedtones på en prinsipiell måte.* Dette er trolig den dybeste grunnen til at Hagin kan mene at en ikke skal be til Jesus, selv om hans egen argumentasjon for dette er at det ikke finnes bibeltekster som åpner for dette.

Vi har før sett at Hagin regner med forskjeller i makt og myndighetsområde mellom de tre personer i Gud. Et annet trekk som viser hvor ulikt Faderen, Sønnen og Ånden forstås, er at Jesus i sin jordiske tjeneste - som de troende - er avhengig av Ånden, fordi også han bare kunne bruke åndsgavene som Ånden ville; den Ånds-utrustede er ikke selv herre over det, heller ikke Jesus. Nå er det bare Ånden som virker på jorda, verken Faderen eller Sønnen. På den måten tillegger Hagin Ånden en friere og mer suverene stilling på jorda enn både Faderen og Sønnen. Disse betydelige forskjellene mellom de tre forsterker inntrykket av at det er en tendens til *triteisme* i Hagins lære. Denne tolkningen underbygges ytterligere av JDS-læren hans, som synes å måtte implisere at Jesus nærmest går ut og inn av fellesskapet med både Faderen og Ånden. Når altså Faderen, Sønnen og Ånden i perioder så å si er frikoblet i forhold til hverandre, problematiseres enheten mellom dem med den følge at gudslæren får et triteistisk preg.

KAPITTEL 4

HAGINS LÆRE OM DEN TROENDES AUTORITET I FORHOLD TIL GUD

Et av Hagins mest sentrale emner er den troendes autoritet. Det er temaet for en av hans tidligste skrifter, med nettopp tittelen *Authority of the Believer* (1967). Da det i 1984 ble markert at han hadde vært i tjenesten i 50 år, skjedde det med utgivelse av en ny og bearbeidet utgave av dette skriftet, nå med tittelen *The Believer's Authority*.¹ Vi skal nå gå mer direkte inn på hvordan han mener at denne autoriteten skal utøves i praksis, hva den innebærer og hva en kan oppnå ved den. Det er viktig å trekke linjene mellom dette og det vi før har sett om hans virkelighetsforståelse og kristologi.

Mennesket skaper ved sin tro og sine ord, slik Gud skapte verden ved sitt trosord - felles, universale lover for Gud og mennesker

Det er som sagt et helt avgjørende punkt i Kenneth Hagins undervisning at den troende har rett på helse, økonomisk suksess og velsignelse på alle områder, og at den viktigste måten å oppnå dette på er å *tro* det og *si* det. Hagin påberoper seg Mark 11,23-24 for dette.²

I denne sammenheng bruker han også v. 22, der Jesus sier til disiplene: *ekjete pistin theou*. Denne greske genitivkonstruksjonen (*pistin theou*) må leses som objektsgenitiv slik at teksten oversettes "ha tro til Gud". Hagin hevder imidlertid at den like gjerne - i praksis: heller! - bør oversettes "have the faith of God, or the God kind of faith". Denne 'Guds type tro' er ifølge Hagin den tro en har når en i sitt hjerte tror og med sin munn taler det en tror, slik at det trodde og talte skjer. At den er 'Guds type tro', betyr ikke bare at den er en særlig gudvelbehagelig type tro. Det dreier seg om *den samme slag tro som Gud selv hadde da han skapte verden*. Gud skapte nemlig ved å tale i tro, dvs. ved å tro på det ordet han uttalte ved skapelsen, slik at det skjedde. "God created the universe with

¹ Sønnen, Kenneth Hagin, Jr., sier at jubileet er "an excellent time to focus on the believer's authority, which is one of the most important subjects my Father has ever written on," og dessuten at faren kunne utvide boken ut fra den dypere innsikt han hadde fått (*The Believer's Authority* 1984/1984, Preface). Se ovenfor, s. 15ff

² Her og i det følgende, se ovenfor, s. 15ff.

words. Words filled with faith are the most powerful things in all the world.”³ “God had faith in His own words. [...] Jesus had faith in His own words, too.”⁴

God believed that what He said would come to pass. He spoke the word and there was earth. He spoke into existence the vegetable kingdom. He spoke into existence the animal kingdom. He spoke into existence the heavens as well as the earth, the moon, the sun, the stars and the universe. He said it, and it was so. This is the God kind of faith. He believed what He said would come to pass, and it did. Jesus demonstrated that God kind of faith to His disciples, and then He told them that they had that kind of faith.⁵

Hagin kombinerer Rom 10,8-10 og Mark 11,23 og hevder at en her ser “the basic principle inherent in the God kind of faith: believing with the heart and saying it with the mouth. Jesus believed it and He said it. God believed it and He said it, speaking the earth into existence.”⁶ Denne tolkningen finner vi alt i en rekke av hans tidlige skrifter, og han holder fast på den siden.⁷

Poenget her er at en slik tro, som Gud selv hadde og som også Jesus hadde, representerer et grunnleggende prinsipp som fungerer hvis en følger det. Denne tro kan følgelig vi også ha, og *har* vi faktisk til en viss grad: “Every believer, every child of God, every Christian, does have a measure of the God kind of faith.” Ordet forårsaker at vi får “the kind of faith that spoke the universe into existence.”⁸ Derfor kan Hagin til og med overføre det som i Rom 4,17 eksplisitt sies om Guds skapergjerning, at han skaper ut av intet, på mennesker.⁹ Overfor en som protesterte på

³ *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 77.

⁴ *Having Faith In Your Faith* 1980/1981, 2.

⁵ *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 117-124 (sitat 119); *Faith Food: daily devotions for Spring* 1977/1980, 7; *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 74f; *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 2-4. 30; *Having Faith In Your Faith* 1980/1981, 3. - En kan forøvrig merke seg at i det refererte utsagnet omtales ikke mennesket som en del av det Gud “spoke into existence”; jfr. Ovenfor, s. 29ff.

⁶ *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 76.

⁷ Så sent som i 2000 utlegger han Mark 11,22 slik at det dreier seg om å ha “the faith of God, [...] the God-kind of faith” (“The ABC’s of Faith: Two Qualifications.” *The Word of Faith* January 2000, 5; jfr. “Faith To Receive.” *The Word of Faith* May 2000, 5).

⁸ *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 120; *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 1. 5-10.

⁹ “Abraham [...] is one who, ‘callesth those things which be not as though they were’ (Romans 4:17).” (*What Faith Is* [1966]/1980, 26) “[...] you should act like God. [...] Believing

dette og sa at det kunne Gud gjøre men ikke han, sier Hagin at han svarte: “If it’s wrong for you to do it, it’s wrong for God to do it. I mean, children of the devil act like the devil. Shouldn’t children of God act like God?” Og så oppsummerer han ved å si at “because we’re faith children of a faith God, we’re to act in faith. And faith calls those things which be not as if they were!”¹⁰

Utsagnet om at de troende er tros-barn av en tros-Gud innebærer for Hagin en grunnleggende likhet mellom Gud og mennesker. Dette kan han utdype slik:

Man lived in the realm of God. He lived on terms of equality with God. God is a faith God. All He had to do was simply say, ‘*Let there be light*’ (Gen. 1:3), and there was light. God created everything except man by speaking it into existence. He’s a faith God. Now, God made man a faith man, because man belongs to God’s class. A faith man lives in the creative realm of God. This is the end of the weakness message!¹¹

Han kan si at mennesket “was made to reign as a king under God,” men også: “He was created on terms of equality with God, and he could *stand in God’s presence without any consciousness of inferiority.*” Han siterer Salme 8,4-5, og sier at det betyr at “God has made us as much like Himself as possible. [...] When God could do that with man, man belonged in the realm of God.”¹² Mennesket er i Guds klasse, lik Gud og ikke under ham, derfor kan det gjøre det samme som han kan. De samme regler gjelder for mennesker som for Gud, også det å tale i tro slik at ting realiseres. Verden styres etter bestemte *åndelige lover og prinsipper*.

En grunnleggende lov er nettopp troens lov, ut fra Mark 11,23: “To get God to work for you, you have to believe in your words. [...] This is the inevitable law of faith.”¹³ Han kan også tale om det som troens prinsipp: “God is a faith God and we are faith children of a faith God. He works on the principle of faith.”¹⁴ Hagin mener at det var dette prinsip-

brings it to pass in the natural realm.” (*The Present Day Ministry of Jesus Christ* [u.å.]/1978, 27f (sitat 28))

¹⁰ *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 85.

¹¹ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 36.

¹² *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 35 (uth. ved meg). 36.

¹³ *Bible Faith Study Course* [1966]/[u.å.], 91. Helt tilsvarende i *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 125f (sitat 125); *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 74.

¹⁴ *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 30; jfr. *Healing Belongs to Us* 1969/1981, 14.

pet som gjorde at han selv ble frelst, fikk helbredelse og ble åndsdøpt.¹⁵ Det gjelder også for økonomi.¹⁶ Han kan tale om “the principle of the prayer of faith” som finnes i Mark 11,24.¹⁷ “So the principle of faith is the same: believing you have received before you have (Mark 11:24).” Dette gjelder på alle områder: “The principles of faith are the same in any area, whether it be finances, the baptism of the Holy Ghost, divine healing, or whatever the petition is.”¹⁸

En annen åndelig lov er at vi styres av det vi sier. For ham er det å ‘tale’ og å ‘bekjenne’ samme sak. “A spiritual law too few of us realize is: Our confessions rule us.”¹⁹ “What we say is our confession. And our confessions - the words we say - rule us. Jesus said they did.” Han henviser også her til Jesu ord i Mark 11,23, og konkluderer: “He said you shall have *what you say*.”²⁰ Dette gjelder også “negative” bekjennelser. I det vesle skriftet *Words* (1979) er hovedpoenget at våre ord gjør oss til det vi er, både positivt og negativt, derfor skal en tale seier og ikke nederlag.²¹ En feil bekjennelse, enten den går på tvil, sykdom eller noe annet, gir Satan herredømme over den troende og hindrer seier og velsignelse.²² Når han sier at han ikke har hatt hodepine på 45 år og heller ikke venter å få det, fortsetter han: “But if I had a headache, I wouldn’t tell anybody. And if somebody asked me how I was feeling, I would say, ‘I’m fine, thank you .’ I would speak the right WORDS.”²³ For å holde seg til reg-

¹⁵ “Here is the principle of faith: believe in your heart, say it with your mouth, and ‘he shall have whatsoever he saith.’” (*I believe in visions* 1972/[u.å.], 26 (sitat). 36. 37f. 39) Se også *What Faith Is* [1966]/1980, 22f.

¹⁶ “[...] the principles of faith are the same in the realm of finances as they are in the realm of healing.” (*You Can Have What You Say* 1973/1982, 23)

¹⁷ *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 49.

¹⁸ *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 20. 15; jfr. 59.

¹⁹ *In Him* 1975/1982, 1.

²⁰ *In Him* 1975/1982, 2. 3.

²¹ *Words* 1979/1982, 11-13. 20-31.

²² *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 87-91.

²³ *Words* 1979/1982, 7. “Talk yourself into dying early - and you will have what you say.” (*Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 23) I begge disse sammenhengene viser han til Mark 11,23!

lene er det altså ifølge Hagin nødvendig å oppføre seg på en måte som de fleste ville anse som å tale usant.

Tankegangen her er at troen og bekjennelsen/ordene virker i kraft av en åndelig lovmessighet. Dette kombineres med en juridisk rettighetstankegang: De troende har i Kristus en legal rett på disse godene og velsignelsene.

For, you see, faith's confessions create realities. As far as God is concerned everything you have or are 'in Christ' is so. He has done it. Everything the Bible says is ours, is ours legally. The Bible is a legal document, sealed by the blood of Jesus. However, it is your believing it and your confessing it which makes it a reality to you.²⁴

Det er vårt i Kristus, og ved troen og bekjennelsen så å si henter vi det ut slik at det blir realiteter.

Som sagt mener Hagin at dette gjelder frelse, åndsdåp, helse og alt annet. Alt kan en få - ofte med en gang - ved å bruke bestemte prinsipper. Frelse fås ved tro og bekjennelse, det samme gjør helse og alt annet. For alt ligger klart allerede. Hagin uttrykker det ofte på en måte som ifølge ham selv forskrekker folk, når han sier til noen som ønsker helbredelse at Gud alt har gjort alt han noen gang kommer til å gjøre når det gjelder å helbrede mennesker. Han forklarer det slik:

You see, He [God] sent Jesus to earth nearly 2,000 years ago, and He laid your sickness and your disease on Jesus, and Jesus bore them away. [...] God is not *going* to do anything about it, because He already *has done* something about it. He has done something about salvation, the Holy Spirit, healing, and deliverance from demons. It is now up to you to plug in. *Faith is the plug*, praise God. Just plug in.²⁵

Her er det ikke bare tale om verdensrettferdiggjørelseslære men om noe en kunne kalle en 'verdensvelsignelselære'. Gud har sørget for det ved Jesus, og troen er kontakten.

Dette kan han tilrettelegge ut fra forestillingen om at den åndelige verden er overordnet og bestemmende for den fysiske. Det dreier seg om å hente det som er virkelig i den åndelige verden, inn i denne fysiske verden. Det gjelder på samme måte enten det er tale om frelse, åndsdåp eller helbredelse: "*The reason you can count things done before they materialize is because they're already done in the spirit realm.* If you'll believe they're done in this realm, they will be made manifest." Derfor

²⁴ *In Him* 1975/1982, 9; jfr. 10. 25.

²⁵ *How To Write Your Own Ticket With God* 1979/1979, 18. "God's Word tells me I was healed almost 2000 years ago by His stripes." (*In Him* 1975/1982, 20f)

var det Jesus kunne si i Mark 11,24 at en skal tro at en mottar det, så skal en få det.²⁶ “It is already real in the spirit realm. But we want it to become real in this physical realm where we live in the flesh.”²⁷

Bibelen er viktig som det legale dokument som beskriver våre lovlige rettigheter, det som alt foreligger i den åndelige verden. Den får dermed preg av å være en samling av åndelige regler eller lover for hvordan ting kan oppnås; den er “the Rulebook”,²⁸ en slags lovbok eller bruksanvisning. Derfor må vi følge den nøyaktig.

Things work when we follow directions; therefore, we want to take the Bible literally and do exactly as it says. [...] He [God] said it and He'll perform it - when we meet our conditions. So many times there are conditions to be met in connection with prayer. When we meet the conditions, then we can expect an answer.²⁹

De åndelige lover, prinsipper og metoder har altså karakter av *regler* som vi må rette oss etter og av *betingelser* som må oppfylles. Dette gjelder på en rekke av livets områder. Hagin kan f.eks. si at slik som det er forskjellige regler for ulike typer sport og spill er det også *forskjellige regler og åndelige lover for forskjellige slag bønn*. Det er viktig å følge de som gjelder for den aktuelle type bønn, hvis en skal oppnå resultater. Han regner ofte med 8 ulike typer bønn.

There are different kinds of prayer, just as there are different games in sport, each with its own set of rules. [...] Similarly, there are rules or spiritual laws that govern certain kinds of prayer, but do not apply to other kinds of prayer.³⁰

²⁶ *The Art of Intercession: Handbook on How To Intercede* 1980/1981, 117 (Hagin bruker her to typer utheving). “Everything we need is provided for us in the spiritual realm by God’s Word.” (*Bible Prayer Study Course* 1991/2000, 4)

²⁷ *In Him* 1975/1982, 11. “Everything that we need is provided for in the spiritual realm. [...] That which is in the spiritual realm is made real in the natural realm through my faith. My faith grasps it and creates the reality of it in my life.” (*Bible Prayer Study Course* 1981, 7; jfr. *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 11f; *The Real Faith* 1970/1982, 26)

²⁸ “Go to the Rulebook! Go to the Bible and see how to pray.” (*The Art of Intercession: Handbook on How To Intercede* 1980/1981, 6) “There are some principles of prayer written in the Book of God that apply to us today whereby we can change things.” (*The Interceding Christian* [1971]/1979, 10) Vi må be “according to the rules laid down in the Word.” (*The Name of Jesus* 1979/1980, 73)

²⁹ *The Interceding Christian* [1971]/1979, 3.4; jfr. *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 47f. 58f. 61-64. 90.

³⁰ *Praying To Get Results* 1983/1984, 1; jfr. *The Art of Intercession: Handbook on How To*

Et konsekvensrikt eksempel på dette er at Hagin mener at bønnen 'skje din vilje' kun hører hjemme i det han kaller 'innvielsesbønn', "prayer of consecration". Jesu bønn i Getsemane var en slik innvielsesbønn, og der ba han slik. Hvis vi legger et 'hvis' ('hvis det er din vilje') inn i 'troens bønn' når vi ber om å få noe, bruker vi feil regel og får ikke noe svar!³¹ At vi følger reglene er helt avgjørende for om vi oppnår noe, de er nødvendige betingelser.

Det er nok også en del av begrunnelsen for at den kristne ikke skal be om at Guds vilje må skje, når Hagin sier at Jesus ikke lærte oss å be Fader Vår. Den kan nok være en vakker bønn som vi kan lære noe av, sier han, men den er ikke en bønn for de kristne: "*This is not the New Testament Church at prayer! This is not the New Testament norm for prayer.*"³² Han sier at "dispensationally speaking" er denne bønnen ikke måten menigheten skal be på, for Jesus gav denne bønnen til sine disipler før sin død, mens de ennå var i overgangsperioden mellom den gamle og den nye pakt.³³

Her gjør han bruk av dispensasjonalistiske tanker om ulike 'tidshusholdninger' som nøkkel til å fordele ulike bibeltekster på ulike perioder i frelseshistorien slik at et skriftsted gjelder i én periode og ikke i en annen. Forskjellen mellom det gamle og det nye testamente er en del av denne tankegangen, men en regner vanligvis med 7 eller 8 ulike perioder. For Hagin går det en viktig skillelinje ved Jesu død og oppstandelse og hans sendelse av Ånden: Før det, også under Jesu jordiske tjeneste, levde mennesker under den gamle pakt og kunne nok få tilgitt sine synder i betydningen 'få dem tildekket', men de kunne ikke bli gjenfødt og få dem tatt bort; det gjelder også de som fulgte Jesus i hans jordeliv. Først etter Jesu oppstandelse kan mennesker bli gjenfødt, bli lemmer i menigheten som er Kristi åndelige legeme, og bli fylt med Ånden. Derfor skjeller

Intercede 1980/1981, 5-7. 101; *What To Do When Faith Seems Weak and Victory Lost* 1979/1981, 90f; *Casting Your Cares Upon the Lord* 1981, 2f. - I *The Art of Prayer* 1992/2000 opererer han med ni slags bønn (7f). Disse kan også omtales som prinsipper som styrer ulike slag bønn (*Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 47; jfr. *Bible Prayer Study Course* 1981, 80. 114).

³¹ *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 48; *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 4; *Bible Prayer Study Course* 1991/2000, 44; *Following God's Plan For Your Life* 1993/2000, 46f.

³² *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 40 (uth. ved Hagin).

³³ *Bible Prayer Study Course* 1991/2000, 140.

Hagin innen NT mellom evangeliene, som er både for kristne og ikke-troende, og brevene, som er skrevet spesielt for menigheten.³⁴

Vi må altså følge de regler eller prinsipper som Gud har gitt, ellers kan han ikke virke. Dette gjelder alment, på alle områder.³⁵ Herren kunne gjøre mye for oss, men ofte lar vi ham ikke gjøre det “because we don’t follow His rules that govern the operation of prayer.”³⁶ Et sted sier Hagin f.eks. at noen mener at det er opp til Gud når vi skal dø. “No, it isn’t all up to God. God put certain laws into motion, and He gave us His Word. Now to a large extent, it’s up to us.”³⁷ Det er to ting som er viktige her: Det er Gud som har fastsatt disse lovene. Og: Fordi ting skjer ved at en handler etter lovene, er det i hovedsak opp til oss hva som skal skje.

At vi mennesker er bundet til bestemte åndelige lover, svarer til at også Gud handler etter bestemte lover: “God has certain laws by which He works [...]”³⁸ Han ikke bare gjør det, han er også nødt til å gjøre det. *Også Gud må følge de fastsatte reglene hvis han skal få noe gjort.* Hagin hevder at Jesus en gang sa til ham: “[...] I cannot answer their prayers unless they have faith, because I cannot violate my Word.”³⁹ Eller enda mer generelt: “You see, God can’t move on your behalf, even if He wanted to, if you’re not acting on the Word.”⁴⁰

³⁴ *Bible Prayer Study Course* 1991/2000, 161-162; *Love: The Way To Victory* 1994/1996, 71f; “The Right Diet for Growing Up, Spiritually.” *The Word of Faith* May 2001, 4. Simmons mener at tanken om ulike ‘dispensations’ passer godt med Hagins baptistiske bakgrunn (*Simmons* 1985, 51). Til ulike former for dispensasjonalisme, se *Lie* 2005, som undersøker Kenyons forhold til denne tradisjonen.

³⁵ F.eks. har Gud gitt syv metoder som en kan oppnå helbredelse ved (*Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 37-55, sitat 37). “The best method” er å vite at helbredelse tilhører deg (54). Jfr. *How To Keep Your Healing* 1980/1982, 8; *Laying on of Hands* 1980/1981, 30; *The Human Spirit* 1974/1978, 5. 14f. Dette omtales ovenfor, s. 15ff.

Et annet eksempel på en slik lov er at håndspåleggelse omtales som en overføring av Guds helbredende krefter gjennom en salvet persons hender når det skjer i lydighet mot det Hagin kaller “the Law of Contact and Transmission”. (*Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 51)

³⁶ *Praying To Get Results* 1983/1984, 17.

³⁷ *Love: The Way To Victory* 1994/1996, 216.

³⁸ *How To Turn Your Faith Loose* 1983/1984, 29.

³⁹ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 86f.

⁴⁰ *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 11.

Et eksempel på hvordan dette kan konkretiseres er det Hagin skriver om et syn han hevder å ha hatt i desember 1953. Jesus viste seg for ham og gav ham en “sermon outline” om fire prinsipper, som Hagin skulle skrive ned. Jesus sa at hvis mennesker handlet etter dem ville de få hva som helst de ønsket fra ham eller fra Gud Faderen:

‘If anybody, anywhere will take these four steps, or put these four principles into operation, they will always receive whatever they want from Me, or from God the Father.’ ([Hagin kommenterer:] Let me explain something here. Sometimes these four steps can be taken immediately and you can receive instantly. For instance, you could take the four steps to salvation, to healing, to the Baptism of the Holy Ghost, to victory and receive it this moment. [...] But whether they are steps to be taken immediately or principles to be practised over a period of time, you can have whatever you say; you can write your own ticket with God.) I took my cue from what the Lord said to me and entitled the sermon ‘How to Write Your Own Ticket with God.’

Og så forklarte Jesus ham de fire prinsippene, sier han: “SAY IT! DO IT! RECEIVE IT! TELL IT!” Gud har alt gjort alt han kommer til å gjøre når det gjelder å helbrede, og det gjorde han da han sendte Jesus for 2000 år siden og la alle sykdommer på ham. Det gjelder alt annet også. Hagin spør: “Does this mean that any believer can write a ticket of victory over the world, the flesh, or the devil in this way?” [Og Jesus svarer:] ‘Yes, and if they don’t do it,’ He said, ‘it won’t be done. They will be wasting their time to pray that I will give them the victory. They will have to write their own ticket.’⁴¹

How To Write Your Own Ticket With God er da også tittelen på et Hagin-skrift som helt er viet dette emnet. Disse fire prinsippene svarer til det som ellers omtales som ett eller to. Det avgjørende er at det hele tiden er tale om prinsipper, lover eller regler, som må overholdes. Ved å bruke dem kan en oppnå det en ønsker, nærmest ved å levere inn en bestilling som Gud må levere ut mot.

I det siste tilfellet er det uttrykkelig tale om hva troende kan og har rett på. Det er dette som har vekten i Hagins forfatterskap. Som vi har sett, kan han da også tale om dette som *troens lov*, som alle skal og må rette seg etter hvis ting skal skje. Det synes imidlertid ikke å dreie seg om ‘tro’ i spesifikk kristen forstand. Han sier at det plaget ham å se “unsaved people getting results” helt til han innså “what the sinners were doing: They

⁴¹ *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 95-109 (siterer 99. 99f. 101. 116. 107); jfr. *How To Write Your Own Ticket With God* 1979/1979, 2-6, og resten av skriftet; *Faith Food: daily devotions for Spring* 1977/1980, 16-19; *Healing Scriptures* 1993/2001, 99-127.

were cooperating with this law of God - the law of faith.”⁴² Når til og med ikke-troende kan oppnå ting ved å følge det som kalles ‘troens lov’, er det tydelig at det mer dreier seg om å handle i samsvar med et generelt prinsipp enn om kristen tro på og tillit til Gud. Det avgjørende er å følge selve loven:

Many times people discover the power of their words and make it work for them, even though they are not saved. For instance, someone might continually tell himself, *I can do anything I put my mind to*. As he says that with his mouth and believes it in his heart, he will become successful at what he puts his hand to. He might not understand the *spiritual law* behind what he’s doing, but it will work for him anyway.⁴³

At dette omtales som en åndelig lov innebærer etter alt å dømme at den gjelder i den åndelige verden og derfor for alle ånde-vesener, altså også for mennesker. Dét svarer til at både frelste og ufrelste har en åndelig stemme, vår ånd som taler i oss, samtidig som den nye fødselen er en gjenfødelse av ånden.⁴⁴

Selv om Hagin her direkte taler om ufrelste og altså ikke-troende mennesker, siterer han like fullt ordet om å ‘tro i sitt hjerte’. Troen blir her en størrelse i seg selv. Derfor kan Hagin også tale om å tro på sin egen tro: “Evidently, God had faith in His faith, because He spoke words of faith and they came to pass. Evidently Jesus had faith in His faith, because He spoke to the fig tree, and what He said came to pass. In other words, *having faith in your words is having faith in your faith.*” Han anbefaler å si dette høyt til det når ned i ånden: “Faith in my faith.”⁴⁵

Dette er så sentralt for ham at han har brukt det i tittelen på et lite skrift om emnet: *Having Faith In Your Faith* (1980). Her trekker han den logiske konsekvens av sin lære: Når mennesket må følge troens lov, og å ‘tro’ er å ‘tro for’ noe og tale ut sin overbevisning om det (sin bekjennelse), innebærer det at troen blir selvrefererende, at den forholder seg til seg selv. Da blir det naturlig å tale om å tro på troen, faktisk mer enn å tro på Gud. Dermed gis troen egeninteresse. Hunt har et poeng når han hevder at troens objekt blir “*faith itself as a cosmic force*”.⁴⁶ Iallfall blir tro-

⁴² *Having Faith In Your Faith* 1980/1981, 4.

⁴³ *Classic Sermons* 1992/1995, 217 (siste uth. ved meg).

⁴⁴ Se ovenfor, s. 29ff og *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 95.

⁴⁵ *Having Faith In Your Faith* 1980/1981, 3f. 4f; jfr. *Your Faith In God Will Work* 1991/1999, 4-5. Se også Hunt 1987, 65f.

⁴⁶ Hunt 1987, 56. Hunt kan også ha rett i at dette skal kobles til tanken om å fungere ‘som

en selvstendiggjort i forhold til Gud og forstås som en kraft løsrevet fra ham.

Etter denne oppfatningen blir troen noe en må utføre, en form for menneskelig innsats. Dét blir til overmål tydelig når kroppslig trøtthet kan tenkes å true utøvelsen av troen. Hagin forteller om en medarbeider på søndagsskolen i en av hans menigheter som lå for døden etter en ulykke. Det ble vanskelig for både mannens kone og Hagin selv å holde ut i tro når de ble trøtte ut over natta: “When you grow tired physically, it’s difficult for your spirit, your inward man, to continue to dominate [...] I saw her faith was waning.” Da ble faren for at mannen ville dø, større. Også Hagin opplevde at når han holdt på å sovne, begynte søndagsskolelæreren å dø.⁴⁷ Her blir troen en menneskelig prestasjon, en ytelse. Å tro på troen blir nærmest en form for *menneskelig selvtilitt*.

Den troende har Guds natur og Guds evner i sin ånd

Syndefallet hadde ifølge Hagin store konsekvenser både for mennesket og for den fysiske verden. Vi har sett at han mener at mennesket ved syndefallet fikk Satans natur i sin ånd og at Satan overtok herredømmet på jorda.⁴⁸

Hagin tenker på både synd og frelse i ‘natur’-kategorier: “*Spiritual death means having Satan’s nature - just as receiving Eternal Life means we have the nature of God in us.*”⁴⁹ Disse to sentrale lærepunkter svarer til hverandre: Åndelig død er å ha Satans natur, evig liv er å ha Guds natur. Det første skjedde ved fallet. Det annet skjer ved gjenfødelsen: Da får vi i stedet *Guds natur i vår ånd*. Dette kan Hagin formulere i tilknytning til 2 Pet 1,4 om å “få del i guddommelig natur”.⁵⁰ Her bruker han uttrykk som guddommelig liv, natur, vesen og substans: “When you become a child of God, God imparted to you His own nature - *Eternal Life*. This

gud’, slik han gjør når han sier at meningen er at vi må utvikle tro på *vår* tro slik som Gud hevdes å tro på *sin* tro for å “function as the gods that we were intended to be” (56). Jeg kan imidlertid ikke se at Hagin selv uttrykkelig trekker denne tankelinjen.

⁴⁷ *The Art of Prayer* 1992/2000, 177-183 (sitat 179); til denne hendelsen jfr. nedenfor, s. 100ff.

⁴⁸ Se ovenfor, s. 45ff og 62ff.

⁴⁹ *Redeemed From Poverty, Sickness and Death* 1960/1980, 26-32 (sitat 29); jfr. *Man on Three Dimensions* 1973/1979, 29; *The New Birth* 1983/1983, 10.

⁵⁰ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 27; *How You Can Know the Will of God* [u.å.]/1978, 13.

Life, this Nature, this Being, this Substance of God instantly changed your spirit.” Den gjenfødte oppfordres til å bekjenne: “God’s Life is in me. God’s Nature is in me. God’s ability is in me. God’s wisdom is in me. For me to fail, God would have to fail. And God can never fail. I am a partaker of the Divine Nature.”⁵¹

I heftet *Zoe: The God-Kind of Life* fra 1981 knytter han til en gresk term for ‘liv’, ‘zoe’, og utlegger det som det evige liv Jesus kom for å gi ifølge Joh 10,10; 3,16; 5,26. Han bruker disse og andre tekster for å begrunne at dette evige liv er Guds natur og substans.⁵² “It is, in reality, God imparting His very nature, substance, and being to our human spirits.”⁵³ Gud flyttet ut av det aller helligste i det jordiske tempelet, og inn i oss: “God moved out of an earth-made, man-made Holy of Holies and He dwells in us! *He lives in us! You are the temple where the holy Shekinah presence of God dwells!*”⁵⁴ Han kan til og med trekke inn Jesu innstiftelse av nattverden i Matt 26,26-28 og si at “when we eat that bread and drink that cup, we partake of Him. We are identified with God. We are actually one with Him.”⁵⁵

Han belyser hvor reelt dette er å forstå ved å sammenligne med forholdet mellom foreldre og barn. “Physically we are born of human parents and we partake of their nature. Spiritually we are born of God and partake of His nature. God’s nature is not the nature to do wrong.”⁵⁶ Dette gjør oss fylt av kraft. Få av oss - og sammenhengen viser at han her tenker på de Ånds-fylte eller ‘åndsdøpte’ - er virkelig bevisst på “God in our bodies”, sier han. Etter Guds plan har den troende “God Himself liv-

⁵¹ *Faith Food: daily devotions for Summer* 1978, 17; jfr. 16. 27-29; *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 49. *The New Birth* 1983/1983, 28f; *El Shaddai* 1980/1983, 21. “Confession: *I am a new creature in Christ Jesus. I am a new creation being [...] with the life of God [...] the nature of God [...] within me.*” (*In Him* 1975/1982, 15)

⁵² “This eternal life He came to give us, is the nature of God.” (*Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 1; jfr. 5. 14. 16-21)

⁵³ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 2. Jfr. også *The Human Spirit* 1974/1978, 6.

⁵⁴ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 44. “God now dwells in us. The glory of the Shekinah presence of God now dwells in our hearts!” (*His Name Shall Be Called Wonderful* 1983, 20)

⁵⁵ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 38.

⁵⁶ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 94.

ing in him through the power of the Holy Ghost. And *with God in him, nothing is impossible.*”⁵⁷

Dette er tydeligvis viktig for Hagin. Han kan også formulere det trinitarisk, ved at han sier: “Jesus, the Holy Ghost, and God the Father are on the inside of me.” Derfor trenger han ikke engang be, han kan bare juble.⁵⁸ En side av den gjenfødtes besittelse av Guds natur blir dermed å ha Den Hellige Ånd i seg. Det er ikke alltid klart om Åndens iboen i den troende tenkes som noe som gjelder fra gjenfødelsen eller fra ånds dåpen.⁵⁹ Hagin tenker pentekostalt forsåvidt som han regner med ånds dåpen som en erfaring som kommer etter frelsen, samtidig som han mener at den troende også fikk Ånden ved gjenfødelsen, slik han hadde lært av baptistene.⁶⁰ I *How You Can Be Led By The Spirit Of God* (1978) går han nærmere inn på dette forholdet, med utgangspunkt i Joh 7,37-39: “These are two different experiences. The new birth is a *well of water* in you, springing up into everlasting life. The infilling of the Holy Spirit is *rivers* - not just one river.” Hensikten med de to er forskjellig, sier han: Vannet i kilden - gjenfødelsen - velsigner den enkelte selv, elven - ånds dåpen - er til velsignelse for andre. Når noen sier at alt er skjedd i og med at en har fått Ånden ved gjenfødelsen, svarer Hagin at selv om en har drukket vann er en jo ikke full av det. Han bruker denne vann-metaforen også den andre veien, overfor dem som sier at folk som ikke er ‘ånds døpt’ overhodet ikke har Den Hellige Ånd: “That is not true. If I drink half a glass of water, I may not be full, but at least I have water in me. If one is born of the Spirit of God, he has the Spirit of God abiding in him.”⁶¹

⁵⁷ *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 10. 10f (uth. ved meg); jfr. 11-12.

⁵⁸ *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 111. “I’ve got God the Father, God the Son, and God the Holy Spirit living in me. We’ve never even majored on that subject before.” (*Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 42) En kan spørre hvordan dette kan være forenlig med hans syn på at kun Ånden kan være på jorda.

⁵⁹ En gang takker han f.eks. Herren for at han er Guds barn, og “not only am I born again - but I am filled with the Holy Spirit. God the Father, God the Son, and God the Holy Spirit reside in me.” (*How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 74)

⁶⁰ Se ovenfor kap. 1.

⁶¹ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 56. 57; se også *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 3f. 8f. Også ellers kan han si at det er “a difference between being *born of* the Spirit and being *filled with* the Spirit” (*The Bible Way To Receive the Holy Spirit* 1981/1983, 2; jfr. 15f).

For Hagin hører begge deler med: Gjenfødelsen fører til at Ånden er i den gjenfødtes ånd, og åndsdaopen gir at han/hun blir fylt av Ånden. Han kan altså si at disse har forskjellig *hensikt* eller *virkning*. Men forskjellen er også av en annen slag. Han kan f.eks. si at dersom din ånd er en ny skapning i Kristus, så har den “the Life and Nature of God in it.” Og med henvisning til åndsdaopen fortsetter han: “If you are a Spirit-filled Christian, your inward man has the Holy Spirit in His fullness - not in a measure, in His fullness - making His home in you.”⁶² Det dreier seg altså også om det en kan kalle en *kvantitativ forskjell* av Åndens nærvær. Her har han et syn som kan sies å avvike noe i forhold til pinsevennenes vanlige syn.

Denne kvantifiseringen av Ånden kan tyde på en viss tingliggjøring, kanskje også en *avpersonalisering*, av Ånden. Han kan også si at Ånden kan overføres fra den ene til den annen, som vann eller elektrisitet:

So the Holy Spirit flows like electricity or water. It will flow from one person to another. Therefore, this power - this healing power - is not only a tangible substance and a heavenly materiality; this power is transmittable or transferable. It can be transmitted from one person to another, or transferred from one through another.⁶³

Andre steder kan han imidlertid understreke Åndens person-karakter: “When we receive the Holy Ghost, we receive ‘Him’, not ‘it.’” Om ‘åndsdopte’ personer kan han si: “They are filled with the Holy Ghost, the third Person of the Godhead. [...] A Divine Personality comes to live in us, to dwell in us, to make His home in us.”⁶⁴ Det er trolig mest naturlig å tolke ham slik at han ønsker å holde fast på at Ånden er en person, men at hans tendens til å kvantifisere Åndens nærvær drar i en annen retning.

En skal merke seg at det at Guds Ånd bor i den gjenfødte, er det samme som at Gud eller Guds liv eller Guds natur er gitt inn i ham eller henne, dvs. i vedkommendes ånd. Som konklusjon på en fortelling om en evneveik kvinne, “Mary”, som han sier forandret seg radikalt da hun ble

⁶² *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 93. Også i *I believe in visions* 1972/[u.å.], 33, sier han at den gjenfødte bare har Ånden “in a measure”, han er ikke “filled” med Ånden. - Dette svarer ikke til at han ellers kan si at det er en forskjell mellom Jesus og den åndsdopte troende, at kun Jesus hadde Ånden “without measure” (se ovenfor, s. 62ff). Her er det ikke konsistens mellom ulike utsagn.

⁶³ *Understanding the Anointing* 1983/1987, 130.

⁶⁴ *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 7; jfr. 39f.

gjenfødt, kan det hete: “[...] The Life of God is imparted unto our spirits! The Nature of God is in our spirits. The Holy Spirit is living and abiding in our spirits.”⁶⁵

At Hagin bruker termer som ‘natur’ og ‘substans’, at han sammenligner forholdet mellom Gud og den gjenfødte med menneskelige foreldre-barn forhold og at han har denne tendensen til å kvantifisere Åndens nærvær, tyder på at han tenker dette svært konkret, ja faktisk *substansielt*. Dette bekreftes av at han påpeker at det menneske som er en ny skapning ikke har en djevel i seg, og utdyper det på følgende måte: “He has the nature of God in him and not the nature of the devil. Wouldn’t that be an ugly creature? Half-God and half-devil. No, he doesn’t have the nature of the devil in him anymore.”⁶⁶ Å ha djevelens natur i seg er altså ifølge Hagin faktisk å være djevel, og å *ha Guds natur* er å *være Gud*.

Dette åpner videre for at den gjenfødte har til sin disposisjon Guds kraft, Guds evne. Det kan sies på flere måter. “We are new creatures with the life of God, the nature of God, and the ability of God in us.”⁶⁷ Guds egen kraft er i den gjenfødte: “You can say, ‘I have God’s ability, because I have God’s nature. I have dwelling in me the same great, mighty, wonderful Spirit that raised Jesus from the dead.’”⁶⁸ Guds guddommelige nærvær bor nå i oss. “The Holy Spirit, the divine personality, actually comes to live in you. [...] How many of us recognize the fact that in us, ready for our use, is all the power that we will ever need to put us over in life?”⁶⁹ Her understrekes igjen Guds store kraft for å begrunne hvilke muligheter det gjenfødte menneske har.

Selv om dette gjelder den troendes ånd, kan det også få følger for sjelen. Den gjenfødte får evner og ferdigheter som han/hun ikke hadde tidligere, slik som den evneveike “Mary”. Hagin forteller om seg selv at før han var gjenfødt hanglet han bare så vidt gjennom skolen; etter det ble han best i klassen og fikk bare toppkarakterer. Etter gjenfødselen utvidet han sin mentale kraft fra 30 til 60 prosent; han lærte ved bare å følge med og lese på skolen, uten å ta med seg bøker hjem. Han fikk en fabelaktig hukommelse: Han kunne gjengi ordrett et kapittel i en bok han hadde

⁶⁵ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 53.

⁶⁶ *Demons and How to Deal With Them* [1968]/1978, 6.

⁶⁷ *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 45; jfr. *Growing Up, Spiritually* 1976/1978, 152.

⁶⁸ *Having Faith In Your Faith* 1980/1981, 18.

⁶⁹ *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 68.

lest.⁷⁰ Tilsvarende vil en som fortsatt lever et Ånds-fylt liv få et skarpere intellekt, og det vil påvirke ham fysisk.⁷¹

At Guds natur er i den gjenfødte, vil ifølge Hagin videre si at Gud arbeider *for* ham/henne. En skal derfor ikke frykte om en står overfor noe som virker umulig, eller snakke om hvor umulig det er, men “look to Him and say, ‘God is in me now.’ You will find that your confession of faith will cause Him to work in your behalf.”⁷² At Gud arbeider for den troende, er en tanke som ofte dukker opp i Hagins lære. Det kan skje ved det han kaller den uforanderlige troens lov, men også på annen måte. Når den troende gjør sitt, arbeider Gud for ham/henne.⁷³

Vi har tidligere sett at Hagin mener at Gud - som er en Ånd - taler direkte til vår menneskelige ånd, på grunn av en ontisk overensstemmelse mellom Gud og menneske, gitt ved menneskets tilblivelse.⁷⁴ Dette kan han også begrunne med gjenfødselen: Fordi Gud er i den gjenfødtes ånd, taler han direkte i og til vår ånd.

Your newborn spirit has within it the Life and Nature of God. The Holy Spirit dwells within your spirit. ‘... Greater is he that is in you, than he that is in the world’ (1 John 4:4). The Holy Spirit dwells in your spirit. God has to communicate with you through your spirit because that is where He is. Your spirit gets its information through Him.⁷⁵

Hagin kan si at Ånden taler direkte til oss, dvs. vår gjenfødte ånd, på forskjellige måter: 1) Ved sitt indre vitnesbyrd i oss, dvs. i vår ånd, 2) ved sin indre, stillferdige og klare stemme som er vår egen ånd som taler, samvittigheten, og 3) ved røsten av Den Hellige Ånd inne i oss. Han hevder at Ånden gir oss spesiell viten: “[...] the Holy Spirit will show you things to come. In my own individual life, for instance, there has never

⁷⁰ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 51f; *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 16f.

⁷¹ *Following God’s Plan For Your Life* 1993/2000, 29.

⁷² *How To Turn Your Faith Loose* 1983/1984, 22; jfr. *In Him* 1975/1982, 24f.

⁷³ *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 125; *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 10.

⁷⁴ Se ovenfor, se s. 29ff.

⁷⁵ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 136f. Det er grunn til å merke seg at han her sier at Gud *må* – “has to” - kommunisere med mennesket gjennom dets ånd; jfr. også 123. Se ellers *El Shaddai* 1980/1983, 31; *The Human Spirit* 1974/1978, 25f; *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 22. 95f.

been a death in our close family that I did not know about in advance.” Det gjelder f.eks. svigerfaren hans.⁷⁶

Denne Guds direkte tale til de gjennfødte kan sidestilles med den bibelske åpenbaringen. Hagin sier om seg selv:

[...] I was born of the Spirit. The Holy Spirit was in my spirit. And He is the one who wrote the Bible. Holy men of old wrote as they were moved by the Spirit. The Spirit knows what is in that Book. Because He was in me, then my spirit knew some things that the Holy Spirit knows.⁷⁷

Han hevder at Jesus i et syn i september 1950 klandret ham for at han hadde tvilt på at det var Jesu Ånd som hadde talt til ham: “You see, faith obeys my Word whether it is the written Word of God or my Spirit that has spoken unto man.”⁷⁸

I’ll challenge anybody anywhere that if they’ve got the Holy Spirit living inside them - the One who is the Author of the Bible - He’ll lead them right into divine healing. If it’s the same Holy Spirit who authored this Book, He’s going to teach you what’s in there.⁷⁹

Noen ganger er poenget hans at Ånden i den gjennfødte leder ham til å forstå Bibelen, gir ham en spesiell åpenbaringskunnskap om dens innhold. Den gjennfødte er en ny skapning og “can then understand the Bible and can learn of spiritual things. [...] We have to get the revelation of it in our spirit.”⁸⁰ Ånden i vår ånd kan slik lære den troende ting direkte, som han/hun så finner i Bibelen.

[...] because your spirit becomes new when you are born again, it will know things your head doesn’t know. Your spirit will try to tell you things that the Word already tells you but you just can’t see them. That’s because your spirit picks up knowledge from the Spirit of God.⁸¹

Det innebærer at Åndens direkte tale i vår ånd kan tilkjennes førsteplassen, som når han taler om hvordan han fikk det han forstår som sin grunnleggende innsikt om troen: “Indirectly from Mark 11:23 and 24,

⁷⁶ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 79, 77; jfr. 29-35, 43-53, 63-68, 77f, 90, 136f; *Following God’s Plan For Your Life* 1993/2000, 63-70, 112ff.

⁷⁷ *How You Can Be Led By The Spirit Of God* 1978/1982, 90.

⁷⁸ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 49.

⁷⁹ *Understanding the Anointing* 1983/1987, 24 (sitat), jfr. 26, 28.

⁸⁰ *The Human Spirit* 1974/1978, 5.

⁸¹ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 7.

which I was reading, but I got it in my spirit when the Holy Ghost taught me.”⁸² Da blir åpenbaringen i Bibelen og i den troendes ånd likeverdige.

Hagin henviser ofte til egne erfaringer, og påberoper seg syner og åpenbaringer. Samtidig understreker han sterkt at Bibelen er den eneste autoritet, og at læren må begrunnes ut fra den. Dette gir seg bl.a. slike utslag som at når han hevder at Jesus viser seg for ham i syn og vil lære ham noe, avkrever Hagin ham bibeltekster som bevis for at det stemmer.⁸³ “I wouldn’t accept any vision, any kind of experience, if I saw Jesus 20 times in one day, if what He said to me couldn’t be proved by the written New Testament. I wouldn’t accept a word of it.”⁸⁴ Dette står i kontrast til alt det han forteller om de mange syner og erfaringer av Guds Ånds direkte tale han har hatt, og den betydningen har åpenbart tillegger dem. Dette spiller en så stor rolle at Bibelen i virkeligheten både blir tolket og supplert av disse kildene, tildels også korrigert av dem.⁸⁵

Den troendes rettigheter og autoritet i forhold til Gud og over Satan, demoner og engler på jorda

Hagin trekker inn den troendes autoritet på en rekke punkter. Bønn kan f.eks. forstås som den troendes samarbeid med Gud. Hagin innleder forordet i boken *Prevailing Prayer to Peace* med å si: “Prayer is joining forces with God the Father.” Han hevder at John Wesley skal ha sagt at det ser ut til at Gud ikke kan gjøre noe for menneskeheten hvis ikke noen ber ham om å gjøre det. Dette utlegger han i rammen av læren sin om først mennesket og siden Satan som denne verdens gud og hersker på jorda: “Now authority has been restored to us through Jesus Christ and when we ask God - then He can move! That is why it seems He can do nothing unless someone asks Him to do it.”⁸⁶ Gud kan altså ikke gjøre

⁸² “Faith To Receive.” *The Word of Faith* May 2000, 5.

⁸³ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 82-84 og en rekke andre steder; *Demons and How to Deal With Them* 1976/1978, 23-26.

⁸⁴ *The Origin and Operation of Demons* 1978/1979, 26.

⁸⁵ Se *Kartveit* 2000, 260-263. Kartveit drøfter Hagins bibelsyn og viser at han siterer ord og setninger løst fra sammenhengen, uten et forsvarlig forhold til grunnteksten, og at han ikke har kontakt med bredden i tolkningen av Bibelen gjennom tidene. Det dreier seg altså om et noe utvendig forhold til Bibelen: “Hagin lanserer eit ferdig teologisk system - delvis gitt gjennom spesielle openberringar - som Bibelen må stå i teneste for.” (262)

⁸⁶ *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 7. Så å si ordrett det samme finner vi i *Plead your case* 1979/1981, 3.

hva han vil, han er avhengig av at vi gjør vår del slik at han kan gjøre sin. Vår handling får Gud til å handle: "We have our part to play. When we make our move, then God moves."⁸⁷ Vi kan og må sette Gud i gang. Gud er altså avhengig av vår bønn for å kunne gjøre ting.

Det syn at den troendes autoritet innebærer at Gud er avhengig av oss og vår bønn, utfoldes på flere måter. Et eksempel er hans lære om *den gjenfødtes herredømme over hvor lenge en skal leve*. Vi kan nemlig leve så lenge vi selv ønsker. Menneskers livslengde er ikke noe Gud har forbeholdt seg selv å bestemme, det er menneskets eget valg, noe en har rett på. Hagin kan omtale det som "Bible principles" at mennesker kan leve til de er 70 eller 80 eller endog 90 år, til en er tilfreds, "satisfied". Det er en rett Gud har gitt oss.⁸⁸

Men han går enda lenger. Han mener at vi også kan hindre Gud i å la et annet menneske dø, selv om Gud skulle ønske det. Det kan vi fordi vi har autoritet! Det klareste eksempelet på dette er det han forteller om da hans egen svigerfar lå for døden. Hagin sa da til Gud: "[...] I believe I'll command him to live in Jesus' Name." Han viser her til Jes 43,26, en tekst som han tolker slik at Gud innbyr den troende til en diskusjon: "Let us plead together." Så hevder han at Gud sa til ham i Ånden i hans indre: "No, don't do it. Don't you do it." Og Hagin kommenterer: "That meant I had the authority to do it!" Ifølge Hagin ba Gud ham la svigerfaren være i fred og la ham dø. Og Gud la fram saken sin, "the Lord pled his case," argumenterte slik som en jurist gjør i en rettssak. Så gjengir han de argumenter han hevder Gud brukte for å få ham fra å befale svigerfaren å leve videre. Gud pekte f.eks. på at svigerfaren jo var 70 år, og sa: "All I've promised you is 70 or 80 years." I en parentes kommenterer Hagin dette på en måte som faktisk innebærer en korleksjon av Gud: "That is a minimum. You can go longer. If you've got more faith, claim more."

Det hele ender med at Hagin stiller en betingelse til Gud for å godta at svigerfaren skal få dø: "I said: 'All right, Lord, I will under one condition and one condition only. Bring him out of this death; let him revive and leave a good testimony so everybody will know where he went. Then I'll let him go.'" Slik gikk det. Og Hagin oppsummerer:

It is possible to make intercession and get answers sometimes which are not always the wisest and best. We need to use wisdom - because we do have author-

⁸⁷ *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 26.

⁸⁸ *A Better Covenant* 1980/1981, 32; jfr. 3. Se også *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 18-23.

ity. [...] According to the Word, many times what we say, He will do - because we have authority down here.⁸⁹

I Hagins skrifter finner vi flere eksempler på dette synet. Han forteller om en søndagsskolelærer i en av hans menigheter som hadde vært utsatt for en alvorlig ulykke og svevet mellom liv og død. Hagin erklærte overfor Gud at han ikke ville la mannen dø, og argumenterte for det, og mannen ble frisk. Senere fortalte mannen at da han var døden nær, kom han til himmelen og så Jesus og ønsket å bli værende der. Jesus sa imidlertid at han måtte dra tilbake til jorda, og da mannen ikke ville, sa Jesus at han måtte: “You’ll have to. *Brother Hagin won’t let you come.*”⁹⁰ Det er interessant at søndagsskolelæreren ikke fikk bestemme selv, som en kunne ha ventet ut fra det foregående; det var det Hagin som gjorde! Hagin er herre over et annet menneskes liv og død, ikke mennesket selv.

Tilsvarende forteller han om en kreftsyk 82-årig dame som ble kalt ‘bestemor’. Hun ville at han skulle la henne være i fred så hun kunne få dø. Og Hagin sier at han sa: “I’m not going to do it. [...] Let God heal you and *then* die if you want to - but don’t die like this!” Og slik gikk det.⁹¹ Et annet sted forteller han at han sa til henne at hun skulle la Gud helbrede seg før hun døde (!). Og han kommenterer: “I’m so glad that I didn’t let her die of that cancer.”⁹²

Det synspunktet han poengterer i omtalen av svigerfarens død, at en troende “trenger å bruke visdom - for vi har autoritet”, viser at det for ham

⁸⁹ *The Art of Intercession: Handbook on How To Intercede* 1980/1981, 124-126 (siterer 125, 126). I det foregående har jeg gjengitt Hagins term “(the) Lord” med ‘Gud’, selv om det kan være at han like gjerne tenker på Jesus.

Da han i 1992 gav ut en revidert utgave av denne boken under tittelen *The Art of Prayer*, sier han at han hadde bearbeidet den fordi han de senere år hadde fått “additional illumination” (Foreword). Han har tydelig ikke forandret mening om denne hendelsen med svigerfaren (183-186); den eneste forskjellen synes å være at “make intercession” i det siste sitatet er byttet ut med “pray”. Senere forteller han imidlertid historien på en litt annen måte. Da heter det at svigerfaren så en engel som ville ha ham med seg, men svigerfaren ba ham vente litt. Men også her sier Hagin at han stilte en betingelse til Gud for å la svigerfaren få dø: “Lord, I’ll let him go if You’ll let him come out of the coma and leave a good testimony.” (“There Is a Heaven To Gain And a Hell To Shun!” *The Word of Faith* January 2001, 8.)

⁹⁰ *The Art of Prayer* 1992/2000, 177-183 (sitat 183); jfr. *Plead Your Case* 1979/1981, 11-18.

⁹¹ *Don’t Blame God* 1979/1980, 24-28 (sitat 25).

⁹² *Ministering to the Oppressed* [u.å.]/1978, 29-31 (sitat 31).

dreier seg om en metode, et maktmiddel, der Gud er nødt til å gjøre det mennesket krever hvis det handler på sine rettigheter. Han har nylig omtalt nok et eksempel på det: En gruppe kvinner i en menighet han var i, utviklet seg til å bli en svært effektiv bønnegruppe. “You didn’t dare give them a prayer request you didn’t want answered, because they would go after it in prayer and get it!”⁹³ ”If God’s people want things a certain way, even if it isn’t best for them or is not God’s perfect will, He will often permit it.”⁹⁴ Bønn blir her ikke forstått som barnets henvendelse til sin himmelske Far, men en slags bestilling som Gud må ekspedere hvis den er i samsvar med bestillingsbetingelsene.

I mange sammenhenger sier Hagin at den troende skal kreve, “claim”, det en vil ha. Noen ganger heter det eksplisitt at det er Satan kravet rettes mot, ikke Gud. Han kommenterer f.eks. Joh 16,13-14 og sier at “ask” her egentlig betyr “demand”: “We are not demanding it of God. When we pray, we ask of God in Jesus’ Name. But we are demanding this of the devil.”⁹⁵ Han hevder også at Gud i januar 1950 sa til ham: “Don’t pray for money anymore. You have authority through My Name. [...] Instead of praying that I will do it, simply say, ‘Satan, take your hands off my money.’ Claim what you need.” Det gjorde han, og fikk det han trengte. En gang senere sa han: “Lord, I’m claiming \$200 for these 10 days. And, Satan, take your hands off my money.”⁹⁶

Både her og andre steder blir det likevel klart at han også *krever av Gud*. I forbindelse med å be Gud om å få noe, sier han: “Decide what you want from God and be definite about it.”⁹⁷ Det samme blir klart når han sier at en hedning etter Kristus “has no more *claim or hold on God* today than he did then [før Kristus kom]. As a Gentile he has no legal standing, no legal rights.” Underforstått: Bare den gjenfødte har slike legale rettigheter.⁹⁸ Den gjenfødte har altså rettet overfor Gud, kan kreve noe av

⁹³ “Interceding for Our Nation.” *The Word of Faith* March 2001, 11.

⁹⁴ *Concerning Spiritual Gifts* 1974/1981, 33; ordrett likt i *Why Tongues?* 1975/1983, 20.

⁹⁵ *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 72; jfr. *Seven Things You Should Know About Divine Healing* 1979/1984, 37f; *Bible Prayer Study Course* 1991/2000, 158-160.

⁹⁶ *How To Turn Your Faith Loose* 1983/1984, 15f. 16; jfr. *Prayer Secrets* 1967/1981, 18; *How God Taught Me About Prosperity* 1985/2000, 15-19; *Mountain Moving Faith* 1993/1997, 124-152. Se ovenfor kap. 1.

⁹⁷ *Prevailing Prayer to Peace* 1973/1983, 10.

⁹⁸ *Growing Up, Spiritually* 1976/1978, 111 (uth. ved meg).

ham. Hagin kan si at en troende kan “claim” et langt liv, og da må meningen være at det skjer overfor Gud i samsvar med hans Ord.⁹⁹ En gang han selv fikk sterke smerter (han omtaler dem som “physical symptoms”) bøyde han kne “to pray and claim the appropriate promises of God regarding healing.”¹⁰⁰ Den troende har rettigheter som han kan kreve innfridd av Gud.

Særlig blir dette klart ved den bruk Hagin gjør av pakt-tanken. Gud inngikk en pakt med Israel der han lovet å velsigne det: “Healing, health and prosperity.” Også vi har fått en pakt, som er bedre enn den Israel hadde.¹⁰¹ Allerede om Abraham kan han si at pakten gav ham “legal standing with God” slik at han “could speak plainly to the Lord”. Han oppsummerer med å si om den gamle pakts troende: “Their prayers *had* to be answered. God *had* to give heed to the petitions of His people because of their *covenant* rights. The believer today has covenant rights just as much as the Old Testament saints did.” Vår pakt er faktisk bedre, så vi skulle “be able to do all they did and more”.¹⁰²

I heftet *Plead your case* (1979) utfolder han tanken om de rettigheter de troende har i pakten med Gud. Endog om den gamle pakts mennesker sier han om deres bønner: “They *had* to be answered. God *had* to give heed to their petitions.” Nå har vi en mye bedre pakt. Gud vil at vi skal minne ham om de løfter han har gitt oss. “He is asking you to plead your covenant rights.”¹⁰³

Når han så går inn på det som Det nye testamente sier om bønn, hevder han at det også i Joh 15,1 egentlig er tale om å kreve, ‘demand’. Jesu ord gjengis tilsvarende: “‘*Demand whatsoever ye will, and it shall be done unto you,*’ He said.” Hagin kommenterer - og dette sier han vel å merke om den kristnes forhold til Gud: “You do not command in tones of arrogance, but *as a partner* - a worker together with Him - you lay the case before Him.” Også her forteller han om svigerfaren på dødsleiet, om at Herren ikke ønsket at Hagin skulle helbrede svigerfaren, og om at han stilte én betingelse for å la ham dra. Og han runder av med å si: “I still believe that we have more authority than we have ever used upon the

⁹⁹ *The Art of Intercession: Handbook on How To Intercede* 1980/1981, 125.

¹⁰⁰ *The Key to Scriptural Healing* 1983/1984, 25.

¹⁰¹ *A Better Covenant* 1980/1981, 2f (sitat 2).

¹⁰² *Classic Sermons* 1992/1995, 168. 169 (uth. ved Hagin selv).

¹⁰³ *Plead your case* 1979/1981, 6. 10.

earth. God said, 'Let us plead together.' There may be times that you will plead with God, and He will plead with you."¹⁰⁴

Noe lignende forteller han om sin egen mor. Hun ble alvorlig syk da hun var 68 år, og Hagin mener altså at Gud har lovet oss å leve til (minst) 70 eller 80 år. Han sier da at han sa til Gud at hvis ikke moren fikk dette minimum ville han alltid minne Gud om det; "[...] I'll never feel good toward You about it." Og han hevder at Herren svarte ham: "*All right. I'll do whatever you say about it.*"¹⁰⁵

Det må også nevnes en spesiell måte han kan uttrykke seg på. I ulike sammenhenger kan han snakke om å *få Gud til å arbeide for seg*. I forbindelse med Mark 11,23 kan han si: "To get God to work for you, you have to believe in your words."¹⁰⁶ Det største han har opplevd er "putting the Lord to work for me - just letting Him and His Word do the work." Nye kristne vet ikke hvordan de skal få Herren til å arbeide for seg.¹⁰⁷ En skal merke seg at dette er akkurat den samme uttrykksmåten som han kan bruke når han taler om å få engler til å arbeide for seg.¹⁰⁸

Når Guds handling er avhengig av at vi mennesker gjør vår del, er det klare grenser for hva Gud kan gjøre. Dét kommer klart til uttrykk i et ofte omtalt avsnitt i en av Hagins aller mest kjente bøker, *I believe in visions* fra 1972, der han forteller om et syn han påstår å ha hatt av Jesus i Oklahoma desember 1952. Jesus underviste ham om Satan og demoner, men Hagin hadde vanskelig for å høre hva Jesus sa fordi det var en demon som forstyrret så fælt. Da Jesus ikke grep inn overfor den, befalte Hagin den til slutt i Jesu navn å forsvinne, hvilket den gjorde. Han gjengir da følgende "samtale" mellom Jesus og seg:

He said, 'If you hadn't done something about that, I couldn't have.' 'Lord, I know I misunderstood You. You said You *couldn't* do anything about it, but You really meant that You *wouldn't*.' 'No,' He said, 'if you hadn't done something about that spirit, I couldn't.' 'But, Lord, You can do anything. To say that You couldn't is different from anything I ever heard preached or that I ever

¹⁰⁴ *Plead your case* 1979/1981, 9 (siste uth. ved meg). 18-22.

¹⁰⁵ *Turning Hopeless Situations Around* 1981, 14 (uth. ved meg); jfr. 13. Simmons sier at Hagin her demonstrerer et "superiority complex" (*Simmons* 1985, 64: n. 22).

¹⁰⁶ *Bible Faith Study Course* [1966]/[u.å.], 91. Helt tilsvarende i *Exceedingly Growing Faith* 1973/1978, 125f (sitat 125); *New Thresholds of Faith* 1972/1981, 74. Jfr. også *Love: The Way To Victory* 1994/1996, 63. Se ovenfor, s. 93ff.

¹⁰⁷ *Understanding How to Fight the Good Fight of Faith* 1987/1996, 82.

¹⁰⁸ Se ovenfor, s. 78ff.

preached myself. That really upends my theology.’ ‘Sometimes your theology needs upending,’ the Lord answered.¹⁰⁹

Hagin sier at han ikke kunne godta dette uten at Jesus beviste det ut fra Bibelen. Jesus viser da blant annet til at det aldri sies der at troende skal be mot Djevelen eller be Gud gjøre noe med ham. De som gjør det, “are waisting their time. In fact, God has done all He is going to do about the devil, for the time being [...]” Riktignok fikk Jesus ifølge Matt 28,18-20 all makt - all autoritet - i himmel og på jord, men den har han overdratt til menigheten. Hagin hevder at Jesus sa til ham: “[...] I have delegated my authority on the earth to the church.”¹¹⁰ Ved en kombinasjon med Mark 16,15-18 utlegger Jesus dette slik, ifølge Hagin: “That means that in my name they [de troende] will exercise authority over the devil. I delegated my authority over the devil to the church, and I can work *only* through the church, for I am the head of the church.”¹¹¹ Ifølge Hagin avslutter Jesus med å si: “‘If you don’t do anything about it, then nothing will be done.’ And that is why many times nothing is done.”¹¹²

Jesu hadde fått autoritet i himmelen og på jorda, og han gav autoriteten *på jorda* videre til menigheten. Denne oppfatningen kombinerer Hagin med skillet mellom fire ulike typer av demoner ut fra Ef 6,12, slik at ‘ondskapens åndehær i himmelrommet’ er i den atmosfæriske himmel over oss mens de tre andre gruppene befinner seg på jorda. Hagin spør Jesus om de onde ånder i himmelrommet, og får til svar: “[...] You take

¹⁰⁹ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 61-84, særlig 80-84 (sitat 81).

¹¹⁰ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 82-83 (sitat 82. 82f).

¹¹¹ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 83 (uth. ved meg). I *Knowing What Belongs To Us* 1989/2000, 24-25, understreker Jesus ifølge Hagin at dette skjedde med en gang: “He said, ‘I immediately delegated that authority to the Church. [...]’” (25)

¹¹² *I believe in visions* 1972/[u.å.], 84. - Dette synet forteller han om flere steder, bl.a. i *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 47-51, der Jesu svar understrekes enda sterkere: “[...] very emphatically He said, ‘No! I didn’t say I *wouldn’t*; I said I *couldn’t*.’” (49) Se også *Authority of the Believer* 1967/1981, 18f; *The Believer’s Authority* 1984/1984, 30. Det gjengis litt forskjellig, men hovedpoenget er det samme: “I asked Him [Jesus] if He didn’t mean that He *wouldn’t* instead of *couldn’t*. But He replied again firmly that He said He *couldn’t*. He answered me again after I questioned Him again.” (*Demons and How to Deal With Them* [1968]/1978, 23-26 (sitat 24)) Også her vises det til Matt 28,18f: “[...] all power and authority is given unto Him [Jesus] in heaven and in earth. He said though that after this He *immediately* delegated His power to the believer and the Church. He says, ‘Go ye.’” (*Demons and How to Deal With Them* [1968]/1978, 25; uth. ved meg)

care of the ones on earth. I will take care of those in the heavenlies.”¹¹³ De troende må ta seg av de onde åndene på jorda, ifølge Hagins Jesus: “The highest spirits with which you have to deal are the rulers of the darkness of this world.” Det er disse åndene som hersker over alle ufrelste mennesker.¹¹⁴ Det er altså en bestemt autoritetsfordeling mellom Jesus og de troende når det gjelder de onde ånder: De har hver sine (ulike) myndighetsområder.

Jesus *kan* altså *ikke* gjøre noe med djevelen og demonene på jorda. I det nevnte synet spør Hagin om ikke “we” kan kaste dem i helvete og få dem vekk fra jorda for alltid, og “Jesus” svarer: “The time for this hasn’t come yet. If it would have been *possible* when I was on earth, I would have cast them all into the pit, and there would have been just that many less for you to have to deal with.”¹¹⁵ Det var altså *ikke mulig* for Jesus dengang, og er det heller ikke for den troende nå. Det er verd å merke seg hvordan Hagin og hans Jesus forstår seg som partnere: *Vi* kan ikke kvitte oss med dem for alltid ennå.

Jesus hadde autoriteten på jorda. Han tok den da han vant den fra Satan. “[...] He [Jesus] took the dominion and authority that had been given Satan in the Garden of Eden by Adam.” Her lanserer Kenneth Hagin sin teori om autoriteten på jorda:

Adam *was* the god of this world, but he sold out to Satan and Satan became god. Jesus, however, stripped Satan of that authority. He gave it back to us. We’ve sat around begging for authority and we had it all the time! We’ve sat around waiting for God to do something, yet He’s waiting for *us* to do something.¹¹⁶

Som tidligere påvist,¹¹⁷ mener han at det først var mennesket som fikk autoriteten på jorda, men Satan overtok den som en følge av Adams høyforræderi. Jesus vant den imidlertid tilbake ved sin soning, han fikk ifølge Matt 28 makten - Hagin foretrekker oversettelsen ‘autoriteten’ - i himmelen og på jorda. Han kan imidlertid ikke lenger utøve den på jorda, fordi han for opp til himmelen. Hagin mener nemlig at autoriteten her må utøves av noen som er her, og da Jesus for opp til Guds himmel over oss -

¹¹³ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 84; jfr. 69-71; jfr. ovenfor, s. 35ff.

¹¹⁴ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 69 (sitat). 70.

¹¹⁵ *I believe in visions* 1972/[u.å.], 80; uth. ved meg.

¹¹⁶ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 46. 47.

¹¹⁷ Se ovenfor, s. 45ff.

den øverste i universet - er han ikke lenger her. Det som så skjedde, er ifølge Hagin at han overlot autoriteten på jorda til de troende, fordi de er Kristi legeme her nede. Jesus sa ifølge Hagin: "I immediately delegated My authority on earth to the Church."¹¹⁸ Han gjentar så sent som i 1999 sin beretning om synet i 1952 da han lærte at Jesus og Gud ikke kan gjøre noe med demonene på jorda. Dét må og kan imidlertid mennesket gjøre; all den autoritet som var gitt til Jesus, tilhører nå de troende.¹¹⁹ "Now we're taking Jesus' place in the earth. We're acting for Him. [...] you're in the Kingdom of God where you're supposed to rule and reign as a king in life [...]."¹²⁰

Her ser vi hvilke konsekvenser det får at Gud ikke tenkes alle steds nærværende: Jesus kan ikke lenger f.eks. binde Satan og demonene her nede; det må vi - lemmene i hans legeme - gjøre, hvis det skal bli gjort. *Uten oss kan ikke Gud eller Kristus gjøre noe på jorda:*

We have prayed, 'Now, Lord, You do this; and You do that ...' But the authority on the earth is conferred upon us. All the authority that can be exercised upon the earth has to be exercised through the church because *Christ is not here*. He's at the right hand of the Father. But *we*, the body of Christ, *are here*. All of His orders must be carried out through His body. This authority on earth has been delegated to us. A lot of problems exist because we permit them to - we're not doing anything about them.¹²¹

"Actually, the only way He could have authority on the earth - He's not here - is through His Body."¹²² Jesus kan ikke gripe direkte inn på jorda nå, og det kan heller ikke Gud; det kan bare vi, fordi vi er hér.

Når Gud vil gjøre noe gjennom sin Sønn i denne verden, må det utføres gjennom Kristi legeme. "[...] we've failed to see that the Head is wholly dependent upon its body for carrying out its plan. [...] we (the body of Christ) have the same authority the Head has!"¹²³ Hagin slår fast

¹¹⁸ *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 50; jfr. *His Name Shall Be Called Wonderful* 1983, 23.

¹¹⁹ "We Have Been Authorized by Jesus." *The Word of Faith* September 1999, 5-7.

¹²⁰ "Greater Is He That Is In You." *The Word of Faith* April 1999, 8; jfr. *How To Turn Your Faith Loose* 1983/1984, 15.

¹²¹ *Authority of the Believer* 1967/1981, 15 (uth. ved meg); jfr. 10. 12. Se også et svært likt utsagn i *Faith Food: daily devotions for Spring* 1977/1980, 40.

¹²² *Paul's Revelation: The Gospel of Reconciliation* 1983/1999, 16.

¹²³ *Faith Food: daily devotions for Spring* 1977/1980, 50; jfr. *I believe in visions* 1972/[u.å.], 83. Se også den viktige teksten i *Zoe: The God-Kind of Life* 1981, 48-51.

at “Christ can’t do His work on the earth without us!” Det går begge veier - han kan ikke få ting gjort uten deg mer enn du kan få ting gjort uten ham, sier Hagin. Hodet og legemet er avhengig av hverandre. “Likewise, Christ can’t get along without us, because the work of Christ and God is carried out through the Body of Christ.”¹²⁴ Det inkluderer at den troende kan kreve penger av Satan, dvs. befale Satan å ta hendene bort fra hans - den troendes - penger.¹²⁵

Hagin knytter også til tanken om at alle har sin spesielle engel, som hjelper en. Men han utvider det til å bli en lære om at den troende selv kan og skal befale sin engel å gjøre det han ønsker. I forbindelse med at han hevder at han i januar 1950 lærte å kreve penger av Satan, sier han at Jesus påpekte at det i Heb 1,14 sies at englene skal tjene *for* deg. Han sammenligner det med en restaurantgjest og kelneren: Gjesten må bestille før kelneren kan hente noe. Da innså han at englene i årevis hadde stått rundt ham uten å gjøre noe, fordi han aldri hadde bedt dem gjøre noe.¹²⁶ Jesus lærte ham at de er *hans* tjenende ånder, derfor kan han henvende seg direkte til dem og gi dem ordre: “The Lord told *me* to *tell my* ministering spirits, or angels, *to go* and cause the money to come.”¹²⁷ Han kan også gjengi Jesu slik: “You even can speak to the angels, [...] and they will go to work for you [...].”¹²⁸ Han hevder å kjenne navnet på både sin skytsengel og en som lystret hans ordre.¹²⁹ Han mener altså at det så å si finnes en direkte kommandolinje mellom den troende og englene, slik han finner det mellom den troende og Satan og de onde ånder. Den troende går ikke om Gud, ber ikke Gud sende sine engler el.l.; han har et direkte autoritetsforhold til englene.

¹²⁴ *The Believer’s Authority* 1984/1984, 27-28.

¹²⁵ *Bible Faith Study Course* 1991/2000, 77f. Se ovenfor, s. 15ff.

¹²⁶ *How God Taught Me About Prosperity* 1985/2000, 19-22; *Bible Prayer Study Course* 1991/2000, 38. Se ovenfor, s. 1ff.

¹²⁷ *Prayer Secrets* 1967/1981, 18f (uth. ved meg).

¹²⁸ *Paul’s Revelation: The Gospel of Reconciliation* 1983/1999, 25f.

¹²⁹ I et referat fra en tale Hagin holdt juli 2001 heter det at han sa at han så to engler, en på hver side av ham, og meddelte forsamlingen hva de sa til ham om sitt navn og hensikt. “One was Michaelini, a messenger angel sent to carry out Rev. Hagin’s words. The other was Michahnini, Rev. Hagin’s guardian angel.” (“Campmeeting 2001 - People of Purpose.” *The Word of Faith* October 2001, 6)

Poenget her er ganske klart: Det er enkelte ting *Gud og Jesus ikke kan gjøre*. Gud har gjort sin del og intet mer skjer før den troende gjør sin. Gud venter på *oss*, han er avhengig av oss. Dette er anliggendet i det som er blitt et av Hagins mest sentrale læresetninger, *den troendes autoritet*.

Sammenfatning av Hagins lære om den troendes plass og autoritet i forhold til Gud og verden

Gud har skapt verden med åndelige lover, prinsipper og regler som alt reguleres etter. Alle, også Gud selv, må handle etter disse lovene. Også ikke-troende kan oppnå ting ved å handle i samsvar med de åndelige lover som Gud har gitt. Hagin taler om troens lov, bekjennelsens lov og andre lover som han mener han finner i Bibelen, som er regel-boken. Disse lovene er gitt av Gud, men det er klart at de deretter eksisterer som objektivt foreliggende og gyldige lover, forsåvidt utenfor Guds herredømme. Tvert imot må han selv rette seg etter dem og kan ikke gjøre noe på tvers av dem.

Når nå troen brukes i samsvar med den åndelige lov, sammen med talen, virker den. Det var ved å tro og tale at Gud skapte verden, og også Jesus handlet på samme måte. *Mennesker kan gjøre det samme som Gud hvis de følger de samme åndelige lovene*, nemlig uttale troens ord slik Gud gjorde. Derfor skal vi også ha "Guds tro", den type tro som Gud selv har. Ved oppfyllelsen av disse lovene kan mennesket kalle fram det som ikke er til, slik at det blir til. Mennesket kan altså skape, som Gud; her bruker Hagin Rom 4,17. Han ser heller ikke her noen grunnleggende forskjell mellom skaperen og skapningen.

Trosforståelsen er viktig for å forstå Hagins syn. Det er karakteristisk at han tenker troen som noe som er nødvendig for å få noe til å manifestere seg, enten det nå dreier seg om frelse, åndsåp, helbredelse eller noe annet. Alt dette er i én forstand ferdig i og med Kristi frelsesverk. Det foreligger som en realitet i den åndelige verden, en realitet som manifesteres i den fysiske verden ved troen. Dermed blir 'tro' forstått som et middel, noe som alle kan ha og bruke, også Gud selv, ja til og med den ikke-troende. Tro er noe mennesket - eller Gud - bruker.

Når troen blir så viktig for den troende, er det fordi han/hun dermed oppfyller kravene som er stilt for å få noe til å skje. Det innebærer videre at mennesket forholder seg til seg selv og noe det selv gjør, faktisk til sin egen oppfyllelse av betingelsene. Når Hagin til og med kan tale om at en skal 'ha tro på troen', blir det tydelig at det for ham dreier seg om en slik selvrefererende størrelse. Troen blir en selvstendig størrelse, som en må

forholde seg til, en størrelse ved siden av Gud. *Gud forsvinner på en måte ut av bildet, og inn kommer det troende menneske som tror på seg selv og sin egen prestasjon.* Slik blir troen omtolket til en form for gjerning. Den blir ikke lenger tillit til Gud, den er gått over til å bli en form for åndelig *selv-tillit.*

Den troendes kraft og autoritet kobles også direkte til hans/hennes nye status som gjenfødt. Ved gjenfødselen får mennesket Guds natur i sin ånd og med det Guds substans, Guds kjærlighet, Guds evne og Guds kraft. Både Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd er i den gjenfødte, og arbeider for ham eller henne. Han/hun blir faktisk *guddommelig*, med de følger det får. - Ved 'åndsdaopen' blir den gjenfødte fylt av den samme Ånd og får dermed enda mer av ham. Forholdet mellom gjenfødselen og åndsdaopen dreier seg om en gradforskjell: Gud er selv til stede alt i den gjenfødte med sin substans og sine evner.

I kraft av sin status og autoritet er nå det troende menneske Guds partner, hans medarbeider. Det kan argumentere med Gud og stille betingelser til ham for å gå med på det som Gud ønsker å la skje. Gud blir avhengig av mennesket for å kunne virke. Den troende har til og med rett til å bestemme om noe så grunnleggende som sitt eget og andre menneskers liv og død: Etter Hagins syn kan mennesket selv bestemme hvor lenge det vil leve. Han overfører på en måte døden fra Guds domene til den troendes. De åndelige lovene gjør at den troende har det siste ord i saker der han/hun har paktsrettigheter i forhold til Gud. Derfor kan vi kreve vår rett, ikke bare av Satan men også av Gud. *Alt er til syvende og sist opp til oss; det er nå vi som utøver autoritet på jorda.*

Bønn er en måte å oppnå noe på, ved siden av flere andre. Den forstås som en metode, et maktmiddel til å oppnå noe, eller rettere sagt som 8 ulike metoder, hver med sine egne regler. Når en ber om å få, noe skal en derfor ikke si 'skje din vilje' - da bruker en feil regelsett, og da blir ikke bønnen besvart. Bønn er en form for samarbeid med Gud, der menneskets bønn er nødvendig for at Gud skal kunne slippe til og gjøre ting. Likevel er bønn ikke engang alltid den beste metoden; hvis en f.eks. alt har uttalt troens ord, kan det å be være direkte feil, ja til og med uttrykk for vantro.

KAPITTEL 5

KARAKTERISTIKK, PLASSERING OG KRITISK VURDERING AV HAGINS LÆRE

Oppsummering og karakteristikk av Hagins syn på forholdet mellom mennesket og Gud

For Hagin er det grunnleggende viktig å understreke menneskets - særlig den troendes - spesielle status, rettigheter, autoritet, evne og muligheter. Det skjer ved at *den troendes autoritet sidestilles med Guds og Kristi makt og myndighet*, slik at den troende stilles prinsipielt på linje med Gud i det han kan gjøre: Han/hun kan f.eks. få ting til å skje ved å tale troens ord slik Gud gjorde da han skapte verden, kan virke ved Åndens salvelse på samme måte som Jesus gjorde i sin tjeneste på jorda og kan gjøre det samme som Jesus gjorde her når han/hun bruker Jesus-Navnet. Den troende tillegges imidlertid også *større* autoritet enn Gud på noen områder, f.eks. slik at han/hun kan gjøre ting som Gud og Jesus *ikke* (lenger) *kan* gjøre. Særlig skjer det ved læren om at Gud ikke lenger har autoritet på jorda og at Kristus har overgitt den autoritet han selv hadde fått over den til de troende, gitt dem Jesus-Navnet til å bruke med sin egen autoritet. *De troende kan og må nå gjøre slikt som Faderen og Sønnen ikke lenger kan gjøre på jorda*. De tar nå Jesu plass på jorda; Jesus og Gud Faderen kan ikke gjøre noe her uten de troende. Derimot er Ånden suveren til å handle som han vil. Det betyr også at enheten mellom Faderen, Sønnen og Ånden anfektes slik at gudslæren går i *triteistisk* retning.

Menneskets autoritet framheves altså på bekostning av Guds. Guds opphøyethet og makt kan nevnes, men da mest som premiss for og opphav til menneskenes og særlig de troendes autoritet og autoritetsutøvelse. Gud er innordnet i en åndelig verden på linje med andre ånder og utstyrt med åndelig legeme som de, slik at det er en form for prinsipiell sideordning av ham og andre åndsvesener. Han tenkes underlagt og begrenset av åndelige lover og prinsipper som han selv har fastsatt men som deretter har fått en selvstendig posisjon. Disse lovene regulerer alle åndelige vesener i et juridisk system, det gjelder både mennesket, Satan, gode og onde ånder og altså Gud selv. Forsåvidt er Gud 'menneskeliggjort', hans makt er nå begrenset og avgrenset til bestemte deler av universet; han er ikke allmechtig. *Gud er de facto detronisert, både ved at han er underlagt bestemte ytre lover, ved at han ikke er allmechtig og ved at mennesket står på høyde med ham og i praksis er viktigere på jorda i dag enn ham.*

Hagin stiller også mennesket på linje med Gud og med Kristus når det gjelder substans, vesen, natur. Det skjer ved læren om at menneskets ånd har noe av Guds Ånd i seg, en del av guddommen, og ved at den troende tenkes å få Guds natur igjen ved gjenfødselen. Gjenfødselen forstås som en inkarnasjon, på linje med Kristi inkarnasjon. Hagin hevder at mennesket etter hans forkynnelse løftes opp, uten at det impliserer at Gud og Kristus trekkes ned. Han tenker da også 'guddommelighet' som noe en kan få og miste, som noe både kvantitativt-substansielt og funksjonelt på linje med 'autoritet'. Det var først Adam som var 'denne verdens gud', så ble Satan det. Selv om jeg ikke kjenner til at Hagin selv har sagt at de troende er 'guder', slik som enkelte andre trosforkynnere, kan han bruke tilsvarende typer formuleringer som i realiteten sier det samme. *Mennesket tenkes i Hagins lære virkelig guddommeliggjort, både substansielt og funksjonelt.*

Dette skjer ikke bare på noen få, avgrensede lærepunkter, men er en klar og gjennomgående tendens gjennom hele Hagins lære. Det er i all hovedsak sammenheng, konsistens, mellom hans mer praktisk rettede utsagn om bønn, tro, tale osv. på den ene side og hans lære om Gud, mennesket og Jesus Kristus på den annen. Dette viser at det er tale om et enhetlig syn med en felles, grunnleggende tankestruktur. Derfor kan den heller ikke tenkes bort fra hans forkynnelse og undervisning uten at den blir fundamentalt forandret. Det er saklig dekning for å si at Hagin har en *antroposentrisk lære*: Det er mennesket og det som det kan gjøre som står i fokus, ikke Gud og hans makt og gjerning. *Det ligger i hele Hagins lære, i dens tendens, dens struktur og dens ulike deler, at den guddommeliggjør mennesket og menneskeliggjør Gud.*

Plassering av Hagins lære i teologihistorisk og økumenisk perspektiv

I analysen ovenfor har jeg påpekt flere likhetstrekk mellom Hagins syn og tidligere læreoppfatninger. Det gjelder på en rekke punkter: Det syn at den troende på grunn av Kristi verk har rett på helbredelse og velsignelse på alle områder har en viss tradisjon i pinsebevegelsen. Det går også linjer til calvinsk lære, der f.eks. økonomisk framgang hos Guds barn tillegges en positiv verdi. Hagin bruker imidlertid disse synspunktene på sin egen måte: De omformes til en lære om den troendes rettigheter, på en måte som er forskjellig fra både calvinsk og pentekostal tradisjon.

Generelt kan en si at Hagins virkelighetsforståelse hører hjemme i den spiritualistiske tradisjon og har fellestrekk både med nyplatonisk og til og

med gnostisk tenkning. Det er imidlertid ikke dekning for å si at hans lære som helhet er gnostisk. Læren om de åndelige lover er beslektet med deismen (spiritualistisk deisme). Gudslæren hevdes å være trinitarisk, men har en triteistisk tendens.

På andre punkter er det vanskelig å se at det finnes likheter med andre læresyn. Læren om den åndelige død, dvs. at det falne menneske har Satans natur i sin ånd, er uten sidestykke i kirkehistorien. Det nærmeste en kommer er trolig Flacius lære på 1500-tallet, som ble avvist av den lutherske kirke. Også læren om at Jesus døde åndelig på korset er ny i forhold til de hevdvunnene syn i kirkehistorien. De trekk i f.eks. oldkirken eller hos Luther som stundom anføres som paralleller, nemlig at Jesus på korset narret Satan eller hans opplevelse av å være forlatt av Gud på korset, er også forskjellig fra dette. Det er såvidt jeg vet en ny lære at Guds Sønn skulle få Satans natur i seg eller bli underlagt Satan.

Tilsvarende gjelder frelsesforståelsen. At mennesket ved gjenfødelsen får Guds natur og substans i sin ånd, er tenkt på en helt annen substansiell måte enn f.eks. den ortodokse kirkes forståelse av frelsen som *theosis*, 'guddommeliggjørelse': Med dét mener de ortodokse at det troende mennesket får del i guddommelig nåde og krefter som setter det i stand til å bli helliggjort, uten at det dermed 'blir gud' i substansiell forstand. Derimot er det klare likhetstrekk mellom Hagins syn og oppfatningen hos "Jesu Kristi kirke av de siste dagers hellige" (mormonerne), som lærer at mennesker kan utvikle seg til å bli guder. Mormonerne hevder også at Gud har en kropp, slik som Hagin.

Tross slike likheter, er Hagins bruk av 'gud' og 'guddommelig' om både mennesket og Satan noe radikalt nytt. Læren om menneskets autoritet kan sies å ha visse likheter med svermeriske tendenser gjennom kirkehistorien, men har aldri blitt utfoldet og begrunnet slik som Hagin gjør det.

Det er klart at Hagin på flere punkter har felles læresyn med både pentekostal og nyere karismatisk forkynnelse: Han har en pentekostal lære om åndsåp med tunger som det påfølgende tegn, han lærer troendes dåp og han legger vekt på at Åndens gaver skal fungere. Dermed adskiller han seg bl.a. fra kirker som ser dåpen som et nådemiddel som Gud meddeler sin frelse ved. Hagins lære er på sett og vis en kombinasjon av pentekostalt-karismatiske læresetninger med hans egne sær-standpunkter.

Dette er nok mye av grunnen til at mange pinsevenner og karismatikere opplever en nærhet til Hagin og TB som bare delvis er saklig berettiget, og at flere pinsemenigheter samarbeider med trosmenigheter på ulikt vis. Det de gjenkjenner av felles standpunkter og erfaringer kan få dem til

å overse - eller kanskje ikke legge vekt på - alt det hos Hagin som må være dypt problematisk ut fra deres eget ståsted. Fremmede synspunkter tolkes lett som en kanskje overdrevent sterk betoning av felles anliggender, som en radikal form for karismatikk. Hagins tale om den troendes 'autoritet' kan f.eks. oppfattes som et uvanlig sterkt uttrykk for at helbredelse og andre konkrete bønnesvar er noe som den troende kan oppnå også i dag. I virkeligheten blir det felles-karismatiske tankegods hos Hagin satt inn i en læremessig ramme og får en tendens som er vesensforskjellig fra det mange pentekostale og karismatiske kristne selv vil stå for.

Den innbyrdes forskjell mellom Hagins lære og disse bevegelsene er faktisk langt mer dyptgående enn det som skiller den pentekostalkarismatiske tradisjon fra resten av kristenheten. Når han f.eks. forstår både gjenfødselen og åndsdaopen som at Gud og hans Ånd substansielt tar bolig i mennesket, med den følge at det får Guds egen evne til å gjøre det samme som Gud, er det et syn som knapt er forenlig med tradisjonelt pentekostal og karismatisk kristendomsoppfatning. Hos Hagin inngår nemlig slike standpunkter i en læresammenheng som drar i retning av guddommeliggjørelse av mennesket, noe de nevnte andre bevegelsene så vidt jeg kan skjønne ikke vil kunne akseptere. Når hans standpunkter synes å vinne innpass i både pinsemenigheter og andre samfunn, kan det derfor ikke dreie seg om annet enn manglende innsikt i hva hans lære innebærer og/eller tilsvarende uklar lærebevissthet på eget samfunns vegne.

Hagin hevder selv at han står for noe som de fleste forkynnere og kirker ikke har sett, og påberoper seg en ny og bedre innsikt i Guds Ord ut fra syner, åpenbaringer og erfaringer. Han har rett i at hans lære er noe nytt, ja på mange måter faktisk representerer et novum i den kristne kirkes historie. Andre kan ha hatt lignende eller samme syn som han på ett eller flere spørsmål, men det er i alle fall først med Hagin og den bevegelse som ser på ham som sin lærer at denne læren framtrer som en retningsprofilerte læretype. Selv om en trolig må regne hans læreposisjon som innenfor kristenheten, har det knapt noen gang i kirkens historie vært en bevegelse med en lære som så klart har vært antroposentrisk i sin grunnstruktur og tendens. Det dreier seg virkelig om *en læremessig nyskaping, et karakteristisk og radikalt nytt syn på hva kristen tro og lære går ut på.*

Kritisk vurdering av Hagins lære ut fra apostolisk tro

I denne vurderingen er det først og fremst det grunnsyn på forholdet mellom mennesket og Gud som vi har funnet hos Kenneth E. Hagin, som skal vurderes. En rekke av hans enkelte lærestandpunkter som det i og for seg kunne være viktig å vurdere, går jeg ikke inn på; her dreier det seg primært om de elementer som har størst betydning for hans helhetssyn og dermed en mer helhetlig vurdering. Vurderingen er av systematisk-teologisk karakter, ut fra apostolisk tro som målestokk og norm. I praksis vil det ofte bety en drøfting i kontakt med de felleskirkelige bekjennelser, særlig Den nikenske trosbekjennelsen (NC). Relevante bibeltekster vil bli berørt, men kan ikke bli gjort til gjenstand for en grundigere eksegetisk drøftelse.

Det første og helt fundamentale punkt i en vurdering av Hagins lære om forholdet mellom mennesket og Gud er at han bryter med den grunnleggende bibelske forskjell mellom den transcendent Skaper på den ene side og alt annet som skapt på den annen. Han kommer ikke til rette med genuin bibelsk-kristen skapelses-tro, med troen på Gud som den ene skaper og Herre eller med den bibelske skjelningen mellom skaperen og skaperverket slik at alt annet enn Gud er skapt og ikke guddommelig. Dermed undermineres de facto den kristne monoteisme.

Jeg vil utfolde dette nærmere. For det første oppfatter Hagin det å skape som noe som også mennesker kan gjøre. Dette er i klar strid med bibelsk lære, helt fra Gen 1, der Gud som den suverene skaper lar verden framstå på sin befaling. Verken der eller ellers i Skriften er det noen antydning om at dette er noe mennesker kan gjøre; tvert imot er det forbeholdt Gud selv. At Gud er den ene som lar det som ikke er til, bli til, er en tanke en finner gjennom hele Skriften. Dette er eksplisitt sagt om Gud f.eks. i Rom 4,17; det er ingen antydninger verken i denne teksten eller andre steder om at dette også skulle gjelde mennesket, slik Hagin mener. Overalt er skapelse forbeholdt Gud selv, slik en kan se rent språklig ved at det hebraiske *bara* kun har Gud som subjekt. Hagins syn på at Gud har skapt verden ved å følge universelle lover, slik at mennesker også kan skape på samme måte, står i absolutt og uforsonlig kontrast til troen på Guds skapergjerning som et eksklusivt gudspredikat.

Også i kirkens oldkirkelige trosbekjennelser er det klart formulert: Den nikenske trosbekjennelse (NC) bekjenner Gud Faderen som "skaperen av himmel og jord, av alt synlig og usynlig," på lignende måte som Den apostoliske trosbekjennelse. I tillegg bekjenner NC Sønnen som "Han som alt er skapt ved," i samsvar med en rekke nytestamentlige ut-

sagn, og sier at Den Hellige Ånd “er Herre og gjør levende.” Kun Gud er skaper, alt annet er skapt.

Den grunnleggende skaperhandling er videre den akt der Gud etablerer det en kan kalle den grunnleggende ontiske (værensmessige) forskjell mellom skaperen og skapningen. Det er en forskjell som ligger i bunn for alle advarsler mot å tilbe og ære skaperverket i stedet for Gud: Gud er Gud, ingen andre, og skapningen skal ære ham - og ham alene - som Gud. Profetenes angrep på andre folkeslags guder peker ofte på at disse er verk av menneskehender, og som menneskeskapte produkter er de følgelig ikke guder i det hele, men avguder. Det er selve grunnsynden at skapningen prøver å selv bli som Gud, slik det er formulert i slangens fristelse ifølge Gen 3,5. I NT kommer dette pregnant til uttrykk når Paulus sier at de falne og syndige mennesker “dyrket det skapte istedenfor Skaperen” (Rom 1,25).

Hagin gjør ikke rett overfor denne grunnleggende forskjellen mellom Gud skaperen og skapningen. Det gjelder ikke minst hans lære om at menneskets ånd har noe av Gud i seg og dermed er i Guds klasse. Hans utgave av en emanasjonslære er et klart brudd med apostolisk tro, fordi den innebærer at noe i mennesket - Hagin sier: det egentlige mennesket - har guddommelig karakter. Svakheten ved hans menneskesyn er altså ikke bare nedvurderingen av det kroppslige, selv om det er problematisk nok i lys av bibelsk skapelsesteologi, men først og fremst at menneskets ånd tenkes å være guddommelig. Når Hagin påberoper seg Gen 2,7 for sitt syn, er dét en uholdbar tolkning som bare er begripelig ut fra en spiritualistisk tolkningsramme. Menneskets karakter og situasjon som skapt av Gud - som Guds fremste skapning men likevel ikke noe mer enn en skapning - blir ikke ivaretatt av Hagin.

Det samme problemet møter oss igjen i vurderingen av hans spiritualistiske virkelighetsforståelse. Hans lære om en egen åndelig verden der alt avgjørende skjer og må skje, impliserer at Gud så å si prinsipielt står på linje med andre ånder i denne åndsverdenen. Selv om Hagin ikke har utfoldet dette læremessig, viser det seg igjen at denne delen av virkeligheten tenkes å ha en karakter som svarer mer til Guds vesen enn f.eks. det materielle. Dette svarer til den filosofiske idealistisk-spiritualistiske tendens som ofte har vært til stede gjennom kirke- og teologihistorien, men er ikke desto mindre i strid med genuin bibelsk-kristen lære.

Et annet og meget viktig punkt er at Hagin problematiserer og de facto *benekter Guds allmakt*. Selv om han noen ganger kan understreke hvor mektig Gud er, skjer det for å få fram at han er garanten bak menneskets muligheter og den som gjør det mulig for den troende å oppnå det

han/hun ønsker. Hagin tenker svært forskjellig om de tre personer i guddommen: Faderen er nå i den øverste himmel, og kan derfor ikke gjøre noe direkte på jorda uten at noen her nede så å si åpner for ham. Kristus er også i den øverste himmel etter himmelfarten, og har overlatt sin autoritet på jorda til menigheten. Det er bare Den Hellige Ånd som er til stede på jorda nå, og han virker som han vil. Mens Faderen og Sønnen er lokalt plassert over oss, er Ånden aktiv over alt på jorda og virker gjennom sine gaver når han vil og slik han vil.

Dette er problematisk av flere grunner. For det første er det uholdbart, og i strid med all kristen lære ut fra Skriften, at Gud - Faderen, Sønnen og Ånden - ikke er til stede over alt. Guds *ubikvit* - at han som Gud er til stede overalt, allestedsværværende - er selvsagt for apostolisk kristendom, men altså ikke for Hagin. For det andre viser dette at selve Triniteten splittes opp i Hagins lære: De tre personer er så forskjellige, så individuelle, at de verken alle tre er til stede overalt eller alle tre er allmektige over alt. Faderen og Sønnen er begrenset til visse områder, mens Ånden er langt friere. - Dette er et meget alvorlig brudd med apostolisk gudstro, slik den er formulert f.eks. i NC om Gud som "den allmektige", *pan-tokrator*. Selv om dette begrepet bare er eksplisitt brukt om Faderen, er det ingen tvil om at også Sønnen og Ånden tenkes som allmektige: Sønnen bekjennes som "én Herre" og som skaper, og Ånden er Herre og gjør levende (jfr. ovenfor). I Athanasianum er det sagt eksplisitt om alle tre: Faderen er allmektig, Sønnen er allmektig, Den Hellige Ånd er allmektig, og likevel er det ikke tre allmektige, men én allmektig (§§ 13-14).

Den oppsplitting av Gud som ligger i Hagins lære her, viser en *triteistisk tendens*. Vi finner den samme tendensen i Hagins syn på Jesu forhold til Faderen og til Ånden gjennom hans jordiske liv: Hvis han på et tidspunkt fikk Satans natur i sin ånd og var underlagt ham, hvordan kunne han da være i det guddommelige enhetsfellesskap med Faderen, som bl.a. Joh 10,30 understreker, være Guds Sønn og selv sann Gud (Joh 1,1) og ha Ånden i fullt mål? Dette er dypt alvorlig: Hvis Hagin faktisk har en triteistisk gudsforestilling, er det ikke bare en helt uholdbar lære; da har han satt seg selv utenfor kristenhetens felles lære om at Gud er én. Etter felleskristen lære er Gud ikke bare tre men også virkelig én. Hvis monoteismen i gudslæren oppgis, faller den grunnleggende apostoliske tro på Den tre-ene Gud.

For det tredje henger dette hos Hagin sammen med det syn at Gud har et åndelig legeme, slik som andre ånder i ånde verdenen. Dermed møter vi enda et punkt der Hagin ikke ivaretar den grunnleggende forskjell mellom skaperen og skapningen: Han tenker seg Gud som *underlagt skaper-*

verkets vilkår på dette punkt, noe som i sin tur trolig gjør at han ikke kan gjøre rett overfor Guds ubikvitet. Dette er i strid med Athanasianums §§ 8-9 og 12, der det sies at hver av de tre guddommelige personer er uskapt og umålelig men at det likevel ikke er tre uskapte eller tre umålelige, men én uskapt og én umålelig. Selv om Athanasianum er en vestkirkelig be-kjennelse, ivaretar den her felles kristen, apostolisk tro.

Nå har det riktignok vært diskusjon blant teologer om hvordan Guds allmakt skal forstås. Det har vært gjort gjeldende at den ikke kan forstås slik at Gud er årsak til alt som skjer i denne verden; noen vil også hevde at Gud bare i eskatologisk perspektiv kan sies å være allmektig. Det er også helt klart ett av Hagins anliggender å peke på at Gud ikke er årsak til alt som skjer og at verden slik den faktisk framstår derfor ikke er virket av Gud. Det svarer også til felleskristen lære om at syndefallet førte til en forandret verden og til at både det syndige menneske og Satan *de facto* har makt i verden, og at dette er en situasjon som skal vedvare helt til Gud ved dommen og nyskapelsen definitivt setter en stopper for onde makters aktivitet. Men Hagin ikke bare konstaterer de onde krefters fak-tiske makt og at Gud ennå ikke har utryddet disse ondskapens krefter; han presenterer en lære som innebærer at *Satan har juridisk rett til å herske på jorda* fordi jorda nå er blitt hans jord, hans legitime autoritets-område. Dette er en tankegang som har visse strukturelle likhetstrekk med Markions prinsipielt dualistiske lære, en oppfatning som en samlet kristenhet har avvist. Etter apostolisk tro er og forblir Gud den allmektige skaper, han er fremdeles Gud på jorda, og jorda og universet er fortsatt hans skaperverk der han også nå aktivt handler for å begrense ondskapen til skapningens beste. At ikke alle spørsmål kan besvares tilfredsstillende i denne æon (jfr. lidelsens og ondskapens problem), betyr ikke at det er mulig å forkaste apostolisk tro på Gud og hans allmakt. En gang skal han gripe definitivt inn og utrydde ondskapen og alt vondt fra jorda. Dette er et helt underordnet moment for Hagin; i hans lære har den futuriske eska-tologien så godt som ingen plass.

Et punkt som hører nøye sammen med dette er Hagins lære om at Gud har fastsatt bestemte åndelige lover, prinsipper og regler, som alle må rette seg etter. Mennesket oppnår det det ønsker ved å følge disse, på samme måte som Gud. Ovenfor har vi sett at Hagins lære om at Gud ikke er gud på jorda innebærer at han ikke er allmektig. Tanken om universelle åndelige lover og regler, hans spiritualistiske deisme, viser den samme tankegangen når det gjelder universet som helhet:

1) Det er de åndelige lovene som regulerer det som skjer i universet. Guds makt er begrenset; han er ikke universets suverene, allmektige Her-

re. McConnell sier med rette at det i TB er tale om “a universe governed by spiritual laws, instead of by God.”¹

2) At disse lovene er almengyldige betyr at også Gud er nødt til å handle i samsvar med dem, slik mennesker må. Også han må bruke tro og ord for å skape, han er selv underlagt de åndelige lovene og reglene som styrer universet.² Også her ligger det i Hagins tankegang at Gud ikke er en allmektig, suveren Gud som gjør det han selv velger å gjøre i kraft av at han vil det. Han må rette seg etter og er bundet av en universell åndelig lovmessighet, og dermed av forhold utenfor seg.

3) Gud kan ikke gjøre ting på jorda hvis ikke mennesker oppfyller visse nødvendige betingelser, selv om han ønsker det. Lovene er altså ikke bare midler for hans handling, de er også hindringer for å gjøre det han vil hvis betingelsene ikke imøtekommes.

4) De åndelige lover regulerer så å si forholdene mellom alle impliserte parter. Ved at det er flere impliserte, framfor alt Gud, Satan og menneskene, er hver enkelts makt ordnet i samsvar med lovene slik at hver enkelt har sine legale rettigheter som ikke kan settes til side. Det Hagin kan si om Satans legale rettigheter må forstås i sammenheng med de åndelige lover som regulerer forholdene i den åndelige verden. Gud må handle med respekt for de retter og den autoritet andre har, og er derfor heller ikke i dette perspektivet allmektig.

DeArteaga mener at det er mulig å fastholde både ‘åndelige lover’ og en personlig og allmektig Gud: “God sovereignly instituted a lawful universe [...]. That is not a violation of His sovereignty, rather an expression of His loving creativeness.” Han finner at det er “only a semantic difference between God’s promises and spiritual laws.” Gud er jo også etter Hagin-kritikernes syn bundet av sine løfter, noe som må være like umulig med tanke på hans suverenitet, mener DeArteaga.³

Dette holder ikke: Når en kan si at Gud, som en side av at han skapte et ordnet univers, gav såkalte ‘naturlover’, er det tale om lover som ska-

¹ *McConnell* 1990, 137.

² Jfr. Hanegraaffs overveielser til TBs bruk av Mark 11,22: “A Faith reading of the text dethrones God as Sovereign of the universe and makes Him subject to the impersonal laws of faith.” (*Hanegraaff* 1993, 91) “If God had to have faith, He would be dependent upon something outside of Himself for knowledge or power.” (92) “This God [TBs] cannot operate outside the universal laws by which even He is governed.” (93) Jfr. også *McConnell* 1990, 137.

³ *DeArteaga* 1992, 240.

perverket fungerer etter. Problemet med Hagins syn er at han hevder at også Gud er underlagt disse lovene: Han er så bundet av dem at han er nødt til å rette seg etter dem; han kan ikke handle utenom dem. Det dreier seg dessuten også om legale rettigheter, en slags juridisk rettighetsdeling. Det gjør disse såkalte åndelige lovene til en instans som er overordnet Gud. Selv om Hagin mener at det er Gud selv som har gitt dem, innebærer en slik tanke en *radikal innsnevring av Guds herredømme*. Kristen teologi har kunnet bruke uttrykk som at Gud har “bundet” eller “begrenset” seg selv, f.eks. i forbindelse med hans løfter eller med inkarnasjonen. Det er imidlertid ikke det samme som en lære om at Guds virke er regulert og begrenset av en instans med juridisk gyldighet utenfor ham selv, slik det er tenkt hos Hagin. I kristen teologi er slike utsagn forsøk på å reflektere over hva Gud faktisk har valgt å gjøre, ikke en begrensning av hva han kan gjøre - dvs. har autoritet og makt til å gjøre - slik at det utelukker muligheten for at han kan handle også på annen måte.

Igjen har vi altså en tankegang hos Hagin som er i strid med bibelsk-kristen lære: Gud er ifølge bibelsk tro den skaper som ikke bare lot verden bli til i begynnelsen, han er også den stadig virkende og nærværende skaper-Gud. Hagins bilde av en Gud som ikke lenger er handlende og nærværende på jorda som sitt skaperverk, men der jorda nå til og med oppfattes som Satans verden, er i fundamental strid med dette bibelske gudsbildet.

Når Hagin tenker slik om Satan og om mennesket, bruker han betegnelsen ‘denne verdens gud’ om begge. Selve guds-betegnelsen er altså hos Hagin ikke forbeholdt Gud, men kan brukes både om Satan og om mennesket, riktignok skrevet med liten ‘g’ (“god”/‘gud’). Denne språkbruken er karakteristisk for hans store problemer med å fastholde at Gud og bare han er Gud, altså forskjellen mellom Gud og skapningen. Den tekst han stadig siterer og påberoper seg er 2 Kor 4,4, der Satan kalles “denne verdens gud”. Et uttrykk som hos Paulus beskriver den situasjon at mennesker de facto forholder seg til Satan som om han var Gud, omtolkes altså av Hagin som kristen lære om Satan.

En tilsvarende feilbruk gjør seg gjeldende når han påberoper seg Luk 4,5-8 for at Satan virkelig har makt over alle verdens riker og derfor kan gi denne makten til andre. Det går klart fram hos Lukas at dette er Satans påstand, han som opponerte mot Gud og hans allmakt, den store løgner. Hagin aksepterer så å si Satans påstand. Tilspisset formulert kan en si at Hagins lære her fungerer på fristerens og løgnerens premisser: Den aksepterer Satans forsøk på å være som Gud, og bygger en hel lære med dette som et viktig premiss. Hagin opphøyer da også Satan og gjør ham

til en svært sentral størrelse i menneskers bevissthet, til tross for at han selv insisterer på det motsatte. I apostolisk kristendom fastholdes Satans eksistens, men han er ingen sentral skikkelse.

En annen side av dette er at det også er feil å si at Adam ble gjort til ‘denne verdens gud’. Verken Gen 1,26-29 eller Salme 8 sier det, selv om Salme 8 sier at Gud gjorde mennesket “lite ringere” enn seg selv. Det sies heller ikke at menneskets herredømme over den øvrige skapte verden er noe det kan utøve på egen hånd. Det er tvert imot klart at det dreier seg om å forvalte skaperverket i samsvar med Guds vilje, ikke noe mer. Og dette herredømmet, eller bedre: oppdraget, har det da også fremdeles.

Et annet uttrykk for hvor sentral Satan er i Hagins tenkning, er hans lære om synd og frelse. Syndefallet og med det synden, det Hagin kaller ‘åndelig død’, innebærer dypest sett at mennesket får Satans natur i sin ånd. Hagin tenker dette substansielt: Mennesket som synder er satanisk, nærmest som en Satan-inkarnasjon eller med en Satan-inneboen i mennesket, med den følge at mennesket blir dødelig. Igjen er det tale om en tankegang som er på tvers av bibelsk og kristen tro: Selv om døden ifølge Gen 3 og Paulus kom som en følge av fallet, er det ikke koblet til en form for substansielt Satan-nærvær. Og enda mer: Den tanken innebærer jo at mennesket ikke egentlig lenger er Guds, men Satans. Kristen tro fastholder derimot at selv om fallet har forandret det skapte mennesket til en *opprørs* skapning, er det fortsatt *Guds skapning*. Hvor konsekvensrikt syndefallet er å forstå, er det ulike syn på i kristenheten. Men også den evangelisk-lutherske kirke, som kanskje er det kirkesamfunn i som sterkest understreker fallets følger når det gjelder menneskets mulighet til å samvirke med Gud på sin frelse, fastholder som helt grunnleggende at det syndige menneske forblir Guds skapning og eiendom også etter syndefallet. Innen den lutherske kirke i Tyskland diskuterte en dette på 1500-tallet, foranlediget av Flacius lære om at menneskets natur ved fallet ble forandret slik at det ikke lenger bar Guds men Satans bilde. Mot dette påpekerer Konkordieformelen at det er forskjell på menneskets natur og arvesynden, en forskjell som er like stor som mellom Guds og djevelens verk, som det heter. Og mennesket har “en natur som også etter fallet er og forblir Guds skapning.” Dette må en fastholde, for hvis en ikke gjorde forskjell på menneskenaturen og arvesynden ville det være i strid med og kan ikke bli stående sammen med hovedpunktene i vår kristne tro om skapelse, forløsning, helliggjørelse og oppstandelse, heter det videre.⁴

⁴ *Epitome* I om arvesynden, § 2 (sitat), jfr. §§ 3-7, der det utdypes og konkretiseres; se også mer fullstendig drøftelse i *Solida Declaratio* I (Mæland 1985, 390ff. 427-437; *Die Bekennt-*

Jeg tror dette er en sakssvarende teologisk oppfatning som fører til at en må avvise også Kenneth Hagins syn.

Et forhold til skal nevnes kort i denne sammenheng. Mens poenget for Flacius var å betone grunnfordervet i menneskets vilje i frelsesspørsmålet, slik at arvesynden gjør det til en motstander av Gud, ute av stand til å velge ham, tenker Hagin arminiansk om omvendelsen og frelses-tilegnelsen: Mennesket kan velge fritt mellom Gud og Satan, mellom tro og vantro. Her er det en inkonsistens i Hagins lære. Den forsterkes ytterligere ved hans lære om at også ikke-frelste har direkte tilgang til Gud gjennom sin ånd og kan handle i samsvar med de åndelige lover og prinsipper samtidig som de etter hans mening har Satans natur i sin ånd.

Også frelsen tenkes på en dypt problematisk måte hos Hagin. Som synden er å få Satans natur, er gjenfødelsen å få Guds natur i sin ånd. For Hagin innebærer det å få Gud inn i seg på en substansiell, nesten fysisk måte. Han forstår en del bibelske uttrykksmåter så bokstavlig at han side-stiller den troendes gjenfødelse med Kristi inkarnasjon (noe jeg kommer tilbake til). Hvordan dette kan forenes med at Faderen og Sønnen er i den øverste himmel over oss, er akkurat her av underordnet betydning; Hagin vil kanskje si at de to er nær ved Ånden. Hovedproblemet er at det er tenkt i vesens kategorier, slik at *den troende virkelig guddommeliggjøres*. Han/hun blir en 'gud', selv om Hagin ikke selv bruker dette uttrykket. Og med det følger autoritet og makt.

Et annet område der Hagins syn er i strid med apostolisk tro, er læren om Kristus og hans gjerning. Med sin sidestilling av den troende og Jesus hva angår det å kunne gjøre under og sin lære om at Jesus har gitt fra seg autoriteten på jorda til de troende, representerer Hagins syn en radikal nedvurdering av Jesu enestående person og posisjon. Han sier at han løfter den troende opp, uten at han drar Kristus ned. Dét kan ikke dekke over at det her er tale om en *prinsipiell sidestilling som underkjenner Guds Sønnens særstilling*. Når inkarnasjonen blir et eksempel på et generelt prinsipp som viser hva den troende blir, har en forlatt klassisk kirkelig Kristus-tro.

Her dreier det seg faktisk om en variant av den strid som pågikk om Kristi person gjennom store deler av oldkirken: I den arianske strid kjempet en om Kristus var av samme vesen som Gud Faderen og altså Gud som ham *eller* om han var av et annet vesen enn Gud, slik Arius hevdet. Hagin vil fastholde Sønnens guddom, men også løfte de troende opp til

en tilsvarende plass. Hvis alle troende gjøres til inkarnasjoner av Gud, undermineres hele den forskjellen mellom Gud og skapningen som var *underliggende premiss* for det som senere har blitt kalt kirkens nikenske tro. Deler en ikke dette premiss, gir det ikke lenger noen mening å spørre om Kristus er sann Gud eller av et annet vesen enn Gud.

Med denne nedskrivningen av innholdet i læren om Kristi guddom stiller Hagin seg på linje med liberalteologenes reduksjonistiske Jesus-bilde. Til forskjell fra dem vil han imidlertid holde fast på klassiske kristne tros-sannheter som Jesu jomfrufødsel, undergjæringer og oppstandelse. Selv om han vil beholde disse og andre læresetninger, som har en sentral plass i de bibelske fortellinger og ofte også er tatt med de oldkirkelige be-kjennelser, er det en tendens at de omtolkes på en tildels meget radikal måte. Det gjelder som vi har sett allerede undergjærningene, som Hagin mener Jesus utførte i kraft av å være utrustet med Ånden. Sammen med en radikal kenoselære er dette et syn som for Hagin innebærer at men-nesker kan gjøre det samme som Jesus gjorde.

Ulike typer kenoselære finner vi eksempler på i andre sammenhenger, også innen luthersk teologi. De har imidlertid vært skarpt kritisert fra kirkelig teologi for å sette Kristi reelle guddom ut av kraft. Å hevde at Kristus gav avkall på å virke som Gud, gjør guddommelighet til en kvan-tifiserbar størrelse; jfr. ovenfor.

Et punkt der dette blir særlig påtrengende, er Hagins JDS-lære: Kris-tus 'døde åndelig' i den forstand at han fikk Satans natur i sin ånd. I vår sammenheng er det aller mest problematiske ved dette at det viser at Kristi guddom da ikke tas på alvor, for hvordan kan Jesus som den inkar-nerne både ha Guds natur og Satans natur i seg? Det må enten bety at inkarnasjonen likevel ikke er reell eller at Jesus ikke lenger var guddom-melig, iallfall etter at han døde åndelig. Uansett hvilken av disse to mu-lighetene som dekker Hagins syn, kan en slik lære knapt gjøre det mulig å fastholde en reell inkarnasjon: Jesus kan nødvendigvis ikke være virke-lig guddommelig, iallfall da han døde åndelig. Dermed problematiseres det som ikke minst er et avgjørende poeng for oldkirken, nemlig at inkar-nasjonen er så viktig fordi frelsesverket og soningsdøden i helt spesiell mening er den inkarnerte Guds Sønns og dermed Guds eget verk. I den grad Hagins lære setter spørsmålstegn ved Kristi reelle guddom vil den også anfekte Kristi frelsesverk. Da har vi å gjøre med en oppfatning som også på dette punkt er i strid med apostolisk tro og bibelsk kristendom.

At Guds Sønn tenkes å ha fått Satan som sin herre i helvete, er selv-sagt også dypt problematisk. Det ville faktisk innebære at den underkas-telse under Satan som Jesus motsatte seg da han ble fristet, skjedde sene-

re, nemlig på korset og/eller i helvete. Et videre punkt er det at Jesu fysiske død på korset ikke tenkes å være en død til soning for menneskers synd: Korsdøden devalueres til fordel for noe som skjer i 'den åndelige verden'. Hagins spiritualistiske virkelighetsforståelse får ham til å postulere læresetninger uten dekning i Skriften, ja som er i strid både med Skriften og med kristenhetens lære gjennom alle tider.

Det som er selve hovedordet i Hagins - og med ham trosbevegelsens - syn, nemlig 'tro', forstås også på en måte som er grunnleggende forskjellig fra apostolisk tro. For Hagin er det å tro, sammen med å tale eller bekjenne, det som må til for å oppfylle betingelsene i troens lov eller prinsipp som kan gi den troende det en ønsker. Ekstra problematisk blir det når også ikke-troende tenkes å kunne oppfylle denne tros-betingelsen; da endres hele innholdet i det som kalles tro. Etter kristen, apostolisk lære er 'tro' alltid rettet mot Gud; han er dens objekt, den som ens overbevisning, tillit og lovprisning retter seg mot. I bibelsk og felleskristen tankegang betegner 'tro' en relasjon til Gud, som når de oldkirkelige symboler bruker det som uttrykk for at den/de troende (!) forholder seg til Den treene Gud og dermed de tre guddommelige personer og deres gjerning: Jeg/vi tror på Faderen, på Sønnen, på Den Hellige Ånd. - Allerede Hagins tolkning av uttrykket *pistin theou* i Mark 11,22 som "Guds tro" viser at han ikke oppfatter tro som rettet mot Gud. Denne tolkningen er forsåvidt grammatisk mulig, men saklig er det utenkelig for de bibelske skrifter å se Gud som subjekt for 'tro'. I bibelsk sammenheng kan dette uttrykket kun forstås som "tro til Gud", hans Ord og hans verk.

For Hagin dreier 'tro' seg om en størrelse ved siden av Gud. Den blir et maktmiddel i det myndige menneskets hånd, uansett Guds-forhold. Slik blir den en selvstendig størrelse som en må forholde seg til. Her blir den grunnleggende forskjellen mellom Hagins lære og apostolisk tro helt klar: For Hagin forsvinner Gud på en måte ut av bildet; han detroniseres til å ikke være den egentlige gjenstand for menneskets tro og tillit. Inn kommer troen og dermed det troende menneske som på sett og vis tror på seg selv og sin egen prestasjon. Slik blir troen selvrefererende, ikke Guds-relatert. Dermed blir den omtolket til en form for gjerning. Dette er stikk i strid med den apostoliske forståelse som ser troen som Guds-relatert og -sentrert; for Hagin er den gått over til å bli *en form for åndelig selv-tillit*. I forlengelsen av dette lurer det åndelige hovmot i fromhetens forkledning: Når mennesket slik egentlig *tror på seg selv*, er det vanskelig å skille denne form for 'tro' fra den selvsentrering som er en del av selve grunnsynden: At skapningen dyrker seg selv framfor skaperen.

Det er også nødvendig eksplisitt å gå inn på det Hagin sier om den troendes autoritet. For ham er det en betegnelse på at den troende etter hans oppfatning er i en posisjon der han/hun kan oppnå det han/hun ønsker, både overfor Gud, Satan, demoner og engler. Han viser ofte til at Kristus har gitt menigheten sin autoritet på jorda; han kan også tale om at at Han har gitt den å bruke Jesus-Navnet.

Det grunnleggende problematiske ved dette er at Hagin oppfatter både 'Jesus-Navnet' og Jesu autoritet som relativt selvstendige størrelser ved siden av og forsåvidt løsrevet fra Jesus Kristus, størrelser som andre kan overta og benytte. Dette er en uholdbar tanke: 'Jesu navn' er jo Jesus selv, og Jesu autoritet er *hans* autoritet, som Guds Sønn. Det er da heller ingen antydning i NT om at han har overdratt den til menigheten, slik at han selv ikke lenger har den. Matt 28,18-20 sier f.eks. ikke noe om at Kristus ikke lenger har autoritet. Tvert imot understreker han sin makt nå og alltid. Jfr. ovenfor om det uholdbare i at Hagin begrenser Kristi nærvær på jorda og dermed hans evne til å utøve sin autoritet der.

De konsekvenser han trekker av dette for den troendes autoritet over Satan, demoner og engler, er da også uholdbare. At de troende flere steder i NT formaneres til å stå Satan imot, og at det berettes at Jesus sa at det skulle følge de som tror at de drev ut demoner (Mark 16,17) og at ånder for ut i forbindelse med virksomheten til iallfall enkelte av apostlene (Apg 8,6f; 19,11ff), betyr ikke at Jesus ikke lenger kan gjøre dette. Det er ulike syn på eksorsisme i den kristne kirke; generelt må det kunne sies at en både i oldkirken og i mange unge kirker er mer åpne for å praktisere det enn enkelte av de vestlige, protestantiske kirkesamfunn. Men å forstå dette slik at det nå er de troende som kan og må gjøre det, og ikke Jesus, er uholdbart. Når kristne driver ut demoner i hans navn er det jo nettopp fordi han har makt til å gjøre det, ikke omvendt.

At de troende skulle befale engler er helt åpenbart i strid med bibelsk og kristen tro. Engler nevnes en rekke steder i Skriften, og de er til stede ved spesielle begivenheter i frelseshistorien. Tanken om skytsengler er også i det minste antydnet i NT (Matt 18,10; Apg 12,15). Men det er aldri noen tvil om at det er Gud som hersker over englene; aldri antydes det at mennesker skulle kunne befale over dem. At Hagin tenker seg at mennesket skulle gjøre noe som i NT tydelig er forbeholdt Gud, viser igjen at hans lære guddommeliggjør mennesket.

Kanskje aller mest problematisk er likevel det Hagin sier om at en troende har rett og autoritet til å 'føre sak' med Gud, og at Gud så å si er avhengig av vårt samtykke for å kunne gjøre det han ønsker. Noen av de eksemplene han nevner, som går på bestemte personers død, er av en slik

karakter at det er vanskelig å tro at noen for ramme alvor kan mene noe slikt. Her tillegges virkelig det troende menneske en autoritet, vel å merke en *autoritet i forhold til Gud*, som snur opp ned på apostolisk tros understrekning av Guds suverenitet. At den troende f.eks. i bønn både kan klage og rope ut sin fortvilelse, er noe helt annet. Da er det hele tiden Guds barn som gir uttrykk for sin nød og sine ønsker. Men det skjer alltid fra den lidendes og bedendes plass, ikke ut fra noen autoritets-posisjon.

Dermed er vi inne på Hagins syn på bønn. Han mener at bønn ofte ikke er den mest effektive måten å oppnå ting på; det er bedre å f.eks. tale troens ord, tro det og si det. Det å 'si' det en vil ha, i tro, er ofte både sikrere og riktigere enn bønn. Og har en først *sagt* det, er det vantro og en 'negativ bekjennelse' å be om det samme. Den vei Gud selv har gitt sin menighet og sine barn for kontakt med seg, får overraskende liten betydning for Hagin.

I tillegg oppfattes bønn som menneskets del av et samarbeid, som å holde sin del av en kontrakt. Det er et helt annet syn enn det bibelsk funderte syn på bønn som Guds barns samtidig hjelpeløse og tillitsfulle henvendelse til sin Far der de legger fram sin situasjon. Når Hagin også mener at Gud er avhengig av vår bønn for å *kunne* gjøre noe, er det Gud som gjøres liten og hjelpeløs. Og når han også kan hevde at den troende med sin bønn må sørge for at bønnesvaret fra Gud når fram til oss ved å bekjempe demoner i universet som vil hindre dem, blir resultatet også i dette perspektiv at bønn blir et maktmiddel vi kan og må bruke for å få det vi ønsker, der det avhenger av oss om vi får det.

Fra en side sett topper det hele seg i Hagins lære om at når en ber om noe skal en ikke si 'skje din vilje'. At han mener at "Fader vår" ikke egentlig er en bønn for menigheten og de troende, er stikk i strid både med Jesu ord og menighetens lære og praksis gjennom hele sin historie. At han likevel hevder dette, bekrefter at han ser den troende som den selvhjulpne, som den som verken kan eller har behov for å overlate både de store og de små tingene i livet til den himmelske Far og hans gode vilje for sitt barn. Etter apostolisk tro ligger det jo i virkeligheten både trygghet og hvile i at det til syvende og sist er best for oss at det er Gud som avgjør hva som skjer med oss. En slik teosentrisk og sjesørgerisk viktig forståelse av bønn har Hagin ikke rom for.

Oppsummerende kan en si at Hagins forkynnelse har flere elementer som ligger nær kristenhetens apostoliske lære. Når en går nærmere inn på hans gudsbilde, virkelighetsforståelse, kristologi og lære om menneskets status, muligheter og autoritet, viser det seg imidlertid at det dreier seg om en oppfatning som på avgjørende punkter bryter fundamentalt med

apostolisk, bibelsk tro og lære: Gud begrenses på en måte som gjør ham til lite mer enn en slags førstemann blant prinsipielt sidestilte åndelige vesener, en som har lagt forholdene til rette og sørget for menneskers autoritet. Det er mennesket som står i sentrum: Hagin er først og fremst opptatt av alt det han mener at den troende er i stand til å gjøre, oppnå og utføre på alle områder i livet. Dette viser en lære som er i radikal motsetning til apostolisk tro, slik den er forstått ut fra Skriften og i den kristendom som bygger på dén. Og er den i strid med Guds endegyldige åpenbaring i Kristus, hjelper det ikke om Hagin påberoper seg syner, profetier og personlige åpenbaringer av ulikt slag. Det avslører bare at det dreier seg om en fundamentalt svermerisk oppfatning.

I tillegg til at dette er uholdbar og usann lære, vurdert ut fra apostolisk, bibelsk tro på Gud som skaper og herre og mennesket som skapning, åpner det for en form for kristendom der mennesket selv må ordne opp. Det kan nok svare til et amerikansk ideal om 'the self-made man', men passer dårlig til det bibelske bildet av den kristnes liv. Hagin gir oss et bilde der Gud på avgjørende punkter ikke lenger kan gjøre noe; han har alt gjort alt han kan. Nå er det opp til oss hva som skal gjøres - vi er egentlig overlatt til oss selv. Dette stemmer dårlig med det som NT beskriver som et liv i tillit til vår allmektige himmelske Far, han som har aktiv omsorg for oss.

Der den apostoliske, kristne kirke på grunnlag av åpenbaringen har bekjent og lovprist Gud som den allmektige skaper og Herre som har omsorg for sine barn, opphøyer Hagins lære mennesket til en status og en autoritet som på mange måter er på høyde med og tildels overgår Guds. *Kenneth E. Hagins syn på forholdet mellom mennesket og Gud innebærer at mennesket - særlig den troende - guddommeliggjøres og Gud settes på sidelinjen og degraderes. Hagins lære er derfor - i sin tendens, i sin helhet og på mange enkeltpunkter - i strid med apostolisk tro og lære, slik denne er nedfelt i Skriften og bevitnet i de felleskristne bekjennelser.*

Utfordring til trosbevegelsen

Trosmenighetene bygger på Hagins forkynnelse og lære. Det er ikke min hensikt her å etterprøve om dens ledere og menigheter - bl.a. i Norge - tar etter sin lærer når det gjelder synet på den troendes guddommeliggjøring på bekostning av Gud. Det vil kreve fortsatt arbeid med bevegelsen å kunne ta stilling til det. Men det er betydelig grunn til uro, ettersom ingen fra bevegelsen hittil har tatt avstand fra de springende punkter i Hagins lære, så langt jeg kjenner til. Det er derfor nødvendig å stille det meget

konkrete spørsmål om det ikke faktisk fortsatt er Hagins lære som preger denne bevegelsen.

Mange tenker seg nok at det går an å se bort fra ting de opplever som diskutabile og problematiske i Hagins forkynnelse og lære, og beholde det gode og rette. Jeg mener å ha vist at det her dreier seg om en grunnleggende tankestruktur og tendens, der en ikke bare kan justere enkelte uheldige utslag og tilspissede formuleringer. Trosbevegelsen må faktisk ta et fundamentalt og gjennomgripende oppgjør med både den helhetlige tankestruktur og med en rekke læremessige enkeltpunkter. Hvis ikke dét skjer, kan det bare bli tale om en overfladisk og langt på vei kosmetisk korreksjon. Hvis ikke trosbevegelsen tar et grunnleggende, kritisk oppgjør med sin egen tradisjon og sitt eget læregrunnlag, vil Hagins dypt problematiske syn bli liggende som en verkebyll som ødelegger det som måtte finnes av verdifulle elementer i bevegelsen.

Et punkt må nevnes særskilt: Jeg tror mange ser på trosbevegelsen, dens menigheter og forkynnelse som et sted der Gud og hans Ord og gaver virkelig tas på alvor. Det er ikke minst dette som trekker mange brennende kristne til bevegelsen, både eldre og framfor alt yngre. Da blir det paradoksalt at den forkynnelse og undervisning de møter der henter sitt læremessige innhold fra en lære som gjør nettopp det motsatte: Den tar nettopp *ikke* Gud på alvor som *Gud*, men løfter i virkeligheten mennesket opp på en helt uholdbar måte. Da blir bevegelsens lære et svik både mot Gud og hans Ord og mot de mennesker som den er med på å lede inn på et åndelig blindspor, i en menneskesentrert religiøsitet. Det er et tungt ansvar. For disse menneskenes skyld, om ikke annet, må trosbevegelsen ta et oppgjør med Kenneth E. Hagins lære.

KILDER

Kenneth E. Hagins forfatterskap

Skrifter

Hagins skrifter er ført opp etter det år de kom ut første gang. Der flere skrifter kom ut samme år, er disse satt i alfabetisk rekkefølge etter første hovedord i tittelen. Hvis det ikke går fram av et skrift når det ble utgitt, har jeg brukt opplysninger i andre kilder; årsangivelsen er da satt i skarpe klammer og kilden for den er anført i en note. De skriftene der jeg ikke har opplysninger om førsteutgivelsen, er oppført samlet bakerst. Også andre opplysninger som ikke direkte framgår av skriftet selv, f.eks. tittelen på norsk eller svensk oversettelse, er anført i skarpe klammer.

Redeemed From Poverty, Sickness and Death [1960],¹ Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma [u.å.]. [Kjøpt fri fra fattigdom, sykdom og død (1984), Livets Ord Forlag, Torp, 2.oppl. 1985]

Bible Faith Study Course [1966], Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma [u.å.].²

Right and Wrong Thinking (1966), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 18th. pr. 1984.

What Faith Is [1966],³ Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 12th. pr. 1980.

¹ Skriftet er fra 1960 (*Classic Sermons* 1992/1995, 112; *Lie* 2000, 23. 23 :n. 65). I skriftet selv er copyright angitt til 1978, som kan være det året Kenneth Hagin Ministries overtok det fra et annet forlag.

² Verken førsteutgavens eller denne utgavens utgivelsesår er oppgitt i skriftet. Jeg anfører dem etter *Hanegraaff* 1993, 425. 2. utgave fra 1991, *Bible Faith Study Course* 1991/2000, er noe endret og derfor oppført særskilt nedenfor.

³ Første utgivelsesår er ikke oppgitt i den utgaven jeg har brukt, jeg anfører det derfor etter opplysninger i 13th. pr. Jfr. *Hanegraaff* 1993, som også oppgir at skriftet kom i revidert utgave i 1983 (426).

Det guddommeliggjorte menneske og den menneskeliggjorte Gud

Authority of the Believer (1967), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 16th. pr. 1981. [Den troendes autoritet (1984) Livets Ord Forlag, Hvitvingfoss, 2. oppl. 1985]

Prayer Secrets (1967), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 13th. pr. 1981. [Bønnens Hemmelighet (1985), Livets Ord Forlag]

Demons and How to Deal With Them (Volume II of the Satan, Demons, and Demon Possession Series) [1968],⁴ Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 9th. pr. 1978.

The Ministry of A Prophet (1968), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 10th. pr. 1983.

The Gift of Prophecy (1969), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 10th. pr. 1983.

Healing Belongs to Us (1969), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 12th. pr. 1981. [Helandet tilhør oss (1982), InterSkrift Förlag, 2. oppl. 1982]

The Real Faith (1970), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 10th. pr. 1982.

The Interceding Christian [1971],⁵ Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 9th. pr. 1979. [Kristne i forbønn (1988) Livets Ord Forlag, Torp]

How You Can Know the Will of God [1972],⁶ Kenneth Hagin, Tulsa, Oklahoma, 8th. pr. 1978.

I believe in visions (1972), Fleming H. Revell Company, Old Tappan, New Jersey. [Åtte syner av Jesus [u.å.], Livets Ord Forlag, Torp, 3. oppl.] *New*

⁴ Første utgivelsesår er ikke oppgitt i skriftet. Jeg anfører det i stedet etter *Simmons* 1985, 79.

⁵ Første utgivelsesår er ikke oppgitt i skriftet. Jeg anfører det i stedet etter *Simmons* 1985, 80.

⁶ Første utgivelsesår er ikke oppgitt i skriftet. Jeg anfører det i stedet etter World Cat database, OCLC First Search, som opplyser at det finnes en utgave fra 1972.

Thresholds of Faith (1972), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 15th. pr. 1981. [Nye steg i tro (1988), Livets Ord Forlag, Torp]

Exceedingly Growing Faith (1973), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 6th. pr. 1978.

The Key to Scriptural Healing [1973],⁷ Kenneth Hagin, Tulsa, Oklahoma, 2nd. ed., 2.pr. 1984.

Man on Three Dimensions (1973), Kenneth E. Hagin Evangelistic Association, Tulsa, Oklahoma, 6th. pr. 1979. - Senere har dette skriftet fått nytt navn: *Threefold Nature of Man*. [Mennesket i tre dimensjoner (1984), Livets Ord Forlag, Hvitvingfoss 2. oppl. 1984]

Prevailing Prayer to Peace (1973), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 12th. pr. 1983.

You Can Have What You Say (1973), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 4th. pr. 1982.

Concerning Spiritual Gifts (1974), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 11th. pr. 1981.

The Human Spirit (A Study of the Spirit, Soul, and Body Volume II of a two-part Series) (1974), Kenneth E. Hagin Evangelistic Assn., Tulsa, Oklahoma, 4th. pr. 1978. [Menneskets ånd (Del II i "Ånd, sjel og legeme"-serien) (1984), Livets Ord Forlag, Hvitvingfoss]

The Holy Spirit and His Gifts [1974],⁸ Kenneth Hagin, Tulsa, Oklahoma, 2nd. ed., 10th. pr. 2000.

⁷ Første utgivelsesår er ikke oppgitt i skriftet. Jeg anfører det i stedet etter World Cat database, OCLC First Search, som opplyser at det finnes en utgave fra 1973. - Ifølge *Hanegraaff* 1993 kom skriftet på 'Kenneth Hagin Evangelistic Assoc.' i 1977, og han anfører "1984 rev. ed." (425). Dette kan tyde på at 1. utgave kom i 1973, skriftet fikk ny formell utgiver i 1977 og kom i ny - kanskje bearbeidet - utgave i 1984.

⁸ Første utgivelsesår er ikke oppgitt. Jeg anfører det i stedet etter World Cat database, OCLC First Search, som opplyser at det finnes en utgave fra 1974.

Det guddommeliggjorte menneske og den menneskeliggjorte Gud

In Him (1975), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma 17th. pr. 1982.
[I Ham (1984), Livets Ord Forlag, Hvittingfoss]

Why Tongues? (1975), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 13th. pr. 1983.

Growing Up, Spiritually (1976), Kenneth E. Hagin Evang. Ass'n, Tulsa, Oklahoma, 1st. paperback ed. 1978.

Faith Food: daily devotions for Autumn (1977), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

Faith Food: daily devotions for Spring (1977), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 5th. pr. 1980.

Faith Food: daily devotions for Winter (1977), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 5th. pr. 1980.

God's Medicine (1977) Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 9th. pr. 1981. [Guds medisn [u.å.], Livets Ord Forlag, Torp]

Ministering to the Oppressed (Volume III of the Satan, Demons, and Demon Possession Series) [1977],⁹ Kenneth Hagin Evangelistic Assoc., Tulsa, Oklahoma, 8th. pr. 1978.

Faith Food: daily devotions for Summer (1978), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 1st. ed. 1978.

How You Can Be Led By The Spirit Of God (1978), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 4th. pr. 1982. [Hvordan du kan bli ledet av Guds Ånd, Agape Forlag, Hvittingfoss]

The Origin and Operation of Demons (Volume I of the Satan, Demons, and Demon Possession Series) (1978), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 10th. pr. 1979.

⁹ Første utgivelsesår er ikke oppgitt. Jeg anfører det i stedet etter World Cat database, OCLC First Search, som opplyser at det finnes en utgave fra 1977.

Don't Blame God (1979), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 3rd. pr. 1980. [Legg ikke skylden på Gud (1983), Livets Ord Forlag, 2. oppl. 1985]

How To Write Your Own Ticket With God (1979), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. pr. 1979. [Hvordan du kan ta imot Guds gaver til deg (1983), Livets Ord Forlag, 2. opplag 1985]

The Name of Jesus (1979), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. ed. 1980. [Navnet Jesus [u.å.], Logos Forlag/Troens Ord, Kvinesdal]

Plead your case (1979), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 3rd. pr. 1981. [Før din sak (1986), Livets Ord Forlag, Torp]

Seven Things You Should Know About Divine Healing (1979), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 3rd. pr. 1981. [Sju Saker Du Bör Känna Till Om Gudomligt Helande (1984), Livets Ord Förlag, Uppsala]

What To Do When Faith Seems Weak and Victory Lost (1979), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 3rd. pr. 1981. [Hva du kan gjøre når troen virker svak og seieren er langt borte (1991), Livets Ord Forlag, Torp]

Words (1979), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 4th. pr. 1982. [Ord (1984), Livets Ord Forlag, 2. oppl. 1985]

The Art of Intercession: Handbook on How To Intercede (1980), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. pr. 1981. [Forbønnens Kunst 1986, Livets Ord Forlag, Torp]

A Better Covenant (1980) Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. pr. 1981. [En bedre Pakt (1984), Livets Ord Forlag, Torp, 2. oppl. 1985]

El Shaddai (1980), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 3rd. pr. 1983.

Five Hindrances to Growth in Grace (1980), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 13th. pr. 2000.

Det guddommeliggjorte menneske og den menneskeliggjorte Gud

Having Faith In Your Faith (1980), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. pr. 1981.

How To Keep Your Healing (1980), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 3rd. pr. 1982.

Laying on of Hands (1980) Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. pr. 1981. [Legg hendene på de syke (1989), Livets Ord Forlag, Torp]

Seven Vital Steps To Receiving the Holy Spirit (1980), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. ed., 5th. pr. 1984.

Why Do People Fall Under The Power? (1980) Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. pr. 1981. [Hvorfor mennesker faller under Guds Kraft? (1995), Livets Ord Forlag, Torp]

The Bible Way To Receive the Holy Spirit (1981), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 3rd. pr. 1983.

Casting Your Cares Upon the Lord (1981), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma. [Kast din bekymring på Herren (1994), Agape Forlag, Torp, 3. oppl. 1996]

A Commonsense Guide to Fasting (1981), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

The Ministry Gifts (1981), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

Turning Hopeless Situations Around (1981), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

Zoe: The God-Kind of Life (1981), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma. [Zoe: Guds type liv (1991), Livets Ord Forlag, Torp]

Godliness is Profitable (1982), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 1st. pr. 1982.

I Went to Hell (1982), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma 2nd. pr. 1982. [Jeg gikk til Helvete (1994), Agape Forlag, Torp]

Seven Steps for Judging Prophecy (1982), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

Must Christians Suffer? (1982) Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma. [Måste kristna lida? (1985), Livets Ord Förlag, Uppsala]

Bible Answers to Man's Questions on Demons (Volume 4 of the Satan, Demons, and Demon Possession Series) (1983), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

His Name Shall Be Called Wonderful (1983), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

How To Turn Your Faith Loose (1983), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. ed., 2nd. pr. 1984.

Jesus The Open Door (1983), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 6th. pr. 1999.

The New Birth (1983), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 20th. pr. 1983. [Den nye fødsel (1994), Livets Ord Forlag, Torp]

Obedience in Finances (1983), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma. [Lydighet i økonomiske saker [u.å.], Livets Ord Forlag, Torp]

Paul's Revelation: The Gospel of Reconciliation (1983), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 6th. pr. 1999.

Praying To Get Results (1983), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. ed., 2nd. pr. 1984.

Three Big Words (1983), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

Understanding the Anointing (1983), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 15.th pr. 1999. [Hvordan forstå salvelsen? (1987), Livets Ord Forlag, Torp]

The Woman Question (1983), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. ed. 1983. [Kvinnespørsmål (1995), Livets Ord Forlag, Torp]

Det guddommeliggjorte menneske og den menneskeliggjorte Gud

The Believer's Authority (1984), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, Limited edition.

Love Never Fails (1984), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 14th. pr. 1999. [Kjærligheten slår aldri feil (1985), Livets Ord Forlag, Torp]

The Precious Blood of Jesus (1984), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

The Coming Restoration (1985), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. pr. 1989.

How God Taught Me About Prosperity (1985), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 13th. pr. 2000.

Learning To Forget (1985), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 12th. pr. 1999.

Baptism in the Holy Spirit (1986), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. pr. 1999.

Gifts Of the Spirit (1986), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. pr. 1999.

The Gifts and Calling of God (1986), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 11th. pr. 2001.

Learning To Flow with the Spirit of God (1986), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 14th. pr. 2001.

Plans, Purposes and Pursuits (1986), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. ed., 10th. pr. 1999. [Følger du Guds plan? (1989), Livets Ord Forlag, Torp]

Signs of the Times (1986), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 9th. pr. 1998.

Steps to Answered Prayers (1986), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. pr. 1999.

The Glory of God (1987), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 4th. pr. 2000.

Hear and Be ... Healed (1987), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 14th. pr. 2000.

Understanding How to Fight the Good Fight of Faith (1987), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 6th. pr. 1996.

A Fresh Anointing (1989), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 8th. pr. 2001. [En frisk salvelse (1992), Livets Ord Forlag, Torp]

Knowing What Belongs To Us (1989), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 6th. pr. 2000.

Bible Faith Study Course (1991), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. ed., 10th. pr. 2000.¹⁰

Your Faith In God Will Work (1991), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 9th. pr. 1999.

The Art of Prayer (1992), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 4th. ed., 8th. pr. 2000.

Classic Sermons (1992), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 3rd. pr. 1995.

He Gave Gifts Unto Men: a biblical perspective of apostles, prophets, and pastors (1992), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 5th. pr. 2000.

Following God's Plan For Your Life (1993), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 9th. pr. 2000. [Følg Guds plan for ditt liv (1994), Livets Ord Forlag, Torp]

Healing Scriptures (1993), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 9th. pr. 2001.

¹⁰ Jfr. ovenfor *Bible Faith Study Course* [1966]/[u.å.]

Det guddommeliggjorte menneske og den menneskeliggjorte Gud

Mountain Moving Faith (1993), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 4th. pr. 1997.

The Triumphant Church (1993), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 8th. pr. 2000.

Love: The Way To Victory (1994), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 3rd. pr. 1996.

Biblical Keys to Financial Prosperity (1995), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 4th. pr. 2000.

God's Word: A Never-Failing Remedy (1997), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

The Healing Anointing (1997), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

Welcome to God's Family: A Foundational Guide for Spirit-Filled Living (1997), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

Foundations For Faith (1998), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 3rd. pr. 2001.

God's Word On Divine Healing (1998), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. pr. 2000.

Walking By Faith (1998), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 2nd. pr. 1999.

Bible Healing Study Course (1999), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

Biblical Ways To Receive Healing (1999), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

Greater Glory (1999), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

The Midas Touch: a balanced approach to biblical prosperity (2000), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

Marriage, Divorce, and Remarriage (2001), Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma.

Bible Prayer Study Course [u.å.],¹¹ Kenneth E. Hagin Evangelistic Association, Tulsa, Oklahoma, 2nd. ed., 10th. pr. 2000.

The Present Day Ministry of Jesus Christ [u.å.], Kenneth Hagin Ministries, Tulsa, Oklahoma, 7th. pr. 1978.

Artikler i *The Word of Faith*

Artiklene anføres kronologisk.

“The Incarnation.” *The Word of Faith* December 1980, 2f. 14.

“Made Alive.” *The Word of Faith* April 1982, 2-4.

“Righteousness.” *The Word of Faith* November 1996, 14-17.

“Why Healing Is Lost - Part 1.” *The Word of Faith* November 1997, 18-21.

“Why Healing Is Lost - Part 2.” *The Word of Faith* December 1997, 4f. 7f.

“Greater Is He That Is In You.” *The Word of Faith* April 1999, 4f. 7f.

“Act on the Word.” *The Word of Faith* June 1999, 4-7.

“Count It All Joy.” *The Word of Faith* July 1999, 4-7.

“God Prepares a Table for You in The Presence of Your Enemies.” *The Word of Faith* August 1999, 4-5. 7-8.

¹¹ Første utgivelsesår er ikke oppgitt i mitt eksemplar. Der er copyright oppført som 1991, men det gjelder trolig 2nd. ed. og tas derfor ikke med. World Cat database, OCLC First Search, tidfester en utgave til “1970-1980?”, men dette er så vagt at jeg velger å markere skriftet som [u.å].

Det guddommeliggjorte menneske og den menneskeliggjorte Gud

“We Have Been Authorized by Jesus.” *The Word of Faith* September 1999, 4-7.

“Cast Your Cares Upon the Lord.” *The Word of Faith* October 1999, 10f. 13f.

“Thank God for What belongs to You.” *The Word of Faith* November 1999, 4f. 7f.

“Every Spiritual Blessing.” *The Word of Faith* December 1999, 4f. 7f.

“The ABC’s of Faith: Two Qualifications.” *The Word of Faith* January 2000, 4f. 7f.

“Do You Have Thomas’ Faith or Abraham’s Faith?” *The Word of Faith* February 2000, 4f. 8f.

“Faith & Forgiveness.” *The Word of Faith* March 2000, 4f. 8-10.

“Maintain the Glow.” *The Word of Faith* April 2000, 6f. 10f.

“Faith To Receive.” *The Word of Faith* May 2000, 4-6. 8.

“Healing Power for the Believer.” *The Word of Faith* June 2000, 4f. 7f.

“Hold Fast That Which Thou Hast.” *The Word of Faith* July 2000, 4f. 7f.

“Three Simple Rules for Successful Christian Living.” *The Word of Faith* August 2000, 4f. 7f.

“What You Say Is Your Faith Speaking.” *The Word of Faith* September 2000, 6f. 9f.

“Take Your Place in Christ.” *The Word of Faith* November 2000, 4-6. 8.

“There Is a Heaven To Gain And a Hell To Shun!” *The Word of Faith* January 2001, 4-6. 8f.

“Tongues: Helping Others To Receive the Holy Spirit.” *The Word of Faith* February 2001, 6f. 10f.

“Interceding for Our Nation.” *The Word of Faith* March 2001, 8-11.

“Healing Is God’s Will.” *The Word of Faith* April 2001, 4f. 10f.

“The Right Diet for Growing Up, Spiritually.” *The Word of Faith* May 2001, 4f.

“From the Archives. A Miraculous Birth.” *The Word of Faith* May 2001, 16.

“Love Is the Foundation For Successful Prayer.” *The Word of Faith* June 2001, 4-6.

“From the Archives. The Childhood Years.” *The Word of Faith* June 2001, 17.

“Heaven on Earth.” *The Word of Faith* August 2001, 4-6.

“From the Archives. ‘I Went to Hell.’” *The Word of Faith* August 2001, 10.

“Faith - How It Comes.” *The Word of Faith* September 2001, 4-6.

“From the Archives. Last Good-byes.” *The Word of Faith* September 2001, 30.

“From the Archives. Born Again.” *The Word of Faith* October 2001, 8.

“Except the Lord Build the House.” *The Word of Faith* October 2001, 12-15.

“How To Train the Human Spirit.” *The Word of Faith* December 2001, 4-6.

“From the Archives. ‘Your Work’s Not Done!’” *The Word of Faith* December 2001, 19.

Andre kilder

Sekundærlitteatur

Andersen, Øyvind Gaarder: *Kors eller herlighet*, Oslo 1985.

Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche, Göttingen 1930, 5., durchgesehene Aufl. 1963.

Bergh, Anne: *Oslo Kristne Senter i søkelyset* (hovedoppgave i religionshistorie, Universitetet i Oslo), Oslo 1993.

Bergem, Anders: *Himmelen på forskudd? Oppgjør med framgangs-teologien*, Oslo 1987.

Bjuvsjö, Stefan o.a.: *Framgångsteologi i Sverige. Lunda-rapporten om den nya trosförkunnelsen*, EFS-förlaget, Stockholm 1985.

Bloch-Hoell, Nils: *Pinsebevegelsen. En undersøkelse av pinsebevegelsens tilblivelse, utvikling og særpreg med særlig henblikk på bevegelsens utforming i Norge*, Oslo 1956.

Bloch-Hoell, Nils: *The Pentecostal Movement. Its Origin, Development, and Distinctive Character*, Oslo/London/New York 1964.

Brewster, P.S. (ed.): *Pentecostal Doctrine*, [London?] 1976.

Burgess, Stanley M./ McGee, Gary B. (ed.): *Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements*, Grand Rapids, Michigan, 1988.

Carlsson, Carl-Gustav: “‘Livets Ords’ kristendomsoppfatning sedd utifrån modernitetsperspektiv.” *Tro och liv* 3, 1994, 2-11.

Chappell, P.G.: “Healing Movements.” I: *Burgess/McGee* 1988, 353-374.

Chappell, P.G.: “Roberts, Granville Oral.” I: *Burgess/McGee* 1988, 759f.

Christensen, Martin Boje (red.): *Tro på succes? En rapport fra Dialogcentret*, Århus 1991.

Coleman, Simon: "Livets Ord och det svenska samhället. Analys av en debatt." *Religion och Samhälle* nr 66, 1991.

Crenshaw, Curtis I.: *Man as God: The Word of Faith Movement*, Footstool Publications, Memphis TN 1994.

DeArteaga, William: *Quenching the Spirit. Examining Centuries of Opposition to the Moving of the Holy Spirit*, Creation House, Lake Mary, Florida, 2nd. pr. 1992.

Dempster, Murray W./ Klaus, Byron D./ Peterson, Douglas (ed.): *The Globalization of Pentecostalism: A Religion Made to Travel*, Regnum, Oxford UK 1999.

Dolva, Ken: *Trosbevægelsen Tur/Retur. Et år i bevægelsen*, Brande (Danmark) 1993.

Ekman, Ulf: *Det velsignede trykket! Historien om Livets Ord*, Oppdal 1996 (original: *Denna välsignade press!* 1996)

Engelsviken, Tormod: *The Gift of the Spirit: An Analysis and Evaluation of the Charismatic Movement from a Lutheran Theological Perspective* (Ph.D. diss. at Aquinas Institute of Theology), Dubuque, Iowa 1981.

Farah, Charles: *From the Pinnacle of the Temple*, Logos International Plainfield, New Jersey (1978).

Farah, Charles: *Tro eller overtro?* (Oslo) 1987 [oversettelse av Farah 1978].

Gill, Kenneth D.: "Charismatic Missions." I: A. Scott Moreau (ed.): *Evangelical Dictionary of World Missions*, Grand Rapids, Michigan 2000, 173-175.

Gustafsson, Ove: "Trosrörelsens missionsstrategi och praxis." *Norsk Tidsskrift for Misjon* 3, 1997, 173-192.

Det guddommeliggjorte menneske og den menneskeliggjorte Gud

Hambre, Christer o.a.: *Framgångsteologi. En analys och prövning* [Uppsala-rapporten], EFS-förlaget, Stockholm 1983.

Hanegraaff, Hank: *Christianity in Crisis*, Eugene, Oregon 1992.

Hansen, Svein Anton: *En framstilling og vurdering av Åge Åleskjærs syn på sykdom og helbredelse* (spesialavhandling i teologi ved Det teologiske Menighetsfakultet), Oslo 1989.

Harrell Jr., David Edwin: *All Things are Possible. The Healing & Charismatic Revivals in Modern America*, Indiana University Press, Bloomington and London 1975.

Harrell Jr., David E.: "Healers and Teleevangelists After World War II." I: Synan 2001, 325-347.

Hellberg, C.J.: *Gud och pengar - om framgångsteologi i USA och i Sverige*, Stockholm 1987.

(Hinn, Benny): "Benny Hinn tar selvkritikk" (Intervju i Charisma Magazine i august 1993 gjengitt i utdrag i), *SeiersTro* nr.3, 29.10. 1993.

Hjortland, Egil: *Framgangsteologiens syn på menigheten og pastoren. En analyse av framgangsteologiens menighets- og embetssyn, og en vurdering av dette i forhold til luthersk teologi* (spesialavhandling i teologi ved Det teologiske Menighetsfakultet), Oslo 1994.

Hocken, Peter: *The Strategy of the Spirit?* Eagle, Guildford, Surrey 1966.

Hollenweger, Walter J.: *The Pentecostals*, 2nd. imp., London 1976.

Hunt, Dave: *Beyond Seduction. A Return To Biblical Christianity*, Harvest House Publishers, Eugene, Oregon 1987.

Hunt, Dave/ McMahon, T.A.: *The Seduction of Christianity*, Harvest House Publishers, Eugene, Oregon, 7th. ed. 1986.

Jacobsen, Leif/ Tveit, Knut: "Kristensentrene/ Trosmenighetene." I: Peder Borgen og Brynjar Haraldsø (red.): *Kristne kirker og trossamfunn*, Trondheim 1993, 217-228.

Johannessen, Geir Harald: *Vekkelse eller villfarelse? Trosforkynnelsen alias Herlighetsteologien: Hvor herlig er den?* Lunde Forlag, Oslo 1991; 2. rev. utg. 1996.

Johansson, Hans: *Vad ska man tro egentligen? Den modernistiska teologin, trosförkunnelsen och den nya andligheten i biblisk prövning*, Örebro 1989, 55-101.

Kartveit, Magnar: "Bruken av Bibelen i trusrørsla." *Tidsskrift for teologi og kirke* 2000, 251-264.

Kenyon, E.W.: *What Happened from the Cross to the Throne* (1969), Kenyon's Gospel Publishing Society, 13th. ed., U.S.A. [u.å.].

Kenyon, E.W.: *The Father and His Family* (1993), Kenyon's Gospel Publishing Society, 19th. ed., U.S.A. [u.å.].

Kinnebrew, James M.: *The Charismatic Doctrine of Positive Confession. A Historical, Exegetical and Theological Critique* (Ph.D. diss., Mid-America Baptist Theological Seminary 1988), Ann Arbor, MI: University Microfilms, 1992 Reprint.

Kvalbein, Jon: "Når gudstro blir tro på mennesket." *Fast Grunn* 1989, 285-291.

Larsen, Gunnar Normann: *Spirit, soul and body: An investigation into the historical roots of Faith teachers' anthropology* (Master thesis, The Norwegian Lutheran School of Theology), Oslo 1998.

Lie, Geir: *E.W. Kenyon: Sektstifter eller kristen lederskikkelse? En historisk undersøkelse av Kenyons teologi med særlig henblikk på dens historiske røtter og innflytelsen på samtid og ettertid* (hovedfagsoppgave i kristendomskunnskap ved Det teologiske Menighetsfakultet), Oslo 1994.

Det guddommeliggjorte menneske og den menneskeliggjorte Gud

Lie, Geir: *En analyse av den trichotomiske menneskeforståelse innenfor trosbevegelsen sammenlignet med New Thought og hellighetsbevegelsen* (utrykt manuskript), 2000.

Lie, Geir: "E.W. Kenyon og tidshusholdningslæren." *Refleks* 4-1 2005, 98-115.

Lindholm, Hans/ Brosché, Fredrik: *Varför är trosförkunnelsen farlig?* 3. uppl., Uppsala 1986.

Lindholm, Hans/ Brosché, Fredrik: *Dubbla budskap inom trosförkunnelsen bäddar för missförstånd*, RI-rapport nr.5, Uppsala 1988.

Lovett, L.: "Positive Confession Theology." I: *Burgess/McGee* 1988, 718-720.

McConnell, D.R.: *A Different Gospel. A Historical and Biblical Analysis of the Modern Faith Movement* (1988), Hendrickson Publishers, 3rd. pr., Peabody, Massachusetts 1990.

McIntyre, Joseph: *E.W. Kenyon and His Message of Faith: The True Story*, Lake Mary, Florida 1997.

Mead, Frank S.: *Handbook of Denominations in the United States*, 6th. ed., Abingdon, Nashville 1975.

Mæland, Jens Olav (red.): *Konkordieboken. Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter*, Oslo 1985.

Meling, Trond: 'Gå og forkynn tro for mitt folk!' *En undersøkelse av Kenneth E. Hagins kristendomsforståelse i lys av dens religiøse og kulturelle kontekst* (hovedoppgave i kristendomskunnskap ved Det teologiske Menighetsfakultet), Oslo 1990.

Melton, J. Gordon: *Religious Leaders of America*, Gale Research Inc., Detroit/London 1991.

Nilsen, Ingrid Vad/ Tjelle, Einar/ Tveit, Olav Fykse: *Kristent fellesskap? Hvordan menigheter i Den norske kirke kan møte "kristne senter" og "trosbevegelsen" - en økumenisk utfordring*, Mellomkirkelig Råd 1995.

Nordlander, Agne: "Framgångsteologi - en analys och prövning." I: *da Silva* 1988, 24-31.

Olsen, Anne Undahl: *Trosforkynnelsen i dagens Øst-Norge. En studie av Oslo og Borg kristne senter* (spesialavhandling i teologi ved Det teologiske Menighetsfakultet), Oslo 1987.

Osborn, T.L.: *Healing the sick*, Tulsa, T.L. Osborn Evangelistic Association, Tulsa, Oklahoma 1951. [Helbrede de syke, Kvinesdal 1963, 5. opplag 1971].

Ottosen, Espen: *Åndsåpen: Et felles lærepunkt? En kritisk komparativ analyse av synet på 'åndsåpen' i pinsebevegelsen og i trosbevegelsen* (spesialavhandling i teologi ved Det teologiske Menighetsfakultet), Oslo 1997.

Ottosen, Espen: "Åndsåplæren i trosbevegelsen. - Et sentralt og integrert lærepunkt?" *Tidsskrift for teologi og kirke* 1998, 116-130.

Reichmann, Sven: *Det er ikke fra Gud alt som glimrer*, Oslo 1990.

Riss, Richard M.: *A Survey of 20th-Century Revival Movements in North America*, Hendrickson Publishers, Peabody, Massachusetts 1988.

Riss, R.M.: "Hagin, Kenneth E." I: *Burgess/McGee* 1988, 345.

Rønningen, Jan S.: *Norm-spørsmålet i trosforkynnelsen. En analyse og vurdering av trosforkynnelsens syn på Skrift og åpenbaring* (spesialavhandling i teologi ved Det teologiske Menighetsfakultet), Oslo 1993.

Sannes, Kjell Olav/ Engelsviken, Tormod: *Min hjelp kommer fra Herren. Samtaler om sykdom, tro og helbredelse i møte med framgångsteologien* [Oslo 1990].

Sannes, Kjell Olav: "Kenneth E. Hagins lære - et framgångsteologisk helhetssyn." *Tidsskrift for teologi og kirke* 1990, 161-176.

Sannes, Kjell Olav (red.): *Materiell til Framgangsteologien*, Menighetsfakultetets litteraturtjeneste Oslo 1993.

Sekkingstad, Kjell Johan: *Forholdet mellom det gjenfødte menneskets autoritet og Guds allmakt hos Kenneth E. Hagin. Analyse og teologisk vurdering* (spesialavhandling i teologi ved Det teologiske Menighetsfakultet), Oslo 1994.

da Silva, Antonio Barbosa: *Framgångsteologin - svärmeri eller väckelse?* 4. upl., Uppsala 1988.

Simmons, Dale Hawthorne: *Hagin -- Heretic or Herald of God? A Theological and Historical Analysis of Kenneth E. Hagin's Claim to be a Prophet* (Master of Arts in Theology-thesis), School of Theology Oral Roberts University, [Tulsa] 1985.

Simmons, Dale H.: *E.W. Kenyon and the Postbellum Pursuit of Peace, Power, and Plenty*, Scarecrow Press, Lanham, MD 1997.

Sjöberg, Maria: *Trosförkunnelsen och dess avhoppare*, RI-rapport 3, Uppsala 1988.

Smail, Tom/ Walker, Andrew/ Wright, Nigel: "Revelation Knowledge' and Knowledge of Revelation: The Faith Movement and the Question of Heresy." I: Smail, Tom/ Walker, Andrew/ Wright, Nigel (ed.): *Charismatic Renewal: The Search for a Theology*, SPCK, London 1995, 133-151.

Stump, Leon: *Metaphysical Elements in the Faith Movement*, Joplin, MO 1987.

Swartling, Torbjörn: *Tankekontroll. Trosbevegelsen slik jeg opplevde den*, Oslo 1993.

Synan, H.[Harold] V.[Vinson]: "Boncke, Reinhard Willi Gottfried." I: *Burgess/McGee* 1988, 93.

Synan, Vinson: "The Faith of Kenneth Hagin." *Charisma and Christian Life* juni 1990, 63ff.

Synan, Vinson: *The Holiness-Pentecostal Tradition. Charismatic Movements in the Twentieth Century*, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan/ Cambridge U.K., 2nd. ed. 1997.

Synan, Vinson: *The Century of the Holy Spirit. 100 Years of Pentecostal and Charismatic Renewal, 1901-2001*, Nashville, Tennessee 2001.

Sævareid, Atle: *Karismatisk kristologi. En fremstilling og vurdering av det dogmatiske innholdet i karismatisk forkynnelse i Norge etter 1970 med særlig henblikk på kristologien*, Bd. I-II (hovedfagsavhandling i kristendoms-kunnskap ved Det teologiske Menighetsfakultet), Oslo 1982.

Utnem, Erling: *Kors-teologi og herlighetsteologi* (mangfoldiggjort som manuskript), FBB, Agder, 1988.

Øygarden, Anne Hilde: *Guds Lam kirke* (spesialavhandling i teologi ved Det teologiske Menighetsfakultet), Oslo 1987.

Åleskjær, Åge: "Oslo Kristne Senter." I: Rigmor Heistø (red.): *Dette tror vi. Et oppslagsverk over livssyns- og trossamfunn*, (Oslo) 1994, 155-158.

Artikler og brosjyrer

"Campmeeting 2001 - People of Purpose." *The Word of Faith* October 2001, 4-7.

Ekman, Ulf: "Gå! Jeg vil sende deg til hedningefolk langt borte!" *Nyhetsbrev fra Livets Ord* nr. 3 2001, 6f.

Flåten, Enevald: "Et gjenopprettet evangelium." *Flammende ild* nr. 1, 2002, 4-5.

Holbek, Jan Arild: "Fri fra nedarvede menighetstradisjoner." *Vårt Land* 12.11.1987.

Informasjonsbrosjyre om menigheten Oslo Kristne Senter (1998)

"Menighetenes 12 på topp i Norge i dag." *Norge IDAG* 01/2001, 14f.

Websider

Disse anføres alfabetisk etter tittel og eventuelt forfatter, med web-adresse og utskriftdato.

“Evenemang” (Livets Ord/Församlingen). www.livetsord.se/forsamlingen/evenemang.htm, utskrift 11.12.2001.

“Fjerner folk fra Jesus” [intervju med Åle Åleskjær]. www.dagen.no/show_art.cgi?art=6822, utskrift 12.08.05.

“Kenneth Copeland Ministries”/ About Us: “Statement of Faith,” www.kcm.org/about/faith_statement, utskrift 8.1.02.

“Kenneth Hagin Ministries.” www.rhema.org/khm.htm, utskrift 26.02.2001.

“Levende Ord Bibelcenter Bergen”: “Læregrunnlag.” (www.levende-ord.no/img/steg2/html/laeregrunnlag_no.htm), utskrift 12.12.01.

“Oslo Kristne Senters Vedtekter.” www.oks.no/vedtekt.html, utskrift 8.1.02.

“RHEMA Statement of Faith.” www.rhema.org/rbc/beliefs.htm, utskrift 8.1.02.

St. John, Stuart: “The ‘Faith’ Movement may be Prospering but is it HEALTHY?” 1997, www.misslink.net/chofgod/healthy.htm, utskrift 26.02.2001.

REFLEKS-serien

Serien tar sikte på utgivelse av faglitteratur spesifikt viet pinsekristendom og moderne karismatikk, samt førstnevntes forløpere, 1800-tallets hellighetsbevegelse og tilgrensende bevegelser.

1. E.W. Kenyon: Sektstifter eller kristen leder-skikkelse?

En historisk undersøkelse av Kenyons teologi med særlig henblikk på dens historiske røtter og innflytelsen på samtid og ettertid

Geir Lie. 2003.

2. E.W. Kenyon: Cult Founder or Evangelical Minister?

A historical analysis of Kenyon's theology with particular emphasis on roots and influences

Geir Lie. 2003.

3. God's Showman

A historical study of John Graham Lake and South African/American Pentecostalism

Kemp Pendleton Burbeau. 2004.

4. Plymouthbrødrene, hellighetsbevegelsen, pinsebevegelsen og moderne karismatikk

En bibliografisk introduksjon

Geir Lie. 2005.

5. Det guddommeliggjorte menneske og den menneskeliggjorte Gud

En kritisk teologisk analyse av synet på forholdet mellom mennesket og Gud hos Kenneth E. Hagin, trosbevegelsens grunnlegger og lærer

Kjell Olav Sannes. 2005.

Tidsskriftet REFLEKS

Tidsskriftet REFLEKS kommer ut 1-2 ganger årlig og er på cirka 100 sider. Det består primært av fagartikler, biografiske portrettskildringer og bokanmeldelser. Disse forfattes på norsk, svensk, dansk og/eller engelsk.

Målgruppen er både forskere, studenter, journalister, pastorer, menighetsledere og historisk interesserte i sin alminnelighet.

Dei karismatiske og pentekostale rørsleane veks i tilslutning og styrke, særleg i den "tredje verda", men ikkje berre der. Truleg er dette den viktigaste forandringa som skjer innanfor det globale kristenliv i dag. For det meste er dette lite kjent her til lands. Av denne grunn er det viktig at eit tidsskrift som REFLEKS finst. Eg trur tidsskriftet kan få ei stor oppgåve som dørøpner til fleire av dei viktigaste endringsprosessane i kristenlivet i verda i dag. Her er mykje å læra og forstå.

Berge Furre, Teologisk Fakultet, Universitetet i Oslo

REFLEKS-Publishing
www.refleks-publishing.com